

โคลงรวมเกียรติ

ในพระบรมมหาราชวังพระศรีรัตนศาสดาราม

เล่ม ๒

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ ไทย

สำนักงานฯ

ว. ศ. ๑๓๑

เลขที่ ๓๗,

เลขที่ ๗. ๕๖

อักษรเบรลล์

NATIONAL LIBRARY OF THAILAND

31111005350515

พระนามแด่نامผู้แต่ง

ห้องหนึ่ง ๒๘ โคงง

- ห้องที่ ๒๑ พระยาราชาธรรมาภรณ์
- ” ๒๒ ขุนปฏิภาณพิจิตร
- ” ๒๓ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นเทอดวงศ์-
วโรประการ
- ” ๒๔ ” ”
- ” ๒๕ หาดวงอินทราวุธ
- ” ๒๖ ” ”
- ” ๒๗ พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าเกษม-
สันต์ ได้ภักย์
- ” ๒๘ พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าได้ธ-
บัตติกิตย
- ” ๒๙ ” ”
- ” ๓๐ ขุนวิสุทธากร
- ” ๓๑ ” ”

ห้องที่ ๗๒ ขุนวิสุทธชากร

” ๗๓ ” ”

” ๗๔ ต้มเค็ญพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า-
มหามาดา กรมพระบำราชนาถนบพิตร

” ๗๕ ” ”

” ๗๖ ” ”

” ๗๗ ขุนวิสุทธครุฑ

” ๗๘ ” ”

” ๗๙ ขุนพิณจตุรย์

” ๘๐ ” ”

” ๘๑ พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าถวัลย์-
ประวดี

” ๘๒ ต้มเค็ญพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า-
ภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมหลวงภาณุ-
พันธุ์วงศ์วรเดช

” ๘๓ หม่อมเจ้าศรีไศย

” ๘๔ ” ”

ห้องที่ ๘๕ หม่อมเจ้าต้วต้ว

” ๘๖ ” ”

” ๘๗ นายเข้มนักเรียน

” ๘๘ หัตถวงอินทรโกษา

” ๘๙ ” ”

” ๙๐ พระราชชนพนธ์

” ๙๑ พระพนตพนย

” ๙๒ ” ”

” ๙๓ ” ”

” ๙๔ พระราชชนพนธ์

” ๙๕ พระเจ้านองยาเชอ กรมมณฑลปร-

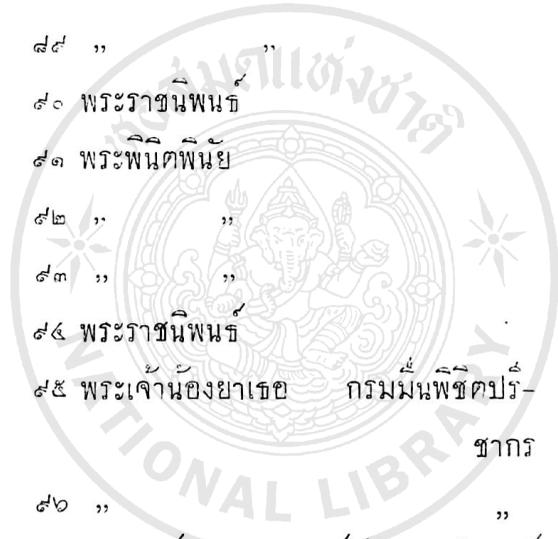
ชากร

” ๙๖ ” ”

” ๙๗ พระวงษ์เชอ พระองค์เจ้าขจรจรัสวงษ์

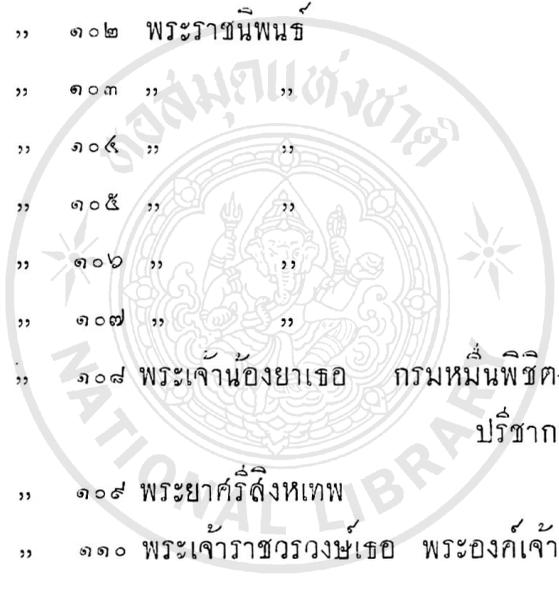
” ๙๘ ” ”

” ๙๙ ” ”

ห้องที่ ๓๐๐ พระเจ้าวรวงษ์เธอ กรมขุนบดินทร์-
ไพศาลโสภณ

- ” ๓๐๑ ” ”
- ” ๓๐๒ พระราชินีพันธุ
- ” ๓๐๓ ” ”
- ” ๓๐๔ ” ”
- ” ๓๐๕ ” ”
- ” ๓๐๖ ” ”
- ” ๓๐๗ ” ”
- ” ๓๐๘ พระเจ้านองยาเธอ กรมหมื่นพิชิต-
ปรีชากร
- ” ๓๐๙ พระยาศรีรังสิต
- ” ๓๑๐ พระเจ้าวรวงษ์เธอ พระองค์เจ้า-
บุศวี
- ” ๓๑๑ ” ”
- ” ๓๑๒ หัตถวงษาษวเศศ
- ” ๓๑๓ พระครูอุภัยตั้งสมณกิจจานุการ

ห้องที่ ๓๓๔ หาดวงฤทธิพิศไสย

• „ ๓๓๕ ขุนทองดีออกคนเก่า

„ ๓๓๖ „ „

„ ๓๓๗ „ „

„ ๓๓๘ กุเรเตอร์ทศ

„ ๓๓๙ พระพิมพ์ไอยต์วรรค

๑ พระนารายณ์บรมนารถได้ ดับทุต
 เดียวได้ครแด่นโคกภูต เทวศเครั้า
 ฝืนจิตรบทจรยุร ยาครธพรัง พดแฮ
 นำมรรคนิตนทเต้า มีดคดุมครไถหลง
 ๑ พระพิโรชพานเรศผู้ นำผิด ทางแฮ
 ทรงถนจันทวาทิตย ปล่อยก้อง
 เปนตำคศิกรพิศ ไพโรจน์ เรืองแฮ
 ถมัทพิทศนพระน้อง อนาถเท่าเดด็จถึง
 ๑ พระหัตถ์อุคคหอกศว คิงมี หุดตนา
 กรกระกองดำริห์ อุนขม้วย
 ซ้อนเค็รยพาดเพดาพิ ไวร่า รักเฮย
 ข้าพขอเพื่อนยากด้วย พี่พนพนทวี่
 ๑ หวังปรามราพพระน้อง กดับปลัย ไปนอ
 ควรจะทำคักไฉน ฉน
 จากเมี่ยมหน้าใจ จำจาก ขนิษฐนา
 พี่จะตายตามต ดับให้ต้อายตัญญ
 28.

๑ พิเภกโหระเขกรู	เดอโดกย
ทูตว่าพระอย่าไศก	สัดดข้า
พรหมประสิทธิ์ฤทธิโมก	ขคักดีเขี้ยว ชาญแฮ
แต่ประสาศยาค้า	คักแกกนหาย
๑ พระตักษณไปมวญ	ขวิ
เกรงแต่แต่งสุริยศรี	ต่องข้าม
โปรดให้หนุมนานต์	ดาศรีบ ะเห็จแฮ
ทูตพระอำไพห้าม	รกรังรือเห็น
๑ แถ้วจรัญบรรพตพรอง	ดีพยา เก็บเฮย
ตั้งกรณศรีชวา	ทแท
อีกเบญจนทมา	เปนกระ ด้ายแฮ
ผดมบดโอสถแก	หอกมตนหลุดหาย
๑ พระสดับกดับชันไซ	วายุ บุครเฮย
โดยพิเภกบอกรบ	ออย่าข้า
แต่บัญญัติสินธุ	ม้อยุทธ ยาฮา
ขอแต่สองขนิฐข้า	ข้าวแจ้งตามจริง

๑ หนุ่มา๑ตาเหาะดำ	ตอยหิว
ยังยุค๑ทร๑น๑	ฉับฝ้าย
เห็น๑ระ๑พี๑ป๑ดิ๑	เป๑ด๑เป๑ต๑ง๑ มา๑นา
โผ๑น๑ย๑ด๑น๑ด๑ท๑าย	ร๑ท๑ท๑อ๑ท๑น๑กร
๑ ย๑า๑น๑มา๑ค๑ห๑ว๑า๑ด๑ว๑า๑	ว๑า๑ห๑ จ๑บ๑เส๑ย
ภ๑อ๑พ๑ระ๑ผ๑น๑ภ๑ก๑ต๑ร๑ด	ผ๑า๑ค๑ค๑ด๑อ๑ย
เป๑น๑เพ๑ด๑ง๑กร๑ด๑ด๑ก๑	ด๑ว๑า๑ม๑อด๑ ไ๑หม๑ อ๑อ๑
เห๑ด๑อ๑ค๑แ๑ข๑น๑เพ๑ช๑ร๑น๑อ๑ย	ห๑น๑ง๑ซ๑า๑ด๑ง๑ไ๑ส๑ย
๑ เ๑ะ๑ไ๑น๑ไ๑คร๑อ๑า๑จ๑ย๑อ	ย๑ด๑ร๑ถ๑ เ๑ว๑า๑นา
จ๑า๑จะ๑ช๑บ๑ถ๑า๑ม๑จ๑ร๑ด	เร๑อ๑ง๑ร๑
ด๑ำ๑ม๑ค๑า๑บ๑เศ๑ก๑ม๑น๑ค๑พ๑จ๑น	พ๑ม๑เ๑า๑ ไ๑ป๑อ๑
เป๑น๑ร๑ู๑ป๑า๑น๑เร๑ศ๑ผู้	เ๑อ๑ก๑เช๑ย๑ม๑ณ๑ช๑า๑ด
๑ ก๑ุ๑ณ๑ท๑ด๑ชน๑เพ๑ช๑ร๑พ๑ร๑อ๑ม	ร๑บ๑ถ๑า๑ม๑ ค๑ว๑า๑ม๑เ๑ย
ด๑ิง๑น๑บ๑ท๑ด๑น๑า๑ม๑ค๑า๑ม	ค๑แ๑ค๑น
จ๑ว๑บ๑จ๑น๑อ๑น๑ช๑า๑ร๑า๑ม	ร๑บ๑อ๑ป๑ ร๑า๑ช๑อ๑
ค๑อ๑ง๑ห๑อ๑ก๑โ๑ม๑ก๑ช๑ค๑ก๑ด๑ช๑น	อ๑ู๑ร๑ไ๑ท๑แ๑ท๑บ๑ม๑ด๑า๑ย

๔๒๖ โคตงรามเกียรติ์

๑ มิฉะวิวิดิวิรุงแจ้ง	จะวาย ชีพเฮย
ซำรับโองการนรายน	รับเต้า
หายาจะจวนตาย	เดี่ยรับ ตั้งแฮ
จั้งจั้งรับรทเฝ้า	เทพยวังรอร
๑ เราดูรยยุรยาตรเต้า	ความจักร
ซึ่งจะเสริตมนตพก	ไม่ได้
เพียงแฝงแต่แสงซัก	รถแมบ เมฆนอ
ดูรับหายาให้	กฤษณแก่นุชา
๑ ลูกถมตาตั่ว	คชยศัพท์ ยาแฮ
เรียกชอชานรวบ	ทกครอง
แต่หาบอเห็นจับ	คัวห่อน ได้เฮย
ซันตัจอมภูตัง	แต่คนจนหว
๑ เรียกบนกตัมอยู่ไต้	ตอบคำ
ตั้งบ่อเห็นเถาถ้ำ	๘๕ ทเดอย
พตางโอมอ่านเวทต่ำ	รวมจิตร ส่งบขอ
นฤมิตรทางยาวเพื่อย	รวมถ้อมรอบไต้ต

๑ วิคแต่เชิงชนต่าง	ตำเนา ผานา
พินตตอดยอดขุนเขา	ชอดช้อง
เรยกพตางรดหางเคา	คุดัพ ยาญา
คอยชยคชยัมชยายจ้อง	จับได้ โดยหวัง
๑ เด็วจเหาะตงตัพน	ศรัยอุทท ยาเฮย
พอพระพรตพระตัพน	ออกพร้อม
มนตรักระวัดจ	ดาวแวด จันทรแย
หณมานคตานหม่อม	นอบเบองบทมมาตย
๑ ชมัยองคอนุชเจ้า	จักรกฤษณ
เต็งกระบี่เผือกพิด	ห่อนแจ่ง
ครวัธถามว่าอยุทิต์	ฐานถิ่น ไตนา
ทำนชื่อไรไครแกตง	กถันไชมาไตน
๑ ตุกตมทตฐาช้อ	หณมาน
ทหารเอกพระชวดตาร	คิตค้อย
ขุนยักษ์ทศภักตพาด	ตักพระ นางมา
ภูวเรศ์แดนเทวดศ์ห้อย	ตะเหี้ยตองตามตัมร

๑ พระชุมพดพวกพน พานร
 เจ็ดสิบเจ็ดสมุทร ภาริกกดำ
 ชมภูชัคชินนกร สองเขตร คอบฮือ
 ไปเกาะลงกาว่า ราพตงรงงนรงค์
 ๑ กุมภกรรฐ์พงหอกตอง พระตักษณั ดัดบรา
 ส้มเค็จพระหริรักษ ครัดไซ้
 ขอเบญจมนที่จัก ประกอบ ยาเฮย
 แก้วพระอนุชนารถให้ รัตพันทนอรุณ
 ๑ พระพรตพระดีศรีศไต้ ดัดบคคี่
 น้าอนาถพระจรตึ เกอนทอง
 จนจากพระตักษณั ดมรมิ่ง เมืองแม่
 อีภพระตักษณมาตอง ตำตรซ้าแต่นเซญ
 ๑ ไศกซ้าว่าสั่งให้ ทูตตอง
 หมายถึงตรกิตตามตอง บาทค้วย
 ไปรดพระอนุญาตตอง เรายู๋ นครแแป
 ทุกชนกเจียนจกม้วย มุงท้าวคหนึ่งถึง

๑ พตางหีบขวตรัตนน้ำ บัญจะน ที่นอ
 ชุนกระบี่รับประ นคเกด้า
 ทูตดาเหาะเหินระ เห็จดิบ เมฆฮา
 ตงสู่มรมฐม้เข้า นบไท่ถวดยยา
 ๑ ทูตคความตามขนิฐูทง ตององค้ ตั้งนา
 พระสัดบับยาทรง ตั้งให้
 พิภกรับประจง เต็มอภาค กั้นพ้อ
 วางนำหีบคได้ ที่เตวเซญจร
 ๑ ไชตมทาตงทวชา เค็กประ สัมเอย
 หอกหลุดแผตหายพระ ตกษณ พน
 ตัมเนครนบเชษฐูต๊ะ บายจิคร ทูตแฮ
 ขอบพระคุณเพยงพน แผ่นฟ้าฤาเต็มอ
 ๑ จักรรัตนครัดคอบแมน มตายชีพ จริงนอ
 พัจกบรโรโดยรับ ร่วมน้อง
 พถันพระตั้งสูครัพ ไคตถดับ ขบวณฮา
 พหตให้อีกheimก้อง ตูห้องพถัมพตา

๑ ฝ่ายกองคอยเหตุค้อม คอนดง
 เห็นรูปปวงคง ช้พแล้ว
 เห็นท่าพตพวกตรงค์ เฮือก เข็มแย
 ขานให้กระหิมแคตัว เคลื่อนเข้าพดับพตา
 ๑ สองต่างตัวตั้งเข็ม กงน
 หน้าซัดตกใจพตัน คุ่มดาว
 ดูจใครเด็ดเอาขวัญ ออกจาก กายนา
 เร็วรีบไปเฝ้าท่าจ ธิราชท่าจทศศรี
 ๑ พตถึงทุดแทคยเจ้า ตงกา
 ดิงมนุษย์ปวงโยธา ทมว
 กตบคั่นรอดชัว ยกทัพ กตบแย
 เข็มอีกหาญให้ด้วย เดชก้องกุดาหล
 ๑ ทศเคียรตบคั่น ตำรายักษ์
 ประคุดายอสนัจักร ฟาดค้อง
 ฌงนว่าพวกปรบักษ์ ไฉนรอด คั่นแย
 ครตตั้งให้เข็ญน้อง รับชนมาพตัน

๑ มโหทรรับถ้อยรับ จรจรัด
 ถิ่นนิเวศน์กุ่มภกรรัฐ บ่อข้ำ
 กราบทูลว่าทรงธรรม ครว้ลั้ง ข้ำเฮย
 เญญได้จ้เฝ้าจอมห้า เพื่แจ้งการณรงค์
 ๑ ค้วยด้ารันแจ้งว่า องค่อนช รามเฮย
 ค้องด้ตริยวูช วอดนิน
 นก โมกขคักัดหลด คินชัพ ไดนา
 การดวนควรวรชน ได้จ้เฝ้าฟังการ
 ๑ กุมภกรรัฐองทาวย ด้บกร
 พังมโหทรถอน จิตรชา
 ร้อนใจคังไฟพอน เมาตวก ทรวงนอ
 ฤคังศรศัตรช้ำ ออกท้าวแต่นทว
 ๑ ชุนมารจากแท่นแก้ว ครว้โดย
 รับส่พระโรงไชย ห่อนข้ำ
 ถิ่นถึงประนตไท ธิราชเซษ สุาเฮย
 คอยด้ดับพจนผ่านฟ้า จักเออน โฮสุไฉน

๑ ทศกัณฑ์ครบพิศตรเจ้า	ตงกา
เห็นพระอนุชมา	หมอบเฝ้า
จึงเออหนมรพพา	ทศรุต
ดูก่อนกุมภกรรฐเจ้า	จักแก้กตไฉน
๑ วันวานพ่อยกพอง	พลไกร
บอกพี่ว่ามิใช่	รบร่ำ
คึกแหกบ่นบรวไถย	ดาญหมด
ผนกดบคินชพกตา	กตหน้าวเหมทนง
๑ กุมภกรรฐ์กมเกตากราบ	ทันท
ทุดแก้ทศศวี	เชษฐไ้
อิน्हอกโมกชคักคิม	ฤทธุด แรงแ
เคยปราบอรินทรได้	ดูจหน้าใจถวิต
๑ ถูกใครไปรอดได้	ชีวัน คินนา
น้องนิกนำอศจรรย	หตาท
ชรอยอัยพิภกมัน	บอกเหตุ เชนา
โอดถประกอบแก้	จึงพนคณนม

๑ หาไม่ไห้มนุชยนิ จักคั้น ชีพฤ
 คัดยั้งคิดสุดชั้น จิตรคั้น
 หนักอกพางเพียงบิน พิศมได้ยอด ทรวงนา
 เจ็บจิตรเจ็บใจแซน ชดอคนคันทรวง
 ๑ อ้นมยชช ออกหมี่ วานร
 น่องจักฆ่าให้มร หิมคณน
 ขอตาพระทรงศร ไปร้าย เวทแฮ
 ตงกจพชกน ตักคณาเหนือเตย
 ๑ ข้าศึกจักออกนา จำตาย ถิ่นเอย
 ด้วยเดศกตอบาย คิงน
 ไปพักพวงพดกาย กอบยาก เห็นอยนา
 ขอแต่พระอย่าช้ ช้องให้ใครยิน
 ๑ อสุรินทรวินภพเจ้า จอมมาร
 ฟังพระอนุชชาน พจนพร้อง
 บันเทิงทฤทัยปาน อมรเดพย ๓วรรคแฮ
 ปรบหัดถ้ำารวดก้อง สนั่นทงวงหัตวง

๑ สิบโษฐูรียกนังโกต ชมพตาง
 ยกหัตถ์ดุษฎีปฤษฎางค์ กนิฐูให้
 จังเฮอนพจนทาง โภมเดช น้องเฮย
 เขอมิเสยที่ไค้ คุจหน้าใจเดยว
 ๑ พ่อพ่างหัทเยศผู้ ส่ามภักดี พี่เฮย
 หาท่วจบไกรจักร บ่อไค้
 ทรงฤทธิมหิทธิศักดิ์ ไกรเทยบ เต่มอญา
 ทังโลกหากยกไค้ แต่เจ้าโลกา
 ๑ คาบนั้นแฉ้วเจ้เจียน คู้กขจัต ขจายเฮย
 ทวยราชฎีจะโล่มนัค้ ทวหน้า
 จักเจริญศิริสวัสดิค้ คุจคุช ต้วาญแฮ
 คู้วยเดชอนนุชต่า เหต่าเดียนเต็กโกษย
 ๑ ตรัสพตางเคื่อนว่าเจ้า ดวงใจ พี่เฮย
 การด่อนควรพ่อไป เร่งเร้า
 อำนวยพระพรไชย เสริมส่ง ให้แฮ
 สบประสงค้คังเจ้า คิตเกอชจัตบร

๑ กุมภกรรฐ์นบหนอบ วันทนา
 รับพระพรเชษฐา ใต้เกล้า
 คตาคด้อยถดถอยมา โดยค้วน
 จากพระโรงรับเข้า ตั้งห้องปรางค์มณีนี

๑ ดดองคเห็นอหาคันแถว งาม
 ครัดเรียกคันธมาดี นิ่งโกต
 กับอ๊กดีนารี รักร่วม จิตรนา
 พตางหยอกเข้ายวนให้ ย่อมแย้มสัตว์ต

๑ ครัดยุบตบอกรแก้ห้า นางพตนิ
 พจกตาจอมขวัญ เนตรแควต
 คิงกิจพิชกัน อทุกที่ โนนนา
 ครอบเจ็ดราตรีแถว กตบยงยงตมว

๑ จงเก็บดอกไม้มทุก เวตนา
 ไปตั้งแก่เชษฐา ขยาเว้น
 แม้ใครจะส่งกา ถามอย่า แพร้งนอ
 เต็ดตอดจรคอดเร้น ซ่อนเมือจงด

๑ ครว้ตพตางเศ้จ้เข้า ทัดรง ด้นานเฮย
 เสร้จ้ดอดเคเรืองอดง กฏแพรวัว
 กรจบักระบององ อางเหาะ ะเห้จ้แ่
 ถังมั้งคองคางแต่ัว เพงพนภามัดถาน
 ๑ เห็นคั่นกร้างใหญ่ตา พฤษษา
 ไบกั้งบังสุริยา ร่มช้อ
 มีแท่นแผ่นเศ้ตา เดยนด้อค
 ชนนงหตบเนตรว้อ ราช้างอานมนค
 ๑ บัดเดี่ยวกายเคิบแมน เดมอองค้ พรหมเฮย
 อสุรย่างเยองตง ด้นัว
 ทอดกายอย่ในคง คาด้าช ยายแ่
 จมดิงจตคินตา เท่หพนบเห็น
 ๑ นำท่นวนพดุงเท้อ ทวนไป มาเฮย
 นนพตงดงชำไฟร บ่วนครน
 ควฤทธรพิชไกร เกรียงเคช ราชพนา
 ชตนำพตบพตาคน ชอดแห่งเห็นทราย

๑	แต่งทองดั่งภาคพน	พโยมหน
	ปวงเหล่าวานรพต	คินเข้า
	พริ้งพริ้วผู้ฝั่งชด	ชำระ ภายนอ
	เอะอะอะผิดเค้า	น่านน้ำแค้นคตอง
๑	ทงมองปองเทยวคน	ไขว่หา เหตุเฮย
	คตอดแห่ดั่งแห่งชารา	เหือดแห้ง
	ตุ้คกิดตุ้คบัญญา	จักหยิ่ง ฐุแอ
	อตุ้คตุ้คตุ้ครับแจ่ง	ค่อท้าวนายพต
๑	ตุ้คตุ้คเอารด์แจ่ง	จ้งประจักษ์
	แต่ให้ประหลาดคอบประหลัด	หลากแต่ง
	พาหุดพระหวิรักษ์	ด้พดับ พดาแอ
	ทุดเหตุคุดทุกแห่ง	เหือดเหยนดำดทาน
๑	อวดตารตระหนักเนอ	ความเซญ
	เออพิเภกไฉนเปน	คิงน
	กุมภกรรฐ์เมื่อยามเย็น	วานชนะ ด้กษณ์นอ
	ไยบ่อยกยุทชก	กดับเตียงชดตืนรุ

๑ ยืนตำพิเภกน้อม อัญชุตี ทูตเฮย
 อุปราชตงพิร^๕ ทดนา
 ชนยักษ์ไม่ออกตี ค่อเหต^๕ หนา
 มั่นครบเจ็ดวันดำ เด็ดฟ้าดินคาน
 ๑ โองการท่านช้ำครวัด ชักถาม
 ไฉนคิดจักติดตาม ค่อแก
 พระยายักษ์พยายาม อยู่แห่ง ไฉนอ
 ใครจักทานเทียบแท้ เท้าด้วยกุมภกรรฐ^๕
 ๑ บรรหารแห่งเหตุนน โหรา สूरเฮย
 ทูตว่าพิร^๕พระยา ยักษ์ไซ^๕
 จักตงอยู่ทีศา ภาคแห่ง ไฉน
 ใครฤทธาจร^๕ได้ ดุจห่านาวี
 ๑ อันเป็นที่ร่วมรู้ หลุไทย
 ให้หุมนานไป คิดช้อน
 กตแปลงเพศปดอมใน หมู่สัตว์ ครีนา
 ถามไถ่ได้ความร้อน แร้งต่างพิร^๕

๑ จักร์บรมนารถได้	ทรงสดับ
ถวิตชอบเชิงคิดจับ	เดส์ต้าง
โองการครัดบังคับ	ตามปฤก ษานอ
พายุบุตรรับตั้งร้าง	รูปตั้งเดิมกาย
๑ กลับกตายเป็นเหยี่ยวห้า	หาญอีก
ปีกร่าร้อนคะคัก	กักก้อง
ยลวงษ์กษัตร์มหนัก	พบพวก พรุแ่
ตงนิมิตรกายตอง	อย่างเพิงยกชน
๑ นารีนฤมิตรแตรัง	มารยา
ไถตไถถามความพงา	เพอนพ้อง
อันองค์พระมหา	อุปราธ
ไปยกประยทศคอง	หัดกตไปไหน
๑ กำนั้นในคอบถ้อย	นางนิ รมิตรเฮย
ไซกิจเจ้าจะวะจ้	เช่นนน
ท้าวเด็จจกจิพิธ	การทต นานา
กำหนดเจ้าควนครัน	ครบแตงคณวัจ

๔๕๐ โศตวงกรมเกียรติ

๐ ส้มหวังควานแน่ คำนาง แปดงเฮย
ทัพมนุษย์สุดอับปาง แมนแท้
เกรงแต่พิเภกขวาง คอด้วง ไร่แฮ
จะบอกอบายแก่ กัดบมด้างกตเรา
๐ ใจเจ้าคิดคนนิก คอบพงา ไนเฮย
ใครบ่อร์แห่งพระยา ยักษ์ได้
ยกเสี้ยแต่คัณหมา ดักกับ
ดีนาฏเก็บดอกไม้งั่ง ทำวทุกเวตา
๐ วายบครนฤมิตรได้ เตศอหงค์
หัดกเดี่ยวออกจากอหงค์ นาฏพน
พอเห็นห่างเห็นบง บังเนตร นางนา
กตายกดับเปเนยวहतन บักตเดยต่อน
๐ ตบหนองวรูษห้า นารี
เดินได้คบุษมาดี เดือกพน
นิกแน่นสาวดี สนิทตั้ง ผกานอ
หาช่องมองเชิงชน ชอบทำทางใด

๑ โผไปจับแอมซัง	ไทรดำ ขาเฮย
นางหิ้งเตอกบษบา	ดำดี
พิศตั้งเพ่งกาย	จำจบ ดั้นแฮ
กาโถบโถมนางชย	ฉกมวยมรณสนม์
๑ เปลี่ยนคนกตซ้อนซ้อน	กายแปดง
เบนนุชนางนนแฝง	แมกไม้
หัดกตคตคตคะแดง	หาเพื่อน
พบส่นางมิได้	ดวงรวานร
๑ กรายกรเก็บเลือกแก้ว	จัดพาน ร่องเฮย
เดินออกจากอุทยาน	คตาค์แคตัว
ถึงแท่นแทมฝั่งธาร	ร่วมกร่าง ใหญ่หา
คิงเครของบุชราแก้ว	หนนอญชุต
๑ ชนกระบีนฤมิตรได้	แดเห็น
ชตหงคกงวนเปน	กะทะทัน
ฤาไหดลัดสายเซ็น	เบองบรพ ทิศแฮ
รู้ว่าชุนยักษคิน	อยู่ใต้ดำทะหน

๑ หนุมนานนฤมิตรด้วย	เดชา
กายกตัมเปณฑุกพา	ยูไ้
โตกระหังผ่านภวา	ผกเพิก พังแ
ปดุกฤทธิคคจกได้	รบรารามดม
๑ กรกมตรีเพ็ชรกดำ	วราดุช
เงอง่าทำฤทธิริศ	เร้งเร้า
ดีนังวิงออกหุด	ดาญหตบ หนึ่นา
ชุนกระบี่เร้วเต้า	แหวกหน้าค่าง
๑ พบองค้อปราชเจ้า	ดงกา
ข่านเวทนอนขวางชตา	แหต้งไ้
ทำเปเนน่นทนบวา	รี้คัง อยแ
กระบี่โกธรโตคโจนโกต	ถิบข้าทำทง
๑ ปางองค้อดเรศไ้	ยินยต
ชุนกระบี่แหวกชต	ฮักห้า
คูนโกธรโตคประจญ	จับค้อ กรแ
ปดุกเวอยคทาธุช	ปดุกเข้าตามค้

- ๑ ถ้อยทถอยคอบโต ค้ตถาง
 ดิงหดบยักษรวาง บัดบ้อง
 พัดวนมันม้วนแปดง ชดตั้น
 ดิงถุกคัยกษคอง ฟาดค้วคมนตรี
 ๑ อตุ้ร้ตุดฤทธีร่า โรมรัน ดิงเฮย
 ถิดว่าหากจะขัน ชับเขยว
 มิว่าพ่ายอายุครัน ฤททัว โตกย่นอ
 ตรีเด็ร้จระเห็จเหาะเดยว เมฆตตงนกร
 ๑ วานรเด็ร้จขงตาง พธิ์ มารเฮย
 เหาะถัดวณบไวด์ ตาค้เผ้า
 ทุดความพระทรงศรี ทุกตั้ง ดั้นแย
 ทรงทราบดำเร้จเจ้า โตกย่นายนัต
 ๑ พระกริภูวนารถพร้อง ชมชอบ ค้แย
 นตาคคิตทำกิจกอบ ชมบเค้า
 เวืองฤทธีเรียววรรณรอบ วิ้ด้าตกร สรรพแย
 ชมเด็ร้จเด็ร้จเข้า สู้ห้องพดัมพตา

๔๔๔ โคตงรามเกียรติ์

๒๘ กุมภกรรฐ์บันดูล้าว โดยพตน์
รุตวรรษนโรงคัต เคียมเผ้า
ทศเศียรแปดกจิตรทั้น ไคทำน ถามแย
ยังบ่อเด็ร็จพิเจ้า ลุตมาโย
๑ จำใจจำแจ้งเรอง รวดคววม
ที่ระได้พยายาม กิจกา
กึ่งเด็ร็จหนุมาณตาม ฌตัญพิ ช้แย
เจ็บจิตรคิคชอกช่า เพราะน้อเงเราเอง
๑ เพดงมันเปนได้ คัก สรรคยุบต บอกนา
ตุดฤทษ์ตุดคิตมนคั เค็กตู่
ทศภักตรชกชกต การคัต แรงนา
ฆ่าพิเภกเด็ยผู้ หน่งแต้วเด็ร็จจนรงคั
๑ องคัมหาอุปราชได้ ตดับคำ
พระเชษฐากดับเกิดกำ เริบแคต้ว
คินมานะคิตดำ คัญมน ชนะนา
ดาบาทริราชแต้ว ตั้งให้เตรียมพต

๑	ด้ายฉันทยาฆ่าแมลง	คอยตี้
	กุมภกรรฐ์เด็คดี	ตาคีเข้า
	ที่ผสมหญ่ไทยท่ว	วิตก
	คิดแต่แก้คันเข้า	ครู่แต่วัดผสม
๑	ดมจิตรคิดจะได	รณรงค์
	เด็คดีที่ตรง	โสรคแต่ว
	ประดับเครื่องคันทรง	เด็คดีรพ
	ขนทรงสุรการแก้ว	พวงพยอมพดमार
๑	ออกทวารหนักเรศเข้า	แดนอรัญ
	ตางเกิดมหิศจรวรย์	หลากถัน
	ข้างม้าคันทันบัน	คาสหาก เปนแฮ
	กงตะการถัน	เงียบสันตะเทือนเดียง
๑	ดำเนียงฝักตง	โหมคไฟร
	กาว่าอนทาบขงไชย	ร้อนแร้ง
	กุมภกรรฐ์ประหตาคใจ	จำเว้ง พดนา
	อยุดที่พคอยค่อแย้ง	แทบเงอมเนินผา

๔๔๖ โศตงรามเกียรติ์

๑ ในราตรีต๋องแด้ว พระนรายน
ณรมแต่องค์เดียวคาย รักไว้
รำพึงคณิงสำย ตัดดวาค์
ดิมสันนิททิจวบโกด รุ่งแจ้งแต่งนาย
๑ กรายกรรยรยาตราเข้า ทัดรง
เด็วจัดนานแถทรง เครื่องคั้น
จับศรัทธฤทธิรงค์ พรหมมาศ
ออกพดบัพดาสง่าดั้น เทียบพร้อมโยธา
๑ หน้าหงขาชายพริ้ง บังคม
พอดคัมเสี่ยงขรม ไห่ร้อง
ตรัดถามพิเภกพรหม พงษ์ยัง ญาณนอ
ทัพอดสูรใดก้อง ป่าร้างดาวดาน
๑ ขุนมารชาญเลขดำ เลอปราชญ์
ทุดว่าองค์อุปราช ภาคนี้
ดักษณัจฉนทร์ชาฎษตาชาด ถึงที่ มรณเษ
ชอมเสด็จโดยไซคชั จักได้ไซยเจดิม

๑ พระทรงศรัทธาบแต่ด้ คำวิธ
 ให้ผู้ศรัทธร่วมจัด พยุหฺตง
 อินทริยขอตำมรรถ เต็มอกรุข ทรงแฮ
 นิตรราชเป็นเคียรทง ปากให้ บึงคลา

๑ ต่องตามิตเอกเข้า นิตขันธิ์ ค่เฮย
 ค่นจันนิตปาดัน ฝ่ายซ้าย
 ขวานิตปานัน หงอนหนุ มานแฮ
 กระบี่นิตนทหาย อยเบองชบวนหาง

๑ กตางกายเปันทเจ้า จอมวา นรเฮย
 องคคเปนนิกชวา เรยกร
 เกษรทมาดา เปนนิก ซ้ายแฮ
 กระบี่ชมภูผู้ ใหญ่ให้เปนครอ

๑ ขอคักจัตได้บให้ จังเกยง
 เคียรเพ็ชรนายไฟร์เรยง เรียบซ้อน
 เปนชนตักณเตยง เอ็กเกรก
 คอยเต้คักจัตอัน ทัพไท้บทจร

๑ พระดีกรเด็จเจ้า	ทศอวาง องค์เอย
ทรงเครื่องขัตยวงศ	รุ่งฟ้า
ขัตยวงศเพชรรัตนพลง	ทรงจับ ศรแฮ
ทรงรถเร่งพดกตา	รับเข้าไพร่สนท
๑ ดยงัดนามรบยง	อยุดพตา กรเฮย
องค์อุปราชตงกา	ประดับแก้ว
ตั้งให้ยกโยธา	โจมตีพ มนุษย์นอ
นนทกาตสรแคตว	กรอกหน้าหน้าต
๑ อสูรตหกกหม	พดตง
ต่างแย่งแทงพนยง	กตกตม
ต่างคายกายกนชง	ไซยยกษ ยับแฮ
วายุบุตรนุศพัทุม	รถทำไปพดณ
๑ กุมภกรรฐูดาตเคอดถอย	วานร
ตวาดพตางจับศร	ศักตักถ้ำ
แมตงไปเกิดไฟฟอน	เผาพวก ดิงแฮ
พระจักกฤษณ คิตรี	รบด้วยพาดจันทร

๑ ทนไฉนห้าแก้ว	ตกตง
เพลิงดับกดับปลดปลดง	แทตยร้ง
กุมภกรรฐ์จับจำนง	ศรัทธี ๕ แผลตงแฮ
เปนนวาวุธต้อง	กระบี่ตมเดยววย
๑ พระนรายนแผลงควยอก	น้วาค
ต่างซึ่งศรอปราช	รกดัน
บรรดาทหารดาษ	ตามอด ม้วยแฮ
เหตอแต่อกเดยวคิน	โศคตักตางตนาม
๑ พระรามพระตกษณร	เกตยวคตม กนแฮ
ตบทำพระทรงพรหม	มาคไค
แผลงถกยักษชานชม	ตมเหตอบ เห็นแฮ
เปนตักกรกราบไหว	นอบนอมขอขมา
๑ พระยายักษ คคทอ	รทคจคิร
เชือผิดเดยช้พคิร	โศคอ้อน
วอนทตว่าโทษผิด	โปรคส่ง ตวรคหน้า
พระว่าอย่าทุกช้อน	จคิรเจ้าเราตาม

๑ ยามขุนมารได้รับ	พรนราชน์
เรียกพิเภกมาหมาย	ตั้งน้อง
ข้าเจ้าอย่าตาย	แต่คู่ช ุคทนอ
จงจิตรคิดซื้อต้อง	ต่อน้ำพระไทย
๑ ตั้งโตทผดแก้ว	ตะเมน เตี้ยฮา
ที่ชอบเป็นธรรมเชิญ	คิดเข้า
อย่าคิดอิฉาเงิน	ขับเพื่อน ข้าเฮย
หลายจิตรกอบแรงเจ้า	ยิ่งผู้เดียวฉันอง
๑ ครองจิตรคิดแต่เออ	เออภาร ด์เฮย
ไปประกอบราชการ	เกยจคร้าน
พระเจ้าอังกษัวาร	ภุมเกิด ตนเฮ
คิดรักแต่ต่อต้าน	แต่งให้ถาวร
๑ เสร็จคำสอนสิ้นชีพ	ไปสัตว์รค์
พิเภกแค้นโศกศัลย์	สุดให้
ทวยเทพยheimฤหรรย์	ไปรอยทิพย มาตย์เฮย
เสร็จปราบยักษ์สองไท้	กตบเข้าพดับพตา

๖๕ ปางเทศย์ดั่งตุ้มต๋ิบ ดั่งคราม
 ปรางภูตำวันคันทาม ออกอ้าง
 ยอดอุปราชมตายราม รอนัญพิพ แถ้วนา
 ไหยรทแหดกต่าง หมคม้วยพตณรงค์
 ๑ ควต้นขวัญโคตคน อาตวร
 คินตุงกาทุด แทคยไท
 ของค้อศรอสร์ ทราบเหตุ พินาศนา
 ทรงโคกกำดำรอดให้ ต้อกต๋อนรำพัน
 ๑ ตีบโษษฐ์ออกโษษฐ์ไธ์ ธนิจจา
 หดัดหัดคืบคอบนชา ชัมม้วย
 เด็คเดชวทยาปรา กฏกัน คักเฮย
 เดี้ยเกยรคเดี้ยชัพต๋วย เพดียงพตงไพริน
 ๑ เวียงวุ่นช่นเขตรแค้น รำคาน
 เนินนุกทุกชทวยมาร มากร้อน
 ไครจักกอบกการ กตหัก คักเฮย
 เตื่อพ่อพัจจ้อน ออกอนคั้นใจ

๑ แข็งขันกตัญญูเทวศกตณ กตบิคิด แคนนา
 เหม่เหม่ประจามิตร หมื่นได้
 ทนงไปเกรงฤทธิ์ กำมะตาศน์ พงษ์แฮ
 จำจักคิดประหารให้ ให้อดสิ้นสุดณรงค์

๑ คำวิหิตำวัดเอื้อน โองการ
 เหวยเหต่านางพนังงาน ออย่าช้า
 เรียกอินทรชิตชาญ เริงยุทธ มาแฮ
 บอกว่ากุกอยถ้ำ ชุรระวอนการเว็ด

๑ ตำวสุรางคริบตั้งแตง ธิบบท จรนา
 ถึงถนทุดโฮรด เริงเฝ้า
 ปางมื่นตะไนยทศ เคียรทราว กระจ่างแฮ
 ทรงเครื่องเด็ร็จเด็จเจ้า สู่ห้องโรงคัต

๑ ถับถึงที่เฝ้าพระ บิตรงค์
 ประนตมาทยุคตบง กชให้
 จอมมารบิตบงองค์ เหาวด ทำนนา
 คำวิหิตเรียกตะไนยให้ ชิดข้างบรรพสุรณ์

๑ ทศกัณฑ์ครพตาง โศกเขื่อน อรรถไช	
ชาวพ้อออกชิงไชย	ชีพม้วย
เลี้ยงต่ำอสุระประไโดย	ตัญแหตก ตุกเอย
เจ็บจิตริบิตาคด้วย	มนุษย์น้อยทงองค์
๑ เข็มยักคักคาคมต่าง	
ดงกา	
หมายฤทธิชิติงมารระอา	อ่อนแพ
กำเวบเร่งพตพา	นรอก รุกพ้อ
พ้อจักเห็นใครแก่	กอบเกอการผตัญ
๑ ไอรตพด้นตบไท	
ภักตรเผือคพุน โศกทวง	บิตรงค์
เลี้ยงตายพระฮาวองค์	รำไห
ฮานุภาพปราบคักได้	อุปราช มตัญเฮย
	ทวด้าวแดนสวรรค์
๑ ดิงญาพระเพตยงพด้า	
ประจา มิครแฮ	
ถน็ดว่าวงษธาตา	เคชกร้าว
เทพประสิทธิ์ชวยอา	วรุเวท พระเอย
ทุกทศทุกไทท้าว	วิรุฑูคแคตณ

- ๑ เราชพงษ์แผนผ่านฟ้า ฟูนาม
 เคยปราบอมรขาม ฤทธิธำตัน
 บัดทูลว่าสงคราม ดั่งมนุษย์ นนอ
 ข้ำจักอาสาต้าน คอโคคอบสนอง
- ๑ ยี่สิบโลศรศัมถ้อย อินทริศ
 สบประสงค์ทรงสรวยคิด คาคัดได้
 ขวยพรหัตถ์ดุดบปฤษ ฎางค์ราช ตะโนยนา
 เอรัดราชชนกให้ เต็คจเฝ้าชนนี้
- ๑ ทูลว่าอุปราชแคว้ว ยุทธการ
 ออกศึกเสียดมาร ปันแบ่ง
 รามลักษณะหักหาญราญ รอนุชัพ ท่านเฮย
 ปรมักษ์จักยกแย่ง ยาควเข้าชานนคร
- ๑ ข้ำจักขอต่อไค้ คอบแทน ท่านนา
 เผยอยศวรพงษ์แผน เฝ้าให้
 มณโฑศัมบัน ประหวัด หวันทรงเฮย
 ขรโอบโอรสให้ พรำพร้องรำพัน

๑ ข้าพเจ้าผู้ตั้ง	คือคราว นนอ
มนุษย์แต่ต้องครว	กตกแกดัว
ครวเคียรทศรอาว	ชอกยทช พ่อเออย
องค์ระองค์เค็ดเค็ด	รชคมอวยฎาม
๑ คาบนมเฝ้าพน	พดธวา
เจ็ดสิบเจ็ดมทมา	มากใช้
ทงอุยัยนคคะระพา	นรคฤทธี เรืองเออย
พ้อจกภาษาไท	ชนกคองครองการ
๑ อินทริคประคิษฐูถอย	ทตชบค
โตพระชนนศรรัต	เกยงชอง
คูเบาเฝ้าแผนพรธม	อตุราช ฤทธิฎา
ทรงเทพธาตวากอง	แกว่นแกดัวกตางด้นาม
๑ คักัดองมนุษย์นอย	พานร
มีแต่อาวูรศร	ตั้งตั้ง
ตูกเรืองฤทธีนรงค้วอญ	ราญเค็ก ด้ตายนา
ศาตวลีทริวิทยาวั	เค็ดค้ำวแดนไทรย

๔๕๖ โคตงรามเกียรติ์

๑ พระอัยยักคตค้อง กังวต
การซึ่งจะผจญรณ รบร้า
ตาทพระนางมณ ไทคตาศ มาแ
ออกพระโรงเร่งซัก บาทให้เตรียมพต
๑ มโหทรรับตั้งไท เอารต์ ท่านนา
เรียบคุรงค์คช รำนร้าย
ทุกทวยนิกรทศ ทมิพหมวด มารแ
โดยพยุห์แสนยาย ยาตรถ้วนกระบวนเกณท์
๑ พตกรชคชพอน ขอกกราย
พตแสะว่าทวนทาย กระทับทำด
พตกรกระตั้งต่าย ชนุเห็นยว หน้าแ
พตรบกุมดำตรเว้า รำนร่าเรียงผจญ
๑ ชนรจจัดกรไท เทียมลี้ห
ครบเสด็จตามพันต์ ดาศล้อม
โตทันแทคยดำรดี กุมหอก. หาญเฮย
ได้ภิตเครื่องสูงพร้อม เทิดกบังสุรย

๑	ครบจัตตสูรพน	พัตชนัน
	คิอตุกำเตาะฉกรรจ	เกรินกของ
	หอกดาบรุชเกาทัณฑ์	ทวนเทิด ทายแะ
	ทุกหมวดทุกกองจ้อง	ประจิวเรียงราย
๑	องคิอนทวิชคเชอ	พรหมพงษ์
	จวบฤกษ์เด็จตั้งทรง	เครื่องแพรว
	กรกุ่มพระแสงยง	ยู่ทอย่าง มาณา
	เด็จตั้งราชรถแก้ว	ตรีสให้คตายกระบวน
๑	นายตพตพยุหควน	เครื่องคฤ
	หารเห้มกระหิมฮัก	โห้ร้อง
	ดรุงครัดคชคะคัก	คักคัง กั้นแะ
	ทพลบกระทงทอง	ทพนสมรมุมิ
๑	พัตนประทับระดัมพร้อม	เพลงยู่ท
	ชุมค้ายโดยยามครุช	แต่งตง
	รอรับทัพมนุษย์	ตถิกยมน ไว้นำ
	ไครตรวจเตรียมพตทัง	ฆาฏฆ้องกลองประโคม

๒๒ ปางพระรามเมศ์ธา ฤทธิรงค์
 คัดสมรสวังทรง เครื่องแก้ว
 ถ่วงแจ้งพระสุริยง ผจญใจ! ศรีเฮย
 เสด็จนำพดับพาดพร้าวด์ ด้พริบพร้อมพดไกร
 ๑ ทงดับแปดมงกุฎเฝ้า บาทยุคต
 ทรงดับดับศัพทพหต ให้เร้า
 งามพิเภกขุนพต ไกรยก มาณา
 ทูตว่าไอรธเจ้า ภพค้ำแดนमार
 ๑ ชื่ออินทวิชิตแกตัว กาจจนกรรจ
 ตามพระเปนเจ้าสุวรรณ ตำตรให้
 ครัดถามว่าใครทัน เทียบฤทธิ เขาเฮย
 ทูตว่าพระน้องไท้ อากค้ำนค้อกร
 ๑ ทรงดับดับพิเภกพร้อง ฝินภักตร์ ตั้งแษ
 อ้าพ้ออนุชรัก ร่วมไว้
 จงยกพยุห้หัก หาญฤทธิ ราพนา
 ชนตั้งศูคร์พให้ จัดพ้องกระบวณพต

๑ บุตรวิกรหิ ^{ษ์}	ชาญดมร
รับตั้งถ้อยคดีจนจร	จากเผ้า
เกณฑ์พยุหัพานร	อเนกนับ สุ่มทแฮ
จัดรถที่นั่งเจ้า	อนุชให้ถนิมภาพ
๑ กองหน้าวายุบุตรแกตัว	การผจญ คักแฮ
องคตกองชั้นรณ	ร้านเว้า
ยกกระบัตร์จัดนิตนนท์	คุมขับ ไปเฮย
กองตะเจ็ดสมุทเต้า	แยกตงกระบวนกระบิณ
๑ กองหัตวงดับสมุทต้วน	กาจฉกรรจ์
โกมุททองหุนนัร	ตำซ้อง
โกรยกระบิณตชนันท์	คุมเจ็ด สมุทนา
กองเกยกายเกณฑ์ตอง	ตกให้ชมภูพาน
๑ นัองรามทรงเครื่องแพรว	พรายฉาย
เตด็จพระเชษฐุ์ถวาย	ประนคณ้อม
ปางพิศณุโษษุ์ฝาย	พรประสาคร ฮวยเฮย
พระลักษณะรับพรพร้อม	เตด็จชนรตสุวรรณ์

๔๖๐ โคตงรามเกียรติ์

- ๑ ให้คตพยุหีย้าย ยাত্রพต
แฉวัครัฐย้ายต ยี้คคตุ้ม
ฉัตรราชพิศโอบกน ยยามบ่วน ไปนา
พนภาคผงคคตุ้ม ชรบอบออมพร
๑ ถนถึงตถานยุทตง แบบสับรรณ
คุดษ์กรณกรรจ แกตไถต
บัตอินทรชิตฉน ภาักรตรรัต ถามเฮย
นายทพิคคไครไท จ้าเจ้าจอมพต
๑ โดทนทุดว่านฉอง รามา
นามตักษณทรงคักดา เดชแกต้ว
อุปราชพุงตครียา วุชแหบ มตาญเฮย
ไปมตายชีพแต้ว กตบกด้ามาฉนรงค์
๑ โอรสอสรุราชเจ้า จอมเวียง มารเฮย
ทราวตั้งเตฉนรทเรียง กต้าวถ้อย
เหวยมมนุษย์ฉนเคียง คักคู้ เราฉ
ประคุดจกระจงกระจ้อย ร้อยตู่แรงตู่ห

๑ ทวภพใครอาจต้าน รณรงค์ เราฤ
 เว้นแต่ห้าพระองค์ อยู่เกด้า
 พระตักษณว่าอย่าทง คักคินก มารเฮย
 เรานุชจอมเจ้า หาริธาภาบุญ
 ๑ องค์อสูรดับคณ ฤไทย
 โกรทกระบี่รอกโร ฐ่าเยี้ย
 เหม่มนุษย์ชวดใคร อนุชกฤษณ เกรียงแฮ
 ครีตเว้งรณภเฮย ได้ด่างไพริน
 ๑ อสูรวิบตั้งแตง ดนถาน
 คุมชับทกมวญมาร รุกเร้า
 บัดกระบี่รการ กบดู้ร เเด็นเฮย
 ค้อนหมู่พานรเข้า รบร้าวาญณรงค์
 ๑ ยักษ์แทงตงต้อต้อ โดคถัน
 ยักษ์จับตงประจัญ คตองเคด้า
 ยักษ์ตงวงพันตวน รุกรบ กันแฮ
 ยักษ์ยอยถอยหดงเว้า หตบตหันตง

๔๖๒ โศตวราวมเกียรติ์

- ๑ วนภพขบเขยวคัก คำรณ
พรคพวกยบย้อยยต ขยาดยง
มัดโกรรคกักรพล หนนเื่อง โรมแ
กองกระบิทรกระบวนพตง แหกตมมตยเปต็อง
- ๑ วายบทรอกยทขแยง ยนยนิ
โกรรคกักรเพ็ชรณ เณจ
ตั้งเหตอสูรบัต โดยแหตก ตงฮ
จวบกระทงรดยกษช่า เขะเยยชุนมาร
- ๑ อินทรชิตพิโรธอ้าง อวดทรวง ฤทธิแ
เวาเทพยประสิทธิ์ ด่าคร้แกต้ว
หลนมานคอบตพงษ์ พานเรศร์ เรืองเฮย
องค อิศรวอยครแกว พิฆาฏต้างปราณทมิฬ
- ๑ เขารตศักรักรหน้า ษณุฉาญ แผลตง เฮย
ศรเดี่ยบหลนมานชาน ชบชว้า
องคตศักรักรพทยาน โกรรรคกระบัต โรมเฮย
พร้อมตบแปกมังกูฐช่า ได้ต้างพตอสูร

๑ ขุนยักษยตยักษแพ	พังคัก
โกรรตริตอะอ๊กคัก	คาคคัน
กำแหงหนุมานอ๊ก	ฤจรรอด ชีพเฮย
ตุ้ครพตบับแตตงชั้น	ตอบโตอตุ้
๑ ครวงเมอขกนตกรก	กรวงยักษ
กหากทำตายหึก	แยงยอ
คืดจกฆ่าทศภักตริ	ผิตตั้ง พรเฮย
อินทริชตพิโรชรอ	ตันทางวางคืดป
๑ ตอ้งตุ้ครพองคคกตง	กตางตมร
สิบแปตมกกุฎพานร	พินาศแต่ว
บัตพระตักษณทรวงศร	เตียงตั่นน ภาพนา
เปนพระพายพัดแผ่ว	กระบี่พินยันทยาน
๑ ศรไชยได้พรรคพ้อง	กุมภภันท์
ตีหะราชรตโตทัน	แหตกต้าง
เอารตทศกรรฐัพตัน	แพตงพตติ ตงนา
บ้ายรทน้องรามคว้าง	แข่งชนรณรงค์

๔๖๔ โคตงรามเกียรติ์

๑ พระตักษณออกจับจ้วง ประจัญบาน
เหยียบเข่าน้ำเค็มมาร ไชวักว้า
ทรงศรประหัดประหาร หวดถก ราวเหยย
มารกระโดดโกรธกล้า หน่วงหน้าธนู แผลง
๑ เปนอรรคนฤทธิรอน รอยกระบิรินทร์
น้องพระกฤษณทรวงศิตป ดันน้ก้อง
เปนพรุณร่วงวาริน คับพิศม์ เพลิงเหยย
ศรณวิคเฉยณค้อง บุครท้าวทศเคียร
๑ เจ็บปวดบีมจกม้วย มานะ มารแฮ
ร้ายเวทคิตคุณตุระ เซฐไท
เจ็ดคาบตบศรกระ เต็นหตุต ทรวงเหยย
จวมทิพากรไถด ค่ำ คดอัย คคณานค
๑ กดับเด็กพยุหะเข้า คินนคร
พระตักษณเห็นอริจร จากเต้า
ตั้งบุครพระทินกร ยกยาตร พดเหยย
เดรัจฉัดจพดับพดาเผ้า เซฐไท้ถ้องการ

๖๗ อินทรีชคตลับสุดท้าย คตสถาน
 เด็ดจั่วดวงทนต์ถาวร ชนกลั้ว
 ตุ๊กตอก่อออรินทราญ คักถกษณ์
 พดกระบี่นับสมุทรได้ คอบไตคตุมบอน
 ๑ พดถึงต่วนกาจแกถว กาวรรณ รงค์แซ
 มหิทธิศักดิ์อสรียต ชยาคถา
 ตัปยทรแต่เข้าจน จนวนอัย ฎงคเอย
 ศรัเตียบตถจวนพตา เพติยงแพไพรินทร
 ๑ เตี้ยด้าอตุรมั่วยเกตุอัน ภูมัตมร
 เตี้ยรทชไกรสร กตาดหต้า
 บงกระบี่รุกโรมรอน ดุขราพ เติติคณา
 จักขจัตโดยแรงกล้า ยากได้ ไชยส่นอง
 ๑ ซอตาไปกอบคัง พิธิกรรม
 ชุบนาคบาศพรหมสรรร สฤดีไว้
 ยิงอากาศคีรีบรร จบดับค วารแซ
 อำนาจตมโตกยได้ อิริร้ายเร็วสูญ

๑ บิคุรงค์ทรงศัคคัมสัน กระจ่าง โสมนัศนา
 ตรัสว่าหม่อมอรินทรโรม เรียวร้าย
 ยากที่จักหักไหม ให้ย่อย ยับแ
 ชึ่งพ่อตริกแยบยัย อย่างนดชยัน

๑ เจ้าไปกอบกิจแล้ว เร่งกลับ เร็วหนา
 พ่อจะให้ ชดทพ รับไว้
 เจ็ดวันพิชิตสรรพ เดรัจฉิต ด้มแฮ
 รับเผด็จคัษกรให้ พินาศด้วยเดชศรี

๑ จงสัตว์ดีเคศได้ ด้มหวัง เทอญนา
 กอบกิจพิชิตดัง อย่าข้อง
 อำนาจอาจภินทัง พิกเคิก ด้ญเฮย
 จงศฤษิตทุกตั้งคอง จิตรเจ้าจ่าง

๑ องคตะไนยประนตแล้ว ด้สกา คารเฮย
 ตั้งอมาตย์จัดโยธา เทียบไว้
 อักเทียบรบบผา คบะกิจ
 พ่อเผื่อเจ็ดวันไซ้ จุงพร้อม เพรียงอรุณ

๑ เสวกรับเสด็จแล้ว	ชมชื่น
ออกจากพระโรงพัตน์	ตั้งซ้อม
หมายเกณฑ์ทอกำนัน	ชาวพนัก งานแป
จัดเครื่องพิธีพร้อม	เซบ็จถ้วนชบวนการ
๑ จัดทหารชาญยุทธถ้วน	แข่งขัน
หม่หนึ่งคำต่ำตัน	ดุกต่ำ
ถ้วนหน้ากากยิงพัน	คนเคิบ โคนอ
พวกหนึ่งพดแต่ยะหน้า	โหดเหี้ยมตาแดง
๑ บางเหล่านิตมุขถ้วน	คิ้วตาย เตอมนา
ทงงฤทธจักรหยาบคาย	แก่งแกถั่ว
พวกหนึ่งมุขากากาย	ชาวคู้ คอแป
เกณฑ์ทุกต่ำเสด็จแล้ว	เรียบรวรายชบวน
๑ เควียมรถที่นั่งเจ้า	เคยทรง
ประทับเทียบเกยอลง	กฏไฉ่
คอยเสด็จจรูรงศ์	เอวรัส ราพเฮย
จวบอรุณต่างไกลด์	ฤกษ์พร้อมจรูรงศ์

๔๖๘ โคตงรามเกียรติ์

- ๑ เอกองค์ไอรต์เจ้า จอมตง กาเฮย
คัตตมชารดรง เด็วจ์แก้ว
ประดับเครื่องรัตนมง คตยุทธ เณติมแฮ
ขรรค์เพชรขดบดแคต้ว คตาศ์ขิงเกยไซย
- ๑ ทรงรถวราคันแกว แกมสูวรณ์
ตั้งพรังพร้อมพดพรรค เพียบพัน
ตั้งขกระทงแครบั้น ภาเอิก เกริกนา
กลองชนะประโคมครน ครัน้องไซยชาน
- ๑ ขุนหาญมารโห่ก้อง โทตา หตแฮ
ภพตะเทอนพดคตา คตาศ์ฝ้าย
ผงคัตสรอับฮา อาพยบ โปยมแฮ
อเนกเนองพยุหุ้ยย ยาครหน้าหลังหตาม
- ๑ งามรถวชิรมาค้มนั้น แมนผจง มารฤ
งามเครื่องสูงงามทรง กตดก
งามบั้งพระสุริยง บั้งแทรก สตอนแฮ
งามรทวิพัคโบทัง หมตถ้วนชบวณงาม

- ๑ เคนพตพ่นเขื่อนชน เขตรรภา ราเฮย
 จรรจบแนวมรรคา ป่ากว้าง
 บันตฺเขตร์ไศตอา กาศิ รันอ
 รุกษชาติเสดตาด้าง ดัดบัพพนมวัน
 ๑ บ้างผลตถักังگان อรชร
 พวงผกาเกสร กัดนพุง
 เตียรดาษคกัดตอน หิตายหิตาก
 ยุรยาตรจนจวบดุง แทบเวงเชิงไศต
 ๑ จังให้ประทับยง หยุตพต
 เกณฑห่มพทวน แวดต้อม
 วยรอบขอบมณฑล จังหวัด เชานา
 ตราตรวจตระเวรห้อม ทวทงคณวัน
 ๑ ครัดกำขบตั้งให้ เต็น
 ตรวจอย่าให้ห่มห่ม แกตโกต
 โดยกิจราชพิธี วางแบบ บรรพนา
 จวบจะสำเร็จได้ ครอบถ้วนดับตวร

๔๗๐ โคตงรามเกียรติ์

๑ เสร็จตั้งเส่นแก้ว จับศร ไชยเอย
จากกรรทนต์นวร คดาศ์แคต้ว
ภักตรมุงงยอดตึงขร บัดประเวศ์ ตูนา
เปรมกระเมตภักตรแผ้ว ม่องเพียงเพ็ญจันทร์
๑ เห็นโรทนศเทิดเงอม เวหา หนแฮ
ทอดกึ่งก้านด้าชา ช่อมคตุม
หยาดเหมทกธา ราชัต ไบนอ
อายอบกระหัดบคตุม เขตระควันแดนพนอม
๑ คันเคิบดืบหมื่นอ้อม โดยนิยม
โพตงปล่องช่องชวณชม ไหญ่กว้าง
ระรินเรียบบรม พิมานมาศ์ สรวงฤ
ทวยเทพตั้งสู่อ่าง คุชแมนเมืองสุวรรณค์
๑ ภูมิภาคพฤษ์ตั้งตั้งวัน คีตา ตาศ์แฮ
มอม่วงชาวขามพราย พร่วงพร้อย
ถาดทานท้อชารด้าย สติตหงตั้ง ตงนา
ตกแต่ยอศไศตย้อย เยียงแมนพิรุณโรย

๑ เงามั้รุ่มครุมทัว มณฑล
 ภูตโฆมตเว็งค้ำวณ กุก้อง
 เย็นยะเยือกขุมชน ด้ยองทัว กายนา
 ยินแต่เรไรร้อง เรือยเร้ารงมไฟร

๑ ท้าวทำอำนาจก้อง เกริกพนา ด้ณฑ์เฮย
 กระทบบาทแผงคักดา เศชไท้
 พรายบีค่าจยีนวธา เรือหัดัก ด้ยบแย
 ด้เรัจประทาบโพรงไม้ กอบคองการพิช

๑ พดางจตุรปเทชนชน บชิต พรหมแย
 หนงด้มาชทรงศรวัดชช ด้กชช
 เนตรหัดับระงับจิศร ด้งบแนว
 เศชคปะพระมนคคณ คตอดค้ำววาศกร

๑ บรรดาอรุคราย แรงฤทธิ
 อรุรุ่มเพียงเพ็งพิคัม ด้วใหม
 หนองนาคนบอคินฐี คดาเค็ดอน มาแย
 วาพิคัมด้บศรให้ แทคย้ท้าวด้มประสงค

๒๗ ๑ ดิถีเคียวรอสู่ราชเจ้า ดงกา
 เตออาศน์มาตยวามา กราบเฝ้า
 ทรงรฤกตรึกตราหา จอมศึก
 ซึ่งจะได้ ไปเฝ้า รมแก่นแห่ง
 ๑ ผู้หาญจะหักโค ทัพชน ชัดแฉ่
 เห็นแต่่มงกรรสูร ฤทธดา
 ผ่านแผ่นภพโรมคต นคเรศ
 พอจะแกแฉ่นหา หินเสี้ยนเค็กกษย์
 ๑ ทันใดเผยพจนเขื่อน บัญชา
 ตั้งอสูรเสนา หนึ่งผู้
 แถดงเขตแก่นคดา มังกระ กรรสูรเอย
 เชิญพระหัตถานมาก เฝ้าพ้องพรหมพงษ์
 ๑ ไวยวาสูรสต์มัลถย จอมมาร
 น้อมคีโรตมรับโองการ รับเต้า
 ถับถึงรับสต์ถณ วรนิเวศน์
 แถดงเรื่องไพร่เรา เขตร์แคว้นดงกา

๑ หัตถาภพได้ทราบต้น ชำวคช กรวย
 คาดกระมัดเคื่องขัด เค็กเดียน
 เหวยอมมาตย์เร่งเร็วจัด กระทบทัพ ใหญ่มา
 กจะไปหันเหยน เหต่าร้ายไพร
 ๑ วิรุณจักรน้อมรับ โองการ ท่านเฮย
 มาจัดคิดพดमार ฤทธดา
 แต่ตะคนแต่ต่วนหาญ เหมอีก
 หลายหลากมากข้างมา เพียบพนภวดด
 ๑ หม่หนึ่งหอกชดเยอง ทประหาร
 เกราะนาคเลือดป่าน หมักยอม
 หม่หนึ่งแกว่งทวนทยาน ยับว่อง ไวแ่
 เกราะมาศคาคอกอ่อม ด้อดเลือดเขยว
 ๑ หม่หนึ่งย่นจรดจ้อง อรรคน ศรฤ
 เกราะเหตกเลือดดีด ชาดจำ
 หม่หนึ่งชนม พิศมคิด ปตายนา
 เกราะครว้าเลือดฟ้า ดอกพริอยตอยควง

๑ หมูหนึ่งกรเจอดงอ	คบอง บิดฤา
เกราะหิรัญเรืองรอง	แต่ดเดื่อ
หมูหนึ่งตอคเดื่อทอง	ทอเนคร
เกราะบุกษหัตถ์อง	ง่างางอนคม
๑ เทียบทัพธรรมเสร็จทั้ง	กองหัตถ์
กองนำหัตถ์โดยกระทรง	คักไซ้
ปีกซ้ายปีกขวาปวง	หนุหนั้น นาว่อ
เทียบราชรถไว้	เสร็จพร้อมในตำนาน
๑ ปางองค์อสูรเจ้า	โรมคัต
ครันรุ่งพระสุริยัน	ผ่องแผ้ว
ทรงเครื่องพิพิพรรณ	รายโรจน์ พร้อมแฮ
หัตถ์กระดิ่งศรีแค้น	คตาศัชนรตไสย
๑ คตาศกตพยุหยาครข้าม	มหา ตมุตแฮ
ดูพิไชยลงกา	เขครด้าว
แต่เจ้าพระบิดา	ชิราช
สถิตย ทนคตาท้าว	นอบน้อมอภิวันท์

๑ ทำด้วยดีหัดได้ ยดหาดาน ทำนนา
 ปราโมทฤไทยมาน เบิกหน้า
 ตูบหลังก่าวพจมาน ยุตเวื่อง เค็กแฮ
 ปวงญาตรีบรวั ปินาศ์ดั้นในณรงค์

๑ บดินอินทรัชคตง พธิ
 กำหนดเจ็คราตรี จังแด้ว
 คัษกรกัย้าย อัยทุก วันนา
 เซ็ญพ่อช่วยตุงแม้ว เค็กให้ลัญจตาย

๑ พระหาดานส์ดับท้าว พดันทต
 ขอพระอย่าฮาคร เด็ยคร้อน
 นัดดาทรวาบเหตคณ ทวชุน แค้นเฮย
 ขอรับอาษาค้อน พยหค่านวญอริน

๑ หาดานเราฤทชเด็ค์ดำ ชาตรี
 ชาญเข็ยวเชิงศรัศรี ยิงดำ
 ต้มเปนเผ่าแผนม ฤทชริวด เร็องเฮย
 ห่อนจะมีใครก่า กิ่งคต่ายหาดานชวัญ

๔๗๖ โศตงรามเกียรติ์

๑ พตางชวณเดออาศน์แก้ว แกมกาญจน์
เดวโยโกชนภักษ์ไชยบาน รศกถ้ำ
ปวงนางพนักงาน วินเพิ่ม ถวายเฮย
ปฏิบัตต์องปิ่นเกล้า รอมด้อมบำเรอ

๑ สิบโษฐูเรอครัตพร้อง พรรณา
ปรับทุกชั่งพงษา ชั่งม้วย
ค่างโทมนศ้อา ครเดื่อค คาดแฮ
ค่างเจ็บอระด้อย คังแค้นไพรินทร์

๑ ครัตต์พตางค่างเล็พยซ่า ไชยบาน
ค่างค้อยสร้างแดดาด หม่นใหม่
ค่างองค์กระเซมด้านคั ภูตเพิ่ม ภิรมย์เฮย
บัตพระบรหารให้ ชับร้องบำเรอ

๑ พนักงานชานชัยร้อง รงมเด็ยง
ผดำนครียจำเว็ยง เพราะพร้อง
นางระบำกว่าเค็ยง คดอคู่
วนณวดคณวียนค้อง เนตรท้าวเชอเกษม

๑ ฝ่ายพหุพทยุเจ้า	โรมคัต
พร้อมพรงนงเด็พยัรพร	เครื่องแกดัม
รินเต้ายนตั้งกัน	ค่างเด็พยั
ค่างพุดค่างยัมแย้ม	ยิวเขายวนกระเซม
๑ เด็วจเด็วยทศภักทวเอน	อวยพร
จงรุ่งเรื่องฤทธิรอน	ชาติของ
มวณมนุษย์แดพานร	แต่ยงเคช เจ้าเทอญ
พิฆาฏเด็วจตั้งพนอง	บันเกตาปวงกระบิณ
๑ นิตคานอัมเกษกัม	อภิวันท์
รับสวดศิวพรจนัรพร	ท่านพรียง
มังคมบิคุตาพตนิ	ขรยาตร
เด็จตั้งถันทัง	ถันตงทพชเร
๑ จอมมารบัตตั้งห้อย	โตรจตั้งรง
ตั้งนาคันศนัรารทรง	ตบได้
ตั้งววมตั้งอวดรอง	กรเยี่ยม ยุทรแต่
กุมจักรศรัทธิตไ้	ย่างชนรณมณั

๔๗๘ โศตงรามเกียรติ์

๑ คุรียังกุโฆษก้อง กรุงมาร
ด้ามาคย์มากพดหาญ เข้มแกต้
อภิวาทบาทนฤบาท ส้มคาบ ครอบแ่
บ้ายมุขคดาพดแกต้ คดาศ์เต้าจากเวียง
๑ ทมิพมารเมตมตของ แถวส์ถถ มารคนอ
ชุดกตบภานุมณฑต มัคกตุม
ผีเท้าท้าวภูวดต คดตหวาด ไหวแ่
คดาศษกตาคดกตุมกตุม เกตอหนองชรรณิน
๑ รงทวทวนหอกงาว อรรคน ศร์แ่
เปลวปลตบวามวามศร์ เนกรุง
หนองเนองเนองวิกิ แถวพนศ์ นาพ้อ
แตดัดดับเวงวุง หวางข้างไซตไศต
๑ คดศถานกัณฑ์เร้า ราว
พตางรหยุคโยธี ไห่ร้อง
แตดงเคชเฟองชรรณิ พุงฟาด ฟานา
เตียงต้นนครนครนกอง กักหต้าแห่งศถาน

๒๘ หริวงษ์ทรงจักรเจ้า จอมกระมิต ราชเอย
 ปางคัคณฆณวิต สว่างใหม่
 คริการจะราญอริน รอนโคตร มารแธ
 จอมบัจนิมยามโกธ รุ่งเรืองสุริยัน
 ๑ จรวัดจากอาศน์แกว สู้สัง ด้นานเฮย
 เดรัจจับแสงคีตปทรวง ยาศวเอย
 เถถึงราชอาศน์อดง กฏก่อง กาญจน์แธ
 พร้อมกระบี่ประนคเบอง บาทดอมแตได้ว
 ๑ ทนโคยนิศัพทก้อง พลุธาร
 ฌนภักตรเสยโองการ ตรีศพร้อง
 คุราพระพิศุญาณ ค็อราฟ ไคฤ
 คุมพยุหสูถันท้อง ที่ร่าราญผจญ
 ๑ พระยาพิเภกเอย ทูตไท ทำนเฮย
 อสุรซึ่งยกพดไกร ออกกร้า
 ค็อมังกรกรรฐุคไนย ขุนแทศย์ ขวแธ
 ศรัลธิชฤทธิกาจกดำ สติคยตัวโรมคัต

๑ ข้าบาทพินิจถ้วน ทวยหาญ พระเฮย
 เห็นอมมฉพาน เพื่อนได้
 ฝิระแพ้แก่ขุนมาร ขายบท บงษุณา
 ขอบี้นภวนารถไท เด็ดจ้เข้ารณรงค์

๑ นฤบาทตั้งค้มถ้อย ทตคคิ ทำนนา
 เยอนครวัดแกตุกรวี เดชดา
 เร่วรคจคโยธ ททหมวด กองเขย
 เยียงพยหใหญ่ค้ำ เค็กกก่อนตมัย

๑ น้อยพระยาอากาศกัม เกษบง คมแฮ
 รับตั้งพระทรงตั้งช ไล่เกตุ้า
 มาจัตนิกรประคัง ดาดาช
 นายไพร่ใหญ่่น้อยเข้า เรียบไว้ ในกระบวน

๑ พรหมพระยาพานเรศทง หกองค์
 อิกอษฎาทศมง กุฎถ้วน
 คิวนายเคียวเพชรพงษ์ มารหึ่ง นายนา
 เจ็ดสิบเจ็ดศมุตถ้วน กระบี่แกตุวารณรงค์

๑ โทโทริเบครเจ้า	จอมกระบีน
ตำนานวิเดปนวาริน	ตบได้
อาภรณ์พิจิตร์จิน	ดาประดับ องค์เขย
ทรงพระแสงเสวรีไท้	ขเรศเขยบทจร
๑ มาทรงไชยรถทำว	โกสัย
เนืองแน่นพดโยชี่	กราบเกด้า
จิงนายเทพด้ารด	ขบอค์ ครัวแ
งามเด็คบั้นเจ็ดเจ้า	ภพฟ้าเด็คจจร
๑ คตายพหตพยุหคต้อย	เขตรพตบ พตาเฮย
แดนนิกรด่วงตบ	ป่ากว้าง
รงฉัตรพัตโบกรยับ	บงแทรก ดตอนนา
งามระเบียบแถวต้าง	เพ่งเพยงพิศวง
๑ พตากรกระบี่เทียน	ทุกกอง
ต้วนสมรรรถดำตำพอง	หินห้า
กระหิมให้หาญคนอง	เดียงสนัน
เพียงโตกยชำแรกร้าวด	แหดกด้วย พตกระบีน

๑ คตภาพหดตถกัณฑ์อง ด้นามยทช
 จิงพระผู้ทรงภูษ อาศน์ไท้
 ยดพดอสูรสุด ด้ายเนตร แถฤ
 พดางพระบรรหารให้ หยดขยงทพหดวง
 ๑ จิงจอมอสูรเวศ์เจ้า โรมคต
 แปรเนตรสับพดขันธ์ บันหัด้า
 คับคังเขตรไพรวณ รุต.พอง ฟุ้งแ่
 พดางขบปดรับหน้า เค็ก ไร่ โดยกระบวน
 ๑ บัดแผยพจนาร้อง ประกาศถาม
 เหวยมมนุษย์เหตาด่วนตาม ขวดกต้า
 ทนงจิตรบอกิตขาม ฤทธิราพ แถฤ
 ชิงจักแหตฤข้า ท่วงทวยหาญ
 ๑ ยินยักษ์จอมจักรเขื่อน โองการ คอบแ่
 เองอย่าอดองค์หาญ เข้มแกดัว
 ขุนชรอรอกรอญราญ ยังรอด คั้นฤ
 ฤทธิเช่นเองจักแกดัว คดาศม์มัวอย่าหมาย

๑ สดับสารแสบไศครเพียง	ขสนี่ ฟาดญา
สองเนครปานอค์คี่	จุกจ่า
คบหัดถครัดโยรี่	ทวยแทศย์ ปวงแฮ
เร้งรุกเร้งราญร่า	พิฆาฏพ้องพานร
๑ พดมารทยานคอด้วย	พลัดว
พดกระบี่ต่างสำ	มรรคคาน
พดมารพุงด้รวพา	วูธแข็ง คมแฮ
กระบี่รบกตยคอบต่าน	ทวัพ แคนคิน
๑ ยักษพนดิงบัตบ้อง	ธำครา
โถมถีบแทงอด้รา	มอดม้วย
กระบี่บ่อเป็ดองตา	แต่ด้ก คนเฮย
มารยบตายนับด้วย	โกฏิต่านเหต้อหลาย
๑ จอมยักษยตยักษแพ	ดิงไฟร
คาสพิโรคคือไฟ	รุ่มเร้า
แกวงจักรเตศฤทธิไกร	คว้างลิ้ว ตอยแฮ
ปติวพัตคัตเกษเกล้า	กระบี่ ม้วย มรณา

๔๘๔ โศตงรามเกียรติ์

๑ ยตยักษะกว้างจักรต้อง คำแห่ง ทหารเฮย
พระจับพตายวาคแดง ด่องฟ้า
จักรมารบ่อทานแรง ศิวเด้อยศ ดงเอย
ข้าพิฆาฏมารหม่มหน้า กระทบคนคอง
๑ จิงจอมอสูเรศไต่ ทิศนา
น้ำวเห็นยวศรัศกคา ฟุ้งกว้าง
จรดเกราะพระจักรา ขาดเดือน หลุดแฮ
กระทงพระมั่งชะ้าง อรยงหยดถอย
๑ พระถิวถวดยกษณ ฤทธิมหันต์
ชาญเขี้ยวเชิงศรัชชน ยิงดา
ครีพิถางจับพาดจันทร์ น้ำเห็นยว แผลงแฮ
ถูกรถยักษ หักหา หินดินพดมาร
๑ ดันรทหมดพยุทง ด้าตรา ดันเอย
สูดฤทธิเกรงฤทธา ท่านไท้
อสูรินทรร้ายวิทยา ระเบิดเจ .เหาะแฮ
แฝงเมฆอำนมนคให้ เค็กเดียนพิศวง

๑ อุกฤษฏ์ปอสูรเกิดอนห้อง เวลด
 ไปรยถ่านเพลิงเพียงฝน ตกค้อง
 นฤบาทบดยถกต ยักษ์เดศ หตายแฮ
 หตาทฤไทยท่านพร้อง เพรียกให้ โหระถดง

๑ พิศณญานต์ดับท้าว พดันทุต
 เพราะเหตุเวทมนต์อสูร เด็กแล้ง
 จักรกฤษณ์เฟ่งพิศทัต ฉงนจิตร ท่านนา
 ไฉนจักประจักษ์แจ้ง รูปแท้ ไหนเทียม

๑ ชุนโหระถดงให้สั่ง คีตปทรวง ไปนา
 พระจับพรหมมาศทวง เห็นขว่น้าว
 แม้อสูรอยู่ใดจง บอนบั้น เคียรนา
 เสรีจตั้งคีตปฤททห้าว พุงชนเวहन

๑ คีตปทรวงตรงคีตเกด้า มังกร กรรรฐูเฮย
 ซาดกระเด็นเมื่อมรณ ษ์พิต่าง
 รูปฤททิกเกิดอนอำพร พด้นเหือด หายแฮ
 เสรีจพระปราบราพต่าง เค็กแด้วคั่นสถาน

๗๐ ปางสวรรค์ทุดได้ เห็นองค์
 มังกรกรรฐปถง ชีพแก้ว
 ด้วยศรัจกรกฤษณียง ยศยิ่ง เศษแฮ
 ตกตึงตะตัญแคว้ว คดาศ์เข้าตงกา
 ๑ ขนเฝ้านบนาทไท้ ทุดถลาง
 ตามเหตุสังครามแฉง ถองถ้อย
 ทศภักทรธาบกรรแสง โคกสกัด ภักตร์แฮ
 วันทกาศ์รดตะห้อย โขษฐ์เอนร่าพรรณ
 ๑ ไฉ่ดวงหัทเยศผู้ หาดานรัก
 เดิศบจบไตรจักร ถอมท้อ
 ทรงศรีทศักรศักดิ์ ปราบทวป ดีฤ
 ใครบ่ออาจกาจก้อ เกียงขนเคียงกร
 ๑ ฤาควรมาแพ้วาย อุภัยพาด มนุษย์เฮย
 พตแต่ต้วนตริฉาน ชาติช้า
 อภัยศหมู่พรหมมาร แมนทัว โดกฤ
 จักหมิ่นประมาทกต้า กถับเอนนอวมาน

๑ โอ้องค์ โอรสเชื้อ ชีพิตร พ่อเอย
 ยังก่อพิชกิจ กัดบ้ำข้า
 ต่ำเค็กจักเหิมฤทธิ์ กำเวิบ แรงนา
 พระพรำกำศรดว้า เหวให้ฤทัยโหย

๑ ครวญพดางพระสัถอัน ถอนจิตร
 ศัตย์ โศกพิโยคคิด ขัดอน
 ชตนาเนองเนองนิจ นองเนตร พระนา
 ข่มจิตรคิดแบ่งบน บั้นเครำ ด้ร่างทรง

๑ ฝืนภักทรเผยโอรสูเออน แดงอรรก
 เรื่อกวิญมขตรัด ตั้งไซ้
 จงจคพยหรบรค โรมราว อรินา
 ขบรบทพมันไ้ว ขย่ำท้อทานผจญ

๑ เควำท่าภอครบถ้วน เจ็ดทิน วารเฮย
 จวบเดรัจพิชอินทร ชิตคง
 ขบศรนาคบาทศฝิน ฝั้นกดับ มานา
 จักช่วยชิงไชยทง จักไต้เบต้ยนกร

๑ วิรุณมุขนอบเกล้า รับพจน์
 องค์พระไอยกาทศ ภัทศรแผ้ว
 น้อมเศียรประนมประนต ตารับ ครรไธแย
 ชนตั้งเด่นแกดัว แก่วนกตำการณรงค์
 ๑ สัจจเตรียมทพพน พดอศ์ ครเฮย
 แต้นหมื่นห้าพันจิต เต็รจู่ไว
 สรรแต่ลำชาญขัต เริงคึก
 ในทิวาเดยวให้ ครอบถ้วนกระบวนพต
 ๑ มหิตันต์นทจัน เจนทุก คึกเฮย
 รับตั้งวิรุณมุข ไล่เกล้า
 คตาเคตน์เตปนตอยดุก รับจิต พทตแย
 ตราตรวจหมวดหมเข่า พยุหพนอศ์ตร
 ๑ พดม้านาเนกถ้วน เจนรบ
 หัตถ์กรตั้งสำตรครบ คตองเกล้า
 ชาญเริงไต้เชิงหตบ เริงรุก ราชูหน้า
 เริงต่อเชิงดำเต้า ต่อเดยวคตบเชิง

๑ เตรียมพหุศรจพรคพน · พฐ

เด็กแต่เหตาค้วค	คักซ้อม
คอบยงคพิมถวี	รุมมช นารถเฮย
ที่ตนามไซยพร้อม	พรงออดเวง

๑ ปางวิรุมมชเจ้า จอมพด

ครนรุ่งอุไทยคต	แจ่มแผ้ว
จากอาศนวมตมณ	ทิมมาศ
ตรงตนานดำเร้วแถ้ว	ตบได้ ตักนชชจร

๑ ทรงพิศรัยพิศพรัง เพราฉาย

ศรวมอถงการพราย	เพริศฟ้า
ชายไหวประกิจชาย	แครงมาศ ตัดบแย
บักรปุกชงคักดำ	เกิดอนเดอยกตางตินช

๑ นตขององคตักัดวณ ดงยันต์ เดชแย

ยว่านวิเคษศรรพ	อาบย้อม
บงองคตุงคบัน	คางเด้อม หายแย
ทงรูปทงเงาพร้อม	บ่อได้ประจักษ์เห็น

๔๘๐ โศตธรรมเกียรติ

๑ ทอกรพาหุรัคตัง	ขำมรงค์
มงกุฎรัตนบรรจง	เจ็ดห้า
กุมหอกคักรทวง	นามสระ การแะ
ฝั่งแผ่นขะหลังมา	คักเขอชาญผจญ
๑ ม้าทรงถักนธเสวตรหน้า	นิตภาพ
ถนิมพมณมาน	มาศย้อย
ดำพองโตดโธนทยาน	พยคัยง เร้วแะ
คังแต่ะพระพายคต้อย	เค็ดอนควางกตาง โปยม
๑ ให้เค็ดอนพยหยาดเต้า	โดยกระบวน
หม่นมีดมัวหมอกหวด	ตลบคตุม
ควินควักอชั๊กมวญ	มารหม่ พหดแะ
ค่างโตค่างแต่นกตุม	ค่างกต่าปตองกต
๑ นิตไทยไวว่องเหยม	อ๊กหาญ
ขุนแต่ะกุมบั้นทยาน	แผ่นแกตั่ว
เค็ดอนอบสนับเพตาปาน	ปุนหมัก
กัณชีพถ่ายสุววรรณแพรว	เพริศพร้อยยรรยง

๑	เหตาดุรงค์เสด็จครตักษณเตา	บริสุทธี
	ศตบแดนชิงไชยยุทธ์	ยิ่งกล้า
	ขุนม้าเทิดอาวุธ	ทวนว่อง ไวแธ
	กวดแก่งแย่งยุทธ์ชา	คึกต่างทลายพัง
๑	ม้าหมอกดีเมฆแมน	นฤมิตร
	โผนแผ่นชะเวชนิด	อิริแผ้ว
	ขุนพดขี่เห็นบกฤษ	แนบกตติ สนิทนา
	กรก่งเกาทณฑกัตถ์	กตหนักดำราว
๑	พาส์ดีผู้องพน	ผ่านดำ
	ขกย่างย่องเหยียบท่า	ท่านอย
	ขุนม้าหัดถกระตั้งว่า	ชวานว่า เริงเฮย
	เชิงขยบรบคู้กรอย	อาจดีผู้เคียว
๑	แต่ะแดงส์ตเศอ	อาชา ไนยเฮย
	ไวก่องคุดุม้าวะตา	หกท้าว
	ขุนพดเทิดท่ายครา	เห็ดกเคื่อม วาวแธ
	หาญกว่าหาญฮักห้าว	มัทธเหยมหักบร

๔๘๒ โศตงรามเกียรติ์

๑ ต่างเหิมต่างฮึกเหิม หักกรณ
เรื่องฤทธิ์ประตองกต คดองเคด้า
สระเทือนพสุชาคต คัจฉก ทตายพ้อ
คังจะคตเผด็จเกด้า อริได้ โดยประสงค

๑ เดียงมารเดียงมก้อง กาทด
เดียงไห้เดียงอ้งอด ติ่นซ้อง
เดียงโกตนเช่นโจษจต เดียงคตั้น ส่มุทฎา
เดียงสนันตักตทอ้ง เถอนถาทุกตถาน

๑ บอหึงถึงท่งท้าย แคนตง
จิงหยุดพยุหตุรงค์ เร่งตง
โดยฉบบัปิไชยสัง ครามคัก เดิมแฮ
รูปนภอินทรียง ตอแยงตษกร

๑ คอยท้คอยท่าเดียน สอ๊กโหม หักเฮย
คอยจู้คอยโจนโจม จดจ้อง
รอรบอินทรโรม ราชูเค็ก
คอยท่าอินทรชิตค้อง เคว่าช้ราคอย

๗๑ ปางพระพิศณุเจ้า	จอมตรี โดกยัญญา
เด็จออกสู่วะเด้น	นอบเฝ้า
ตรัสตั้งพิเภกปรี	ซาเขี้ยว โหรเฮย
อินทรีชิตบอเค้า	ต่อด้วยกลไต
๑ พิเภกทุดเหตุไท	จักรี
อินทรีชิตทำพิช	ลอบลั่น
อยู่อากาศคีรี	ชุนนาก บาศเ้าย
ที่พฤษ โรทนต์คตอน	อรุคพร้อมเพรียงประชุม
๑ นาคหยาดคายพิศม์ให้	ศรีไชย ราชเ้าย
พอจวบด้ามวันไน	บดิน
หากครบเจ็ดวันไต้ย	ดำตรเด็จ จินนา
เดชจะยงยั้งก็	ปราบฟ้าดินดยของ
๑ พระจิงถามกิจต่าง	พิช มาวนา
พิเภกทุดมุดคค	เหตุชน
บังคับเนาะเปนหม	ชจคพฤษ ษาเ้าย
นามว่าโรทนต์น	แหดกแตงมตายกรรม

๔๘๔ โคตงรามเกียรติ์

๑	จิงสามภูวราชน้อม	อาษา
	จะคัตตตายวิทยา	ราพด้าง
	พระประดีทรีพรพา	นเรศวรวิบ พจน์เฮย
	แสดงฤทธิรให้จคว้าง	เค็จจะด้าว โยมหน
๑	ดูอากาศบรพตแสด	ตอยตง นิมิตรเฮย
	เปนรูปอศียาอง	อาจชน
	แสดงเคชด้นันตง	ผังเผ่น ทยานแฮ
	กิดพฤษ ไรทนต์บนิ	พินาศด้วยฤทธิรอนญ
๑	เสียงด้นันผุ้งนาคเดอย	हतहन
	อินทรัชพิโรหหม	ไต้ด้าง
	อศียากลับอินทรี	เปนกระ มินทร์เฮย
	ปรบหัดล ษภักตรอ้าง	อวดเขย้เคยครไต้
๑	กดับถึงทุดกฤษณเจ้า	จอมบดินทร
	พระศคัมคังวาริน	ทิพยไต้
	ครว้ด้อยกขุนกระบนิ	ทรรราช
	กดับดูคฤหาศันไต้	ที่ท้าวผรมเกษม

๑ ปางบีโอรสเจ้า	จอมตง กาเฮย
ตั้งกัจิพิทรวง	พิโรธเว้า
ตั้งอมาตย์กตบทุตองค์	บิครุเศ์ เดวีจแฮ
ตั้งเคตตอนพดระเห็จเค้า	ไปโต คินนคร
๑ ถุ้ดมรภูมิหุยดยง	พยหัพ ดงบแฮ
โดยครุชนามตำหรับ	เกาคง
วิรุณมุขค่านับ	ทุดเหตุ ปวงเฮย
กราบทศนมารง	ชิตคานทพอรินทว
๑ บัตอินทริชิตแจ้ง	เหตุพด้น
จวาราพมังกกรรฐ	มอดม้วย
แสนโคกเจ็บจาบัตย์	หวนพิโรธ นั๊กนา
ไหนดมนุชย์จกแกตัว	คตาศัพน์มื่อเรา
๑ ปางองค์ภวนารถเจ้า	จักกฤษณ์
ออกหม่มมาตยาตถิตย์	แท่นแก้ว
ตั้งยงอุโฆษครุชิต	ถามพิ เภกนา
ทราบว่าอินทริชิตแกตัว	ออกกถำราว

๔๘๖ โศตงรามเกียรติ์

๐ พระจิ้งเขยวรพจน์พร้อม อนุชา พ่อเอย
จงยกพยัพปราบพา ตะราพร้าย
ศุครีพรีบจิตวา นรพวก พหดเฮย
จงครบกระบวนเร็วฝ้าย เพื่อดังเค็กแต่ง
๐ ศุครีพกราบกราบแก้ว ดีดา
จัดห่มเบญจะมาศยา รวดเร็ว
หกตีบสมุทรศวา เรืองเดช ด้รัจแฮ
คอยพระจอมพยุหเจ้า อนุชไทถนิมกาพ
๐ พระตักษณวรรณอง จักรกฤษณ
ตรงด้รัจทรงเครื่องพิจิตร แจ่มจ้า
ตฤกษเดื่อนทัพประชิด ยิงที รมแฮ
ตงกระบวนสู้บรรณกต้า ปักข้องปีดโพยม
๐ พิเภกทูตไต้ฮ้อย่า ประมาท องค่น่า
อินทวิชิตรเทิดเทพธำคร เดชกต้า
พระคอบว่าฮ้อย่าหวาด วิดก เดยเฮย
หากราพยกประยุรร้า รมช้อยจักผตามู

๑ อินทรชิตยดทัพน้อง	ราม่า ชีราชเอย
ให้เตื่อนรถอสุรา	รับเข้า
เคื่อนค้อนอสุรโยธา	โรมรุก กระบี่นา
ดำสวารวดเร้า	เร่งต่างมารประไโดย
๑ ชุกยกษัยตราพร	พตคาย แดกฤ
พิโรชเพียงเพลิงพราย	ควาดร้อง
ทรงศรพาดสายหมาย	คัตห่ม อริเอย
แสดงต้นนครนควินคอง	กระบี่มวยมดมอง
๑ พระอนชาชีราชเจ้า	แสดงคิปล ไชยเฮย
คองอสุรพตพฤษุ	แหดกัดน
ต่างศรอสุรอินทร	ชิตแหดก ดาญแฮ
ทงชบพานรพิน	คั้นเตนแผ่นทยาน
๑ ทงองค์ อินทรชิตคอง	ศรทรง พระแฮ
เจ็บปวดบีมจะปดง	ชัพร้าง
พดางว้ายวิทยาเดชยง	เจ็ดคาบ ครบนา
ตบทั่วสระฟางค่าง	พิศมรอนศรสุญ

๔๘๘ โศตงรามเกียรติ์

๑ เรียกวินมุนเจ้า	จงรอนญ แทนเฮย
ดุงจะปลุกฤทธิศร	บ่อข้ำ
ตั้งเสด็จประนมกร	บนรถ ทรงแฮ
ปลุกฤทธินาคบาทกดำ	กตั้นด้วยมนต์พรหม
๑ วิญมุนขบม้า	รบพา นรเฮย
พดอศิวโยธา	แหดกม้วย
พิโรธร้ายมนตรา	เคชยั้ง ใหญ่เฮย
บั้งตฤทธิณจัญด้วย	หอกดีด้าดวา
๑ พานรแตกคณเตน	ตายตก กตาดแฮ
หมายหม่ทกหมวดยด	บ่อแจ้ง
กรเกรี้ยววงเวียนนจน	คอยมั่ง จับแฮ
แตบ่อบงยักษแกดง	เดียงเดยวเดือนหาย
๑ พระตักษณเห็นเหตุนน	ดาตคองน
ถามพิเภกน่ายบด	แต่ไท้
วิญมุนขบั้งตกนธ	มาค่อ ยุทธแฮ
เชิญพระแมตงศรีให้	ช่ายคตอ้งริงอสูร

๑ พระแสงพดายวาทคว้าง นวศเคณีน
 คองอศศรบนเคียร ชาติทง
 กตบเปนชายเพชวีเวณ วงรอบ วัฒนา
 มดีวิญมุขกตง เกตอกเกตากตางดิน

๑ วายบุตรบงชายคอง วิญ มุขแ
 โผนจันอนุชชุน ธิเกต้า
 พระชกทราบเล็จุมต เสศครีดี ตั้งเฮย
 จงผูกถวมคาเข้า เขยนแต่วปล้อยไป

๑ ตูครีพรบตั้งแต่ว เรียกหา
 หมุ่ราชมนต์วา พรังพรอม
 จงยักษบักหัดกคา ผูกบาท เอวแ
 บัดเขยนล็กหนายอม หมักซาตบประจาน

๑ เขยนเส็จตุ้กระบแก๊ คุมยักษ ตระเวรแ
 ฆ้องกระแตหน้าชัก เข็อกคตอง
 ถึงนำทพอรืตัก มารผดะ ปล้อยนา
 พานระเหิมโให้ก้อง เกวีกเข้าเขยยหัน

๕๐๐ โศตงรามเกียรติ์

๗๒	๑	วิรุณมุขเมื่อต้อง	ตีประ จานแป
เจ็บปวดจะตะ			ชัฟต์
ถึงปล่อยนำค่ายทะ			เวศคร่า ครอบงวน
ถึงกราบอินทรีคิ้ว			โอบอุ้มเอ็นคึดถวาย
๑	๑	อินทรีคิ้วคืบคั้น	ตุ้ตุน
เพียงพิศม์คั้นคิน			อกร้อน
ตั้งหุดานจงแปดงัดกน			คัจฉิคุ ตาเฮย
แต่คงเคศค้ำค้ำครค้อ			พยหเข้าประจัญบาน
๑	๑	วิรุณมุขรับแก้วแก้ว	พรหมมนต์
นฤมิตรเปดียงแปดงคน			บ่อข้ำ
เช่นอินทรีคิ้วคิน			บ่อแฝก ฝิดเฮย
พระหัตถ์เทิดศรกรถ้า			กถนแกถ้วถวถางถนรงค์
๑	๑	อินทรีคิ้วร้ายเวทบ้อง	กำบัง ภายนา
กุมนาคบาศระเห็จยัง			เมฆต้อน
จิตรหมายมุงคอยตั้ง			หารหม่อ อินทรีเฮย
ยังบ่อชอบเชิงย่อน			ชยบเค้าคอยที่

๑ ปางองค์นฤนารณ้อง	นารายณ์
เห็นวิญญมุขกตาย	รูปนั้น
พระมุ้งพระมันหมาย	อินทรีชิต หน้า
รุกเร้งพานรชน	ตั้งให้ประจัญบาน
๑ โยธพานเรศพร้อม	เพรียงกัน
รบรุกเหต่ากุ่มภณท์	เพิกมต่าง
เหต้อคายค่นหกหัน	ระเห็ดแตก หน้แฮ
เวี่ยนวุ่นว้างหนนคว้าง	พ่ายแพพัตต์วา
๑ อินทรีชิตยไพร์แพ	พานร พิโรชเยย
แฉดงนาคบาศฤทธิรอน	รวดฝ้าย
เปนนาคเกตอนกตาดดัดตอน	รกวรดี วิญญูแฮ
พิศม์พ่นเปนเพดิงว้าย	รอบกตุ่มกตางด้อม
๑ รังวัดพระตักษณทง	พตากร
หกสืบต่มุทวานร	นาคคด้อย
ต่มตลับกตางดินคอน	คอนนาค
แต่พิเภกบ่อต้อย	นาคคด้วย เปนประยูร

๑ โอรสทศกัศत्रได้	ยดด้ษั กรณา
นาคบาศ์ริงรัต	ท้วหน้า
ปรีดิ์ปรมหัตถ์ณัต	นนานเหาะ ดงเฮย
พบพิเภกเด็ยวทำ	ท้อพ้อพาดราญ
๑ เหวยอด้รประดาษด้าน	ทรวดกษณั
ถบหลัฎญาคิวงษัษกษั	ด้ายได้
ทุจริตจิตรเปนนอก	คัณญู คาแฮ
ร่วมคิคมิตรให้	ถ่มด้างประยูรคน
๑ หากพระบิศเรศ์ด้น	ชนมาน
ยงโคกตงด้าราน	วันเยย
คัวจักขุ่นรำคาญ	ฤาษัณ ชอมเฮย
ไตรพิเภกเฮย	ออย่าอ้าอ้าปตั้ง
๑ พิเภกจิงเฮอนตอบ	อินทรวชิ
เหวยตุกเด็กกจิริด	หยิงพร้อง
จามจ้วงถ่วงตามคิ	ถามไถ่ ไยนา
มุตเหตุไครก้อช้อง	เกยวด้วยคำถุษา

๑	ตัวเรากับร่าย	ทศกัศร
	ขาดประยูรขาดรัก	ขาดเชอ
	เขาหัวให้เราหัก	จิตรหนึ่ง ดงบนานา
	เขาไค้ไปไค้กเฮอ	จิตร น้อมใน ธรรม
๑	อินทรีขยนิศอบแก่น	เพียงพิศม์ เพด็จเฮย
	นิช่างรักสู่จวิต	สู่คยแท้
	ปากพูดกับใจคิด	हतกहतาก กันนา
	เดื่อแก่จำศีลณ	เรื่องร่ายอุบายบัง
๑	ขวดว่าจจจิตรเกอ	ยติธรรม
	ไฉนจึงด้อแนะนำ	สู่อร
	สาวได้กกาจำ	จิกเด่น ฤาณา
	กตคักภักดับสู่	เชิดชคตถดง
๑	ไพร่จึงอาจเออม	อหังการ
	หมิ่นอสูรวงษ์ราญ	ไปน้อย
	เพราะตัวจิตรจอมตัญญ	ดื้อดื้อ เตี้ยตเฮย
	จึงเดื่อมเวทเศรต้อย	สู่คสูนเตี้ยวงษ์

๕๐๔ โศตogram เกียรติ

๑ พิเภกจึ่งตอบถ้อย อินทรชิต
เราจะฟังญาตีมิตร ไบ่ได้
สุดจนทพุดคิด เซซัด ไปนา
ให้บ่อรักให้ ค้อแก่นใจจน
๑. เทียวตัญญูจรเจอะต้อง พานร พดเฮย
กุมตู่พระสีกร เดชกล้า
ให้เราตบถต่อศร พรหมมาศ แถ้วนอ
โตพระตรัสถามซ้ำ จึ่งต้องทุดแถง
๑ หากเราคุมคิดแถง บอกราน คดีแะ
เสวีจคักหมายเมืองมาร มุงแต้ว
พระตักษณจักพะพาน ต้าตรตั้ง โตเดย
เราจักทุดระหัดแผ้ว ผ้องพันอินทราย
๑ อินทรชิตเคียดแต้วถ่าอ วาจา
คินนิตว่าเปหนา เนองเนอ
หาไม่จักมรณา เพราะหัดถั เราเฮย
พตางเทิดคั่นคิดปเงอ เงือตเข้าโรมรณ

- ๑ พระยาพิเภกคร้าม ฤทธิรอน
 วจีฉวัดเฉวียนซอน ซอกต
 อินทรีชิตได้คตมบอน บ่ทบ ทันเดย
 กล้วยผู้รทหงษ์ ช้องพร้องพดมาน.
- ๑ พระตักษณซึ่งคองดำคร นาค
 เห็นไปรอกชว กตบยง
 รอรามเชษฐจรต มาไค่ก ด้ตบแย
 จังประหารชพทง พน่องกองพทต
- ๑ พอพตบเด็กทพเข้า บริ เฝ้าฤ
 ชนกาธิบต ธิราชเจ้า
 ทำวทศรัภคตปรี่ ตัตรีต ถามแย
 พอผู้ส่งครามเข้า คักผู้เป็นไฉน
- ๑ องค์อินทรีชิตน้อม ทดลาร์
 ตงแรกตราบสังหาร เค็กม้วย
 ทศเคียรทราบดำราญ เรงวัน
 เพียงทิพยโด้จรทรวงด้วย เเผด้จรั้นหญทัย

๑ อินทรชิตประณคน้อม	ทูลดง
เด็ดจกตบยั้งปรางปรา	ด้ วยแก้ว
เซยชมนานาฏคณนา	รวิรัตน์ ภิรมย์คย
ในศิรีไดยาแพรว	เพริศพร้อมองค်นาง
๑ ปางองค์ทศภัคครปดม	เปรมปรา เนิ่ง อย
เพ็ญภัคครเพียงจันทรา	เมษแฝง
เด็ดจย้งอรรคชชยา	ขวนหยอก เข้าแฮ
ตูปพระปฤษฏางค์แก้ว	เดาขอขาดเชิญ
๑ มณโฑอค์เวศน์น้อม	ทูลดง
ขอพระทรงศรีกการ	รอบได้
พิภกจิตรจันทาท	ศิวชอก ไชร์นา
จักช่วยมนุษย์ให้	รอดพ้นคันชนม์
๑ ทรงฟังเพียงถูกต้อง	ศรัณง ฝนาญเฮย
อึดอันอรูแรง	พิโรธเร้า
ความรักหักจำแรง	ใจอด นิ่งนา
เด็ดจจากแท่นรัตนเจ้า	ตู้ห้องมรมทรง

๗๓ พิเภกไว้ต้ไ้	ทุดแถง
๑ โดยคคี้กั๊กแถง	เด็จตั้ง
พระสับคจศรมถง	ขุระพถุง เพติงนา.
รัตนคแทบดำวตั้ง	ตั้งบอนคันทรวง
๑ ครัดดำพิเภกแพ	กถเขา
ตะพระอนุชาเรา	มอดม้วย
คโคคเช่นชายเซตา	มันมค
เต็ยเก็ยรคเต็ยอนุชคด้วย	เตคคคโคน
๑ พระจับพรหมมาศเต็ว	จรวต
พิเภกกับบุตรระพี	รูกฝ้าย
พร้อมพานระโยธี	โคยเต็จจ พระนา
คตากดำมรรคายาย	ยาตรเยองจรวจัญ
๑ แถงโต้มโองาสแต้ว	อำพร
เต็จจตุภูมิถ่มร	บ่อข้ำ
ทอดพระเนครพานร	นาครคต รังเฮย
วามหวาดหญไทยว้า	ว่านข้งเนาไหนด

๕๐๘ โคตงรามเกียรติ์

๑ ครนตุราชรถแก้ว ก่องศรี
ยตอนุชาสุกรี รวบอ้อม
แต่บาทควาภานาถ ฝรมนึ่ง สดับแช
ต้องหัดถักกระซางพร้อม เงอนเงยวไปชยาย

๑ ฅวดเควี่ยนเปดี่ยนผดตัก กตไต
นาคบาทบอคตไคต ยิงร้อน
วันทคหฤทัยไหว หวาดเทวด นักขอ
ตตพระองค์ตงช้อน เกษน่องวางเพธา

๑ พระเพ่งพินจน้อง ปราณ นิกแช
ทรงไคกกำศรตทว เทวศใหม่
ชตเนตรหตั้งภักถรวดี ภักถรตตด หมองเฮย
พตางว่าว่าพวรรณให้ สอ๊กต่อนอาตว

๑ โอตถษณณษผู้ กตอยเชญู พ็เอย
ไฉนพ้อจิงมรณเห็น หตากแก้ว
ฤทธิรงค์พ้อพตเพญู เพียงยิง ใหญ่นา
ภาเดื่องทัวโตกแก้ว ผ่องพ้องพวรรณระพี

๑ ทรงศรตามเต็มดำ	เพดิงกัถป
ภินภาคมัดดังก้อน	เดชแกดัว
ควรฤพ้อมาณัน	พ่ายนาค อสูรแป
เพราะสู้งครามแต้ว	บ่อได้วังองค์
๑ ปางต้องโมกษศักดิ์ด้วย	ทวงจิตร โพนนา
บัตออกรบอินทรชิต	คาบณ
พิได้ตกเคื่อนกนรัฐ	เคื่อนยัง เคื่อนนำ
ฤพ้อควรมาต	ด้วงแต้วดัมคำ
๑ พ้อจึ่งเดี่ยวแกเดี่ยว	คิชกร
แพพ่ายฤทชรอน	ราพรร้าย
ทศทิศจักภาจจร	เกริกมุง หมิ่นแฮ
อกพิเพียงจักย้าย	แยกด้วยอาไถย
๑ หากอนุชม้วยเชษฐ	จักมี ไชยชัย
คิ่นมิ่งภคระดี	ร่วมห้อย
คำฉินทวัชราชตรี	บอว่าง เว้นเดย
ตภาแต่เมื่อยเดี่ยวน้อง	ประโยชน์ด้วยอันไถ

๑ ความรักพริกเจ้า เทียมคน
 อนุชรักโดยกระเมต ดัดยอ้าง
 แต่เขาวัวรวบเจริญชนม์ ไปแตก ร้าวเดย
 ไฉนพ่อจึงมาร้าง พิไว้อาทะวา
 ๑ พระทรงกำศรดเศรัว แด้นคัตย
 ครวญครำยิ่งจามัตย โยษฐ์อัน
 ระทวยทอดพระองครัน ทดเดียม แร่งแ่
 ชบวิถัญญ์ชอน คัพพองเวียงเคียง
 ๑ พิเภกสุครุพทง พานร กระบแ่
 หวนจิตรคิตอาวรณ์ เทวศเศรัว
 บางคหวิ่งวนด์ตอน บางอยู่ งานเฮย
 บางยกสุคนธ์เค้า หดงแ่ดวชะโตมองค์
 ๑ ครนพระจตุรภุชได้ สัมฤดี องค์เฮย
 ถามพิเภกอรุรี ไปช้ำ
 อนุชกับพดโยธ นาคบาศ รังนา
 ไฉนจะเคตือนพิศม์กถ่า กตบพันคนชนม์

๑ พิเภกทนต์ไถ้ว	พตากร
๒ ทงอนุโปมรณ	สัตบแท
๓ อธิษฐานพระทรงศร	พตายนาค แผลงนา
๔ ผู้สู้บรรณช่วยแก้	๕ ขจิตเปิดองวาสุกร
๑ องค์พระราเมศวรได้	๒ สดับพจน์ ราพแสร
เพียงสุรามฤตยัค	๓ ผ่องแผ้ว
๔ มีพระกระหมดปลด	๕ ปลิดเทวศ วยแสร
๖ วางพระอนุชแตร	๗ เหนียวหน้าชนคีตป
๑ ทรงแผลงพตายนาคอง	๒ กัมปะนา
๓ โสติช่วงคังคองฮา	๔ ทิตยแผ้ว
๕ ผู้ที่สถิตยครุธา	๖ พตันทราบ เหตุเฮย
๗ ว่าพระทรงจักรแก้ว	๘ ตรัสให้ครรรไถ
๑ จากพิมานมาร์ห้อง	๒ สิมพล
๓ ปักกระพิชชาษคร	๔ สันนังอ้ง
๕ ถึงสถานยุทธทฤษค	๖ พระตักษณ สัตบแสร
๗ ทงพวกพานรตอง	๘ นาคร้ายรังสกันษ

๕๑๒ โคตงรามเกียรติ์

๑ จึ่งแต่คงเดชด้วย ฤทธิ
โถมจิกวาตกรี้ ใต้ต่าง
นาคคินแตกคณहीं . โดยค้วน
เพราะเดชผู้บรรณร้าง ขจิตสิ้นสูญแด่ตง
๑ ปางองค์พระตักษณทั้ง โยธา
นาคบาศ์คดาศ์คดา เค็ดอนพร้อม
ดบตะของหิมชดา พิศม์ด้ร้าง ดงบแฮ
ยดพระจักรภุชน้อม กราบกุมประนมดัดอน
๑ พระตักษณก่อกบาทไท้ เซษร่า ทุดแฮ
ขำบาทวาชชวา กตบพน
เพราะพระเดด็จมา โปรดช่วย ชีพนา
คุณพระหนกยงพน แผ่นฟ้าชาตรี
๑ ขออาษาคักดิ์ ด้นองพระ คุณแฮ
ไปพถันฤทธิมาระ เดชห้าว
จักมตัญเฝ้าพงษ์อะ วิราช มตายนอ
จึ่งจะตมที่ท้าวก ปกป้องปวงผดุง

๑ หิริภักษ์ตรีศิวาย	อินทรีชิต
ศรดำครม้นประสิทธิ์	กาจดำ
ใคร่จนจกต์อฤทธิ	เห็นชัด ขวางนา
แต่ก่อนขย้งพดำ	เพ็ดยังได้คาดงน
๑ ทำคักขำนะแพ	หากเป็น ทอหน้า
ไซ้จะปรากฏเห็น	แต่เนื่อง
พ้ออย่าชุ่นดำเค็ญ	ชัดชุ่น แดแฮ
จงพ้อเรื่องเศชก้อง	ปราบเสียนเค็กไภษย
๑ เวนด์ชจัดนาคแด้ว	ถววยกร กราบนา
ขำบาทช่วยปราบบร	เดรัจแด้ว
ทูตดาพระภุช	จักรภุช แดแฮ
พดางทยานระเห็จแคว	ตู้ห้องพิมาน ๘ถาน
๑ จังพระหิริภักษ์เออน	โองการ
ชวอนอนุชาชาญ	เสด็จเค้า
ทรงรถสู่การ	เด็กพยหุ ยาครแฮ
ถึงให้เอ็กเกรกเร้า	กตบยงพดัมพตาไซย

๕๑๔ โคตงรามเกียรติ์

๗๔ ฝ่ายสารินคตทุตเร็น เห็นมนุษย์ พนนอ
อวกรัตม์ดล้วยหุดด ครุชแก
พตติงให้อังอก กตบพตบ พดาเอย
ค่างขบม้าคอบแต่ รับเข้าเมืองมาร
๑ ครนถึงทุดแต่ท้าว ทศกรรรัฐ
ราเมศมาโคกศัตย สว่างแจ้ว
แดงศรเรียกลุ่มวรรณ โดบเฉยว นาคนา
พระลักษณตงตวแกถว กตบพนคณคง
๑ ทศกรรรัฐอนจิครแมน เพลิงเผา
อ้ายพิเภกณะเขา จิงว
ใครอยบออกถกเว้า ใหรับ มานา
เขอว่าคายมันดี คิดแก กนคณ
๑ กำนตรับตั้งท้าว ทศภิกตร
ไปนิเวศน์พระยายักษ์ ตุกเจ้า
ทตว่าหมบปรบักษ ไม่มอด ม้วยนา
เชญเสด็จชนไปเฝ้า จักใหรณรงค์

๑ อินทรชิตทราบข่าวแค้น ใจจน ใจนา
 ร้อนอกเด้ให้เพลิงตน ตวงใหม่
 รับสั่งราชการรณ รงค์เร่ง เร็วพอ
 จำจิตรชั้นเฝ้าให้ ย่อท้อบิตรงค์

๑ ทศกัณฐ์ผู้หนักครใจอง เอารัด
 จำกต่างครวาร้อนอด เคียดชิง
 เขอพระตักษณีนาคมคัหมด ทงพวก พดนา
 มีครุชยุตแย่งทง หดลพินทำไฉน

๑ อินทรชิตฟังตรัสแล้ว อภิวัณท์ ทูตเคย
 นาคบาศพรหมเมศ์ดรร ประสิทธิ์ให้
 คักดานภาพบวร ภาาเลิศ
 เพราะพิเภกต่างได้ร บอกรแก้ศร์ศร์

๑ ความเจ็บตักปกดบม บันพิศม์
 เรื่องเท่าเรื่องหอนคิด ครันคร้าม
 พรหมมาศอิศรประสิทธิ์ช้ เดชเวช มีนา
 คงคิตควักคัมม้าม ปอดได้ร้ใจดู

๕๑๖ โศตงรามเกียรติ์

๑ ขอตาไปต้งซุบ	ตำตรศร์
ในหว่างยุคนัทร	หาดกวาง
จัดทัพรับพานร	ไปก่อน
คำวาคายอย่าอ้าง	อดไว้ ไตรวาร
๑ ทศเคี้ยวตบถัย	บีโอรต
ตั้งหนึ่งได้ โฉปศ	ฟากฟ้า
รุมร้อนผ่อนหายหมด	จึงตรัส คอบ เอย
ความคิดใครในหัตถ์	ยากแท้จักทน
๑ ซึ่งจะไปต้งซุบ	ศร์ดีทรี นาสา
จูงได้ โดยตั้งจิตร	คิดไว้
ดีตรหมับแจจามิตร	อย่าต่อ ค้านเอย
กำปั้นพ้อจักให้	ออกกรังรับผจญ
๑ อินทรชิตกัมเกษเกล้า	รับพร
เปรมกระมตตจจร	๕ ยาครเอย
มาปราสาทตงกรณ	ตถิตแทน ทองเอย
ร้อนอุระค้อยปลดเปิดอง	๕ ตั้งให้จัดพด

๑ ครนรุ่งเช้าตู้ห้อง	ตั้งรจนามาน
ทรงเครื่องอสังการธรรม์	เสร็จพร้อม
เดอรถหัดถักรถ	พรหมมาศ
ได้ฤกษ์เด็กพุดหอม	แห่เต้าตามขบวน
๑ มาถึงที่หว่างเวียง	ตั้งคณนท
ฝั่งลมทิศรัชนีศรี	หาดแก้ว
มีไม้คร่างดำคัญ	กรวดขจิต เขียวเอย
ตั้งพิทกาดมารแกดัว	แต่งตั้งโรงพิธี
๑ พัททกาดบังคัมให้	โยธ รัตนนา
เร่งปลูกโรงยาววี	ใหญ่กว้าง
เนตยงรอบนับห้องมี	ด้ามดิบ ด้ามแย
แต่อาศันคาศพิคานบ้าง	แวดล้อมนิศรขง
๑ วโรรสทศกักรได้	ตั้งประดงค์
จึงโสรจธนามองค์	สระเกล้า
ภูษิตรัตนอดง	กฏประดับ เขียวแย
เสร็จจับพรหมมาศเข้า	ตู้ห้องพิธีกรรม

๕๓๘ โคตงรามเกียรติ์

๑ ขนงเห็นอแทนแก้ว	พรายพวรรณ
จตุรูปเทียนสุวรรณ	นบไหว
บุษามหิศวรร	ดิถีธดาคร ศรเฮ
พรหมมาศพาดักไว้	พว้าพ้องศิวมนต์
๑ ดาราภิเรกแพรว	วิศมี อับเอย
บุรพพระรามไซศรี	ต้องหตา
กฤษณรักจักรี	ผวมคิน
ตรงเสร์จเสด็จออกช้า	บาทเผ่าคอยส่งบง
๑ อัญญาทศประนคณ้อม	ฟังดาร
สุครีพทพดาหาร	ชิตไว้
พดกระบือออกรอนราญ	ต่างยิด โยนา
นิดพัทไม้ม่าให้	เขตรโกตส์ตต์ดวง
๑ ทรงฟังวิคคณ	เคิมทุกช
แม้ว่าคักเงินดู	ค้อดี
พดเราออกรวบรุก	จักยอย ยับเอย
เออพิเภกเคยริ	บ่าไม้ไต้

๑ พิเภกน้ํามศีรเกด้า	กราบทต
บ้ำช้อดสำถวันพุต	เพียบไม้
พวงผลตกตาดบรบรรณ	พอพัก พดนา
ส่นุกดิงแต่รังสร้างไว้	ฝั่งน้ำหนอตุร
๑ ทรงด้ดับชอบดด้วยราช	อิรยา ไศรยเฮย
ตั้งพิเภกท่านหา	ช่วยบ้าง
เร่งรีบยกโยธา	ตองสมท ไปเฮ
สุดแต่สั่งอย่าค้าง	เร่งร้อนเร็วมา
๑ พิเภกรับได้เกด้า	ทุดพถน
วันหนึ่งกตบมิตน	รุ่งช้าว
ข้าศึกยกพตชนัน	ออกหัก โหมเฮ
อินทวิชิตทงห้า	อย่าให้เสียที
๑ ทุดแถดงเปนเด้ที่แต่	ตاجر
ตรวจกรบอินทนิกร	ครบถ้วน
ค่างคนเทิดทาบคอน	ข้ามสมท ไปเฮย
เดินท่งว้งเว้งถ้วน	บ้ำไม้ ไพรพนอม

๕๒๐ โคตงรามเกียรติ์

๑ ทศเคียรไต้ยาคันรื้อน ทรวงหมอง
หลบเนตรเหตุยัตรวง คฤกสู
จนพระสุริยเรืองรอง ต้องโตกย
ออกพระโรงตรวจผู้ คอ คำน พานรินทร์
๑ ตั้งอสูรกำปั่นกล้า วนยุทธ์
จงยกพลตีบดัมพ กัดนแกดว
ซัดทัพวิมมนุษย์ ไว่กอน นาสา
อินทรีชิตเดรัจฉิตต์แล้ว จักได้รณรงค์
๑ คำนับรบตั้งแถว ตามา
จัดทัพแต่งองศา พยพหมน
ซึกชย่ำตราโยธา ให้ครัน ครนเฮย
ถึงทยุทธแห่งหนึ่ หยคข้างกตางพด
๑ ข้างคึกชนอดกต่า งายาว ใหญ่เฮย
มันตกเข้าปากพราว พร้าท่าย
เลี้ยงให้ลืบกั่วดำ ฉายฝั่ง กระหิมฮือ
ยื่นหยุดย่ายกย้าย ต่ายคว้างกตางตนาม

๗๕	๗๕	
๐	ราเมศไศยเคบอง	บรรจฺอรณ
	จวนรุ่งทวิชากร	เกร็นร้อง
	วายุพคกตันเกศว	รวยริน
	ดัดมธมต์ห้อง	อุทกฟ่งไซ่นาน
๐	เดร์เจเดต์จออกเหตาดวน	ชนกระบิณฑ
	พนพระยาพานรินทร	อยู่เฝ้า
	ชมภพวคชคชิน	ตาคาษ
	ทรงดัดบเดียงให้เว้า	ตั้งให้จคพด
๐	ครดตั้งพระน่องร่วม	ช้วน พ็เอย
	จงยกออกโรมวัน	วิบรัง
	มวณุมารมูโมหันต์	กำเรบ ฤทธินา
	อย่าประมาทพดาดพดง	เพดียงพดาดเียที่
๐	พระดักษณประนคณ้อม	ตาดง มานา
	ผู้ที่ดระดรงทรง	เครื่องแพรว
	เถดิงรถหัดถารง	ศร์ด่าตร
	ยาตรพยุหันตุแต้ว	หยุดยงกตางดนาม

๕๒๒ โศตงรามเกียรติ์

- ๑ กำปั่นดิถีศักดิ์กตเหยม อี๊กหาญ
เห็นกระบี่เคียดคตาด เช่นเขี้ยว
ร้องตั้งห่มพดमार ให้หัก โทมเฮย
จับเหตาดังขบเคียว อย่าให้เหต้อหตอ
- ๑ พดमारแดงฤทธิเข้า หาญหัก
ถึงนุดอาวฤษยักษ บัดก็ปล่า
ยักษ โจนจับถึงผดก ยักษพดต พดตเฮย
ถึงพิฆายกุม ชวา ฟาดซาพันเตย
- ๑ ขนमारกำปั่นผู้ นายทัพ
เห็นยักษยนยบขยบ มอคมวย
โกรธเกรี้ยวเวทิตขอขยับ คชยาตร ขอกเฮย
ควาญออกกระแสงด้วย ได้ต่างพดติง
- ๑ วายบุตรควาตรอง ถามนาม กรเวย
กำปั่นบอกแถ้วถาม ชอน้าง
หณูมานบออกฤชาม ขยาดฤทธิ เตยพ่อ
ย่นศักดิ์หน้าช้าง ยัวเข้ากุมภันท์

๑ กำปั่นคิดเคียดแค้น	พานร
ได้เคียดตุ้มบอน	ชวิตคว่ำ
หณฺมานรุกรานรอน	ไฉว่อง
กวดแกว่งครึกมกตา	ต่อสู้อสูรี
๑ ทางถูกศกแคว้นแกตว	ทมตง
ความญตกกตั้งปดตปตง	ชัพม้วย
กำปั่นฤทธิ์เรืองรง	โกจรโตด ตงเฮย
เสียดชเสียดความญด้วย	เจ้าจช้ำเสียดพต
๑ แผ่นโผนโชนจับได้	ชุนกระบิรินทร์
พัดฟาดกับแผ่นดิน	เหวียงทง
วายุบุตรหตุตผันผิน	หน้าค้อ ยุทธนา
จิงฟาดกำปั่นกตั้ง	เดือกตั้นเค็ชรกระเด็น
๑ ฝ่ายกองคอยเหตุรั	ตกใจ
จับตรงศรีบไป	ไม่ช้า
ครนถึงจิงทตไซ	คำช่าว คักเฮย
กำปั่นออกโรมร่า	ตุ้ตตั้งช้วน

๑ ทศเคี้ยวรทราบดีอดรื้อน	อาตว
ดัมคิตอินทรีชิตทูต	ตั้งไว้
เรียกไวยะกาสุร	ให้รับ ไปเอย
บอกแก่ตุ๊กให้	เร่งร้อพตมา
๑ ครว้ตั้งแถวแต่คั่นชน	ศิริได้ ยาเอย
ไวยะกาสุรไป	ไปรั้ง
ถึงหาดตัดภันท์ไศต	ต้นองข้าว เชิญนา
กำปั่นยี่กหาญตั้ง	ต่อต้านถึงตาย
๑ อินทรีชิตหัดบเนตรตั้ง	ดำรยาย มนต์เอย
แหว่ข้าวกต่างความตาย	ตัดบัสตั้ง
เสี้ยกจิตหยาดตาย	เสี้ยเส้อม เวทแย
กระบี่บาทกราดเกรียวพุ่ง	คาดคนหันหัว
๑ แถ้วกดับสติตั้ง	บริกรรม
หัดบเนตรอ่านเวทดำ	หรับใช้
พรหมมาศดำตรศรทำ	โดยเสศ
จบครบพันคาบได้	ครนครนบัพ

๑ ยืนค้ำตำฤทธิไค	คิงประดงค์
ฆ่าแพะโคค่าง	แควคั้น
ภาคจำหัดกัของผจง	รองเดียด
พรหมมาศสู้บกินสัน	เด็วจ้แคว้เจิมตุ้คนช
๑ จิ้งตั้งอำมาตย์ผู้	จิตพด นิกายยา
เหต่าเทศย์ให้แปดงคน	ยักย้าย
เปนเทพยบุตรอับศรัคน	ชรรพนัก ดีทธิเอย
เราจักแปดงให้ค้าย	เทพยท้าวหัตนัย
๑ รุกการรับตั้งแคว	ออกมา
จัดกระบวนโยธา	หตาทัดวน
ตำทรงเนภาะกา	รจนราชนิ มิตรแย
ตำดืบตำเคี้ยวถ้วน	เช่นข้างอินทรทรง
๑ เคี้ยวหนิงนบได้เจ็ด	กิงทันค
มีสระกอบขุขัน	คอกก้าน
กดับอ๊กอับศรัศรรพ	บริษัท นางนา
ตั้งตะเจ็ดคุดศรับ้าน	ครบสันทุกเคี้ยว

๑ พดमारแปดรูปเพียน	ดัดบัสดอน นาฮา
บ้างก็เปเนเทพนิกร	แวดด้อม
บ้างเปเนวิทยากร	คนรรพ บ้างเฮย
กวดแกวงอาวุธพร้อม	แห่หน้าอสูรินทร
๑ อิมทรชิตนฤมิตุรแมน	โกษชัย
ชำระสระอินทรีย์	ผ่องแผ้ว
ชาภรณ์วิคนรจี้	ประดับ องค์เฮย
กรจับพรหมมาศแกดัว	สถิตยเบองสอสาร
๑ ช่างนิมิตรฤทธิเดศ์ถ้ำ	เดอสร
แดเดให้เฮราวรณ	ว่ายฟ้า
สระเทียมเทียบหิรัญ	เรื่องโรจ
ดาวมาศดีดักจำ	กุดันแพรว์คชาภรณ์
๑ ได้ฤกษ์ จึงให้เด็ก	พดนิกร
เทเวศ์วิทยากร	กตาศักด้อม
เดินโดยทิม่าพร	คาตาศ
ครระชัคเบ็กพยับคด้อม	เคตออนคต้อยดอย โปยม

๑ ครนถึงเห็นองพระ	ภุชพงษ์
ยื่นรถถางจตุรงค์	ชรับช้อน
ยื่นดีหยุตตอยตรง	หนำรถ ถาดนา
ให้ประโคมขับพ้อน	เพลงพินใจเพื่อน
๑ เทพยบุตรนิมิตทรง	อับศร์ สวรรค์เอย
รำทำชำนาญนอน	แขกเค้า
พิศม์ยรายเรียงหมอน	พรหมนิมิตร แดนา
หงษ์รอนภมรเคศา	สรอศร์อัยมาไทย
๑ พระดักษณถามซักไซ้	หลนมาน
ไฉนจึงมีฆวานท่า	ดงน
ถวายบุตรว่าบริวาร	ถือตำคร ต้นเขย
ผิดเทพยแต่ก่อนก	อयाพตงระวงองค์
๑ พระดักษณต์คัมถ้อย	ขุนกระบิรินทร์
ฟังอับศร์เทวินท์	ชับริ้อง
เพ็ดตเพ็ดนิยมนิน	ยดต์ติ ผัดอเขย
เหต่ากระบิมองจ้อง	จิตรเคตมดัมระวง

๕๒๘ โคตogramเกียรติ

๗๖ อินทริคตฤคตยเบอง คอคชินทร
เห็นพระตฤคตยกับกระบิทร ตฤคตย
จับพรหมมาศคฤคตย เห็นอเกษ
วางพาดสายหมายริง หน่วงน้ำแดงผดายุ
๑ เป็นศรกดตฤคตยองทง ทริบ ดันนเฮย
คฤคตยพระตฤคตยตฤคตย เดหิมวย
คฤคตยองคตฤคตยพรบ แซรวแน นิงนา
คฤคตยตฤคตยแปดมงกุฏคฤคตย คาสตฤคตยมรเพนนอน
๑ ทวยเทตยชริตตฤคตยคฤคตย พตนิกาย
แต่กระบิทรพระพาย หนิงเวณ
อินทริคตฤคตยจตฤคตยหมาย คบหัดถ ดันเฮย
ให้ประโคมคฤคตยองเหตุัน ใหรื่อององอน
๑ หนุมานเห็นตฤคตยตฤคตยคฤคตย พานรินทร
ข้ามเวศน้ำคฤคตยตฤคตยแดง พระนึ่ง
รื่อองคฤคตยคฤคตยคฤคตยอินทริคตย ไลนกดบ ใจนา
กรื่อองคฤคตยคฤคตยคฤคตยคฤคตย งามเอศตฤคตยคฤคตยตฤคตย

๑ เขียมบงาคชาคว่าจับ คั้นคืดป
 ซ้ายหักคอคคินทร์อินทร์ งบง่า
 ขุนยักษ้หวอดกระบิรินทร์ เจ็บท่ว ดักรนัฟ้อ
 ตกคืดเค็ยรสำรวา ดัดบับมชนมชษย
 ๑ อินทรชิตคืดเตห้ได้ ดั่งประดงค้ เด็รเจเฮย
 ใ้เด็กหมุ้จ้คุดรงค้ ยาตรค้
 นิมิตรหายว่างกตายคง คินรูป ยักษ้ณา
 ถึงนครชนเผ่า ชนท้าวปราไ้ย
 ๑ รบรบับช้เค็ยวดี จนเยน เจ็ยวณา
 เปนค้อฤพ้อเห็น ชิตช้อง
 อินทรชิตว่าคืดเปน กตพ้อ มด้างเฮย
 พรหมมาค้ออาจหาญค้อง พระตักษณม้วยพตมรณ
 ๑ คบหัดถครด้าดั้น เด็รเจประดงค้ แถ้วฮา
 เร็องเคชดึบดึรยวงษ ยักษ้ไ้
 ใ้ไม่เด็ยทีเปนพงษ พรหมเมศ์ เถยพ้อ
 เห็นอยหนักพักถ่อนใ้ คู้ชชนเด็ยวรมย

๑ สันทยาราเมศร์อัน	ทรวงถวิต
ยามเที่ยงเสด็จคิดปนิ	โให้เร้า
เกรงพ่ายเหต่าไพรินทร์	พระเสด็จ ค่วนเฮย
กับกระบี่ชมภูพาดเค้า	สว่างด้วย ศร์จันทร์
๑ เห็นพดน้อยใหญ่คอง	ตำครหมด
วายุบุตรกอดคอคช	มอดม้วย
หถานอินทร์ อักเขารต์	สริยเทพย์
ทงส์บแปดมงกุฎด้วย	สุดต้นเสี่ยขนม
๑ กำสรตต์ตเศร้า	ทรตตง พร้าเฮย
โฮ้ศร์พณูมานอง	คตณ
คักดานภาพยง	ยุทธพ่าย ไฉนนา
เสี่ยทริกจากช	โณดช้าเสี่ยหตาย
๑ เหนือบเห็นพระลักษณะคอง	ศร์วาช
รับเสด็จถึงจิงนุด	หน้อยน้อย
ค้อยชกไม่เค็ดอนหตุค	พิดาบร้า พิโรเฮย
ศุคโคกศุคสันตห้อย	แน้วน้อยตมฆาน

๑ พตพญนทร์เห็นพระเศวรี โศกสลด
 ต่างโศกกำสรดชรม สลดด้วย
 สวรรค์รีบเร่งคตบ ทูลทศ ภาครนา
 ว่าพระรามมาม้วย หมคทงพตติง

๑ ทศเคียรลืบโอดอา สรวตสันต์
 ยลืบหัดกรวมกัน คบกอง
 มโหทรรีบไปพตัน บชกนาฏ นางนา
 ให้ออกเยี่ยมผวนอง จักได้เห็นจริง

๑ มโหทรรีบตั้งแถว ตีตา
 แจ้งรหัดศรชะฎา เดรั้งสัน
 นางทูลอรรคชายา ทวามโศก กระศัตย์เฮย
 แด้นเทวศเค็ดคตัน เนตรนาพราวพรู

๑ ศรชะฎากราบบาทแล้ว แถตงไซ
 จงรับโศกาไถย โปรดเกด้า
 สอองกระษัตริย์ว่าตายไฉน ข้าहतาก จิตรนา
 เชิญเด็ค้จพระแม่เจ้า จักแจ้งการจริง

๑ ตีดาทรงตีดับได้	ตีคิมา
เห็นชอบตรีชฎา	กต่างถ้อย
ชวนชนบษกคตา	จรัสแข่ง แซเฮย
เร็วรบถึงจิ้งคต้อย	เคตอนเดยวตงเคิน
๑ เห็นศัพดังเวชโอ	หลนมาน
เรื่องฤทธิฤมารมตัญญ	ชัพได้
ควรวคิดพระอวตาร	เดินค้วน ถึงแฮ
กราบมาทพรำรำให้	ตะเหี้ยตะห้อยผอยผรม
๑ ตรีชฎาโคกสร้อยค้อย	ประคององค์ ปตุกเฮย
เขาวะเรศดำรงคง	ชัพพน
ทูลว่าพระหริวงษ์	ยังไม่ ม้วยนา
เออพูดพอใจชน	ฤจฺจริงไฉน
๑ นางต้นองบษบกัน	เต็มอจักร แก้วนา
หญิงม่ายชนแต่ห้ชก	นุดได้
ปางเมื่อทศกัทรดัก	ไปตอบ สรวงเฮย
อรรคราชว่าม้วยไหว	เลี้ยงชนโดยโพยม

- ๑) หนึ่งนารายณ์แบ่งภาคต่าง ชาชวรรณ์
 ฤๅจักมี้วยกต่างคัน ห่อนค้อง
 เขิญกดับสู่สวณชวณ เต้ยคู้ช สรรณเอย
 ยินชอนนบเทพพร้อง ฝากแก้วเต้คัจจร
 ๑) ครนถึงนบนวเดียง สัตยา ชีฐานนา
 เออนออกนามเทวา ทวแก้ว
 เต้จสถิตยบษบกกตา ค้วยเคช สัตยเอย
 เห็นเห็จตดสวณแก้ว หยตชนตำหนักใน
 ๑) พิเภกหามตพฤษได้ มาครบ ครันเอย
 ทราบเหตุไปที่รบ โคกเค้รำ
 เห็นวายุบุตรสตบชรบ ดังเกต แจ้งแเฮ
 อำนเวทเม้าตมเข้า โอสูได้สัคคิน
 ๑) ชวนกันนวดพันพระ จักวา พันเอย
 ครัสซักโหรหยา กอบไซ้
 ชมภูพาดว่าภูผา จักกรรต ผันเอย
 แม้พบจักรหยุดได้ นันไซ้แก้ศร

๕๓๔ โคตงรามเกียรติ์

๑ ทรงพังครัดตั้งให้ วายุมุตร ไปเอย
กระบี่รับเห็รุดตุ แห่ตงนน
เห็นจักรกรดณห์หยด ดุจกต่าง แน่แฮ
ตงจรตเทพยถาเงิน จึ่งแจ้งความประสงค์

๑ เทเวศทราบเหตุแล้ว ยินดี บอกเอย
โอสถพระศู้ด ประตำตรไว้
ให้ช่อนแบกคี่ว เก็บไว้ ได้นา
เราจักช่วยไปได้ เดรัจเฝ้าพาคัน

๑ ชนกระบี่นทรยินชอบช่อน ภูผา ได้แฮ
ทวยเทพช่วยแบกมา แก่โกถ
จักวางแผ่นพสุธา ตดไม้ ตงเฮย
ถามเทเวศบอกให้ ตดคังฝั่งอุดร

๑ วายุพิศโอสถพุ่ง รัชชจร ตตบเอย
ค้องพระนุชพานรศูร หุดคัพน
กรวบบาทพระดีกร แถตงตักษณ คู้กเฮย
เดรัจเด็กพดโครมครน กตัมเข้าชันชวาร

๗๗	๑ คอยเหตุควมมั่ว	เขตรินทร์ ทวารเฮย
	ตงจากอศักรัต	ห่อนยง
	ทราบมีนอศักรัต	ไถนเวศน์ บุตรเฮย
	ตามเหตุทเหตุตง	แต่คนตามเห็น
๑	บดินมนุษย์ทง	วานร
	คมดำครพรหมมาศักร	เดียมม้วย
	วายนุตรแบกถึงขร	เขาดรรพ ยาเฮย
	มาตบพิศมรอกค้ว	เคชได้ยายยา
๑	ปางพงษ์พรหมเมศร์ได้	สัดบักจ
	หวาดวามประหว่นจิตร	ท่านแท้
	เรียกอินทริชิตริต	อาศน์ปฤก ษาเฮย
	จักขจักขัคักแพ	พ่ายได้ โดยไฉน
๑	อินทริชิตประนคณ้อม	ทุดสาร
	โดยคคกถกกิจการ	กอบแก่
	เอาหาญแอบค่อหาญ	เห็นยาก อยู่นา
	แม่นมนุษย์จักแพ	เพ็ดค้วกถตวง

๑ ประทานนักโทษอาย	ตักขา จารเอย
แปรรูปคุจดีดา	แน่งเนื้อ
ทำกตกด้าวมษา	ดวงดักษณ รามพ่อ
ยังไม่ถอยทัพเมื่อ	มัวพองพดดิ้ง
๑ จักพาดพิโรธข้า	ตั้งหาร
ชำนานภูมิครตัญญ	ชพมวย
ทำทจักไปรวาน	รอนยทท ยานา
รามจักถบทัพดวย	หวาดหน้ารังหตั้ง
๑ ทวยอินทรชื่อนอยรง	ราว
จักถบการพิช	ใหญ่แท้
นามกมภนิยาม	คำหรับ
เถร็จจักถบมาแก่	ฤทธิเราเอาไชย
๑ พระยายกษฬงชอบดวน	แหตมเจตย
คบพระหัตถ์ฝางเมย	พจน ไท
ทำเถคยย่อรอดย	ดวงดักษณ รามนา
กอบซึ่งกจักถได้	ดิ่งนคเหตอ

๑ พดางมัสัหนาทาให้	นควรบอด
ต่างก็แต่่นตณตาน	ตุง
ไปเบิกตักขาจารย์	จากตรุ มาณา
ทำวรัชเหตคัง	แต่คัณอดถาร
๑ เองอยาคคอดเอน	อาษา ไปเฮย
แปตงรูปตจตค	แนงเอน
อย่าเห็นแกชัว	ห้วงคช โพนเฮย
นกว่าไว้ ขอเชอ	ชวพาคินตญ
๑ โทษเองกมคตณ	เหตอหตาย
ตรงกบมทกฏหมาย	ทมวย
ชยากเบนคังคตย	คยเปตา ไยเฮย
คยกตัญญตว	คังนคเหตอ
๑ ตักขาจารย์ตคัมแจ้ง	ใจหาย
รู้ว่าจักจัญคย	หอนแคตว
ตตคจิตวคิตเตยคย	ควงชัพ
ไปคตอควนินแถว	เถอคต้างคมชรรค

๕๓๘ โคลงรามเกียรติ์

๑ หักจิตกรคิดคืบได้ โดยหมาย
เรากัซัดชายชาญ ชาติเข็
รับตายบ่รับตาย ตกแต่ ตายนา
เดี่ยซัพชอบซ้อเกอ เกียรติไว้ในนาม
๑ จิงกรบาททว่าข้า ฤาเดี่ยว ใจเดย
มแต่ซัพดวงเดี่ยว แน่แท้
จักแทนพระคุณเจียว จุจิตร ชำนา
ฝากแต่บทรเมียแม่ อยพภายหตั้ง
๑ ดับภักทรพยักด้วย ดีใจ
ตอบว่าไม่เป็นไร เรื่องน
สู่ตัมประไต่ยไป ประโตกย์ โพนเฮย
เจ้าจิกยกขอบซ ้วยเดยงบทรหदान
๑ ดูกขจากรนบไท่ ทูตถกลง
การซิงจักจำแดง ยากแท้
ไปตระหนักรูปนางแห่ง จักแปดก ไปนา
ขอพิศจำภักทรแม่ มั่นแฉ้วคงเหมือน

- ๐ ทรงด้บัมชุกรถ้อย ทางแถง
 เวอนุญาตฤาแหง จิตรเจ้า
 จงตั้งดัษณอย่าแปลง โนมแปลง อุนชเนอ
 ตั้งเด็ร้จยุรยาตวเค้า ตู๋ห้องปรางศรี
 ๐ ชุนราพรบตั้งแต้ว ตนถาน
 โดยพวกผู้คุมมาร คัดวนเมือ
 ถึงถวนอูทธาน ยิงเพศ แปลงนา
 เปนอรรูปตรุณเนอ นิมน้อยนวดชา
 ๐ เขิญพานบุนษาคีพริง เพรางอน
 คัดจวิตจวิตจร จวมห้อง
 เห็นองค์อรรคบังอร เตออาศัน
 พิศเพ่งตั้งแถจ้อง จับหน้าวงชนง
 ๐ กัมเกด้าเข้าเกือบไกต้ กราบกราน
 ถวายนชนพวงมาตย์ ดอกไม้
 ตีคาคตั้งตัญ แถหตาก ถามแษ
 นางนผู้ ไต้ใช้ จุงชแจงแถง

๕๔๐ โคตงรามเกียรติ์

๑ ยกษชชอพรอง	ทุดพรร ณาเฮย
ชายเนตรจาดักษณัต์รพ	เดรัจพร้อม
ตาเร้งเร้งแปดงณ	ไป่ผิด นางนา
จรเร้งรับมาน้อม	หน่อเจ้าจอมมาร
๑ อินทรชัศรหลากจิครตา	แดนาน
แจ้งว่าตักขาจาร	จิครชน
ออกพระโอรุบริหาร	ตั้งมาคย มารแ
เร้งเร้งครวจครยมพน	พยหตงตามชบจน
๑ อสูรรับตั้งแถว	ทุดตา
จัดรถทศโยธา	เทียบไ
นางแปดงแทคยตักขา	จารนง ทำยแ
จัดเดรัจทุดหน่อไท	ชิวาชเจ้าจอมณรงค
๑ พระประคัมเครื่องยุทพร้อม	พดางยุร ยาคตรแ
ทรงรถเพชรไพทริย	ทาบแกว
เครื่องตั่งเมียงมิงสูรย	ดัมคักค
โหรยฉษชอบโชคแถว	ด้นฆ้องถววยไซย

๑ บอกลมหายหูกฤษณ	ไชยวาร
เคตอรรถทศทวยหาญ	โห้ครน
โถทนต์เจอดจรัทยาน	เขยวแยก แต้ยะแ่
เคินทพเพิงภุมพน	แผ่นหดำเต้ทอนไหว
๑ พดคชส์รวมดณะชน	ชบคช
พดอค์วราชพยค์	ย่างยา
พดรดต่างชบวรถ	เคอินเว้ง
พดบทกุ่มดำครฐา	โห้เว้าเอาไชย
๑ เพียบพดพยหพน	กุ่มภันศ
ถวนมหทชเหียมหัน	โหดร้าย
เนองแน่นอเนกพนศ	นมส้มท
เว้งพยหยาศรฝ้าย	แผ่นพนส้มรฐม
๑ ถบถิงทยทชยง	หยดพด
ทหารโห้เต้ร็จดำมหน	ฮักหัว
พนพศุธาต	คุดม ตงแ่
คัชรินทรอ้นราว	ด่วงพร้อยพรายสตัาย

๕๔๒ โศตogramเกียรติ

๗๘ ๑ ปางองค์วรนาถเจ้า จักรกฤษณ์
จากอนุชอนาถจิตร เจ็บร้อน
ยินให้ประจามิตร ถามพิเภก ทูตแฉ
ตั้งพระตักษณออกค้อน ค่อยด้วยสัตว์
๑ ข้าตั้งบุตรตริยให้ จิตพหุ หาญแฉ
สัตว์พิตรวจเตรียมพด เก่งกล้า
จิตรกทพิยเคยรณ รอยรภาพ
เทียมอมรมแมนมา เทียบแก้วเกยไชย
๑ พระตักษณคั่นไคร้แก กการรอน
ทรงเครื่องยุทธวราภรณ์ เพชรแพรว
รามจับพรหมมาศศรี ประสิทธิ์ตั้ง ให้แฉ
พระตักษณค่านับรบแฉ วิบชนเกยพตัน
๑ เสด็จทรงราชรถแก้ว โกลินทร์
มากหม่พานรินทร์ นอบน้อม
ทหน้ากระบี่ชดชิน แขงคัก
หลังพิไชยชมภูพร้อม พรงตวนถึงหาญ

๑ ไต้ฤกษ์ ไทรต้นหม้อง	อวยไชย
ยามพวานเทิดธไคต	คตาคเค้า
พสุธาเด็ท่อนไหว	ทวี่พวน
พตพวกวานรเว้า	ว้ารำคำราม
๑ เพียบพตพวานเรศรำย	เว็งรณ
แคดอ้มอากาศบณ	บดกตุม
เมฆเกด็อนพระสุริยน	ชการทัว ทิศแฮ
แกดลบบผงคตคตุม	ทวดาวแคนพนม
๑ เดินพตอเนกถัน	หตยตุมท
ถึงตุมรวมหยุก	ทพยง
วานรอัคเอด	คตุดเอิก เกริกนา
เห็นแทคยชมทพตง	ค้ายเด้นตบมื่อ
๑ อินทรัชคออกค่อตง	กตางตนาม
ร้องว่าแน่น้องราม	เว็งรุ
ทำคักเพื่อหญิงงาม	เดี่ยวแย่ง ไยแฮ
กตแต่จักชิงชู้	เช้นนควรชนาง

๑	เสี้ยคนพตไฟต์ช้าง	อิศฺศร
	ควรรงับการรอนญ	เร้งท้อ
	ตั้งารปต์วยต์มร	เมี้ยพี เองเฮย
	เราจะคั้นให้หื้อ	รับเน้ออย่าขนาง
๑	พระตักษณต์คอบพจนเฮย	อินทรัชค
	คัวรัทษพิตรคิต	โอบอ้อม
	เรานักก็ขอบจิศร	ขุนราพ
	เร้วเร้งนำอรน้อม	นบไท่ทถถวาย
๑	อินทรัชคคอบว่าแฮ	พระตักษณต์
	เองอาจอวดหาญหิก	อิกแท
	เราหน่อกระษัตริย์คักคัก	ทำคัก
	ยังไป่ตฤฤทษแพ	จักได้ไปยอม
๑	เองอวดมหิทธิห้าว	อหังกา
	ควรรแต่ต่างดีดาตถาญ	ซัพมวอย
	ศัพซากจะประทาน	เองเร้ง รัมเฮย
	นุคตฤทษจาวค้วย	คึงเงอแต่งขรรค

๑ นางแปลงแก้งหวดร้อง หวาดผวา

เต็กแข่งแตงมฤษา ได้ไค้

พ่อเอยพ้อตักษณปรา นพ นะพ้อ

เหตุทักคักให้ พัดองจำตาย

๑ ข้าพระอนุชาเจ้า จงทล คิวยรา

พจักตาดับสูญ ชัพแต้ว

จงพระอย่าเพ็ญพน ทกชเทวค

เชิญถับนคเรศแคต้ว คตาศพันอริไทย

๑ พระตักษณบรูเท่า ถึงกต

หวาดว่าจริงตัจจน ออกอน

จับศรพาดตายฉงน ชงกเงือก อยู่แ่

ชตเนตรน้กจักกตณ กตบย้อยอย่างเผดียง

๑ วายบุตรองคตห้าว เขิมฮัก โกรชแ่

ตัครพพตตังคัก เขนเขยว

คตจจกโจนต้อก ยุดแยง นางนา

ฮัดฮัดกักรามเกรยว ช้วนแก้มเกาศาง

๕๕๖ โคตงรามเกียรติ์

๑ นางต๋อนโอรุตั้งซ้า	ฤาหยุด
อินทริตจิกเกษนุด	ตากชน
ขรรค์ฟาดขาดคอบุด	ฐเหวียง ไปแป
แตงกัศบหัดกัศรัน	เสร์จแกตังกต้าวกถ
๑ เหวยมนุษยจกนงรง	รือไฉน
จงเร่งรบศัระไป	อย่าซ้า
รามจักชันฐใจ	ยามชยาก นานเนอ
ทำไปท้อถากทำ	หยาบเข้าทหยาม
๑ เหวยเองมัวมัวพอง	พดสวา
มาก่อกวนตงกา	คิงน
เราจักแยงอยุทธยา	จับญาติ นายนอ
พตางเด็กพยหะต	ถาคัชนเวहन
๑ พระลักษณะให้ตงเดห้ท้อ	หญไทย
ทุกซว่าจริงเจ็บใน	อูระร้อน
ปรางอำบอสุซตไหด	เดยเด็ก พหดแป
คั้นสู้พดับพตาดท้อน	เทวศเค้ร้าวสังตำร

๑ ถึงถวายนับกัม	กำศรด
กรกอดบาทบงกช	ท่านไท้
๙ ดอนอดิอรุระวันท	ทุดเหตุ ดั้นแย
รามทราบหวนจิตริให้	ชดอนกันแดง
๑ ดอนว่ากำศรดเค้ว่า	แดนศัตย์ โศกเขย
ชดเนตรอเนกนัค	เนองยอย
อ้าองค์เพอนยากจรด	แรมเถอน
ฤมตะเรียมตะห้อย	แมเมือเมองดวรวรค
๑ หักโคกดีหันาทเขอน	โองการ
พิเภกปรีชาญาณ	ยังผู้
อินทริชิตมันประหาร	พระอนุช ฤาณา
จงจับยามให้รู้	เหตุร้ายดีเอน
๑ ไนยหนึ่งตาศเด็กด	พลมุด มากเฮย
โดยทิมัมพรयर	ยาครฟ้า
ปวงยุทธแยงมให้สุริย	ศรัอยุทธ ยาฤ
ฤว่าเด็กพดกต้า	กดับแกตั้งเปนกต

๑ พิเภกผู้เขียวแท้	ทางพยา กรณเษย
ทนต์ของคจกรรา	ร่วมเกล้า
ว่าผู้ซึ่งมรณา	นินชาติ ชายพ่อ
ใช้พระอนุชอย่าเคঁร่า	ตั้งนเปนกลต
๑ อนึ่งอิทรชิตแกตง	हतกหนี ไปเอย
จักกอบการพิริ	ใหญ่แท้
นามกมุภนิยาม	ฤทธิเขียว
แต่วจกมุงมาแก	ก่อร้ายรณรงค์
๑ พระพังตั้งบุตรไท	สุริยง
กับหณมานอง	คตแกต้ว
สามสูเร้งเร้วตรง	ไปสออบ ดูแฮ
แม่่นศพดำคัญแก้ว	อย่าขำมาแกตง
๑ สามนายค่านับแก้ว	ไวไป
ยังที่สมรภูมิไชย	ห่อนซ้ำ
พบศพอสูรประไลย	แตเคิม โดแฮ
แตวกตบทุตเจ้าห้า	ตั้งได้ ไปเห็น

๗๘	อินทรีชิตเร้า	พดพด้น ตุเฮย
๑	อินทรีชิตเร้า	พดพด้น ตุเฮย
	เกินจักรวาพบรร	พดยง
	ตั้งกาดจักรจัดบั้น	การพิ ชินา
	กมณียาคัง	ที่ไม่ ไผ่คริม
๑	พดยงบักไม้ปลูก	โรงพิท ชุเฮย
	ตามดียบเก้าห้องตฤษค	ตั้ง่าแพรว
	ปราด่นำบ้นคิด	คัวกระ จังแฮ
	ตุงใหญ่ยาวกว้างแถ้ว	เด็คคัวนแถระหง
๑	หลังคากาดพดพด้น	กำพด
	เขี้ยวกอบเครือเชิงสัน	ต้อมก้าน
	ไพคานคาคเด้อครมณ	ชตรอบ รบายแฮ
	กตางแท่นทอดที่ต้ออัน	ต้อคตงเครือองค์การ
๑	กมณียาคังบ้นระว้อย	แปดมี
	ไต้ต้อคนชวารี	ทัวแถ้ว
	ผกาเจ็ดสิ่งมี	วันตะ พันนา
	ตามดียบต่มุทมารแกถ้ว	เกต้อนกดุ่มประจำการ

๕๕๐ โดงรามเกียรติ์

๑ ชั้นไวยักษ์ถวนชก	ประจำ เศกเสย
ชั้นท่ามกตางประจำ	นั่งอ้อม
ชั้นนอกออกเดินดำ	หรวจรจวจ ไภยแฮ
ตามฉบับสัตว์รพตั้งพร้อม	พรงคองพรพรหม
๑ อินทวิชิตเข้าที่	ตั้งคู่คนธ ชารนา
ทรงพัศกรำพดต้น	เสด็จแพรว
รัตโกบีนาพัน	โศกมุ่น ชฎาแฮ
ต่อครุฑาเจิมภักศรแผ้ว	เพศมั่นชีไพร
๑ เสรีจตีถิตยแทนแก้วรัตน	รุจี
หุดถักเกยวประจำมณ	แนบกด้อง
ปฐิตเวทคีตปศรี	ด้ามพาด ตักนา
หัดบเนตรตามแบบคอง	แนวคองบริกรรม
๑ ขรณรุ่งรามเข้าที่	ตั้งทรง เกร็องเฮย
เสด็จออกพานรพงษ์	เพียบเผ้า
ถามพิเภกโดยส่ง	ไต้ยเหตุ คักแฮ
อินทวิชิตจักเข้า	คิดคำวเราโฉน

๑ พิเภกรับตั้งแต้ว	จับกระ ดานนา
ขับชะคาอากาศ	เดชแจ้ง
หุดานดวงเด่หัพจนณะ	จนยท ทยาแยะ
ห้วงกัพิริ้แต้ว	ตั้งจักรวาท
๑ ธาตูประภาคให้	ขุนยักษ
กฤษณียาสูร์คักคิ	เค็กตง
ครบเจ็ดทิวาจัก	กายสิทธิ์ กงนา
ฆ่าไปไว ชพทง	พวกพนพตไกร
๑ ราเมศ์ทราบเหตุสู้น	ดารแดดตง ตรีธัแยะ
จงเพ่งผู้ ขนแขง	หุกหัว
ทำตายพิริ้แรง	รอนูราพ ปไโดยแยะ
พิเภกว่าอนุชน้าว	เที่ยงไต้เตยวองค์
๑ ค้ำรัสให้พระน้องปราบ	ไพรี
อย่าหมิ่นเด่หื้อสูร์มี	มากไซ้
ตามคิดปประสิทธิ์ศรี	สัตว์ดีโคค ไชยพ้อ
พิเภกต่างตาไต้	ต่างน้ำใจจร

๕๕๒ โคตงรามเกียรติ์

๑ อนุชรับดำตรหง	พรพัฒน์
เปรมโปร่งดาจักรวรัตน์	รินแก้ว
พตณตั้งศุครพจัต	พตรถ เกรียมแฮ
ตั้งเร่จรูทรวงเครืองแก้ว	ยาครชนรตไชย
๑ จวบฤกษ์พระให้เค็ด็อน	จัตรงค์
ให้ตั้งนัชนั้แรงอง	ฮาจเร้า
เนินคองจักรวาพตง	คตไม้ เห็นแฮ
อินทรีศคระหมวดเกตุ	มุ่นแมนชฎิตตง
๑ พระดักษณ์ โต้มนคั้เนา	ศัรพรหม มาคั้เฮย
แผตงกุกพตมารทม	ถ้งหตุ
ตีบแปคตมังกุฏวตม	คาคั้ปี ยุทชั้แฮ
ชุนราพตัมเนตรวา	หวนองคตังแต
๑ วายบตรปรบหัด็เยย	ยวนยกษั้
อินทรีศคั้ว่าดักษณ์	คตบถั้ย
ฮาจองคั้ทหงจัก	ปองยุท ชนาฤ
เขตาชตาดเยยงหึงดัวย	คาคั้เชยชายทราม

๑ พงษ์พรหมยนิกรมะเย้า	หยันหยาม
ตูกกระที่บบาทตาม	ถากไค้
เจ้าข้าเกือบวายขาม	ชยาดยกษ ติมฎา
หากพิเภกช่วยไ้ว	ว่าแต่ตั้งณรงค์
๑ พดยักค้อยทรค้อย	พานร
กตัมกตอกประจัญกร	กวดชย
ดึงดืบค่อวราญรอนญ	รบยักษ ร้อยนา
ตายคาชค่างแตกต	เคตตตณอตมาน
๑ อตุรินทรแมตงดำครแกต้ว	เป็นไฟ
ต๋องกระบิทรคตไซย	กตาดพน
อศนิวาศพระแมตงไฉ	เกิดพิรุณเฮย
วังดบักุณท์ตงพน	รอดค้อยเดชศร
๑ ศรตัทธเค็มคตค้อง	ตูกทศ ภาตครนา
ร้ายเวทตบหตุคหมต	กตัมแกต้ว
ตติงจบังอนรต	แรงมน
พระหวคค้อยศรแกต้ว	โตคชนบำมาร

๕๕๔ โคตงรามเกียรติ์

๑	ต๋องต๋างค๋อยุททกถ้ำ	กตอกกถัม
	ต๋างว๋องต๋างไวยรัม	รุกบ๋อง
	ขุณยักษั๋เหยียบเพตาดัม	ยุททง่า คีตบแฮ
	พระจัมศัรรอนค๋อง	ราพชนเซชฉวน
๑	อินทริตไม้ซ้า	ชักศัร
	นาคบาศัพิเศษวร	เวทไหว
	พิเภกถ่าวจิจรอญ	ราพแต่ พระนา
	ทรวงดำตรคักคัสสิทให้	ว๋องนำวระวงัการ
๑	ขุนราพรัายเวทแต่	แมตงดำตร ศัรเฮย
	วาศุกรัศัรคาค	คัณฟ้า
	พระถักษณัถนพลายวาค	ไวยครช เกตอณแฮ
	โอบฉาบคานนาครำ	ว๋อนคนพถันมตาย
๑	พงษ์พรหมโกจรเกรียวชบ	ชังชน
	ปฐิตพรหมมาศัมหันต์	ฮักห้า
	พิเภกณะเตื้อนพถัน	แมตงดำตร ไวยพ้อ
	พระก่งคีตบไซยน้ำ	หน่วงคั้กคชยผลตัญ

- ๑ ชุนมารหาญเหียมร้าย เวทผาด แผลดงฮา
 มาตรเลิศกตางเพหาค์ เกิดอนแกด้ว
 พรหมมาศพระแดงกาจ เกิดวระย กัดปแฮ
 พัดดำครพินาศด้ว แหตกลันพดบไโดย
- ๑ บัดต้องเขารดทำว ทศภักคร
 ศรเดี่ยวทรวงด้ก เดอดยอຍ
 คนเดี่ยวมัดเป้าซัก ตำครห่อน หตุตนา
 อินทวิชคิตตะห้อย เตเห็นแห่งตาย
- ๑ จำจุจักหตบเข้า บร กอนนา
 ถาชนกชนน ก่อเกล้า
 จิงคว่างจักรนามม เมษสระ มัดนา
 พถันเหาะระเห็จเค้า ไต่พามาเมือง
- ๑ พระไปเห็นตูกเจ้า ตงกา
 ดันเทให้ตามโหรา รับพร้อง
 ราพหตบตั้งวงษา จักกดับ ณรงค์เฮย
 ทราบกิจทรงศรจ้อง บ่เค็ดมคอยผตาน

๘๐ อินทรชิตต่ำต	ตุง กาเอย
คู่พระแม่คดถึงทรง	โคกพร้อง
จรจักพิชประสงค์	ไฉนถก ศรแฮ
ยกว่าดำครยักษตอง	ตงทงพตบไถย
๑ กตบกรุงหวงคิมหน้า	นมชน นนอ
นางทราบให้เสพยชต	เดรัจแก้ว
ศรหตุตราพแถมณ	โทษฐ์ ไท้แฮ
นางว่าคักอีกแกตว	เพราะคด้วยดีดา
๑ ทศเคียรพงศ์ตคั่น	เคื่องนาง
โอรตเห็นระคาง	ชุ่นช้อง
อาษาออกคักพตาง	ชนกมอบ ศรแฮ
จำจิตรแขงใจตอง	รับแก้วทุดวอน
๑ ฝากชนนิศรแต่เจ้า	ตงกา
ฝากสุวรรณกันยุมมา	มิ่งแก้ว
ฝากตองบียบตรา	แถบรี วารแฮ
เดรัจฝากเดรัจตั้งแก้ว	อสุรเมอมาปราง

๑ ถึงสถิตยเห็นอแทนแก้ว	แนบกัน ยุกมาเอย
ถอนทอดหญไทยกระศัดย	โคกพร้อง
อิรินราชรุกโรมวัน	พตพิ นาคณา
ตัวพีธาวุธต้อง	เจ็บบีมชนมตาย
๑ กัญญมาท่าถรรวอ	รำพรรณ
สุรฤทชปราบถรวงถรรค	เรียบฟ้า
ไปศวรรค่วนอาถัญ	คึกมนุษย์ น้อยนอ
โอรสจกกำพรา	พรากไว้บิตุงค
๑ ต้นนางต่างรทเดรัว	ตถคศรี
หวัดหวาดหญไทยทว	เทวดว่า
รำรักพระดำมี	จะคค ไชยแ
ชตเนตรนางนองหน้า	ชบเบองบทมตาย
๑ อินทวิชิตพิศภักตรพร้อม	นางใน
เดี่ยวตถคแต่นอาไถย	พรำพร้อง
สมรโคกถักเท่าไถ	ชีพค คินฤ
กรรมจวบจำต่าน้อง	ทวหน้านวดอนงค

- ๑ มารตรวจหวดถกดับกัณฑ์ จรดต
 กาดจักร์รับจัดพหต ด้เร็จด้ว
 อินทวิชิตตรงดกนซ์ โสรัจสุ คณช้หน้า
 ทรวงรัตพัตราแฉ้ว เครื่องพร้อมเพรื่องาม
- ๑ ต้มณโฑด้วราพ โศกกา ครอบนอ
 ชตนิศร์ถังชตนา ร้าให้
 ห้างตูกเนื่องโนมหา ชคยสืบ วงษ์เฮย
 ปรบักษ์ปองปราบได้ เหตุท้าวเมอหดง
- ๑ ตุกตามาคูเรศให้ พรไชย ดิทธินา
 ราพรบัสร์ถโคต เกิดอนด้ว
 ฉันฉินเพ่งมาใน นัศเรศ เพ่งเฮย
 ปรางวิเชียรเจ็ดแพรว์ พรากร้าง แรมสุญ
- ๑ ถวิตถึงชนกทง มารดา
 หวนรภกัญญมา นาฏน้อง
 กดับภักศรจวบแรงแกกา ฉาบโฉบ ชงนอ
 ด้ยงให้คุดุด้ยงร้อง ร้าให้ศรจวบคราง

๑ โถกั้นกตายนรแมน	ดิงไพร
หน้าราชสีห์แปรไป	เพศม้า
เครื่องสูงโศคควนไฟ	ราพวิคก ตางแฮ
พดลเนนทรายกต้า	ตั้งให้รณรงค์
๑ พวักยักษค้อยทศด้วย	พดพาน เวศเฮย
ต่างอีกต่างเหียมหาญ	หักแกดัว
พวกดิงฆ่าพวกมาร	ตายแตก ถอยแฮ
ถึงหน้ารถอสูรแล้ว	หตบร้นอดมาน
๑ พงษ์พรหมโกธรเกรี้ยวเซียว	ชกศร แผลงฮา
ถูกกระบี่ข่มมรณ	กจาดพน
พรหมมาศอระแผลงรอน	รลยักษ ทตายแฮ
เกิดพยุหพิคดิงพน	ฝักตุ้มรวมประจัญ
๑ ราพพิโรธแผลงดำครคอง	ชงคักษณ เม้าเฮย
ศรหตุคทรงแผลงยักษ	คว่าหน้า
อสูรเม้าดำครคตอนชก	หตุคเดียบ เพดาแฮ
พระคักษณเหียมบ่าคว่า	เกษได้ โบายมาร

๕๖๐ โศตงรามเกียรติ์

๑ อสุรินทร์ขำกว้าง	จักรไป
พระปราบจักรพลไต่	แหดกแล้ว
มารพรันเหาะลับใน	เมฆอ่าน เวทเอย
เคต็อนดำตรพิรุณแคต็ว	ตกคองดังมตาย
๑ พระถามพิเภกคัว	คาตณน
ดำตรตกตั้งห้าฝน	ฝ เพองร้าย
รณราพตะจักกต	กอบเดห้ ไฉนฤ
โหรว่ามารหถานฝ้าย	ตบขนมะฉิน
๑ ทราบทรงพตายวาคคอง	อินทระ ชิตสา
กระบัพน โฉนผตะ	รอตมัว
พรหมมาศพระยกจะ	แมตงอก ครึงแะ
พิเภกทุดห้ามคัว	อสุรได้พรพรหม
๑ แม่เคียรชาตคกพน	คินพตั้น
เพลิงเกิดไฟกัตบ	โตกใหม่
พานรัตนรับเคียรมัน	ม้อย พรหมแะ
พระตั้งองคตให้	ตุ้ท้าวชาคา

๑ หาดานอินทรหะระทุไ้ พรหมประทาน พานเฮย
 กระบี่กัณฑ์พระแสงผดงผดงญ ราชแพ้ว
 ขาดกรขาดเคี้ยวมาร กระจ่เต้นจาก กายแฮ
 องคตเชิญพานแก้ว รั้วเกตุไ้วถวย
 ๑ อับศรเวศ์ชรั้ง อวยพร พระเฮย
 เด็กทพน้ำเคี้ยวจร ทุเฝ้า
 เคี้ยวรักษกถอกเนตรหุดอน หุดอกเด็ก ชนงแฮ
 รามว่ามารพาดเค้า ฆ่าแต่ด้วยคนอง
 ๑ ไฉนเคี้ยวราพจักตั้ง เตี้ยพยศ
 โหระว่าทรงผดงญหมด ทรากเกต้า
 พระตรตั้งองคต เหาะเซต เคี้ยวฮา
 พรหมมาศพระแสงงเข้า เข่นมต่างเคี้ยวธัญญ
 ๑ พดมารเห็ดอ้ม้วยกัณฑ์ กรุงทุท ทำวนา
 ทศภักตรทราวโศกพุด เทวศให้
 จักพดพยุหุยร ยาตรจักร วาพแฮ
 เห็นศพโอรตไ้ ยกชนตักครวญ

๑ ปากหนึ่งว่าตูกถ้ำ	ภารณ รงค์เอย
ต้องว่าปราบเทพน	ภพฟ้า
ตามว่าศุขทุกขักรรมด	เคยร่วม คิดนอ
ดีว่าสุดฤทธิชัยวกถ้ำ	กตัมพัมมนุษย์รอน
๑ ห้าหกกว่าตำตรเจ้า	ต้องศรี
แดงเค็กต้องครวณ	เดชก้อง
เจ็ดว่าเดรัจฉไพร	จักเค็ก ถวัญญา
แปดว่าพิเภกพร้อง	พริ้งแจ้งคึกผตัญญ
๑ เก้าว่าเจ้าคัมภีร์	เคียรชาติ สุนทรเฮย
กรจากกายนอนอนนาค	แนบพน
สิบว่าผู้มาคราช	โนนเวศน์ เวียงแฮ
ท้าวถอดศัพอมสื่อน	เดรัจฉนรตสุวรรณ์
๑ ทศเคียรตั้งให้เด็ก	กตัมตง กาเฮย
โดยด้นแรงจตุรงค์	รับแคต้ว
ตกรุงยกศัพองค์	เขารต ราชเฮย
ขึ้นสู่ปราสาทแก้ว	อสุรแจ้งยุบตนาง

๘๑ มณโฑอรรคเรศทั้ง	สะโภานาง
ทราบข่าวอินทรีชิตวาง	ชีพแต้ว
วันทตฤไทยพตาง	ดีดาศ
ชั้นสู่ปราสาทแก้ว	แห่งทั่วทิศเคียร
๑ ถึงสถิตยที่โกศศพ	อสุรี
พิศดัดถอินทรี	เด็ดยอย
เคียรกรห่อนจกมี	ติดกับ กายนา
สองกันกำสรดสร้อย	ไค่ดินแดน
๑ นางมณโฑว่าไอ้	เขารด แม่เอย
หม่อมมิตรทุกทิศหมด	ปราบได้
เวรใดควนเค็ดปด	ปดดิษฐ์พ พ้อเฮย
กายแม่หมายมอบให้	แก่เจ้าเฝ้า
๑ กนิษฐมาว่าออกไอ้	บดิศร
เรื่องฤทธิเดชกำจร	จบหัต
ฤคควรพ่ายมนุษย์ปร	บักษัษฐ์ มตายเฮย
พระสัดัดตั้งธา	บาททั้งสองดไย

๑ ต๋องนารี่รำไห้	จนต๋อบ ตงเฮย
ปางปี่นอสุรภาพ	ผ่านเผ้า
กรรวแสงส่ค้แรงซบ	ภักคฺรนึ่ง แน่นา
ฝ้ายพวกกำนันเก้า	แก้แสร์ ไค้กศัตย
๑ ท้าวนางค่างค้วนเข้า	อย่งาน นวดเฮย
ชะโตมตบดู้คนรชาร	ชันชน
ท้วงคพระจอมมาร	กับนาฏ ต๋องนา
ต้ามกระษัตรียกตบพัน	ตักคิงค่างรังองค์
๑ มณโฑกตบรำร้อ	รำพรรณ
ถึงพระโอรต๋อน	มอดม้วย
ข้าพ้อบ่อควรวรร	ไต่ยจาก แม่เตย
เปนเหตุฉนค้ว	ชนกเจ้าโหดหง
๑ เชอกนิฐูนาฏพร้อง	พจนา
แต่นแต่นหันางต๋า	คตังไค้
พามาอยู่ตงกา	กตก้อ เพตังเฮย
เฉกชักปรบักษ์ไห้	ต่มต้างเมืองมาร

๑	เกิดการรณยุทธด้วย	รามลักษณ
	ราญรุกบุกหาญหัก	รบเว้า
	ผจญษ์พระศุกรัก	จากอก แม่เอย
	พระจะเอาไต่ยเจ้า	ตั้งนัยฤกษ์
๑	ยี่สิบได้ครัดคืบถอย	เทวี
	ดาตเดอดดงอศค	คตอกหน้า
	หมายมาทพิฆาฏดี	ดาเค็ด สวาตตีนา
	จับพระขรรค์คมกตา	แต่จ็ทองพระโรงคัต
๑	บรรพาส์หน้าทก้อง	โกตา หตเฮย
	เหวยล้ำอสูรเดณา	เหต่าน
	เร็วเร่งจัดโยธา	ขบวนยาตร
	กุงะรืบตาศดี	บันเกตาดีดา
๑	ปวงยักษษยตราขแค่น	จักผจญ นางนา
	เปาจนาสูรมาร	มาศย์ไท
	เห็นราพบหาญทาน	ราเมศ ได้นแฮ
	ทรบคระหนักพระจักได้	แต่จ็ท้าวตงกา

๕๖๖ โคตงรามเกียรติ์

๑ แม้ว่านางม้วยจัก	ได้อ้นงค์ ไตนอ
ถวายพระหริวงษ์ทรง	จักรแก้ว
พงษ์กษัตริย์ปกตปตง	ชวัคร หมดเฮย
คำรหัดงนแด้ว	เบียงถ้อยทตถดง
๑ ชึ่งพระองค์จกมต่าง	นางววย ชพญา
ใช้ตไนยจักกตตาย	กตัมพน
ไครโตกยท่วทงทตตาย	จักติ เตียนแฮ
พระอย่าครแต่คน	ชอบชงจิงควร
๑ อ้นศรีเส้าวตักษณเต้า	เด็คตัมร นฤ
งามยิงนางอัมคร	หกฟ้า
ควรเปนนิกว	ตัมมนาฏ
ชพระเกียรติเกริกหัด้า	แหต่งต้าวแดนอตุร
๑ พังทตตุญต้วรงคั่น	หวนคิด
กามบ้วนกวนกามพิศม์	ผ่าวร้อน
ชรรคตกตจไครปติต	จากหัดถ์ ท่านนา
แรงรักชกจิครย่อน	กตัมกตุ่มรุมริง

๑ คินต์คิตาร์ดีไซ	เต๋นา ยักษ์เออย
นำคัพพระตุกยา	วีบเร้า
ไปนิตกาพา	บรพต นามนอ
กุกบ้อรรคเรคเจ้า	จักฝ้ายประชมเผา
๑ มโหทรวิภถ้อยพระ	พรหมพงษ์
เชิญศพิอินทรชิตตง	โกษแก้ว
ตงบนราชรถทรง	เกณฑท์แท้ พร้อมนา
เดินกระบวณค้วนแคตดู	ดเข้าเขครเขา
๑ พระพงษ์จตุรภักตรทง	มหิษ ทาวเฮย
สุนิธานาร	พรักพร้อม
กับดาวสุรางคิต	ตาคจาก ฉงนา
มวณหม่มมาตยมารต้อม	แวดไท ไคตคุดา
๑ คตไคตติบภักตุรผู้	ผ่านถวดีย ราชเฮย
ยุรยาตรชนบนบวร	พคยง
คาวีตตั้งกุมภณัท	พวคพนัก งานเฮย
ให้ยกโกษศพตง	ทชนชมเพตง

๑ มหิศรสูรเดชเจ้า	บุรี ราพฤา
แกว่งหอกเกิดอักษนี้	โชติแพรว
ชวของค้อรรคเทพี	กับสูณิ ส่าแฮ
ปลงศัพพะดุคแก้ว	ก่นเศรำกรรแดง
๑ เสร็จเภาเอวรสเจ้า	จอมพหต มารเฮย
จวนจวนพระสุริยนิ	ดับไม้
กตบวิ้งตั้งเศวรมพต	จักยาคร ยุทธแฮ
อำมาคยรบพจนไท	เพียบพนพตากร
๑ ดิบขุนกองนำให้	ควมคุม พตเฮย
ครบสิบกองดำตรกุม	ทุกผู้
ตีบรรตะไนยจุม	พตราพ
เปนนพิชขันต่อตี	เค็กเสียนดับดยอน
๑ โยธดีเหต่าตัวน	ขำนาญ ยุทธนอ
เคยสู้คู่ คักหาญ	ฮักหัว
ราชรถอตั้งการ	ประทมเทียบ เกยแฮ
พร้อมพหตพดท่าทำว	แทคย์เจ้าเสด็จจร

๑ ราตรีอสูรเจ้า	ธานีทว
สถิตยแทนสมณวิต	เทศให้
ถึงกุ่มภรรยาอิน	ทวชิต
ชตเนตรนงเนตรไท	สุดค้ำแดนศัตย์
๑ ทริการยุทไผ่ได้	นิทรา เดยนา
จวบสุริยาภา	มองแผ้ว
เต็จตั้งนานวา	รู้ว่า องค์เฮย
ทรงดำตรครบหัดถั่ว	ยาตรชนเกยไซย
๑ สถิตยเห็นอราชรถแก้ว	แกมกาญจน์
ศตยคตินกรมาร	จากค้ำ
โอรสสืบรถชาญ	เชิงรบ
เถด็จรณำรถท้าว	ชิราชผู้บิคุรงค์
๑ เคนพตคดทุ่งท้อ	ตั้งนามรบ
ครวตั้งเสนาส่งบ	ทัพตั้ง
ไนที่ครุชนามส่ง	คำหรับ ยุทธแ่
คอยทำอมิตรทง	พี่น้องมาผจญ

๕๗๐ โคตงรามเกียรติ์

๗๒ ๑ ปางพระพิศณุแก้ว	กตางตัง ครามแฮ
คัมภีร์มธตรงทรง	เครื่องคั้น
ออกอาศน์มาตยการคง	ขนานนอบ เผ้าแฮ
งามสง่าหาเปรียบพัน	ที่เขมเอาเทียม
๑ สดับเสียงสนั่นก้อง	โกตา หตเฮย
คำวิธถามโหรา	รอมรู
พิเภกพิจารณา	ตระหนัก ส่นองแฮ
๕ นทพทศภักตรมุ	พิชานพต
๑ พระกฤษณวิรักษ์ไค	สดับพจน พิเภกเฮย
ตั้งเทียบโยธาทศ	ทวหน้า
สุครีพรีบประนต	นอบกตาด ไคตแฮ
จัดพยุหอินทรถัดำ	กตาดกตุมเกตฮนตนาม
๑ ปางท้าวเทเวศ์เจ้า	จอมมัมมิ วานเฮย
ระหัดเหตุนทรวิรักษ์	จักว้า
ตั้งเวศ์ณกรรมชัก	ไชยรถ รัมเฮย
ถวายพระทรงครุฑำ	เสด็จสู คักมาร

๑ วิคัณกรรมกัมเกษ	กรประนต ดาเฮย
พารถระเห็จดม	แต่นคว้าง
ดินรพเทพยชันชม	ว่องชนะ มารแฮ
แตดงเหตุชะเยศอ้าง	เอิกออมพร
๑ ประทับเกยทตถิกอ้าง	นามอินทร ถววยเฮย
ทรงทราบราฟไพริน	ฤทษแกตว
พระดัดบเว่งทรงยนิ	ดีประภาษ
ขอบจิครอมรินทรแถว	เทพยหอมทุดเด่นอ
๑ ปางปิ่นเทเวศ์ดี	คักยเกษ
แตงแซ่เตียงประจักษ์	ว่าแพ
ครงนนิมตรตระหนัก	ชนะแน่ พระเฮย
พระดัดบยนิค้แท้	เทพเจ้าดาจร
๑ ปางพระหวิรัชทง	กนิษฐา
ตรงดหัทธาราร	ดูบได้
สุคนธ์เดร์จัดอคชัตติยา	ภรณ์เพริศ พรายแฮ
ทรงรดเล็กทพิไถด	ทัพเจ้าตงกา

๑ ทศกัณฐ์คร่งเพ่งพิศ	ค่อคี่
แค้นคองคองคอกคี่	จ่อจ้ม
บริภาศพระจักร์	โดยโกรช
พระคอบพดางทางยัม	ยัวเข้าพระยามาง
๑ พระยายกษัยกริว	โกรชตรีดี เกริกเฮย
คองจะเห็นเคชณัด	คาน
ตั้งพวงพหัต	รับรบ เร้วแฮ
นายทัพแกวงคทา	หัดถให้พดทดวง
๑ ยักษัยคตงหตมแตง	เตยแทง
แทคยบ้อทานทนแรง	วันฝ้าย
ตีบชนชั้นเคองแดง	เคชโคต ทยานแฮ
คักระบิกระบิณยาย	แยกค่อนคั่นหนี
๑ นิตชนนิตเอกทง	เกยร
ทวิพิคมาयरภู	พิคมีตา
สุรเด่นสุรกายหนน	วาหุ โรมเฮย
อิกมหิตถวิกรรช	เกสรสร้อยมาตา

๑ เห็นยักษ์ยู่ทแยงกระ	บินยัม ย่นเฮย
ต่างโกรทต่างโตดริบ	รบไว้
ยักษ์ คีกระบีฉับ	ถึงจุด กระชากแฮ
หวดอสูรตีบให้	ซัพม้วยกับมือ
๑ ตีบรทเห็นรบสู้	ตีบซุน เคื่องแฮ
โตดได้ตีบถึงหมน	มั่งต่าง
สุครีพหนุมานผดุน	ผดักกรถ
องคตนิจนนคว้าง	ไขว่กนกันมาร
๑ ตีบรทตีบราพร้อง	ทำทาย
กุตีบรทคักหตาย	ตีบครง
อัมรินทร์สุเรศพาย	เพลิงเพลิง กุแฮ
เองชาติเดรฉานทง	ดีตักไฉน
๑ ทหารหริรักษทง	ดีวา นรเฮย
ยีนยักษ์ยกกายา	หยิ่งอ้าง
ต่างโกรทต่างแมตงฮา	นุภาพรบ รอญแฮ
นายแต่นายไต้มต่าง	ซัพตันตี้อสูร

๕๗๔ โศตงวามเกียรต์

๑ หกรถพิโรชเว้า	รถผจญ
นิตราชญาณรศตุคนฐ	โตดคว้าง
ชามภูวราชพิมด	พานเวศ ชมภูแย
อักษิตันคตักังว้าง	หกเงอรถโทรม
๑ หกทหารผตัญชัพัตน	หกยักษ
คักระทงรถทศภักตร	กตัมแกตัง
นักรชาณิกแซนหัก	คอรภาพ หกแฮ
โยนตู่ทศเคียรแต่วัง	เยาะเย้ยหยาบหยาม
๑ ทศเคียรเห็นมอดตัน	ตีบรถ พิโรชเฮย
คว้างพระแสงจักรกรวด	กรวดเปริยง
พระกฤษณกักรชชด	หัตถ์ผาด แผลงแฮ
ศัรชจัคจักรเกดยง	กตาดต่างเหล่าอสูร
๑ ตีบเคียรเดี่ยจักรช่า	เดี่ยพหต หุนเฮย
แผลงตำตรแต่นกวารณ	รถต้อม
พระตรีภพจอมพต	แผลงผาด ศัรแฮ
ศัรกรวดหมดยับพร้อม	กระบพินคินเปน

๑ รกษัตริย์คฤ	โกธรา
พระหัตถ์จับดาบ	ตีบแก้ว
หัตถ์หนึ่งหัตถ์	เมศมุง มต่าง
รามลักษณชักรเจ้า	รับบ้องมัตมาร
๑ ต่างพันต่างฟาดน้ำ	หน่วงประชิด กั้น
ด้นด้นถึงคุด	ดุดก้อง
พระรามแดงฤทธิ	วันราพ ถดาเฮย
ช้ำดอดแดงครค้อง	อกเจ้าจอมอสูร
๑ ทศเคียวจับแถบด้าน	พิศม์ศรี
ร้ายพระเวทบวร	กต่นแกถว
ศรกดับขยับถอน	ถอยหลุด
จวนคำซาเด็กแกถว	คตาค์เมือเมืองมาร
๑ ฝ่ายพระทรงครุครน	ทศภักตร
พานเด็กพหุทยักษ์	ยับฝ่าย
พระเดด็จกับพระลักษณ	เถลิงอาศน์ อินทรเอย
พร้อมกระบี่นกรยาย	ยกเข้าค่ายคิน

๑ ไฉ่ตั้งสารท้าวยักษ	ยี่สิบ กรเฮย
เนาอาคันษัตเนตรพริบ	พ่วงพริ้อย
คราวรบนอบอบิบ	ออกชื่อ บุครนา
ถูกหมดหาดาน้องน้อย	จิตร ไช้ออกกุ
๑ นังครินอนคริถั่ว	ตั้งเห็น
สหายรักปางคาตเป็น	ช่วยได้
เรียบสำนสี่ขอเซญ	แต่ทศ คมแฮ
ทศสหายไท	ถินคาวปางคาต
๑ มุดพดากำเวบร้าย	แรงฤทธิ
ทรวาถกษณตชิต	ชุนแคน
เหม่เหม่บัจจามิตร	ประมาท กุฎา
กจะจิบขยแมน	หมรรนเหต็อบยง
๑ ครีตถั่วถดาศชน	ตั้งพระ พ็เอย
ทุดเหตุสหัสเศชะ	ท่านไท
คามถาวรเดร์จันองจะ	ตาจาก เซชูแฮ
ช่วยเพื่อนชัพิตรได้	ไปรดขำบาทบงษ์

๘๓ เชษฐคีตัมจักเตจัจด้วย อนุชา
 ตั้งมาตยเตรียมโยธา เทียบไว้
 เตจัจชนตั้งต้นมคตา ไคตกับ ท่านเฮย
 ครัตเตจัจบีรนราฟไท้ สติคยห้องฉรมพัตัน
 ๑ ครันอรุณไฟโรจเจ้า จอมมาร ตองเฮย
 คัมฉรมตั้งต้นาน ผ่องแผ้ว
 ทรงสัตว์รพอดังการ กอบยทช
 นานะกวจิตรแพรว เพิศพรมเพราแต่ง
 ๑ แต่งองค์เตจัจเชษฐไท้ กุมคทา เพ็ชรเฮย
 อุปราชกุมหอกมหา มหิตซ์ห้า
 อุปราชต่างตั้งตา ทรงรถ รัยบแป
 รมบีรนปางคาตท้าว เทียบพร้อมพินดา
 ๑ หัวร้อยเขาวเรศตั้งฉวน งอนจวิต
 งามตั้งอาดตอพิศ ภาครพรม
 บำเรอราชกมตคิต พิฆาฏคัก ตั้งดุกนา
 พันภาครเขิบโษษฐุยม ยิงเข้ายฉวนท์

๕๗๘ โศตงรวมเกียรติ

๑ ตีพันต์ทราชดำ	เทียมรถ ใหญ่เอย
มารชัยโตมรจรด	จับจ้อง
รถมดพดาคช	ดีหลี คู่แผ
เกรียงเกริกแสะตำร็อง	วานเว้าเวิงพด
๑ พอดตศุภฤกษ์ให้	เดินทัพ พยุหเอย
เตียงให้แตรรถของตลับ	ถนอช
ชวชัยปลิวถัดวถมอับ	อากาศ กตบแผ
พดเพียบพนคุดอ	ควนเขาดงก่า
๑ จอมมหาอุปราชให้	พดยับ ยิงเอย
เผ้าเชษฐเชิญประทับ	อัยถ่า
จักนำทศกรรฐรับ	เสด็จตั้ง กรวงแผ
ทูลเสด็จจดาจอมหล่า	รับชนรถมณ
๑ อดสูรับรถเข้า	ดงก่า
ทศภักตรทราชเสด็จมา	รับไท้
เชิญสถิตยพระโรงปรา	ไต่สุข ทุกข์แผ
อุปราชาว่าอมิตรไซ้	ชาติเชื่อนามไฉน

๑ ทศเคียวไพพจน์แจ้	รามลักษณะ สองฤ
ศรัทธาฤทธิผลดาญักษ์	ญาติม้วย
เปนนุตรทรรฐรัก	ษายุทธ ยาแ่
คุ่มหมู่ตึงกอบด้วย	เดชกต่าง่า
๑ มุตพดำทราบแมคกรวด	โกธธา สันนเอย
ต้องมนุษย์กับปวงสงว	หมิ่นได้
บดินเชษฐเสด็จมา	สถิตยนอก กรุงแ่
เชิญท่านออกรับไท้	ช่วยรื้อนการณรงค
๑ จอมตงกาข้มแต้ว	ดิบโษษฐี สรวตเอย
ตบหัดถ้heimคุจ โดด	ต้นฟ้า
ชวนส่งหายมุ่งปราโมทย์	เสด็จจร รืบแ่
รถถนถั่งมิช่า	ตั้งให้หยุคพด
๑ ภูวดดตองแทคย์ท้าว	เสด็จจัดง รถแ่
รับนมเชษฐาทรง	ชักใช้
ทศภักตรกต่างคึกทง	จบข่าว อรินทร์เอย
พตางนบนารถเชิญไท้	เสด็จเข้าในนคร

๑ อติศรัทธหัตถ์เขษเคน	คึกขาน
นิฉะมนุษย์หาญ	ผู้รื้อน
เฉกสัตว์ตักแตนคณาน	คตออกอศ น้นอ
ตัวพัจจกรบค้อน	แต่ด้วยพริบตา
๑ สันทนาพตางตั้งให้	เดินนิกร พตเฮย
รับตั้งลงกานกร	คิงชว่อง
ทศภักตริรับจร	นำเชษ สุาแฮ
เห็นรตเชษสูจักคอง	คิตชุ่มทวารวง
๑ ศรัทธตั้งพตเว้งรือ	ปรากฏ เมืองแฮ
ปราบเรียบแต่ตำราญ	รินพร้อม
จอมราชเป็นปางคาต	เสด็จจรต รินแฮ
รตดูวังในน้อม	นมัสทำวฤทธรช
๑ ทศกรรสุหน้าเชษสูให้	ถึงตนาม พตานเฮย
เรียบรตเทียบเกยตาม	हतันแต้ว
อิศวราชกระษัตริย์ต้าม	เสด็จสู่ พระโรงแฮ
ถึงสถิตยอาศน์แผ้ว	ผ่องพร้อมเสนา

๑ จอมตงกาเรียกตง ไชยบาน เด๋วยเฮย
 ปวงนาฏบำเรอชาน ชับน้อม
 ต่ามกระษัตริย์สุดดำราญ เด๋วยค่าง เพดินแะ
 ยตเน่งนางรำต้อม เด๋ห่มั่นนางต้ววรรค
 ๑ กำนตวิเศศเดียง กองทัพ นอกเฮย
 หมูเด๋าโคควายกับ เครื่องแกตม
 พตมารนังกินจับ จอกคิม ต้วราแะ
 เมหาหยอกนางออกแต้ม คิคกถ้ำคนองเตย
 ๑ เดร์จเด๋วยตห้ศเคชท้าว ปราไต้ย อนุชเฮย
 เขอมิ่งมณโฑหฤไทย โศกเค้รำ
 ถิ่งตูกซึ่งบรวไต้ย เด๋ยเด๋ห้ คี้กแะ
 การคิกออย่าทุกขเจ้า พนจกมตัญญ
 ๑ ภูบาตทศภักครน้อม ทุดต่นอง
 คุณยิงคุณควรรครอง ครอบฟ้า
 ตห้ศเคชมุงเหมิมคนอง นิกแต่ ชนะแะ
 พตางเร่งนายทัพถ้ำ กตน์ให้เคร์ยมพด

๑ บัดคตนายทัพทง	ตองนคร
รับตั้งรับจัดนิกร	กาจกต้ำ
จัดเสด็จค่างบทจร	จรตบาท ทูตเฮย
ตามกระษัตริย์ทราบมิช้ำ	เดด็จห้องต๋านชด
๑ ทรงส่คนธ์เสด็จต๋อช้อน	ต๋นบเพตวาทรงเฮย
ภูษิตนดององค์เนตวาท	เต็จพร้อย
เสด็จทรงมงกุฏเนา	วรัตนเพริศพรายแฮ
ทรงพระแฉ่งดำครคต๋อย	ต๋กต๋เยบองรภา
๑ รถมหาอุปราชเจ้า	ไยต๋อวรยัยมารเฮย
เทียมคชต๋หผกฉน	แผ่นฟ้า
รถต๋กต๋กต๋เทียมต๋รพ	ต๋หราชผยองแฮ
เทียมรถต๋งต๋อถ้ำ	กต๋นพร้อมต๋าระถ
๑ จรต๋รับพยัพพัน	พระนคร
ทศภักต๋รต๋มจกัจจร	รบเร้า
ท้าวต๋หศเคชถอน	โทษรับเคราะห้แฮ
ตาดเหตุประจวบเค้า	นิมิตรพ้าคนองต๋าย

๑	เตียงมพุก้อง	กักเตียง
	ฟ้าแถบดานสายเฉียง	ฉ่าฟ้า
	ม่วงอนรณครเนียง	คตอดผ้า
	คิงตันทศกรรฐว่า	หวนด้วยเตียงคิง
๑	อึ้งหงัดหัดเคชท้าว	เหตยวมา เห็นเอย
	อะเหตุจอมตงกา	เคราะห์ร้าย
	พดางบอกแก่นุชา	เซญกลับ กรงแะ
	การคักนคเคียวคต้าย	มฤคตูปยคัม
๑	จงมมนค้แม้ว	หญไทย เทอญนา
	ไ่ว้พักบสหายไป	รบเรา
	จักผตายุหม่อรินทร ไถย	พตั้นพ่าย พังแะ
	ทศภักทรพั้งนอบเกด้า	กต้าวเออนคุณเฉดย
๑	ไคเตยจักเบรียบท้าว	การุน ช้านอ
	คุณยั้งคุณพระคุณ	คู้ฟ้า
	ทุดพดางตั้งพดหนุน	คินกตัม วังเฮย
	รณเว้งรณมิช้า	เด็ดจเข้าธานี

๕๗๔ โคตงรามเกียรติ์

๗๔ ๑ ภูมณัฏกตรท้าว ทศนา
เห็นทศกัศรดา ดับไ้
คำรัดเว้งโยธา ด้องทัพ รับแฮ
ถึงสมรภูมิให้ โห้พร้อมพดทง
๑ ปางองค์จักกฤษณดา ฤทธา
เตด็จออกเสนาพา นเรศพร้อม
ทรงดดับค้ำท โภธา หตให้ คักแฮ
ถามพิเภกพदन้อม นบแถวทตดอง
๑ คือด้องอสูรร้าย เรืองกระบะ
มุดพดาดหศเคชะ พินอง
เปนมิตรทศกัศรมนะ มาช่วย คักแฮ
ด้องทัพเรื่องฤทธอง เตด็จสู่ คักไภษย
๑ ภาวไยราเมศแจ้ง เหตุชด
พदनตั้งสูครพจิด ทัพแถว
เตด็จตรงค่างองค์กระบัต เตด็จสู่ เกยแฮ
ด้องราชทรงรถแก้ว ผ่องพร้อมภักตรา

๑ เสด้านาเนกน้อม	ถวายเป็น
เบิกโถ้เดินพดไกร	เกริกกล้า
ถับถั่งที่แดนใน	ศันามยุทธ นาส
ปวงหม่พานรว่า	วุ่นพร้อมแต่ไป
๑ ตกใจเห็นรูปเจ้า	ปางคาต เติม
ดิ่งต่างดิ่งตมถาน	วิ่งซ้อง
คงเหต้อแต่ทหาร	ดืบแปด มงกุฎเฮย
จักรกฤษณ์หิตากถามน้อง	นารถไท้ทศกรรฐ
๑ พด้นพิเภกนบเกล้า	บังคม ทตเฮย
พันภักตรรบพรพรหม	ประดีทธีไว้
คักเห็นยอมนิยม	ชยาคคน หนนา
ทรงฤทธิทราบตรไว้ให้	อนชเค้าตามพต
๑ บัดคตพระตักษณทง	พานร นายเฮย
รับตั้งรับชอกซอน	ต่างคน
คามแนวโหดสังขร	ชานก่ กั้น
ดิ่งต่างดิ่งคอคคั่น	วิ่งซ้องกรมา

๕๘๖ โศตงรามเกียรติ์

๑ อิศราพันภักตรแค้น	ทศกัณฐ์
เห็นมนุษย์คุมพตชนันท์	เท่าก้อย
โกธราตั้งพตพตน์	คันทับ กรุงแ
อุปราชทราบรบคต้อย	นบผ่านเรนสุรย์
๑ พตันทว่าเชษฐไ้	พรพรหม
จิงหม่อรินนิยม	พ่ายพร้อม
พันภักตรชนชมดัม	เหตุยิง ทนงนา
พตางตั้งอนุชอ้อม	ไ้ต่างตงพต
๑ บัดคตอุปราชค่อน	ทัพमार
กรูไ้ตงตงนถาน	ตาด
พบพระดักษณรบคตาน	คานบ นบแ
คตายชตาดทวนชกช	กตบหน้ารบผจญ
๑ บัดคตอุปราชไ้	เห็นมนุษย์ ส้ง่าแ
คุมหม่ตงทนงหยุด	อยู่ถ่า
อตุรแกวงอวุธ	ตวาดเร้ง พตเฮย
มารต่างคนเกรยวถ่า	ไ้ถ่กตุมคตง

๑ ดึงชิงนุคยักษยง	ทชยัม
ยักษัพตาดเศ็ยทัตพ	แตกม้วย
นายทหารยักษัออกวัม	ทหารใหญ่ ดึงแฮ
ดึงจับยักษัฟาดด้วย	เดชเหยมเหิมณรงค์
๑ บัดองค์อุปราชได้	เห็นทหาร พิณาค์เฮย
แค้นโกรรคัจเพดิงกาด	กำฟ้า
จับหอกพุ่งบันดาต	คตถก พระถักษณัแฮ
ปวงหมู่พานรว้า	ดิงกนทนการ
๑ หนุมานหนุนฉิงเข้า	โอบองค์ พระถักษณัแฮย
นุคหอกกตอกเกรงทรง	เจ็บจ้อง
ยอกรอ่านมนต์ปลง	ใจเป้า คตอดแฮ
หอกเศ็ยจากองค์นึ่ง	นารถไต้ฮวดตาร
๑ หนุมานทุดจักอ้าง	อาษา
พถันนิมิตรกายา	ใหญ่หัว
เช็ยราชสูบาคตา	รับรบ ยักษัแฮ
พระถักษณัทรงศรน้ำว	สนันก้องโตไก

๑ ศรัไชยผจญรถเจ้า	จอมยักษ
ยักษ โกรธพถันจับจักร	คว่างคว่าง
จักรเวียนรอบพระถักษณ	พถันเหนียว ศรัไช
ผจญจักรแหดกเดยต่าง	ไพร่พถันพถัน
๑ กุมภันที่อุปราษคั่น	ชยาดใจ
มานะโตดหักไค่ด	ท่มร่า
พระถักษณต้นศรัไชย	ผจญชัฟ ยักษแฮ
อุปราษมอดมิช่า	เทพช้องถวายพร
๑ พระถักษณจรควจไพร่พร้อม	พถันช
รับสู้จักรพถัน	นบเกด่า
ทุดเหตุแต่ทรงธรรม	ทราบเดรัจ เกษมแฮ
พถันพิเภกคตานเข้า	นบนิ่อมทถการ
๑ ชุนมารพนักตรน	มคทา วิเศษแฮ
ทราบเหตุจักรรับมา	ประชิดไถด
จงโปรดหนุมานอา	ษาหดอก ยักษเฮย
ชิงคทาจิงได้	แต่เบองมรรคา

๕๘๐ โศตงรามเกียรติ์

- ๑ ยักษ์ทรมานหงส์แดง ดึงปลด
ครวัดเรียกถึงเนารถ แพบท่าย
ดึงทำไศกกำธรรค พถันครวัด ถามแฉ
ดึงเตียงทูลยกย้าย ทุกซัดด้วยญาตึงวงษ์
- ๑ ยักษ์งงหลงตั้งซื่อน พถนิกว
ผิวะจับพวงพานร ออย่าต่าง
ดึงดวงกต่างวงวอน ขอบดาคร ถือแฉ
ยักษ์บ่ยถกถอ้าง อิมถอยวานร
- ๑ ภูรขอมตั้งให้ คทาอุธ วิเศษแฉ
ดึงรับโธมนต์สุด ดึงแมน
ดำริห์ไคร่ยงยุทธ โดยเคช คทาแฉ
คดียิ่งอายปองแก่น จักจ้องมีตประจาม
- ๑ หลนุมานถ่มคิดด้วย ถ่มกถ ครักแฉ
พถางหนหัดถเพียงบน คี่ระถั่ว
รำพึงรำยอิทธิมนต์ ปถงจิตร รงับเฮย
นิมิตรรูปเคิบถั่ว ถั่นด้วยเดชา

๘๕ วายูบุตรแปลงรูปแม่นพรหมมาร
 ๑ ภัคครดีแปดกรทยาน เยี่ยมฟ้า
 โถมถีบี่นปางตาด รทหัก
 ปวงนาคำนำถั่ว ด้วงคนขวัญหนี
 ๑ อสูรตกรถดั้ม โตดถดั้ม
 นางค่างนางพิตวัน หุ่ดแจ้ว
 จอมมารพบถึงนครจร พตางควาด
 อุเหม่ตวงเราแล้ว กัดบัสู้ดหิมพิ
 ๑ ชนกระบิรินทร์เยาะว่าแฮ อสูรา
 จักใคร่คั้นคทา เร่งไหว้
 แถดงพตางแฝดงศักดา โดยเดช
 หักคทาโยนให้ เนิภาหน้าพระยามาร
 ๑ ภูบาดบพิตรเจ้า จอมยักษ์
 เห็นคทาเพ็ชรหัก ยิงเศร่า
 แถ่นอายเต้จอมยศศักดิ์ แถ่นโกรธ
 พตางเร่งพตรุมเข้า ไถ่ด้อมพานร

๑ แปรถวาวยุบครต้าน	คีคัก
เฉกพยัคฆ์จับมฤค	ขบคน
พดमारพ่ายกตัมธอีก	โอบไต้
ดิ้งฉีกแซนชาตบั้น	ยักษม้วยหมคตง
๑ องคส์หัทเคชะเจ้า	ปางคาค
หมตรกหมคพดमार	มอดม้วย
โกธราจับศรัทธาน	หมายมิ่ง
เด็ร็จเดี่ยวแฝดงไปต้วย	เคชคนเดี่ยวคนอง
๑ ศรัช้องวายุบครถ้วน	ชมชน
ดิ้งห่อนระกายสัถนธ	กตบैया
ถอนหัทถกรนจน	ยบยอย
พัตนแผ่น โผน โจนเข้า	ชดักมภณทั
๑ ตองยันตองแย่งย่อน	ยุกยง
ยักษหวดศรัถกตง	แทบถัม
ดิ้งกับไต้ถนวยชิง	อาวฐ
นุกถบยักษเลื้อกตัม	กตอกตั้นต่าตรา

- ๑ อสุราสุตฤทธิเยอง ขยาดเหงา
 หวนขัตติยมานะเมา มั่งมั่งต่าง
 แผลงเดชหุกฎเขา กระจายดิน
 ครอบหัดถถือหนึ่ง่าง ทุมทงพานรินทร์
- ๑ ขนกระบิณฑรหตบพอดอ ดอบชก
 ยักษพตาดตงเหยียบอก แอนเอยว
 เขาหางมัดเวียนวก ตัดแน่น
 ยักษชยบกายเดยว ยิงควดคองตน
- ๑ บัดคตพานเรศร์แต่รัง เค็กหาง
 ยาวหย่อนเหาะมาพตาง รับเฝ้า
 ขอทหารช่วยหยอกนาง เมียยักษ
 ราเมศ์ทรงโปรดเกล้า ตั้งให้ตั้งวตม
- ๑ ดิงบังคมต่างพร้อม พัดนมา
 ดิงที่มีคตอสุรา ราพร้าย
 ปวงดิงได้กัตยา หยอกยั่ว
 นุดคร่าแขนขวาซ้าย สอดด้วมรับขวัญ

๑ กำเนิดกรรมเนตรแก้ว นวดกาย
 ดึงหยอกหยอกเยาะหยาย อย่างต้อ
 อึ้งจิตอัคใจาย จำอด
 ทุกด้าทำแค้นท้อ ไครกแท้สุดทน
 ๑ ดตดองพันเนตรท้าว ทศนา
 ดึงหยอกหยอกกัถยา ยิ่งร้อน
 สุดอายสุดดูวิชา สุดเด้ให้
 โดยโกรธพถนควาดก้อง เกริกพนพสุธา
 ๑ บัดวายุบุตรจ้อง จับศรี
 แผลงเดชคุจไกรดีห์ เยี่ยมถา
 โถมจับเกษอสูรี จริแกว่ง
 คัดหินพนเคียรหา ยักษรายวายนม
 ๑ เดวีจผจญเดวีจฆ่าเจ้า ปางตาด
 เทพยต่าง ไปรยผกาทาญจน์ เกริกฟ้า
 บุตรทมแก้วนทหาร ภาซ้อ
 เหาะต้วนนามิชา เริงเฝ้าจักร์

๑ ทูลคดีเต็่วจซึ่งต่าง	มารทมพิพ
ทรงศักดิ์ชมเดชกระบิรินทร์	ใช้น้อย
พดางตรัดตั้งพานรินทร์	สุครีพ
เด็กเร้งทัพคตาคต้อย	เด็คเจ้าพดบพดา
๑ อดุราคอยเหตุแจ้ง	จจรต
วิบตั้งกาพดนิ	นบเกล้า
แกตงตองกระษัตริย์บวร	โดยถ่วง
ทศภักทรพังพดางเค็ร่า	ไครกแต่วปฤกษา
๑ เต็นาเต็นอเคชท้าว	แต่งอาทิตย
ขอเร้งเชิญมาคิต	คักไท
พระยายกษัตติบกิจ	เห็นชอบ
พดางตั้งนทกาตให้	วิบร้อนเชิญหदान
๑ นนทกาตวิบตั้งแต้ว	ตดา
วิบตั้งโรมคันคตา	คตองเผ้า
แกตงคักพระรามา	มาประชิด
องค์พระบิตุดาเจ้า	โปรดให้เชิญประชุม

๑ กุมภภัณฑ์แดงอาทิตย์ได้	ตดับตำร
โกรธตั้งเตรียมทวยหาญ	ห่อนซ้ำ
เสด็จตรงจับศรทยาน	ทรงรถ
ครีดีเร่งพดกของหน้า	เค็ดอนคต้อยจตุรงค์
๑ ถึงตงกาหยุดทัพแล้ว	ตงรถ
เสด็จแทบบิคุดาประนค	นบเกล้า
ทศภักครเฒ่าความรท	ศึกใหญ่
พदनพระหदान โกรธเว้า	ว่าอ้างอาษา
๑ อสุราชมเคชท้าว	หदानขวัญ
เรียกเครื่องไซยบานพदन	เพียบพร้อม
ตองเสวยพิศระบำบรร	เตงวัน
พตฝ่ายทัพประชมต้อม	เฒ่าเข้รตมกิน
๑ จอมนรินทร์ทรงถอดสร้อย	ตั้งวาดย
กับพระขำรงค์ตระการ	ก่องแก้ว
วางวัดแต่พระหदान	พदनรับ
นบมาทถานารถแล้ว	ยาตรเอยงยังพต

๑ พักพุดจันรุ่งให้	เตรียมทัพ
สร้างเสด็จทรงศรศรรพ	ดาครแกดัว
ตั้งตาสั่งรกรยับ	งามยิ่ง
จอมยักษ่มหฤไทยแผ้ว	มองเหยมเหิมณรงค์
๑ รถทรงแสงอาทิตย์	จอมมาร
เทียมราชสด์หทัยาน	ย่างเค้น
สารภษอภยาขาม	เชิงขับ
เร็วฉิ่งชอยฤาเวณ	ว่องแมนจักรผัน
๑ กุมภณทัตพเพียบพน	พสุธา
มือจับปวงศาสตรา	ต่างห้าว
เดินขบวนดวนตัสตา	ดินถน
ผงผ่นอบกตบค้ำว	ดินพ้าม้วน
๑ เดินพดถึงททอง	ตั้งนามรบ
จอมยักษเห็นศัพยักษ	เกดอนไกต์
พตางครัดตั้งพตส่งบ	ทัพหยุด
กุมค้ายเสด็จพตันให้	โห่ร้องเริงสนาม

๘๖ ปางรามเต็ดจ้อออกแจ้ง เต็งยงพด ยักษ์เฮย
 งามพิเภกทุดยบด แบบรวู้
 แต่งอาทิตยแฉ่นมัจญ พรหมเก็บ นานนา
 จงโปรดของคคผู้ ฉลาดให้ตวงพรหม
 ๑ จอมบรมอัครเรศได้ ทราบกิจ การเฮย
 เร็วเรียกองคคคิด มุ่งแค่น
 ตรัสเคื่อนพิเภกฤษดิ์ อรเพศ พาดแฮ
 พัดนพิเภกแปดงแมน พะเตยงมารทมพ
 ๑ หาดานอินทรณภักทรพรม พิศกาย มารเฮย
 ตรวจทวดรรวงค้หมาย แมนแตง
 กตบัสฤษดิ์รูปตนกตาย เปนรวบ ยักษ์แฮ
 พดางนบนารภคตาค้แคตง เคตอณคต้อยตอยดม
 ๑ ถึงพรหมทุดช่าวรอน ตงกา กระต้อแฮ
 จอมราชแต่งอาทิตยมา ช่วยกั
 จักขอแฉ่นค้กตา ไปต้อง คี้กเฮย
 พรหมตดับตำมิฐู เต้ห้เร้นรามมา

๑ ซาตาหิบบแฉ่นให้	อตุรุ เปงเฮย
องคตริบคุษดี	เต็รจแถ้ว
อ่าตริบจรวดี	ย้งราช รามแซ
ถวายนตุ้รการแกถ้ว	กถ่าวแจ้งถถถวายน
๑ นารายนริบแฉ่นยิม	ยถยิน ตัหนา
หัตถถุบถถังพานรินทร	รินแฉ้ว
ตุ้รเร็รญเต็ห้ชุนกระบิรินทร์	โคยช้น พระไทยแซ
ตริตเว็รยีกตุ้ครัพแถ้ว	ตั้งให้เตรียมพถ
๑ มัตถตตุ้ครัพน้อม	นบคตาน คตาเฮย
ริบขอกมายังพระถาน	โต้งฟ้า
จตุ้ครัพหถนมาน	คุมเก็ยถ กายแซ
องคตคุมทัพหน้า	ทัพทายนถนท
๑ กอถพถยกระบัตให้	ชมภู พาดเฮย
ตุ้มทบทัพทถถวชฐ	เตชช้อถ
ตุ้ครัพทรวจตราช	เต็รจตุ้ถถน ทถแซ
ทรวถุทช้ทรวชถถนถ้อง	นารถให้ถถนชถ

๑ ทรงสุคนษรศ์แก้ว สอดสนับ เพดาเอย
 ภูษิตถดององค์รัย มาศพร้อม
 รัตองค์ทับทรวงสดับ เจียรบาท ตามแสร
 พาหุรัตนอินทนูสร้อย มงกุฎแก้วจรผจง
 ๑ เดรัจฉางพระเชษฐไท่ ทรงศร ศรีแสร
 พระตักษณกมุขรรครอญ ฤทธิแก้ว
 ส่องทรงราชรงอน งามยิ่ง งามนา
 ถังมหุติฤกษ์แก้ว ดนฆ้องเดินพด
 ๑ บัดคตแดนรบให้ หยุครถ แดนา
 เห็นทัพพิทบรรพต ใหญ่ตง
 บัญชาตั้งองคค รัยจ้ โจมแสร
 องคคยนิมัยง รัยคือนพตกระบินทร์
 ๑ พานรินทร์เิมให้เว้า รุมรบ ยักษแสร
 ยักษแยงตตั้งตบ เตะช้ำ
 ยักษถอยเดให้รุกตบ ดิงมุด กัดฮ่า
 ผลัดเปลี่ยนเหียนหันห้า ต่างเหยมหาญณรงค์

๑	อาจองอ้งไอ้อ่าง	เอ็ดเอะ อะเอะ
	คี่ต่างคี่คุมตะ	ค้อยโต้
	ติงตากแต่นเด็ชตะ	ไหลดั้ง เดอะแต
	ยักษ์ย้อยยบยอโย	ย้อยงยนแหง
๑	สูตแรงมารพ่ายแพ	พานร พตเฮย
	จอมยักษ์ ไกรรจับศร	เตียงน้ำว
	เดชศรแม่อะเนกรอญ	ติงแหดก ชีพนา
	มัตพระหวิรกีษท้าว	ทศันแต่วพิศวง
๑	พตางทรงอักษินวาคแต้ว	แมตงหมาย ครวงเฮย
	ภูกรถแดงอาทิตยัทตาย	ต่นก้อง
	ตำรถราชส์หวิย	วอดชพ ตงนา
	ศรกดับชบติงช้อง	ด้างพนคั้นแรง
๑	องคแดงอาทิตยไท	ตกรถ ตงเฮย
	เคื่องชุ่นชบทนคัตบด	เม่งเกรยว
	ทรงจักรคว่างปติวจรด	ครวงภักตร รามแซ
	จักรยักษ์เวียนรอมเดยว	รทแก้วหวิวงษ์

๑ รามทรงพ่ายวาทหน้า แผลงผดถาญ จักรเขย
 จักรแหดกศรฤกมาร ม่วงลุ่ม
 ชนมารอ่านมนต์ประสาน ศรหลุด ตลอดแฮ
 พด้นค้อยหายคตาศลุ่ม จิตรแต่ัวตรองผจญ
 ๑ บัดคตบออกพเจยง รับจ รัตแฮ
 ไปตั้งพรหมทชขอ แฉ่นฟ้า
 เถิ่นห่อนรวอ รับตั้ง พรหมเฮย
 ทศเหตุพรหมพรหมว่า ว่าไออศจรย
 ๑ โดยพด้นคให้แฉ่น เองไป เทยวนา
 ชนยักษ์ ฟังพรหมไซ ช่างร้าง
 เถียกตยั้งเตียใจ มินอบ นบแฮ
 รับเหาะมาทศท้าว ชเวศไ้จ้อมมาร
 ๑ ตั้งถาวรแสงอาทิตยเค้รำ ทรวงเหงา ครัวญเฮย
 เฮะพิเภกอาเรา รัวี
 คิตผถาญบออกกตเขา คิตฆ่า เรานา
 ถึงจักตายจำตั้ง ดับเซอชายฉกรรจ์

๑ กุณภณทัชชวณพเตยง แผลงผยอง ฤทธิเชย
 โถมไถ่วานรประตอง เต้ห่ม้วย
 ถึงรตถักษณรามตอง เต้จจาก รกแษ
 พตางค่อฤทธิรบค้วย แทศยร่ายในต๋นาม
 ๑ ปางรามรบค่อค้วย ยักษั ฤษัตรียเอย
 ตักษณกับจิครไพร ยุกชเยอง
 แผลงฤทธิต่างรุกคี่ ติดต่าง วับแษ
 ตองราช โถมเหยียบเบอง บ่าช้ายตองอสูร
 ๑ ตองภูตพระฤทธิแมน พระกาพ เทยวแษ
 หมายถึงตองแทศยหาญ อี้กกด้า
 ตองตฤถตองมาร มั่นเพตยง เซเอย
 ปวงห่มู่พานร้อ โยษสุพร้องเยาะหยัน
 ๑ กุณภณทัตแตงอาทศยท้อ ทนฮาย ใจเอย
 โกรรจัมศัรพาดต่าย เต้ยงน้ำว
 ศัรฎุกเหต่าตองตาย แตตาง เจ็บแษ
 เต้ยงโครกครอกครางอ้าว ตองตองอสูร

๖๐๔ โคลงรวมเกียรติ

๑ ภูมิ้องราชไท้	ทศนา เหตุเอย
พถันตันศรตตสวา	สวางพัน
ศรทตบัตตชวา	พตไพร่ มารแ่
ศรพิศม์ฤทธรบถน	แต่นคองตองมาร
๑ จอมมารแต่งอาทิตยทง	จิตรไพ่ ร่นอ
ฤทพิศม์ศรเสียดใจ	จวบตัม
พิบตงเลือกเคียรไป	ปวตทัว ภายนา
ฤทพิศม์ศรเนกตัม	ตตตันตญชนม์
๑ เสร้จผจญมถาญช้พเจ้า	เมืองโรม คัดเอย
ปวงหม้ตงอ๊กโหม	โห้พร้อม
ทุกเทพย้อมแสนโด้ม	มนศชน ชมแ่
โปรบบบผามาน้อม	เนื่องน้อมถวยไซย
๑ จอมไครครว้ให้เด็ก	พตชนช้ เกิดแ่
จอนจอบพระสุริยฉัน	ตัมฟ้า
สุครีพรบพจนพถัน	ครวจทพิ กตัมเฮย
ถึงพถับพถาบอช้	แต่จ้จันในถถาน

๘๗	ฝ้ายดำวันทศได้	ยถอมิตร
	มล้างแทตย์แฉ่งอาทศย์	ชาดเกล้า
	ศกใจดังช้พิตร	จากร่าง คณา
	รับสู่ลงกาเฝ้า	ราพรายทศสาร
๑	ทศเคี้ยรทราบเหตุให้	โหยหา
	หदानรักเรื่องศักดา	เดชห้า
	ไฉนมาพ่ายมนุษย์พา	ตาดัง นนอ
	อรุณจกักร้าว	เพราะแค้นมวญอรินทร
๑	ว่าพดวงครัดตั้งให้	มโหทร
	จัดทัพพนิกกร	อย่าช้า
	แค้นนักจกัไปรชญ	อรินทรรัง เขาเอย
	ตั้งเต็รจราพลับหน้า	เต็รจขนมณเต็ยร
๑	มโหทรรับตั้งเจ้า	ดงกา
	มาจัดพลโยธา	ทัพถ้วน
	จ่ายแจกเครื่องสัตว์รพา	วุทธรบ
	พลเทพยทุกคนถ้วน	เซียววีเชิงรณ

๑ อิศวรฤคชษฐ์รพทง	มารททหาร
ครบเสร็จโดยโองการ	ท่านไซ้
จตุรงค์ว่าเริงราญ	ยวิทวราช แดแ
เนาพระทานคอยไ้	จักเมอรณรงค์
๑ ราตรีอสูเรศร์เจ้า	อาณาจักร
เนานิทรคติอ้วนอีก	เทวดไ้
ถวิลถึงพระญาตียักษ์	อินดับ ชันธนา
การศึกกฤกแคะไค้	เดห้ตติษกร
๑ ครนอรณรุ่งไ้	เวตา ฤกษ์เฮย
คนผชมต้งวา	เรศ้แถว
ต้อคทรวงเครีของยทธธา	ภรณัฐรพ เสร็จแ
เถถึงอาศน์ราชรถแก้ว	ผาดฝ้ายพตพฤษท์
๑ เสร็จพตจากค้ำว	แดนเวียง
ตั้นนรฤคชษฐ์เฮียง	ก๊กก้อง
กตของคักอริกดำเนียง	พดให้ ฮักเฮย
อึ้งอตุคจุคตันท้อง	ต่มุทม้าตัตัน

๑ พดขษัรพรพขทง	กันกง
พดณะชาณคักยง	ย่างน้อย
พดรณผาดผันผง	คตคตบ เขเฮย
เกตเอนกถันพดนบรือย	รุกเข้าสมรมุมิ
๑ ถังสำนอมรบให้หยุค	โยธา
ตงพยุหโดยตำรา	ตำครอ้าง
พดหาณให้สัตยญา	คักถันน ไพรแ่
ยินทุกเถอนท่งกว้าง	ตตอดค้าวแดนราม
๑ แถตงองคักจกรรตนทง	อนุชา
ออกอาศนอิดแอาพา	นเรศเฝ้า
ตดับคัมท้อสุรา	ชานโให้
ตั้งพิภกคาคเค้า	คาบนคักไเหน
๑ พิภกพิเคระห้แจ้ง	จ้งทต
คื่อคักกราพนาสุร	ผ่านเกล้า
ทรามเหตุจักเต้จยूर	ยาครเผด็จ ยุทธนา
ตั้งสุครีพอย่าช้า	จัดทแกต้วกถันทหาร

๑ บุครรวีรับพจนม้าย ดูพูด
 เตรียมตรวจทุกหมวดพหุด ด้พรังพร้อม
 ค่างฮักค่างหาญรณ เวียงว่่าน รบนา
 คอยจ๊กหักคักห้อม หั้นเกล้าเหต้ออสูร
 ๑ ดั่งขกรกับดักษณนง ด้ตั้งจั่ง
 ทรงเครื่องราชรถรงค์ เพรศแพร้ว
 ด้ตั้งเถลิงราชรถอดง กรณเฑิด โนมเฮย
 เร่งรถบทจรทแกต้ว เกต้อนเต้าตามผล
 ๑ แดหาดากหตายเหต้ออสูร พตพา นรนา
 หนูนเืองกษัตริย์ ไปยัง
 ดั่งชุกทชารา ไหล่หลัง มาฤ
 ถึงทยุทธหฤคตง พยุหโกตทพมาร
 ๑ ปางท้าวทศภักตรผู้ พงษพรหม
 ประทับรถเนินพนม ทนน
 ยดทัพดักษณรามตม จิตรจก มตังเฮย
 ใหยักพตกระชน ษิดเข้าโจมตี

๑ อสุรพตกอนำเข้า	โจอมลบี ยุทธนา
ทัพหน้านารายเวิบ	รบด้วย
พตรบรบกตอกกตบ	กตางถิน ส่มรเอย
ต้องฝ้ายฤทธยาตม้วย	คัจข้างเมามัน
๑ ยักษ์ตั้งค่างค่อสู้	สู้กับ
หาญค่อหาญเริงรณ	ร้ายเดี่ยว
คืบที่ถันพ่างภมิตต	คอยถ่ม ทตายฤ
พตทาจค่อทาจเกรยว	กตาคกต่าชิงไชย
๑ พตกุมภันตเพตยงพตง	เพตงรบ
ดิงตะเติงตยตตบ	ได้มต่าง
ยักษ์แตกปะทะกะทบ	รกรวช อสุรแฮ
ทศภักตรแกวงคทาคว้าง	ได้เดี่ยวคติง
๑ ฉานรบออาจสู้	คักดา ทำนนา
ถอยรับจอมอสุรรา	รุกเร้า
จนกทั้งนำรธา	องค์หริ รัักษ์แฮ
จึงพระจักรกฤษณเจ้า	เห็นยวหน้าศรแผลง

๒๓๐ โคตงรามเกียรติ์

- ๑ มตaylorรถหมดทงวราช ดั้หโต ทนค้แ่
คตอดเหต่าพดมารโย ริศมัวย
ทศกัทรคทรกธไผ บินรล รามเฮย
ไปยอค้อค้ค้วย ริราชไททงตอง
๑ พระรามรอนรพค้วย แดงคัน คีตปเฮย
พระดัษณทรวงขรรคัพน ฟาดข่า
ทศกัทรคแต่เดยวขยัน ยทชไป่ ถอยนา
รับรบเร้วรวดดำ เดห้แมนจกัทรหมน
๑ ทศเคี้ยวเดยทาเฮยว เอนหงาย
พระกฤษณ ตลกกาย แทศยท้าว
คกตงทเชิงชาย บรรพต
ผุดตูกยกคร์หน้า มุ่งมด่างวางศร์
๑ ศร์เปนอาวูรเก้า ประการ
รอนรพรคพดอวตาร แตกคว้าง
พระกฤษณฤทธีรำบาน บางกระบี่ พ่ายนา
ทรวงพระแดงศร์ร้าง พาดไค้งคันแผตง

๑ ศรัทธิตวิศัณมถ้าง	แหดถกา วุชเฮย
พิฆาฏมารมรณา	นักร้อย
ตั้งขังตถคองวา	คาตั้น พนแฮ
จอมยักษัยตั้งน้อย	จิครคั่นแน่นทรวง
๑ ทรงจักรรัตนค่างชิน	เวหาคี
แต่งคังสุริโยภาต	ตั้งฟ้า
พระรามตันพรหมมาศ	ศรัทธิติ ไปเฮย
คองออกอสูรตีหน้า	จักรนั้เป็นจุน
๑ ราพรายร้ายเวทแถว	ตบกาย
ศรหตุครอยแผดหาย	ตันทเเนอ
พอพระสุริยผาย	ตบเหตียม เมรุแฮ
ตั้งพวกตั้งมพศเมอ	มุงเข้าตงกา
๑ ครนมารดำทพแถว	ตักษณราม
เถตงรถเหต่าตงหตาม	รอบต้อม
ตั้งจจากยทฐมัตนาม	รบริบ มานา
คินตั้งพตบพตาพร้อม	พรงตวยบริวาร

๘๘ ทศกัณฐ์ครคินเขตรชน ประทับปรา ต้าทเฮย
 ตรีศบอทยอดกัถยา ร่วมไว้
 ทัพมุษย์ส่องวรา ปราบยาก นักแม่
 แม่จักเห็นใครได้ ได้เจ้เดียนส่งคราม

๑ มณ โททตคอบเจ้า จอมมาร
 สัตตงเจ้าจักรวาท เพื่อนท้าว
 กบตรีเมฆของคหิตาน ต้องเดื่อง เตะหนา
 ควรตั้งส่องดำว จักได้เผด็จบร

๑ ทรงฟังชันชอบช้อง ด้าวชาน
 เอลพตมส่องมาร ดบต
 เห็นต้องอาจจักหาญ หักคัก ได้นา
 ขวัญเนตรแม่ช่วยช้ ช้องนนั้นชยันเหลือ

๑ รับขวัญพตมเข้าที่ ไส้ยา
 ถนอมแอบเอกกานดา คู่เคดำ
 สำราญร่วมนิทรา จอมรุ่ง รวงเสย
 คติธรรมเสด็จเข้า ชู่ห้องถ่านชต

๑ เดรัจฉางทรงเครื่องแก้ว ทศเคียว
 ออกห่มอำมาตย์เดียร ดาษเฝ้า
 ต่างคนประนตเนียน นบบาท ท่านนา
 คอยรับสั่งนอบเกล้า พรังพร้อมสดุดี
 ๑ มีโองการตั้งให้ เปาวนา ตูร์เฮย
 ดิกขิตราชดำรา เดรัจฉาง
 กาดสูร์รับไคดคดา ยิงดีศ ดุงแฮ
 แด้วตั้งนหนสูร์แกดัว รับฝ้ายมฆวาร
 ๑ ส่องมารรับสั่งแก้ว คินโดย
 ต่างแผ่นชนม้มาไว ปด้อยหื้อ
 กาดสูร์ดูเจียงไชย ท้าวดีศ ดุงเฮย
 ไปสู่มาคย์แกตงข้อ กิจให้ทุกกาย
 ๑ เสนาพาทุดเฝ้า จอมมาร
 ทุดเบิกข้อราชการ ทราบไท้
 สัตตุงจิงบริหาร ถามเหตุ สหายเฮย
 ราชทุดทุดกิจให้ ทราบแด้วอ่านดำสนัน

- ๑ ในลักษณะดำเนินพระผู้ จอมยักษ์
 ไปคู่ชเค็กหาญหัก ยั่วทำว
 ม่มุขย ชอรวมลักษณะ กับพวก สวาเส
 จองถนนตุค้ำว ค่อดังคัษกร
- ๑ พระวงษาใหญ่่น้อย อเนกนับ
 ออกด้นยทุททพิ ยิงแพ
 ทังพวกพหตยัม เย็นพินาศัน
 เจริญสหายไปแก ชุ่นแค้นในเรา
- ๑ ตัดลุงทราบดำเนินแล้ว ตรึกคิด ฌงนแษ
 ทศภักครทาวมฤทธิ เตื่องหตา
 ไฉนต้องมนุษย์จิตร หาญต่อ ยุทธแษ
 จำจักจะยกพยุหรั่า ช่วยร่อนรอยเชญ
- ๑ จึงตั้งอำมาตยให้ เกณฑททหาร
 จักตั้งงกาภาค พรุ่งเช้า
 จับต้องมนุษย์ณตายุ กับพวก สวาเส
 จักตรอกชวับเว้า เลือกถวนเหต่าฉกรรจ์

๑ กาดสูรับตั้งแต้ว คัดโดย
 มาจัดพดแต่ใจ เก่งกร้าว
 เปนพยหทัยไซย ตามหมวด
 เด็จจกตบกราบทท้าว เด็จจจนตั้งรชต
 ๑ ทรงเครื่องขคยราชแต้ว ทรงตรา อูธแย
 เด็จจจู่เกยเสนา นอบเกล้า
 ขนรตเว่งยาตรา ตามฤกษ์
 หมูปหดพดให้เร้ว ผาดฝ้ายโดยตบอง
 ๑ นนทสูรับบรรดัก้าว มัชวารย
 นำกัจกราบทุดหลาน ทานไท้
 โดยในพระโองการ ครตตั้ง
 ครเมฆทราบเหตุให้ ชุ่นแก่นคัมทรวง
 ๑ จังตั้งอำมาตย์ให้ เครยมพต
 ขาวุทธคชรรณ แก้วนห้า
 วิรุณรับจัดพดต ตามตั้ง เด็จจแย
 ผูกคชเทียบคอยท้าว พรังพร้อมจัตุรงค์

๑ ตรีเมฆเสด็จขึ้น	พดด้สนาน ชาติเฮย
ทรงเครื่องอติงการ	ก่องแก้ว
ทรงศรีสู่เกยพทาน	เดออาศน์ คชแฮ
เร่งยาตรพยุหแกดัว	เกริกหัด้าแห่งไหว
๑ ดัดตุงตรีเมฆผ้าย	พดชนัน
จวบที่พดองกุมภันท์	จิตรแผ้ว
เร่งพดรับจรจรต	ออกจาก พนมเฮย
บรรดตุงกาแต้ว	ยกเข้าในเมือง
๑ ดองราชเสด็จขึ้นพระ	โรงรัต นาเฮย
ทศภักตรออกมายุชนัน	แน่นเฝ้า
ยตหาดานกับทำวดดี	ตุงดี ท่านนอ
ตุงจากอาศน์ตรงเข้า	รับค้อนเคื่อนเฮย
๑ ดัดตุงร่วมอาศน์ทำว	ทศกรรัฐ
คามนบมอบตามฉิน	เพื่อนพ้อง
ตรีเมฆขอภินท์	องค์บิคุ ถานา
เจ้าจักรวาทกต่างพร้อง	เค็กเดียน มนุษย์ไฉน

๑ ทศภักตฺรแกตฺงเค็ทฺชน	ตองมนุชย
มีตฺาตฺรศฺรฤทฺธิรุต	เรียวตฺา
พตฺกเระบีนับตฺมุต	ตฺุดตฺอ ฤทฺธินา
อึทฺพิเกกมนฺชา	ตฺายไต้ตฺอริทฺทร
๑ ตฺตฺตฺุงยินพจนตฺแตว	รับอา ษาเฮย
วณพฺรงจกฺยาตฺรา	แต้เข้า
จับมนุชยกับตฺวา	พันฟาด
มตฺพิเกกมฺเจ้า	เต้ให้พระองค
๑ พตฺางถามตฺริเมฆเจ้า	มิชวารี พ้อเฮย
ผู้รวมวงษพรหมมาร	เต้ค้ตฺแตว
จกฺคตฺอฤทฺธิมนุชยหฺตฺาน	คิตเต้ให้ ไฉนพ้อ
ตฺริเมฆผู้ จิตฺรแกตฺว	โอษฐู่อ้างอาษา
๑ จิงตฺงอํามาตฺยให้	ตฺ่างตฺุพรพน ภาชนเฮย
ตฺงเต้าคาวหวานตฺรรพ	รศพรอ้อม
กับเตียงเต้าพตฺชนธิ	จกฺทว ทพิแ่
ยักษม โททรนอ้อม	รับถ้อยถอยคตฺาน

- ๑ หมายถึงพิเศษพร้อม นิมโถ
 ตัวเสร็จต่างชนไป เทียบตั้ง
 พนักงานฝ่ายข้างใน คึงเครื่อง ถวายแฮ
 ดิบภักตวชนกระษัตริย์ทง ทวีไทได้พยุสุธา
- ๑ ฟุ้งอนงค์แต่งแ่งตัวน เนิคณาย
 บ้างอยู่งานพิศชาย เนตรชม้อย
 บ้างวินสุธาถวาย ดำกระษัตริย์ ทำนนา
 บ้างเรอญวักกรคกชย ขบไม้มโหรี
- ๑ ต้องกระษัตริย์ด้วยเสร็จแล้ว ตามา ทัพแฮ
 ตั้งมาคยเตรียมโยธา เทียบไว้
 รุ่งเช้าจักยาศรา โหมหัก คึกเฮย
 ต้องมาคยรับตั้งไท รับเราจัดพหต
- ๑ พอแต่งสุริยต้องพน คคณานต์
 ต้องกระษัตริย์ต้นานธาร ผ่องแผ้ว
 ทรงเครื่องยุทขอตั้งการ กอบฤกษ์ วจนขอ
 ทรงศขทรงรถแก้ว ครดีให้เดินพต

๑ สัตตตุงทรวงรกร้า	โยธี ท่านนา
ตรีเมฆเถถึงหัดดี	ถัดไท้
เดินรุษเร่งทัพดี	ดาศดู ส่นามแะ
ตั้งหยุดพยุหไว้	แยกตงตั้งกอง
๑ ปางพิศนุรักษไท้	ทรงธรรม
พนมสมสุริยฉิน	เรือฟ้า
เสด็จตรงอ่าองค์จรัต	ออกหม่ กระบิรินทร์แะ
พร้อมสืบแปดมงกุฎข้า	บาทกัมประนมกร
๑ พอยินอสูรให้ก้อง	มรกฏ เขาแะ
ถามพิเภกประนต	บาทแต้ว
ทูลว่าใช้ทัพทศ	ภักศรยก มานอ
ตรีเมฆสัตตตุงแกตัว	ชอบไท้เสด็จควร
๑ ทรงตั้งดับพิเภกแต้ว	โองการ ตั้งเฮย
สุครีพเร่งจัดทหาร	แต่หัว
เราจักออกโรมราญ	อริราช นินา
ตั้งเสด็จชวนน้องท้าว	เสด็จขันสนานชด

๒๒๐ โศตงรามเกียรติ์

๑ บุครธาตยเว้ารวบ จิตพหุด เสรีจนา
พินแต่พดเทพยพด แก้วนแกต้ว
กุมล้าตราจของผจญ อวิราพ ดยบแฮ
พร้อมทศโยธาต้ว เทียบไว้ตามชบวน
๑ ต้ององค์ทรงเครื่องต้ว จีบคร เด็ดจเฮย
เถิงรถเืองพานร นอบน้อม
พระดักษณัประนมกร เหน่า รถนา
พดกระบิรินทร์ ให้พร้อม ตันนกงกตองแตร
๑ ไชยาม โบกฤษฝ้าย นำทัพ
มาตุตคัมขบิ รถเร้า
ถึงที่ตตตุงกับ ครีเมฆ ตงเฮย
ต้องแทคยขบิพดเข้า จัจ้องโจมผจญ
๑ พดถึงพดยักษกตุ้ม กตางตมร ภูม็เฮย
ต่างหวดต่างพันฟอน ฟาดทง
ต่างแกต้วต่อหาญรอนญ ราชัพ กัณหา
ยักษหวดตึงพันกตึง ยักษม้วยตมุตเตย

๑	ตรีเมฆ โกรธเกรี้ยวขบ	คชา	แทงแย
	พดกระบมรณา	อเนกผู้	
	สัตว์สูงพุงดำตรา	สัตว์วอด	ว้ายแย
	สัตว์ปีกโกรธโตคตู่	แผ่นขิง	นาคเซนท์
๑	ตุกตมชนรณเจ้า	จักรพาพ	
	แทงถูกโลหันคัมตาญ	ชีพแต่	
	บุครวิหิกคอดำ	ตรีเมฆ	ม้วยแย
	วายุบุตรถับรณแก้ว	หักสัน	โทรมตง
๑	สัตว์สูงตรีเมฆไท	คกคิน	กระเด็นแย
	เกรี้ยวโกรธพตางทรงคิตป	เหนียว	นาว
	แมดงศรัฎกพดกระบิณทร์	ตายนับ	อเนกนา
	ซ้ำซ้ำพหุดก้า	สัตว์ต่าง	ถึงกะเจิง
๑	พระรามพระดักษณ์ไท	แมดงศรั	กระจายเหยย
	พดแทตย์ส่องนคร	หมดม้วย	
	คิตปพระกฤษณ์คิตกร	ราพสัตว์	สูงแย
	ตรีเมฆต้องดำตรด้วย	เดชน้อง	นารายณ์ราย

๒๒๒ โศตงรามเกียรติ์

๑ ต้องต้มพตางอ่างอ่าม มนคัมหันต์
คีตปหตุคหยาแฉถฝั้น โกรชเกรี้ยว
เหินยวถ่ายถันศรัทั้น ไตมุง มาทแฮ
แฉ่งสาครเปนเพติงเดี่ยว ไต้ตั้งวานร
๑ ราเมศพรหมมาศเซมั้น พาดถ่าย แฉถงเฮย
พระถักษณอคนิหมาย มุงตาง
เพติงสาครแทยถัญหยา รถคช แหตถนา
พถกระบถว้าง ชพนนคนเปน
๑ พรหมมาศบักอกเจ้า จักรวาพ มวยแฉ
ครเมชกถวชพมถาญ คิตถ
ร่ายเวทแหวกพถุชาน ถุนาค ถอนนา
ชออยช้วยเชญช ชองพนไถยศร.
๑ กาดนาคทรวาบกัจถั่ว บอถพถัน
รับไมไต้จิงฝั้น ฉาดเร้น
ในถรวถหาดแก้วบวร พถจักร วาพนอ
ยักษรับพจนเหาะเซมั้น มุงเมยโดยคำ

๑ ปางพิศณุต้งตั้ง	ตุงต่าย แด้วแฮ
ตรีเมฆบัคกายหาย	หตากอน
ตฤกกริงศรีต้งามอุบาย	พิเภก ทูตนา
มันคิคนเคชคณ	ผู้ต้าวนาคินทร
๑ ทรงต้งรับต้งให้	หณมาน
แทวกแผ่นไผตตามผลาญ	แทตยทาว
ตฤกตมรับโองการ	ถอยรับ ท่านนา
ชำแรกบัคพิศต้าว	อุรุกไท้เรื่อถึง
๑ หณมานย่างชนพระ	โรงต้งวรณ
นาคราชออกนาคอนนต	เนองนอม
ต้งถามนาคแต้วต้งวร	เดบอก พรางแฮ
ต้งโกรททางมัตอ้อม	นาคร้องบอกความ
๑ ชนกระบี่นพจนไท้	โตมन्छ
จิงคตคตตายทางมัต	นาคแต้ว
จรจากพระโรงรัตน	คณกตบ ชนแฮ
รับระเห็จตุดหาดแก้ว	แทบโกต้งจักรวาท

๑ พตางพิณจพิศทัตทอ้ง	ตมทไท
โดยวุฒิปรีชาโว	ยังผู้
ยตอทุกมุคเปนไพร	พรายปุด ปุดนอ
ตมนาคบอกเหตุรู้	ม่งเขม่นจับมาร
๑ อ่านเวทร้างเท่าไท	ธาตา
หัดถกอบวาทูกา	ผู้เพองนำ
กรวดไหวหวนกายา	ยักษ์เอะ ใจเฮย
แผ่นมุคยตถึงขง่า	ยักษ์จ้วง โจมผจญ
๑ คนค้อตนฤทธิดา	ราว
ยักษ์ตระบองดิงศรี	กันเกรียว
รกรบตบแทงคี่	ค่างจับ กัณหา
ยักษ์หวดถุกถึงเดยว	ไต่ต้างยักษ์ตดวง
๑ ถุกตมโถมถบค้อง	กายมาร
ฉวยฉุดคทาทยาน	ไต่ต้าง
ยักษ์เดี่ยวตระบองคாத	กริ้วโกรช แถ่นนอ
ถอนพฤษ่าง่าง้าง	แผ่นเข้าคี่ตึง

๑ สวาทบวิบับจ้วง	โจอมประจัญ
นวยแย่งได้พฤษ์พัตน์	ถีบซ่า
ยักษ์ตมถุกตมยัน	เหยียบบอก
จิกเกษศรีแกวงห้า	หันเกล้ามารมรณ
๑ เด็ร์จผตัญตรีเมฆแถว	ซุนดว
พัตน์ระเห็จหัวเค็ยรมา	ทเฝ้า
ประนคพระจักรรา	ถวาศีระ มารเฮย
พระพิศณยุตเกล้า	แทคยแถวพุดเกษม
๑ พตางศรีชมฤทธิธา	หาไไหน เด่มอนอ
ใช้กัจได้ส้มใจ	ดิงช
หาทิพิมานไคร	ตริงโดกย ง่ายแะ
หาอย่างหนุมานน	ยากแท้สุดหา
๑ จักกฤษณศรีเด็ร์จซัน	รถอินทร์
พร้อมหม่มพวกพฤษ์	กถนแกถว
เด็ยงให้ตันไพโรติ	ตาศกถับ ทัพแะ
บรรรตพดับพดาแถว	เด็จเข้าในถถาน

๒๒๒ โศตงรามเกียรติ์

๙๐ ทศกัณฐครทราบนคึกแพ้ว แต่ดำ รินต์เฮย
เลี้ยต๋หายนคิตา เต็ดร้าง
ตระตั้งรูกกา โดยว่า รักแษ
หาเดศต๋ตายต้าง เหต๋าเดียนคักไฉน
๑ ไพรม่ฤทธิต๋วย ต๋าตรา
เอาเวทค่อเดชา จังใต้
คิดพตางตั้งเปาฉนา ตร์ตฤษคัก การแษ
ขุนราพทราบตั้งไท ธิบถอยเกณทพต
๑ พาไปบรพตแก้ว นิตกาพ
ชุดอุมงค โโฮพาร ฎกกว้าง
ครบตั้งตักการพาน ผกาธป เทียนแษ
ราชวัตรนคิตรงต๋ต่าง เต็จทงกุ่มภต๋ตติต
๑ ทศเคี้ยรเต็ดจตุห้อย ต๋นานองค ต๋ฮาดเฮย
โชมพัตรภษาทรง ต๋ภักแฉ้ว
ต๋ฮอดปราคาทรวาง เวียนห่อ ขญาเฮย
ต๋ถิตยเว้งพตแคต้ว ธิบวันคตคอย /

๑	ตงรดคำไว้ให้	หาผา แผ่นเยย
	คอยบีตปากมรรคา	มิดเม้น
	เจ็ดเวรจึ่งค่อยมา	เผยแผ่น ผานอ
	ตั้งเดี่ยวจตุเร้น	ราพปองปิดทาง
๑	ทำวราจนวายเวทกรัง	กรังเศต
	แล้วเจ็ดจตุฤทัยใน	แท่นแก้ว
	รฤกคุณพระครรโดย	หงษ์นมัต กาวแฮ
	ซัดดำริรายมนต์แกตัว	หอนใต้ ไหวดิง
๑	ปางนเรนทรราเมศ์เกล้า	โตกา
	ออกหม่มชมาตยา	ยอบเฝ้า
	พระพังฝ้ายปัจจา	มิตรไป มาเฮย
	หตากจิตรเห็นผิดเค้า	เบิกถ้อยถามโหร
๑	เวศ์สุญานหยิ่งจิตรแจ้ง	จิงทล ฌดองแฮ
	เหตุว่าราพนาสูร	สูคร
	เดี่ยมิตรหม่มประยูร	ยาตรมาก มายนา
	คนจะออกต่อสู้	ดทกท้อครทง

๖๒๘ โศตงรามเกียรติ์

๑ จิ้งตงไปค่อตัง	อหุคู้
ช้ออุมงคพิธิ์	ฤทธิธา
อญู่ย้งเชตริคิรี	กตางเกาะ กรุงแฉ
อดโกจรโกชนแต่น้ำ	นับถ้วนตปีดวาร
๑ กายจักเปเนเพ็ชรคาน	ค่อจวรา อูชเฮย
ไประกายม้งษา	ไป่ม้วย
ชีฟโครไปทานฮา	นุภาพอด วายแฉ
ชูปไฟร์ให้ทหนค้วย	เดชโคคังประตังค
๑ ทรงทราบจ้งตังให้	ต้ามทหาร
ค้อตู่ครพิหนุมาน	มหัทธหัว
นิตหนทณรงคชาญ	ไปช้วย กั้นแฉ
ต้างกิจพิช้ท้าว	แทคย ให้คตายชตัง
๑ ต้ามกระบีนบบาทให้	ถอยมา พันแฉ
เหาะตุนิดกาพา	เหต้อบพ้อง
พตมารมัวพสุธา	ร้ายเวท ม้งแฉ
เมิตมุงหาปากห้อง	ห่อนรู้รอยทาง

๑	ช้านานพานพบค้น	มรรคา
	ง้างจัดคัดแผ่นผา	ปลุกปล้ำ
	ไปเขยอนสุดบุญญา	วายุบุตร
	เหาะกดับดับพดาช้า	สอบล้อยตามไทร
๑	ขุณยักษ์ณะแยบให้	หาวาริเชีย
	สรวาทดศร์มา	รดต่าง
	ฤทธิเวทผูกแผ่นผา	เผยจัก ออกพ้อ
	ทราบเด่ห้อยตมคว้าง	กดับเข้าตงกา
๑	บึงคนดตห้องอยู่	เบญจกาย
	ปตอบประโตมโนมาย	แนบข้าง
	ความดับเด่าสู่สาย	สมรทราบ เด่วเจเชีย
	ชันคังสถิตต่าง	บาทให้ภรรคา
๑	ฮาโดยตาน้ำมัน้อง	นวดอนงค์
	เหาะกดับถึงอุมงค์	มุงต่าง
	จึ่งเทอทกตง	ตรงแผ่น ผาเชีย
	มนตเดื่อมสู่คร้พ้ง้าง	เบ็ดได้โดยใจ

๒๓๐	โคตงรามเกียรติ์	
๑	ตงไปประสับเจ้า	ตงกา
	หัตถ์เนครนั้งดมา	ธิหิมัน
	ด้ามนายต่างแผลงอา	นุภาพแผ่น โผนแฮ
	หัตถ์นักรราชวศกรณ	เกดอหรือโทรมทตาย
๑	แต่วไปทูปถับหม้อ	ชตชาร ทิพยเฮย
	เตาะเคระเควอด้กการ	กตาดตัม
	ศุครีพถับขุนมาร	เซชวด
	วายุบุตรนุดเกษกัม	โฆกเกถ้ออตุวี
๑	นิตนนทยอบาทชน	คตบ
	ทศภักตรเมยอเนครพบ	เพงยง
	หยุดโกรชหัตถ์คานบ	นอบบ่น มนคแฮ
	เดชะพระเวทกง	บ่อได้เจ็บกาย
๑	ด้ามนายย้ายเดห้แกดง	หตายกต
	ท้าวยักษ์ ไซ้หยดมนค	ตมาริหิมัน
	ต่างเห็น้อยต่างจันคจัน	จักกิด ไฉนนา
	โอรตมารุตชน	กต้าวถ้อยปฤกษา

๑	กรรมดาโตกย์แล้ว	โตกย์
	รักกับโคจรยอมมี	แก้ดีไก่อดี
	มณโฑเทพเทพ	ทศภักตร ด้วาศนา
	พาสู้สัขยกให้	โกรรพั้งคงเพื่อน
๑	พงษ์ภาณุนาคไค	ด้คบัด้ว
	เห็นชอบเช่นหนุมาน	กต้าวอ้าง
	ตูกตมด่องตมทยาน	ย้งนิเวค่น
	ด้กคยภษตักเขวขาง	แท่นแก้วมณโฑ
๑	ยदनางหัดบัด้นทอ้ม	องค้อร
	ถาถบทางอัมพร	ผาดฟ้า
	ด้งทยด้บกร	กอบตรบะ กิจแะ
	วางอนุชเทียบหน้า	ปตูกเป็ดองมณค้คตม
๑	ร้องควาดเหวยท้าวย	ด้บมือ
	นางนเมยไครหือ	ไครแ้ง
	ม้วหัดบัด้บเงาปรีอ	จะบ่น เบ็งแะ
	ฉวยชกผ้าห่มแกด้ง	หยอกเย้าหยาบหยาม

๑ มณโฑร้องกรวดคว่ำ	กอดผัว
จอมราชบุรีตั้งคิ้ว	หวาดสั่นตั้ง
เผยเนตรพบดังพิว	พันหยอก เมียแฮ
เห็ดออกพิโรธพุ่ง	โถดชนย่นย่น
๑ นวชกคนนครค้อน	ศัสตรา
ตำต่อฤทธิ์หรือสร้า	รำสู้
รบพาดงมตคั่นมา	ยอหยอก นางแฮ
ทำวราพเห็ดรบท้อ	จิตรยงย่นตตั้ง
๑ ตกดมหลดอนหยอกเยย	ยมหยน
ฉะมันชนคชน	แตกเบรียง
เมียดวิดิศาชน	ฉุนโกรธ ฉิวแฮ
เมี่ย่านดกมาเพียง	ตูกไม้กตางไพร
๑ หาไม้จะฆ่าให้	วายปราน
เกรงจะตวงโองการ	ท่านไซ้
กต่าอเสรีจึ่งจ้งตามทหาร	เหาะกตัม มาแฮ
ทูตพระนราชน์ไท้	ท่านชร้องสรรรเสริญ

๘๓ ทศเคี้ยวแดนโคกเคี้ยว เด็ยพิช อุมงค์เอย
 มนต์เด็อมมหัสี เด็อมพริง
 อุมงค์คอกเทวี กตบัส วังแย
 ถึงแท่นทอดองค์กั้ง กตอกเกตุ้เกตุ้อกเขนย
 ๑ เด็ยฮาดูรชุ่นแค้น เค็องอรินทร
 กรกายภักตรชมลวิต เทวศเคี้ยว
 ไครหนอจักปราบทมิฬ มนุษย์เหต่า ถึงแย
 คิตชัตถ์นจนเข้า แจ่มจำจรัสโถง
 ๑ หวดหญ่ยนักได้ โดยหมาย
 ท้าวสัทธาสุรด์หาย เขกอ้าง
 อักองค์พระหตวนชาย ชาญเข็ย มนต์เข็ย
 จำจักหามามด้าง อริให้ผยผง
 ๑ สรงเส็ร็จเส็ดัจอกเข็ย โองการ
 ตั้งมโหทรมาร มาตย์ท้าว
 ให้แต่งทูตถ้อสาร สู้ฮั ฐงค์เข็ย
 เจริญพระสหายหัว ช่วยให้เส็กโกษย์

๑ ให้หามาทั้งพระ	หุดานขตั้ง มนต์นา
นามวิรุณจำบัง	ฤทธิ์แกต้
เนาในพระราชวัง	จาฤก นครแ
ขำมาคยรับโองการแต่	บอกให้เขียนสำสัน
๑ ตานทองใต้กตองแก้ว	ตัญจกร ประทับแ
สำสันใต้วิกรมโทร	ตั้งใช้
นทจิตรจ่งไปนคร	เอกชัย ฐงค์เฮย
โดยราชประสงค์ให้	รับร้อนจรด
๑ นทไพรให้ รับ	ไปยัง
จาฤกนครวัง	เดศค้ำ
หาวิรุณจำบัง	ขุนวาท มานา
โดยราชบัญชาท้าว	เร่งร้อนเร่งการ
๑ ส่องมาคยรับสำสันแต่	ทุดตา ราพแ
ส่องแผ่นขนม้าคตา	ต่างแคล้ว
นทจิตรเร่งอศควา	คตชัย ฐงค์เฮย
ตงจากอศครแต่	รับแจ้งราชสำสัน

๑ มารนำมารทศเฝ้า	ด้ทธา ตูรนา
มารอ่านดำสนตงกา	เกิดร้อน
ด้วยรามลักษณพัตพา	พตพวก กระบี่เอย
หักด่านผตัญยักษค้อน	ค้อตงรณรงค์
๑ วงษ์ราพออกรบต้น	ชีวา มากเอย
ม่นย้งเหิมยุทธหา	ห้อนยง
เชิญสหายยกโยธา	ทัพปราบ อรินทร์เอย
ให้เตองภานามตง	ตดอดฟ้าดินประไดย
๑ อสุราได้สดับกรวด	ไกรเกรียง
กทบบาทตวาดเดียง	ต้นนกอง
เหม่มนุษยมนเพียง	แมตงหว น้อยนอ
จักฆ่าให้สิ้นพ้อง	พวกอ้ายใจทง
๑ ทรงประกาศแล้วตั้ง	ขุนมาร
ให้ตรวจเตรียมทวยหาญ	อ๊กพร้อม
กุจกยกไปราญ	คักช้วย สหายแฮ
นบทกาสูรน้อม	นอบคต้อยคตาเกณช

๑ นายเวรไตรตรวจพร้อม จตุรงค์	
พดศไหยยง	ยุทรห้าว
พดเท่าเหต่าทง	นับสืบ สุ่มทแฮ
เทียบรคคอยเสด็จท้าว	แทคยเข้ากราบท
๑ สัทธาสูรเสด็จห้อง	ดั่งคนธ ชารเฮย
ทรงเครื่องเรื่องรยบยด	ยังตา
ทรงมงกุฎกตบถกต	กรรเจยก จรูญเฮย
ทรงพระแสงศรขำ	ดัดตทงพระคทา
๑ บทจรมาชนรถ	เทยมดีห ราชเฮย
ไต่ฤกษ์ยกโยธี	ตนิษอง
เนื่องอเนกพดต	ตาดวง อวิญแฮ
พดรบทจรก้อง	กักพันไผทไหว
๑ นนทไฟรัทคนน	ถึงจา ฤกเฮย
ตงจากแต่ฮสุรา	ริบเฝ้า
ทูลว่าภพตงกา	เกิดคัก ใหญ่แฮ
ต้มเต้จมิคุดาเศรั	โคกร้อนหญไทย

๑ ไม่มีใครยาจเอ่อม ออกต่ง ความนา
 พระจิ่งเซญต์หายองค์ ร่วมไว้
 หวังให้ช่วยการณรงค์ ราชูคัก มนุษย์แฮ
 ครัดตั้งเซญต์เจ้าให้ ตู้ตัวตงกา
 ๑ จอมจาฤกต์คัมภีร์ว . เกวียงไกร
 กที่บบาทอาคันไหว หวนก้อง
 เหม่มมนุษย์ทงใจ กจัก ผดายุเฮย
 ทงทพตพรคพอง ไปให้เหตอหง
 ๑ ทรงดำริต์ครัดตั้งชน เสน่ เร่วเฮย
 จงจัดพตพาชี ซาคิแกตัว
 ให้ครบดิบตมูหมี่ เรวจัก ไปแฮ
 ช่วยบิคุดาราชแม้ว เพิกเสียนทรชน
 ๑ นนทส์รับจัดพร้อม พรวคพา ช็เฮย
 กองหน่งคำตังกา กาจถ้วน
 หน่งแดงหน่งจันทรา หน่องเดอม ตานแฮ
 ตี้หมี่ดิบตมูทถ้วน เทียบตงคุรงค์ทรง

- ๑ อสุรพงษ์พรหมเมศ์เจ้า สรวงคง คาเอย
 ประดับสรพรพรวงศ์ อร่ามฟ้า
 ชัดคทาอุชกรทรง แสงหอก เด็ดจ้าย
 ทรงสถิตยนิลพาหุมา แผ่นผ้ายบทจร
- ๑ พดแล่ระตถอนต์ตบถ ชงทหาร นำเอย
 พดให้อีกไหยยาน ยาครเต้า
 ผงคตพิยบ โปยมมาร พยหัตถวน เเดินแฮ
 ทบทัพพิษฏงค์เจ้า เขตแคว้นตงกา
- ๑ ต้องอสุรราชยคยง จตุรงค์
 ต้องอสุรค่างตง จากม้า
 จากรถบทจรตรง ยิงพระ โรงแฮ
 ทศภักครเหตือบเห็นหน้า รับกำจุงกร
- ๑ ขนบรจรูรณร่วมพร้อม ราพสาม องค์เอย
 ต่างขันขมไต่ถาม ทุกขริชน
 ทศภักครว่าตักษณราม สวารุก โรมนา
 สหายสดับเคืองดงค้อน ต่อยเกตุ้แตกสตาย

- ๑ พระศัหายอย่ารื้อนจิตร เราวิม รมนา
 จักมัดมนุษย์กับ พวกร้อง
 เรียกเทพศาสตราดับ เปนภคัม รุดีเอย
 ยี่สิบได้ตรัสดับพร้อง ชอบแล้วถามหदान
- ๑ พ่อจักรมญเฑกด้วย เดชใด หदानเอย
 ข้าจักบงัดกนช์ไป บันเกล้า
 ส่องมนุษย์กับถึงไพร พินาศพิริบ เดียวนา
 เชิญพระบิคุดาเข้า ก่อนข้าคอยหนุน
- ๑ บุญคุณของพ่อพร้อม พระศัหาย
 ยกษเณอยพิถัสบาย ผ่อนทแก้ตัว
 ทศเคียรตั้งมารนาย วิเศษนอก ในนา
 ให้จัดเตียงพตแล้ว ทวทงโยธ
- ๑ ให้นารตั้งเครื่อง คาวหวาน ถวายแะ
 นางนาฏวินสุราบาน นอบน้อม
 ส่ามเสวยกระยาหาร พตางพิศ รม่าเอย
 ตูถ่วงยามปตายพร้อม เต้จชันแทนผสม

๕๒ รามตรงทรงเครื่องแล้ว ออกพดา กรแยะ
 ๑ รามพิเภกโหรา รอบรู้
 ราวเสี้ยพิชคดา เค็ดอนคิด ไฉนฤ
 จังไม่ออกศึกสู้ พิเภกน้อมทูลความ
 ๑ ยามว่าพรั่งหงิก โรมว่า บานนา
 กับตั้งทษาสูรอำ นางร้าย
 อิกกับวิรุณจำ บังต้อง หนแยะ
 เชิญเสด็จยกพตฝ่าย เฝอมต่างมารหาญ
 ๑ องคเศวตารัดดับข้อ คำนวน ทุตแยะ
 ตั้งสูครพิเภกนทกบวน ทพแกตว
 เจ็ดสิบเจ็ดสมุทควร ขจิตศึก ส่องเฮย
 สูครพิชิตพตแล้ว รุ่งเข้าทตตอง
 ๑ ตองกระษัตริย์ดับเด็จเข้า ตรงสถิต แด้วนา
 ทรงเครื่องเสด็จจับศัลป์ ตำครพ้อม
 ตองเถลิงรถเทวินทร์ ขุนกระบี่ กระบวนเฮย
 พยุห้แห่แหนห้อม ให้ส่ท้านสะเทือนไหว

๑ พิไชยรถม้าเผ่นฝ้าย	พดติดตาม มาเขย
ถึงที่สังครามราม	ตั้งทแกดัว
หยุดคงทัพไชยนาม	ครุฑเห็นยว นาคนา
คงกระบวนมันแต้ว	พิเภกเผ่ากราบทูต
๑ ดั้ชธาสูรได้เวท	เรียกวรวา อูชเขย
โปรดตั้งหุณมานคตา	ดักัก้าว
ตวงราพเรียกเทวา	อูชเหวียง รับแฮ
มันไม่เห็นสำครท้าว	ดอดแควดวมนคป์ไถย
๑ ทรงดัคัมรับตั้งให้	หุณมาน ไปเอย
วานเรศชอบวิวาร	เหาะได้
ห้ำร้อยกับถึงหदान	อินทรวอก ช่วยเอย
พระโปรดอนุญาตให้	เร่งมด้างอสุรา
๑ ดูกตมตาแคว้ออก	กบอง คตเอย
พาพวกเบญจสดงค์	เดชกต้า
ตอดพนักัดัดง	ทางใหญ่ รวมแฮ
พดกระบี่พร้อมหน้า	หยุดใต้ไทรสถาน

๑ หนุมนานกต่างถ้อยกับ มุศรพา ดีเอย
 พระกฤษณ์ใช้เรามา รบเร้า
 จำจ๊กผ่อนผันหา กตเดห์ ถวงเอย
 ศวานิกายกับเจ้า จะให้เหาะคอย
 ๑ ทอยตดับเรียกให้ เทวัญ
 โยนเครื่องอาวุธพัตน์ รวบไว้
 อย่าให้ตกตั้งอัน คอยพิ เรียกนา
 ยินจึงซัดดำครให้ ตกต้องมารทหาร
 ๑ หาดานอินทร ยินตั้งพร้อม กนเหาะ
 แมกเมฆตอยคอยเงาะ พักฟ้า
 หนุมนานนฤมิตรเหมาะะ ดิงป่า แด้วเฮย
 ปืนป่ายรุกชัวร์ว้า ราวร้ายออกด้นาม
 ๑ ส่วนตามอสูเรศร์เข้า ตรึงเด่วย เดรัจฉ
 ทำวดีทธาสูรเมย พจนเว้า
 ว่าพระศุหายเอย จักออก รบนา
 จึงพระหาดานตามเค้า คอเบืองชบจนหลัง

๑ ทศกรรฐ์ฟงชอบเออน	อวยไชย
ต๋หายยกพดไกรไป	วิบร้อน
ต๋วงเขตรนครโคต	อุพนัค พนมนา
ภาคินยราชค้อน	พยหเต้าตามหลัง
๑ ตั้ทราต๋วตังเคี้ยว	ขับพหต เห็นแฮ
ฟานเผื่อกวงผ่านฉงน	จิครท้าว
หยดทัพแทบไฟโรต๋นคั	ต๋วาออก ถามนา
ยักษยกพดหาญห้าว	แห่ห้อมไปไหน
๑ เฮี้ยตังไฟโรโค้ว	ฤฎาถาม
กุกักไปณรงคราม	เว้งมต้าง
ยักษเหวยเวทเดชทราม	ต๋ฤฎฐ นรายนฤฎ
ไไหนจักกรอดราวอ้าง	อดคต๋มฤฎย
๑ อ้ายต๋วอวดอ้าง	อับปรี
เฮงไบ่รูกม	เวทตา
แม้นนุษยต๋องคั	ชมเช้อ ต๋เฮี้ย
กัเรียกเทพต๋าครหา	หน้ให้บรโดย

๑ ดึงทำไถดว่าทำว	ชวดฤทธิ เวทฤ
เชิญเศกให้ประสิทธิ์	ประเสริฐแกตัว
เราเห็นประจักษ์จิตร	จิงจัก เชื้อนา
ยักษ์ว่าอยากยดแล้ว	เรียกด้วยวราคม
๑ เทพวงษ์พรหมเมศ์ถวน	ราช
กถัพระเวทอสูริ	เรียกร้อง
ต่างโยนหอกดาบตรี	ทวนฤช ง้าวแฮ
ตงเกิดอนกตาดดาหอง	แห่งฟ้าคิงฝน
๑ ปวงพตพานเรศ์ทง	องคต เห็นแฮ
รับเทพดำครได้หิมค	แมกจ้อง
คอยฟังไพโรธ	เรียกจัก โยนเฮย
ดำครจิงไม่ตกค้อง	แผ่นพนพสุธา
๑ วายบุตรจิงเยาะเจ้า	อษัญจ
เราบ่อเห็นดำครตง	แหง้งไต้
ขอยักษ์ข้างยกองค	เอกชวด เท็จเฮย
เราเรียกบ้างคิงไต้	ดำครเยี้ยักษา

๑ ดั้ทราสู้ตดอดแค้ดัว	แค้ตงมนค้	เสื่อมแฮ
กระทึบบาทขบทนต์	โกรรชกด้า	
เออติงหยิ่งยกคน	จิงเร่ยัก	เร้วนา
แม้ด้าครไม่ดงหัด้า	จักเคยวมังษ์	มั่ง
๑ ดิงส่มจิตรจิงแต่รัง	เค็กหวัง	ตวงเฮย
ท่าเร่ยักเทเวศ์ดิง	กักก้อง	
องคดุกั้บพตพัง	ถนค้ชัค	โยนแฮ
ฮาวุชว่ฮอนคคค้อง	ค่างม้วยมารทหาร	
๑ หนุมนานนิมิตร์แมน	จิตร์ภักคร์	
โจนจ้โจมโถมหัก	รถกตั้ง	
ด้ารทพระยายักษ์	คกราช	รถแฮ
เค่ยรผงกยกดิงกิง	ก้าว้องเร่ยักพหต	
๑ พตมารชานให้ถ้อม	รอบพา	นเรศร์ไฮย
พุงชัคยิงแทงดัว	ด้าครตง	
องคคชบั้บพตถตา	ตงช้วย	ประหารแฮ
ยักษ์พินาศ์กถาดพน	พนค้ด้นพตทหาร	

๑ มารตนเดี่ยวเคียววสุ	ศรัท สวาเฮย
วายุบุตรกวัดแกว่งศรี	ไต้จำ
โถมถอบอสูร	แผดงศาตร ศรแย
ถึงหักศรมารห้า	กระบี่ปัด้าชิงคทา
๑ ส่องสวาโรมราพถัม	บักพี
วายุบุตรโชนจับทิว	บาทถัม
ฟาดกับแผ่นธรณี	อสูรคืบ ชีพแย
พันท่อนรอนกายกตั้ง	บนเกล้าอสูร
๑ หัวเหาะมากับควย	องคต พดแย
ถึงทัพตงประนค	นอบเฝ้า
ทูลความแต่ต้นหมค	จนตอดต ปตายแย
ถวายนั้ทธาสูรเกล้า	แก้ไ้ขอริบค้
๑ จักรยตคีระเสียน	ถ่มประสังค้
ยกย่องหณูมานอง	คคถัน
ปรีชาเขี้ยวชาญยง	ยุทธยอม ไชยเฮย
หาทวจักรวาพคัน	ชนคนม้ไหน

๘๓	พตธัญญ์คแหดกถัม	เหตอตาญ ชัพแษ
	เด็ดตอตตุ้จิตรการ	กถ่าวถ้อย
	วามีนธัญญ์คราญ	คักซ์พ มตายแษ
	นายจิตรการทราวคต้อย	เคตอณเฝ้าทตรวบิต
๑	จอมนรินทร์จาฤกร	โกธธา ยิงแษ
	โผนเฒ่นชินนิตพา	หุห้าว
	เร้งพตรบเร้วมา	ถิงท รบแษ
	เห็นมนุษย์วานรท้าว	กระทบมาตั้งพต
๑	เหวยพตมารเร้งเข้า	โจอมจับ มนุษย์เฮย
	กองจิตรการรบจับ	แตะรำ
	แยกเปนปี่กกาถบ	คัตตบ หตงแษ
	พอนฟาดติงเสี้ยถ่า	แทคยกถุมรุมณรงค
๑	ตีบแปดมงกุฎได้	ทฤษค
	ติงพ่ายพตอตุ้	ไต้ถ่าน
	โกธชประหนึ่งอคน	เฆพฤษ พตุงแษ
	ค่างเฒ่นโผนออกค่าน	ค่อค้วยอตุ้รินทร์

๑ นิดชนพี่น้องสูรกตั้ง	ตายกตาด เกิดอนนอ
นิดเอกจับอศิวฟาด	คว่างคว่าง
บึงคตาสูรเด่นชาฏ	เข่นยักษ มรณไธ
ม้ามอดมารม้วยม้าง	หัดกตหันชอน
๑ จอมนครจากฤไค	ยดพตา แหกแฮ
พิโรธดำริห้หา	เหตุแก้
อึดใจร้ายเวทกา	ยาวิบ หายเฮย
โตดไค่แทงถึงแพ	พ่ายดัมตัญปราณ
๑ อวดคารเห็นแหดกด้วย	โยธิ
ตายแตกอศิวหุดหนี	คนเต้า
ไม่เห็นราพจักรี	ครองกริ่ง ใจนา
ถามพิเภกน้อมเกตา	กต่าจ้อยทุดถดง
๑ จงแฝงพรหมมาศ์ถ้าง	แต่ะอรินทร เดี่ยเทิน
ทรงดัดบับศึรศิตป	เหนียวน้ำว
แฝงผลตัญอศิวนิต	พาหุ ตะเขียดเฮย
พิตพินาศ์กตาดัก้าว	กระบพนคนคง

๑	เอกองค์ราพรายวิ	รณจำ บังแช
	เสี้ยแต่เสี้ยพดคำ	ริห์เรน
	เปิดองพัทโรภกวิกรรม	เบ็กรูป พยงค์นา
	ถือหอกขบอศอ์เต็น	ค้อค่านค่างตักนช
๑	ร่ายมนต์ค่างมิดคตุ้ม	ชาตรี
	ขลุ่ยรตอบเหาะตี	ตาศ์เค้า
	ถึงอังกาศ์คีรี	พิทพบ ดัวแฮ
	คอนหาบผลไม้เข้า	ตู้ห้อยคูลา
๑	ขลุ่ยราหมายแมนแมน	นักพรต เนาญา
	ร่ายเวทกำบังบท	ตู้ถ้ำ
	ยดโคมอรงามชด	เนกเทพ ชิดานา
	แต่เด็กตักษณต้า	แต่ห้แมนถ้าวถ้วรวัค
๑	โดยพัตนคตายเวทให้	เห็นตักนช
	จิ้งกตัวถ้าวถ้วรวัค	เพราะพร้อง
	เราหน้พระภชพด	ขอพิก แหตั้งแม่
	พอรุ่งจักถ่าน้อง	แน่นน้อยอย่าถ้วถ

๑ วานรินทรฟังพจนให้ ต่เทินจิตร นางนา
 ยินพระนามจักรกฤษณ์ นึกได้
 ชรอยราพหลบศรัทธี มาดู เรานา
 เห็นเตศเราแกดโกด จักพันทุกชัทม
 ๑ ทรามชมต้นองถอยราพ กำจร ท่านเอย
 จักพิกด่านกนนอน ษ
 เราเห็นไม้พันศรั ราเมศร์ แดงนา
 เชิญท่านไปหลบต ษ
 ๑ นางเขาวังเคราะห ษ ทางจรัด เทิญแม่
 นางณะเขาวินัน ตกเต้า
 ราพรีบถับไศตพตัน นฤมิตร กายแะ
 เต็กเดห้ควไรเข้า แชกถ้อนฟองชต
 ๑ ฝ่ายพยนศรัปราพร้าย รัมบาน ชย่นา
 แกว่งหอกควบไหยทยาน ยุทธกถ้า
 แทงดิงแตกขจายผตายุ ชัมมอด ม้วยแะ
 พานเรศร์ต่างรวมว้า ฐปนนฤหน

- ๑ พระศิวะนารายณ์ ศิวพตย ฉาคแฮ
 แสดงภาพนคัมตาย แหกแก้ว
 เกิดเป็นพระบิดตาย ถ้ามคาบ คินนา
 ฌนจิตพระจักรแก้ว กถ่าวถ้อยตามโหร
- ๑ พิเภก โอนศิระน้อม ทูตยุบต พระเฮย
 ปรภาพภาพนคัม ศึกชว้อม
 คัมมันเห็ดต้มไปคต อังกาศ ไศตนา
 ขอพระแสงช้ายต้ม ปรว้ายมารยา
 ๑ ไปรคัมยชาตั้งให้ หณมาน
 ตามฆาฏอตุรตัญ ชพแก้ว
 ภาพนคัมกับนคาคต เป็นพิศร อยู่แฮ
 ด้ดับพยากรณ์แก้ว ผ่องพนพนทอ
- ๑ จักรกรายหัตถ์นำว ศิวทรง แผลงแฮ
 เป็นช้ายเพ็ชรเวยนวง เจ็ดชั้น
 ตั้งบุศรพระพายจง จรพิฆาฏ มารแฮ
 วายบุศรรับตั้งชั้น เด่วคแต่ถึงคอย

๑	ตอยแดอังกาศดำ	เลิศศิริ
	ดงพักพิงพรรณ	เนตรไชร
	ดูรอยบาทยักษ	ด่มดำ ด้วแฮ
	หามหามคอนผดไม้	มี้อออิงมา
๑	วายุบุตรหุคุดดำถ้อย	ถามพา นรแฮ
	เองหามผดพฤษามา	มากดำ
	จักไปแห่งโคหวา	ฤาเหต่า เองเฮย
	ขนตั้งใครในถ้ำ	เว้งแจ้งความจริง
๑	ดิงป่าเกรงกราบเบอง	บาทกระบิรินทร์ บอกแฮ
	ซ้ำด้วยวานรินทร์	นาฏเจ้า
	ในถ้ำมณีนิต	อิงกาศ นานนา
	ต้องตั้งผดเมอเข้า	ค้ำน้อมนางเสวย
๑	กระบิรินทร์เยี่ยงข้าง	นามยุพาน
	เปรมกระมตเบิกบาน	ชื่นช้อย
	ดิงได้วิมานสถาน	ฤคี่ควน เตินแฮ
	ตามเหต่าดิงป่าคด้อย	สู่ถ้ายืนถวิต

๑	เข้าหาพิณด้วยเพศ	พานร นฤ
	นางไม้นั้นสโมสร	ดีช้า
	เดี่ยวการพระดีกร	กุกัก นิมิตรเฮย
	เปนมุขย่นุ่มหน้า	แน่น้อยเจตมศรี
๑	ถามเทวอาจรู	ราฟไป ไดนา
	หญิงชิตชายพิศไต้มย	มาทแมน
	ประสงค์ตั้งโตโต	โดยภก คันทนา
	คงทราบไม่ยากแค่น	คิดแล้วอัญชต์
๑	นึกคุณควเเนครเจ้า	จอมไกร ตาศเฮย
	หนึ่งนึกคุณภูวไนย	นารถนำ
	หน่วงจิตรวายเวทไต้ย	ตำตรดีทช ฤทชแฮ
	กตยาถดับเทให้เตให้ท้าว	เทพไท ในสวรรค์
๑	ผิวพรรณภักครผองพริ้ม	เพราพราย
	มงกุฏทรงโชติฉาย	เนิดเกต้า
	ทอดกรกรัดกรยกราย	กระหยับ ย่างนา
	งามดุจเดชาเข้า	ตุ้ถาคัชรินทร์

๙๔
 ๑ บุตรพระพายชายเนตรคัน ในคู หาเฮย
 ยตอหงคหนงคู เพรศัพร้ม
 งามเดศเดศโคมตร ตาคิด ใจแย
 ความวบปราบอกบม บ่วนปดมด้มคน
 ๑ ตัดแดงแฝงหัดบถา ถังนาง
 หนึ่งชดศกิดพตาง พร้าพร้อง
 ไฉนจิงนุชเนากตาง ป้าเบด็ยว ฌนนา
 บุญตั้งคกงคูนอง เพื่อนเจ้าเนาไศต
 ๑ วานรินทรวงหวัดว่า ห้วนใจ
 สทกตเทินหญไทย ถดถ
 ไครหนออาจมาใน ไพรแต่ เตยวฤ
 ไม่คอบจะเข้าไซ จังแตรังสันองคำ
 ๑ คัวข้าข้าบาทเจ้า โดกา
 มีผิดท่านดำปมา สติศยถ่า
 ทราบเรื่องเร่งเร้วคตา ไคตจาก เราแย
 หันวงหนักจักพดอยข้า ผิดต้องพานคน

๑ อธิจจาอักคอง	กรรมกรรม
บอกพพอทราบสมุทร	อย่าเือง
เยยไฉนเมื่อใดอร	จักสุด สถาปนา
เผื่อพพอช้วนอง	มากน้อยตามแรง
๑ โทษซ้ำถ้าได้พบ	หุณมาน
ทหารเอกอดวตาร	จักเปิดอง
แทนแะนั่งนาน	เจียวอนฐ พ็เอย
กันแต่แกตงยกเยอง	อญให้บวยการ
๑ หุณมานคือพ็แตง	โคมเจตา
จักช้วนงงเงาว	ยาครพ้า
ไมครพ็ฝากเส้า	วตกษณรบ เวียมฤ
ควยสไบไซวักคว้า	ชยัมคองตองใจ
๑ ไซ้อะไรไซวักคว้าไซ	คอรเคย
ยินเต้ากตัมมาเจตย	ตักเค้า
ทราบอญ้อย่าตวงเตย	เหตอัสต นักพ้อ
ไปเชื่อชรายเช่นเจ้า	จักสู คักอสูร

๑ ทหารพระพิศณุ ^๕ นน	เป็นพา นรเฮย
ชนเพชร ^๕ เขยวแก้วปรา	กฏแจ่ง
ยามหวอดหากเห็นดา	ราเด่น เตือนแฮ
ไซ้เช่นเจ้าชู้แกตั้ง	ขอดกตักถั่วจริง
๑ แล่นงอนค่อนเถิกเจ้า	ตามใจ
แต่อย่าอวนอ้อนไป	ฟากฟ้า
พดางแดงฤกษ์เกรียงไกร	เป็นกระบี่ ชาวแฮ
ระเห็จเหาะหาวโษษ ^๕ ฐอ้า	อร่ามด้วยเดือนดาว
๑ ตำวตวรรคหัวนหัวดบ้อง	บิตภักตร
วายุบุตรปดอบหงดกษณ ^๕	แนบข้าง
เชิญค่านทหารจักร	กฤษณ ^๕ ผิต ไฉนแม่
ค้องอย่างรางวัดบ้าง	ก่อนเมื่อเมืองบน
๑ ทราบแล้วเจ้าเติศตำ	ฤทธิรงค์
เหมือนว่าเมตดาจ	ตั้งซ้ำ
หน่วงหนักพวกพะวง	ไปบ่วย การนา
ราชกิจจะคิดซ้ำ	เช่นนค ^๕ ไฉน

- ๑ จักไปประยุกด้วย ไพร่
 ของบ่วงห้วงมารศรี ศึกเปิดอง
 บิดเบือนเงื่อนเทวี หน่วงราช การแสร
 นงลักษณะอ้ายกเยือง หย่อนให้ล้มหวัง
- ๑ พตางตระโหมโตมตบเกยว กอดประธาน
 ส่องสับศึกชัศรอาญ รังมรั
 ตูกตมตะเตงตาน ดิมเห็นอย
 นางพระวงหงษ์ ชนตาตมตวรค
- ๑ เต็ร็จส่องส่มตวาค่แก้ว พานร ถามแสร
 นางณะทางกำจร ทเรน
 ส่องกิจต่างทางจร จำแยก ส่องแสร
 ส่องวิตกกอกเต็น จากถ้ำดำเนิน
- ๑ ถึงแท่นปากถ้ำทอด ทรวงอา ไถยนอ
 ส่องเด็กปลัดมาตา แดกให้
 พานร่ำพรรณนา ขอโทษ ทัณฑ์แสร
 นางช้อยนวนอนไหว้ ผิดพลั้งขอขมา

๖๕๘ โคตงรามเกียรติ์

- ๑ ต่อดั้งต่องโคกถั่วม ต่อดกัณ แดงแฮ
กถับคิตราชกิจพัตัน ช่มสร้อย
โจงจัดพัตรกระตัน ดินิทแน่น พันนา
ซ้อนเซ็ดอนสน้อย คว้างขันหวาดหาย
๑ เด็ร้จตั้งนงตักษณแตว พานร
แต่ดงเคชเคินอัมพร ผาดม้าย
คตแดนตั้งทันคร คดัมท เห็นแฮ
ฟองใหญ่ไปเคถ่อนยาย ทียงยดงน
๑ แปลงคนโตเคิบแมน พรหมมาน
โจมจับฟองชดธาร แหวกพ้อง
ไพรรากษษทยาน เข้ายุทธ แยังแฮ
คำโคดโตดกตางทอง ดัมทแมนจักรณ
๑ ชดธารน่าน่าครน ไครมดิง
ซุนวิรุณจำบัง ฟาดค้อง
ตูกตมจ่อมจมายัง พนภาค ดัมทแฮ
พัตันมตุดมุดช่นพ้อง ราพรอว์บ้าน

๑ หนุ่มา ^๓ หาญ ^๓ หึ ^๓ กย ^๓ อ	คทา ^๓ ราว ^๓ เอย
มาร ^๓ ด ^๓ บ ^๓ ค ^๓ พ ^๓ ด ^๓ ค ^๓ ม ^๓ อ ^๓ มา	เพ ^๓ ด ^๓ ย ^๓ ง ^๓ พ ^๓ ด ^๓ ง
ก ^๓ ระ ^๓ บ ^๓ ค ^๓ อ ^๓ สุ ^๓ ร ^๓ า ^๓ ด ^๓ า	ห ^๓ ด ^๓ บ ^๓ อ ^๓ บ ^๓ ๓ ^๓ า ^๓ ๓ ^๓ เ ^๓
สุ ^๓ ค ^๓ เจ ^๓ บ ^๓ สุ ^๓ ค ^๓ จ ^๓ ะ ^๓ ย ^๓ ง	ย ^๓ ย ^๓ ค ^๓ า ^๓ น ^๓ ท ^๓ า ^๓ น ^๓ ก ^๓ ร
๑ ก ^๓ า ^๓ ช ^๓ ร ^๓ ถ ^๓ า ^๓ แ ^๓ ก ^๓ น ^๓ า	ค ^๓ า ^๓ ด ^๓ ิง
ค ^๓ ด ^๓ ภ ^๓ า ^๓ ค ^๓ พ ^๓ น ^๓ ร ^๓ า ^๓ พ ^๓ ิง	จ ^๓ ะ ^๓ ด ^๓ อ ^๓ น
ร ^๓ า ^๓ ย ^๓ เว ^๓ ท ^๓ วิ ^๓ เค ^๓ ษ ^๓ ข ^๓ ิง	ช ^๓ ิต ^๓ ด ^๓ มา ^๓ ธิ ^๓ ๓ ^๓ น ^๓ ๓ ^๓ เ ^๓
น ^๓ า ^๓ ร ^๓ อ ^๓ บ ^๓ ค ^๓ เ ^๓ ย ^๓ ง ^๓ ร ^๓ อ ^๓ น	เห ^๓ ต ^๓ เร ^๓ น ^๓ ม ^๓ ฤ ^๓ ค ^๓ ย ^๓
๑ หนุ่มา ^๓ เม ^๓ ต ^๓ ย ^๓ ก ^๓ ษ ^๓ ๓ ^๓ ด	ห ^๓ ต ^๓ บ ^๓ ห ^๓ า ^๓ ย
ร ^๓ า ^๓ ย ^๓ เว ^๓ ท ^๓ วิ ^๓ เค ^๓ ษ ^๓ ก ^๓ ต ^๓ า ^๓ ย	ก ^๓ ด ^๓ บ ^๓ ใ ^๓ ห ^๓
ห ^๓ า ^๓ ง ^๓ ย ^๓ า ^๓ ว ^๓ น ^๓ บ ^๓ โย ^๓ ช ^๓ น ^๓ ช ^๓ ย ^๓ า ^๓ ย	ห ^๓ ย ^๓ ง ^๓ ด ^๓ ม ^๓ ท
ว ^๓ ง ^๓ ร ^๓ อ ^๓ บ ^๓ อ ^๓ สุ ^๓ เร ^๓ ค ^๓ ไ ^๓ ว ^๓	ห ^๓ ว ^๓ าง ^๓ ห ^๓ ว ^๓ ง ^๓ ช ^๓ น ^๓ ด ^๓ ห ^๓ า ^๓ ง
๑ ร ^๓ ิง ^๓ ร ^๓ ัก ^๓ ท ^๓ ระ ^๓ ห ^๓ ว ^๓ ัด ^๓ ไ ^๓ ด้	ค ^๓ น ^๓ ม ^๓ า ^๓ ร
น ^๓ ุ ^๓ ค ^๓ ก ^๓ ระ ^๓ ช ^๓ า ^๓ ก ^๓ จ ^๓ า ^๓ ก ^๓ ร ^๓ า ^๓ ร	ถ ^๓ บ ^๓ ช ^๓ า
เห ^๓ ย ^๓ ย ^๓ บ ^๓ ก ^๓ า ^๓ ย ^๓ จ ^๓ ิ ^๓ ก ^๓ เ ^๓ ษ ^๓ ท ^๓ ย ^๓ า ^๓ น	ย ^๓ น ^๓ ห ^๓ ย ^๓ ค ^๓
น ^๓ ว ^๓ ย ^๓ ช ^๓ ก ^๓ ต ^๓ ร ^๓ เพ ^๓ ช ^๓ ร ^๓ ห ^๓ า	ห ^๓ ิน ^๓ เก ^๓ ด ^๓ า ^๓ ช ^๓ า ^๓ ด ^๓ ว ^๓ อ ^๓ น

๒๒๐ โคตงรามเกียรติ์

- ๑ เสร็จการผจญราพเดียน คึกโกษย
ซุนกระบี่ดีใจ จึกเกล้า
พาเหาะระเห็จไป โดยด่วน
ถึงทัพค่านับเฝ้า เกิดเกล้ามารถวาย
- ๑ ปางพระหริรักษยง ส่นามรณ
มัตเพ่งรูปพยนต์ ยอบตัม
กตายเป็นพัศวีโพกรคน เคียงหอก เห็นแฮ
เหต็อบพบพายুবครกัม เกษเฝ้ากตางส่นาม
- ๑ ครีตถามความทราบเบอง บาทบงสู ส่นแฮ
ชมชอบหนุมานยง ยิงแกต้ว
ใช้ได้อย่างใจจง จดชอบ เขาแฮ
ขาดกษณ ดกชิตแต้ว ตั้งฝ้ายพตไกร
- ๑ นายทพรมตั้งแต้ว ตั้งกัน
เร็วเร่งขับพตชนันท์ กตัมแคต้ว
ถึงประทับเทพไฟชยันต์ ยิงพตัม พตาศัย
พระเสด็จโดยเกษแก้ว ด้ห้องทองผรม

๘๕	๑	แถงปางอสูร์ศรีเจ้า	ดงกา
		ทราวต์หายนัตตา	ดิมม้วย
		รำริตรีไทรหา	เชิงช่อง ชนะแฮ
		เห็นแต่ยกาด้วย	ดีทชช่นสำดาร
	๑	คิดการไปเข้าตั้ง	หตานรัก
		วายุเวกนนวนิกยักษ์	รับเต้า
		จำทุตทุตแถงตักษณ	ดาร์ต้อ
		แต่พระอยกาเจ้า	ยอคฟ้าผาตั้ง
	๑	กถ้าวไทยธรรมเทพท้าว	ชาดา
		ทรงตัมทชดีทชวาจา	สำปพร้อม
		มาต้วราชปราว	กฏเกริก นามแฮ
		มารอมรหมดห้อง	หกฟ้าฟ่งคำ
	๑	กถาธรรมักถ้อยท่าน	ด้นทนา อยู่แฮ
		แตผาคพบอสูร์วา	กราบเกตุ้า
		ท้าวถามทุตทุมา	รเต้า ถวายแฮ
		ดาร์ทุกชทุกชอเค้า	คะเค้พิไรทุต

๒๒๒ โคตงรามเกียรติ์

๑ เหตาดิ่งหลายตมฺทง มนุษย์นาย มั่นเฮย
ข้ามตมฺทมาหมาย บ้ายปล้น
เกษตราตุระท่าตาย แหกถ่ม ดงแฮ
โกษมอดโกษมารตัน โคตฟ้าดินหนี
๑ ขตุวีศรราชเจ้า จอมจักร
ตุตฤทษสันตทศกต จักตั้ง
ใช้ข้าทศุตตถกษณ ตารแต่ พระนา
เชิญเตด็จพระเตด็จก ขฟวเวยองชด์
๑ ยินคตต์วารให้ เห็นผิด ใจนา
ใครจิ่งเรื่องรณชิต เชี่ยวหัว
ตราบตุตมฺตรมาริศร์ แถดงเต่า ถวายเฮย
จิ่งทราบว่าหตานท้าว เพื่อนไทชบาด
๑ ว่าพิ่งพิตกด้วย กรุณา
จักรงับดับโกตา แหกถ่ม้วย
โดยธรรมหันห้าอา ชรรมดับ ดงแฮ
ดับเหตุศคฺหาญด้วย ขอบชเชิงชรรม

๑	แต่จำตุจักต้อง	ไต่สวน
	ตัวลี้บดอบสำนวน	ตั้งคดียื่น
	จับจริงจับตั้งควร	โดยที่ ควรนา
	ชอบผิดคิดไถ่เกอ	เกิดแก่ตามการ
๑	มีนาทำนคริตัว	พด้นพด้น ฝ่ายเฮย
	ทวยเทพทพิยคนรวิพ	แห่ห้อม
	รทาทำนพาผัน	ผยองเดือน
	มาตุ้มมรภมพร้อม	พรงควยบริวาร
๑	ดำริหัดคยง	แยงราม แหนงนอ
	ตุ้ยกษัจกับองาม	เงื่อนแท้
	คมาจักหาความ	ตั้งคยัคค ดินนอ
	มาใช้มาเกียงแก่	ซัดคั้นแทนมาร
๑	คริเดร์จตั้งให้หยุด	โยธา อยู่แฮ
	ไต้ยักษเชิญอตุรา	รับเต้า
	ฝูงเทพทวทาวธา	ราชนเรยก มาฤา
	นักบวชนักบุญเจ้า	บูไม่มาชม

- ๑ ดิบเคี้ยวทราบเหตุคร้าม ความจริง อยู่เนา
 แต่เมระนึ่งทรวงอิง ออกแก้
 จักดื่บจักดอบถึง พิศุ่คร กัด
 มือพายปากไม้แพ้ ดอกได้เห็นกัน
- ๑ พดางยกพยุหยาตรยาย พดกดา ถึงแฮ
 ครพรวบกรวยกกา กต่างพ้อง
 เดิมหาดานพบพรหมจา วินาฏ หนึ่งเฮย
 หดงป่ากำพร้าร้อง ว่าให้ตามมา
- ๑ หาดานรักชั้ชั้ดอบ ดงหนา เดิมนา
 บอกว่าสาวชาวพนา แถบนน
 พ่อแม่มอดหมคตา ดัญไต่ด จริงเฮย
 ฝั้วญาตีปราค้หมคหมน จังช้าพจร
- ๑ รามร้ายนายช้องรู้ พาดหา เหตุเฮย
 แต่งว่าเป็นฝั้วมา จุ่หู้
 หยาบหยามยามใจพา ดิงหัก หาญแฮ
 เหล็ดออกจิงออกสู่ คักกันกันพงษ

๑ ตรียวงษ์มาช่วยม้วย	เพราะมีอ มั่นแฮ
อัฐิเทียมพระเมรุฤา	กว่านั้น
พงษ์พรหมดมดงคือ	คาทอค ไผ่เฮย
ขอพระเศษพระกน	เกษเกล้ามอญमार
๑ มาตักุตราชได้	ดัดบด้า เนาเฮย
แจ้งจริตพอกำ	ราพร้อง
หัดกหัดกเดื่อนมุดอ่า	ยวนแยบ เนอฤา
แต่ฉกรรจป์ตายค้อง	ที่เท ใต้สวน
๑ ใคร่ครวญเสด็จตั้งให้	พิศุกรรม
บอกเรื่องคักดำบรพ	แต่ไท
บันทักทุกกะทงดำ	นวนราพ หาเฮย
เผด็จงเสด็จจรามให้	วิบเมอมาพตัน
๑ นักการเทอว้งฟ้า	มาถับ ถึงแฮ
รบบริดบงคับ	ค้อยแล้ว
พระทรงครแดงกถับ	ถามดอบ
ใครทราบสุฟังแผ้ว	ผ่องให้หายฉงน

๒๒๒ โคตงรามเกียรติ์

๑ ชามภูม้เฒ่าผู้	ไวยกปี กว่านา
ศดับแต่ดงคำรับ	ร่วมอ้าง
ความขำคำดักดับ	ฎาเด่า ถวายเฮย
ครงพระปรเมศ์สร้าง	ตำครแก้วอวยมาร
๑ ประทานพรให้ยักษ์	ปราบด้าม โดยกษ์เฮย
จึ่งมาตบปรัม	บั้นฟ้า
ว่ายักษ์จักทำตาม	ตักใหญ่ หดวงนา
โตกยจักแหดกตงถา	จักห้ามเห็นแคง
๑ อีชบาตบพิตรผู้	ไชยชาญ กัด
ฎาพระกฤษณ์ฤทธิรำบาญ	เดชห้า
คงไม่เอาจองค์หาญ	หักด่าป ไต้ณา
ชนี่แผ่นดินทุกด้าว	จะได้ใครมดุง
๑ ศุ่ดาตยบดเทพท้าว	พต้นคิด เห็นแฮ
จึ่งประกาศประกาศดีทมิ	ด่าบซ้ำ
ดีทมิพระขรรค์มหันต์ฤทธิ	ฎาเคช
ไวยรับรับงับห้า	หันต่างตบองมาร

๑ คีโองการตั้งท้าว	มาตี พรหมมา
นำพระขรรค์อันมี	ฤทธิแก้ว
มามอบพระจอมศรี	อโยทโยค
ไว้ระยับดับแผ้ว	เผ่าพ้องมารพาด
๑ แค้นต้องราชาเจ้า	ด้มานมิตร มานา
รักเทียบเทียมชัพร	เพื่อนไท
ความนับอ้อมผิด	ผันจาก จริงนา
ควรมิควรขอได้	โปรดเกล้าพานร
๑ ทรงตั้งชักรทราบต้น	ตังกา
ชวนพระตักษณอนชา	ยาครเยอง
เถด็จรบทจรพา	นรแท้ แหนเฮย
ถึงหยุดยานอยู่เบอง	เบียงข้างขวาแหวง
๑ มาตั้งกมเตศได้	ยตองค์ พระนา
พิศบ่อผิดจักรพงษ์	พาให้เงย
ปราโมทย์กระमतทรง	ถามเหตุ
หถานตะมารมาเขยว	ฆ่าด้วยการไค

๘๖	๐ พระรามนบราชแก้ว	แถงการ
	เหตุซึ่งเกิดว่าบุญ	แต่ตั้ง
	ทันแต่รับสัตยสาร	บิคุเรศ
	พาษคามาคัง	อัยท่ายโคธา
	๐ อสุราอาตคยนี้	ก่อการ ก่อนนา
	แต่งเล่ห์หัตถ์อำหฐาน	ไต่เนอ
	ด้นหลังทำจันทาท	ทำแฝก แพนเฮย
	โจรณกษาเยศเมอ	แมกเข้าเมืองมาร
	๐ สัตายผู้รับอก	ราวความ นนหอ
	ชาจิงชมพตตาม	คิตเต้า
	ใช้ทตพคโดยงาม	งอกอน แถงนา
	ยักษ์ โหดจิงหักเข้า	รบร้าวร้าว
	๐ ดุฎพรหมพิเคราะห์คน	ดำคัญ ความนอ
	หาตะแก่รับกัน	เกือบตอง
	แตกค่อแต่ช้ออัน	เปนเหตุ
	พระว่าเม็ยพระพร้อง	ยักษนนนางสาว

- ๑ ใคร่ครวญครวญซักท้าว จิ้งชัก สอบนา
นางซึ่งว่าเมียรัก ท่านนั้น
ก่อนเก่าเฝ้าพงษ์พรรค พันธอยู่ ไหนฤฯ
ใครยกใครให้ชั้น เค้กเจ้าจวบต้อง
- ๑ พังถามเธอท้อถอย ทุดต้นอง
เด่นอเนองเรื่องเดิมผอง แผลกว่าง
ตราบชนกยกต้องครอง ภาพเค็ก
มายมากด่ากษิอ้าง หมดม้วนมวนแมน
- ๑ ตุตาการกมเตศ์แจ้ง เจนบั้ง คับนา
จะวิพากษ์ต้องตถานยัง ค้วนห้วน
นางกตางต่างอ้างพัง เป็นहतัก มีเฮย
ควรคตอคตอต้องถ้วน ถัดกันหนิง
- ๑ บังคับเทวหนึ่งนุ ทนายักษ์ ดิงนา
กำกับเชิญหงดักษณ รืบเต้า
มายังตมรมจัก .ถามสอบ
ตามมาตยเมอเมืองเข้า รืบได้นางมา

๒๗๐ โศดงรามเกียรติ์

๑	ส่งตำรวจพรคน้อย อยู่ระหว่างกตางโยธี องค์สิ้นกราบสามี่ แมยักษเห็นยังตอง	นางษี คาเฮย ทัพอง กราบเทพ ปวงนา เนครนำคตคตอง
๑	เทวไทยถามลอบสิ้น นางต้นองเตนะเยน คำจริงตั้งจริงเปน ความสัตย์เขาสัตย์ฮา	ประเด้น ลองนา อกฟ้า ทางร่วม กันหา อาจพ้องฉินไค
๑	ถามนางเป็นหญิงถอย จึงสืบเทวตามดำ แค้นเทพล่อแค้นดำ แค้นปากหากสัตย์ชน	ดัมคำ พระหอ คิบนน นวนเบิก ความฤ ลอบเข้าดัมคำ
๑	กดับสวทอนปากท้าว เทเวศ์เทวียน หุดานรักจักอ้างอัน ไทรพยานหุดานชี่	ทศกรรฐ อย่างนี้ ไดอดด จริงเฮย ออกให้ชัยกา

๑ อสุราร้องคดีค้ำ	ตั้งชี้ แข่งฤ
รามรูปด้วยสัตว์	ชอบแท้
เทวากับขำมี	สาเหตุ กั้นขอ
ช่วยมนุษย์อดหนนแก	คืบคั้นหัตถาครวด
๑ ยนยกษเยของยกทำว	อธิบาย ชนอ
เมื่อผเจริญนางทนาย	ก็พร้อม
ใครสอนอ่อนจิ้งผาย	พจนถก สัมฤ
ต้นเทห์เดห์ใครพร้อม	ทราบเจ้าจงแจ้ง
๑ ซึ่งแคลงทวยเทพทง	ปวงดำ เหตุฤ
รณชิตถวายชีพพยา	บาทร้าง
เปนการเก่าเกินหา	ควรกด่า ไม่เตย
แม้รดีให้รามสร้าง	คฤหเจ้าปานกัน
๑ กุมภันตคินคอกถ่าว	ตั้งไต้ย พยานแฮ
ร้อยเดห์เทวดาใคร	จะรู้
พยานหตถานบ่อมารใด	จะสืบ
เพราะว่าการตีบตี	ค่อนำดำเพดิง

๑	กรรมพรหมहतักแก้วคู่	โตกา
	ทรงพิณพิจารณา	ถ่องถ้วน
	เท็จจริงทุกสิ่งปรา	กฎพระ ญาณเฮย.
	คำวิหัตริไตรถ้วน	เด็กก้อยกรรมแดง
๑	ดุก่อนหุดานรักผู้	ประทาน แทศย์เฮย.
	พิสัยขัธยมหาคาด	ตั้งเขอ
	ยอมทรวงยุติธรรมสถาน	เคียงอิง อื่นเฮย
	ตั้งตั้งขนมเพื่อเกอ	กอลงยุติธรรม
๑	นางนบคนแน	รเมย เขาเฮย
	ชนคบทศกรรมเดย	ศักดิ์ทาว
	บาปหนาย่าควรเคดย	คนตั้ง เสียเทอญ
	จกยงยศคุณอคร้าว	โตกยัหัตฎากรรม
๑	หุนหันผ่นภักทรคือน	ฮยกา
	เจ็บตั้งตั้งษดา	ตั้งมวย
	เจ็บใจพวงอ้ายพา	นรฮัก ฮักเฮย
	แคนบ่ไปเขาดวย	ฮัดอนคันทรวง

๑ กัณโฆกพจนตคถอย ท้าวมิ่ง คัมภษา
 ญาตยักษบอคณยง บ่อให้
 ไซ่ผู้คี่เพราะหวง ชิงแย่ง หญิงนา
 รบจะแก้แค้นไว้ ซอเซอแผนพงษ์

๑ ทรงหงษ์ทรงดัดบถอย ทศกรรฐ
 เคื่องหญไทยท่านพถัน กถ้าวพ้อ
 กุม่าเพราะมิ่งหัน ภากรพิง กษา
 ครวนช่วยมิ่งถบถอ เก่งท้าวราวี

๑ กหวงต่อทัพด้วย อาวุธ ธรรมนา
 มิ่งมิชอบมิ่งปทุฐ โทษย่อน
 มิ่งหมายมุ่งการยุทธ แทนยุติ ธรรมฤ
 มิ่งอธรรมมิ่งต่อน โคตรม้วยมิ่งตาย

๑ บริภาศเตวีจตั้งให้ เทวา
 นำนาฏคินเคิมพา รับแคถ้ว
 แดงนโคศกศุคษดา กาดเมือ นนหอ
 กราบพระกราบผัวถ้ว คดาศเมือเมืองมาร

๒๗๔ โศตงรามเกียรติ์

๑ ทศเคี้ยวสุดแสนสุด ฝืนภักทร
สุดเจ็บแค้นสุดจัก ขยู่ได้
ชายเหตอเหง้อหยดรัก ภักทรชมวดเขมงแะ
แสนบ่อบังคมไท่ สดับคหน้ามาเมือง
๑ องคับรมพรหมเฝ้าผู้ ทรงธรรม์
เผยประกาศพจนอัน เพราะพร้อง
ขอบคุณพระหัตถาขวัญ คิถภักทร เมื่อนา
เพื่อพฤษมาเฝ้าค้อง ช่วยให้ ไชยพร
๑ ดิทธิกิจชอบดั้น เสร็จจผล ชอบเทอญ
ดิทธิกรรมควรชวน ออย่าแควตัว
ดิทธิธำภักคัตต คึงมั่ง คินา
ไชยปราบบาปพาดแผ้ว โดกยต่างปางเกษม
๑ อวยพรดาพระแก้ว คินเขา ฟ้านา
ทวยเทพคินดำเนา ทยง
ส้องพระเด็กพดเฝ้า พตางกดับ
ถึงพระพตาดังตง มนยงพงมาร

๘๗

๐ แด่ดงพงษ์กมเดศเจ้า จอมตง กาเฮย
 เถถึงฮาคันอนาองค์ ตรเื่อ
 มาตยมีครประยรวงษ์ มวญมอด หมดแฮ
 เื่อจักได้ ไครเกือ กิจกงตักนรมาร

๐ มณโฑเยาวตักษณนอม ทุดไซ
 ทรงชุ่นระคายไต หม่นเคว้า
 ข้าแม่ร่วมหญไทย จักคิด ไฉนแฮ
 การคักกรบเว้า สุตท้อรทมกรม

๐ หมายถึงตรคคพงไท ไอยกา
 ยังกตบพิพากษา เคกแดร์วัง
 จักให้ตั้งตั้งดา ดวงสวดาศ
 พิชิตท่านกตบแกตั้ง คำข้าคำประจาน

๐ อรรคเรศตบถ้อย พถนทุด
 ท่านไปนับว่าประยร อย่าเคว้า
 พระเศษนเรนทรสุริย โดกยเดื่อ งาแฮ
 ควรบราบปรบักษเว้า รบพนบถพี

๑ ทรงดัดบัลลังก์ทศเดชะ	พด้นคิด ไต้ย่ำ
เขยเวทของพระบิคุ	เรศทำว
กระบิตพิทซึ่งอิศ	ฉรรราช ประทานแะ
อาจปราบอริทรห้าว	ทำให้เค็กแฉง
๑ กองกฤษณ์หาคกรดคง	ตามนิยม
ชบุกระบิตทางพรหม	พรอกพร้อง
ดินแดนเจ็ดท่าผดัม	บิณรูป อมรแะ
ดุมได้กฤษณ์ทศของ	ดุดัดฉวน
๑ ศรีเดรัจฉาให้แต่งคง	พิช การเฮย
ยังพระเมรุศรี	เร้งเว้า
มโหทรรับชดี	ตารับ
เตรียมเดรัจฉาตามตั้งเจ้า	พิภพให้จ้อมมาร
๑ โองการสั่งให้จัด	โยธา
มวณห่มมาคยามา	พรังพร้อม
ศนานนธารแต่งกายา	กุมหอก แก้วเฮย
เถลิงรถพยุห้อม	รเห็จห้องเวหด

๑	คดตถานบรพทให้	โยธ
	รายรอบขอบคิรี	เนืองหน้า
	เปิดองเครองจากอินทริย	เดัดจตุ สนานแฮ
	ทรงเครองโยคเฝ้า	โพกม้วนโมพี
๑	ตรวมประจำหว่าตร้อย	พระศรี ศูตเฮย
	ภษิตตพิทศรี	ชาดยอม
	จับหอกกระบิตต	ดาศต อาศนเอย
	บรปอมรนอม	ตคตงภาวนา
๑	พันคาบหิยบรปเทยน	เทวณ
	โยนไต้ในกณทกรรรม	โรจร้อน
	ข้าณาจฤทชมนคอิน	อุคมเดช
	ปวงเทพหวาดฉิ่งชอน	สูไทศรศุติ
๑	ร้องทุกซจอมเทพท้าว	เทวณ
	พระมเหศวรทรงชรรม	ทราบไท
	ครัดตั้งจิตบถน	พด้นบอก
	เทพบุตรพาดให้	สูห้องตถานเรา

๒๗๘ โศตงรามเกียรติ์

- ๑ จิตุบทรมตั้งแต้ว รเห็จทยาน
- ยังทิพยามาสถาน กถ่างพร้อง
- พาดเทพบุตรหาญ ตุ่มหิศวรเจ้าแฮ
- ประนคบทเรศจ้อง ตัดคิมเบองบัญชา
- ๑ จิ้งองค์ อิศวรเอือน โยงการ
- ดุก่อนพาดหาญ เดชห้า
- ทศรภัคตรประพศิพาด มันทจ วิตแฮ
- คิดจกต่างเทพท้าว มอดดินดรวงดวรงค์
- ๑ เร็วไปยุทธแย่งวอ พิช มั่นเฮย
- ดรรพศัตรอสูร ออย่าแผ้ว
- เทเวศกับพาด รับกดับ กตายแฮ
- เปนเพศพานรแกดว รับต่างพรมาร
- ๑ ต่างแผลงวรเดขง่าง คิวพदन
- ทงทพิพตกุมภันท์ พ่ายม้วย
- ดิบภักตรเหต็อบเนตรฉน พบคิต นงนแฮ
- ข้ายนี้ลีตายด้วย ตำครร้ายรามผลาญ

๑ ไฉนมนคินชัพได้ มากง นนอ
 ฤว่าวายุบุตรจง จิตรแด่รัง
 จำจกตองยง ยุทธต่อ ฤทธิณา
 ตริเสร์จัมหอกแกตั้ง โดดเดี่ยวดวงประหาร

๑ พาด์โผนเผ่นเข้า ทยานยัน
 เขี่ยบชยิกจิกเคียรกระสรร ง่าจ้อง
 ดอดหัดบัดดอกหัน อสรเปลี่ยง พดิกแฮ
 เจอพระชรรคพันต้อง วาพดงกตางดิน

๑ ทศภักตรเทพดำตรต้อง ปานววย ชนม์เฮย
 สุตจักตัวรงค์กาย ต่อได้
 ผตริบถัมทยานหมาย มุ่งสู่ ตถานแฮ
 แค้นชุนกระมตใหม่ รทท้อฤไทยทวี่

๑ เทวาพานเรศร์ต่าง พิธีกรรม
 สันเสร์จเพยนเพศ์ผัน ไบ้ช้อง
 กถัมเปนเพศ์เทวัญ ดึงเก่า
 เหนิวเห็จเวหาค์ห้อง มหิศวร ใ้ทุ่ตความ

๒๘๐ โศตงรามเกียรติ์

- ๑ ราชปราชญ์ถึงนิเวศน์เข่า มณเฑียร
เดออาศน์หฤไทยเจียน จักม้วย
ไอ้อกแต่ตเพียร เคียวขับ คักแซ
มีแต่ยบย่อยด้วย มนุษย์แม่แมตงวัน
- ๑ มีหน้าซ้ำอกอ้าย พาด
มีนกลบคนชั่ว คอด้
ช่วยเพิ่มเดชไพรี ราชูรกร รบแฮ
สุดจิตจรจักคดกู นิเวศน์เกอกถวงษ
- ๑ อรรคเรศทราบบกิจเฝ้า จึ่งทุด ถามนา
ทรงเดชเหตุไคพุด เทวด์เค้รำ
ทรงสัดบั้งอคร บัดครัด คอบนา
พานเรศผัวเก่าเจ้า กตบพันคนผจญ
- ๑ ขาเขนทรทุดคอบถ้อย ฤาเห็น จริงเถย
ม้วยชีพใครคั้นเปน ย่าพร้อง
พิเภกซึ่งคัวเขญ คอยต่อ
ควรฆ่าจิงจักต้อง คัดเดียนคักหาญ

๑ นฤบาททรงสถับถ้อย เปรมปรา โมทย์ฮา
 ตรัสว่าจริงกัตยา กต้าวไซรั
 พิจักยกโยธา พินาฏ มินแฮ
 พถนตั้งอำมาตย์ให้ รุ่งแก้วจัดพด
 ๑ มโหทรรับตั้งเจ้า อสุรี
 วับริตจิตโยธี แก้วนกตา
 อิศวรรคชเส่น พร้อมพริง
 คอยเสด็จจอมเจ้าหตา ททองสนามใน
 ๑ ทศภักตรเสด็จเข้า ที่ตรง
 ทรงเครื่องพิไชยณรงค์ เพรศแพร้ว
 จับหอกกระบิตอง อางปราม คักแแป
 เสรีจตุรราชรถแก้ว เร่งให้เดินขบวน
 ๑ ถึงสนามยุทธตั้งให้ หยุดทัพ
 ใหม่นตามตำหรับ ตำสู้
 ทุกหมวดเร่งกำกับ ตรวจทั่ว
 วางอย่างพยัคฆ์นามกั ก่อให้ศึกแยง

๒๘๒ โคตงรามเกียรติ์

๘๘ ปางตรีภพนารทเจ้า จอมพา นรเฮย
 ออกทศอัฐภูดา คาชเฝ้า
 ทงตองนครวา นรแน่น อนันต์เฮย
 ยินคัมภโยธาเร้า กักก้องพสุธา
 ๑ ถามพิเภกว่าออ ทพิไคร เจ้าเฮย
 ทศภักตฤาคนใด ออกสู้
 ญาติมิตรร่วมหฤไทย มั่นมอด หมดฤ
 วานจิ่งว่างคักผู้ อากถ้ำมาผจญ
 ๑ น้อยทำวดีบถักตรน้อม ทตต่นอง
 เหตุทงคอดุรทรง คักไว้
 เพราะว่าทศภักตรปอง ผตัญชีพ เทพฮา
 แค้นที่เป็นพยานไท้ ธิราชเจ้าจอมพต
 ๑ ไปตงกฤษทักจโกถ เริงเมรุ มาศเฮย
 ชรบกระบิตพิทเค ชะกถ้ำ
 บันรูปอมรเท เวก์ท่ม เพติงแฮ
 ทราบอศิวรเจ้าฟ้า ตรัสให้พาด

๑	ไม่ล้างกฐนที่กิจทำว	โกธธา
	นึกว่าวายุบุตรคตา	คตาค์แต่รัง
	จึงยกพยุหมา	หมายพิฆาฏ ข้าแษ
	โกธธว่าข้าบาทแกตั้ง	นอมเกตุ้ทุดไท
๑	องค์บรมนารถเจ้า	ตดับดาร์
	ตรัสว่าพระยามาร	อย่าเค้รำ
	เรารักท่านเปรียบปาน	ป็นชีพ เราฤ
	ฤจะให้รำพเร้า	ตวงตางเยยโนน
๑	พตัมเผยตี่หนาทเออน	โองการ
	ตั่งอนุชาชาญ	ช่วยง
	พิเรกอย่าให้พาน	พะต่าคร ตราเฮย
	ตี่ครพริบเว้งตง	พยุห้าวหาญรณ
๑	บุตรรวรบตั้งแต่ว	ชุตกร
	เว้งจัตนิกรพานร	แกว่นกต่า
	ทงตองพระนกร	รวมรวบ
	เทียบบรลประทับถ่า	ชิวราชเจ้าจอมพล

๒๘๔ โคตงรามเกียรติ์

๐ ชะไมยตรงดินรุตว์าน	บริสุทธี
ทรงเครื่องพิไชยยุทธ	เพริศพร้อม
กระดิ่งเทพยตร์ราดูช	ยุรยาคร
เถลิงรณิกกรน้อม	นอบเกล้าเดินชบวน
๐ ทพิ้งจึ่งหยุดตง	โยธา
โกถพิพอดุรมา	มันไฉ
ทศเคี้ยวทอดทฤษณา	ตาดเด็ด
จึ่งขับหม้อสุรให้	ไต้ต่างพานร
๐ นิตราชขับกระบี่เข้า	โคมประจัญ
ยักษ์แผ่นดิงโผนพัน	ชัพต่าง
ราพร้ายเพงพตชนช	วายวอด
พตันจับศรแผดงคว้าง	ไต้เดี่ยวประหาร ดิง
๐ ภูชงคัยตกระบี่คอง	ศรมาร
ตายกตาคนฤบาท	ยั้งคั่น
ตันศรไต้ตั้งหาร	ยักษ์วอด
กระบี่ทมต่างแมน	มอดพันคนผจญ

- ๑ ราพร้ายหมายมุ่งคัน อสุรา
 พิเภกด้วยโกธธา ชาติของ
 เห็นแอมแทมรดา องค์พระ ดักขณเษย
 จิงขับริบ์จ้อง จักต่างช้วน
- ๑ พระดักขณองอาจด้วย เตธา
 เห็นยักษหักโหมมา โกรธเกรี้ยว
 จิงจับอรรควา ทิตเห็นยว แผลงแฮ
 ถูกรทศกัศรเดยว ได้ต่างพยุหพด
- ๑ ทศกัศรคว่างจักรต่าง เหล่าพา นวเษย
 ไซติช่วงเปดวเพติงดา คาชใหม่
 พระดักขณด้นอศิวา ดำงจักร เดอียดแฮ
 เปนท่าฝนดับให้ มอดดินหมดควัน
- ๑ ทศกัศรบริกรเจ้า พดางยด
 หาพิเภกจะผจญ เจอะไถ่
 คำว่าชาติทรชน ไม้คิถิ คุณเดย
 คี่แต่สาวได้ให้ แก่เลี้ยงศัทรู

๑ รั้เด้ห้กตค้กัถัน	ภุกถับ
ฆ่าโคตรประยุรบ	ย้อยม้วย
เค้ยมังจักขาดพิบ	ออยที่ นันเฮย
พถันพุงหอกไปดวย	เดชหัวหญ่ไทยหาญ
๑ พระถกษณกถวหอกตอง	พระยา พิเภก
จิงจับศรัศักดา	บับบอง
กระบิตพิทชัตมา	ถกพระ กายแธ
ตุ้ดจะทานองคตอง	ตกพนบถพ
๑ ภูวนารถเห็นหอกตอง	อนชา
ดาตเด็ชคตองอร่า	แหตกร่า
จิงแถงสาตรศักดา	พรหมมาศ
บักอกทศภักตรท้าว	ตกถงถงถางดิน
๑ ทศเค้ยมคองสาตรแม่	ชพววย
เจ้บท่วสัถถาย	รัมเร้า
พถางร่ายวิทยาหาย	พอย่า ค้าแธ
จิงเด็กพยุหะเจ้า	นิเวศน์ปถมหญ่ไทยทว

๑ ราเมศเห็นยักษ์เมือ	ยั้งนคร
เด็ดจากรถบพจร	ตั้งน้อง
ตดองคัจับหอกถอน	ไปเค็ด็อน คดาศ์แฮ
ชื้อนเกษวางคักพร้อง	พรวัดันดัมประดี
๑ เต็งยงตำนิกรแซ่ชรวง	ไค้กคัตย
เย้นยะเยือกพนมวัน	หวนันว่า
ต่างคนว่าว่าพรพรรณ	ชตเนตร นองแฮ
ชวณดัดบชบหน้า	เพียบพนเมทน
๑ รื้อนอาศน์อมเรศเจ้า	จอมภพ
จ้งเพ่งทิพเนตรดับ	เดอดคิน
ไซทิพยอุทกอบ	อวนกถัน ฟั่งนา
ทรวาบทว่านดักนธัดัน	กตบพนคนชนม
๑ พระกฤษณรักษพน	คินองค
เห็นพระดักษณ เบคง	ชัพไค
ครัดถามอนชพงษ์	พรหมอาจ ฐฎา
คือจักทำไคให้	ชัพนองเราคัน

๑ พิเภกประนคณ้อม	ทุดพถัน
โอดถซึ่งแกกัณ	ไปซ้อง
โปรดใช้กระบิทรอัน	เวียงเดช
ไปเก็บมาทาท้อง	หุดดไคคิงประสงค์
๑ ตั้งขรณักรชวาเบอง	พถัญญู เขาเฮย
มุดอศุภราชมี	อัยถา
แม่หินราชนาค	เรอเก็บ ใว้หน้า
ถูบททศัภักตรช่า	ช่อนใว้เปนเขนย
๑ พระตรัภวนารถเคอน	โองการ
ตั้งบุครพระพายชาญ	เดชแกถั่ว
จงไปตั้งขุนมาร	พิเภก บอกเฮย
ไค้ไถ้ร้จสมตั้งถั่ว	ออย่าช่ามาพถัน
๑ หนุมานรบตั้งถั่ว	ชุตถา
พถางร่ายเวทมนครา	ช่านข้าง
แปดงกายตั้งพรหมมา	ภักตรดี
ตอยถะถั่วเวทาศคว้าง	มุงไม้ไพรพนม

๘๘ ๑ วายุนุครบพันดูเบอง	พตัญญู เขาเฮย
ยกเหตุพระจักรี	ออกอ้าง
เทเวศร์ทราบยินดี	บอกสัตว์รพ ยาแฮ
เก็บเด็กรัจะเห็จคว้าง	บ้ายเบองอินทกาด
๑ คดถามคธาโอษฐ์	หาพตน์
ดาวคาษสุริยจันทร์	เบตงเบตอง
เก็บมตอศกอน	สัตว์เดรัจฉ
ชาแทรกกรับดูเบอง	นเวศน์ท้าวบาตาด
๑ ตูตถานแจงกจทาว	นาคา
ตั้งเดรัจฉเชอปรัดดา	ตั้งให้
วายนุครรบคีตา	ถารับ เร็ดแฮ
แทรกแผ่นพสุธาไค้	ระเห็จห้องเวहन
๑ บันตุนักเรศเจ้า	ตงกา
ตั้งตักยให้คีตา	ถิวคว้าง
ถอยบนกตบเมฆา	ตมจิตร
ตงจับพรหมภักตงร้าง	ตั้งบแต่ตั้งมาร

๑ พถันร่ายพระเวทให้	ขสุรา
หัดับหมตทั้งดงกา	เกิดชนกตั้ง
จึงถอดยออดพรหมมา	แต่โง่รัง
แต่ัวเหวียงพรหมภักตรทั้ง	แหดกสันดินไหว
๑ ถอดดงตรงจิกเกด้า	ขุนมาร
เงองำครจิกผตัญ	ชีพไซร์
คิดว่าพระอวดตาร	ไปตั้ง มานา
จักตวงโองการไท้	กรังกรวเกรงทณซ์
๑ จำกูจักคิดแกดั่ง	ประจามัน
ให้อบบายเทวัญ	ทอหตา
จึงจับเกษผูกกัน	กับเกษ เมียแฮ
จาฤกตงที่หน้า	ผากแล้วสาปอสูร
๑ พถันผดกเคียรยภษด้วย	โกรธา
ชักตกคีตมา	ไปช้อง
เหาะชนดู่เมฆา	หียบแม่ หินเฮย
ถอยตะถิวเวหาค์ห้อง	ตคนวเดี่ยวถุ้ง

๑ ตู๋เบ็องบเตรศน์อ้อม ถวายสัตว์รพ ยาเฮีย
 ฅตองเหตุเกษกุ่มภันท์ ผูกไว้
 ทรวงทราบเหตุไทยหรร ษาศรีดี ชมแฉ
 ความชอบใช้ไต่ได้ ทุกครั้งคว่าฉนรงค์
 ๑ พัฒนประกอบโอดถให้ อนุชา
 ฝั้นเต็ร็จเชอปรัดดา ผ่องแผ้ว
 ตั้งให้เค็ด็อนโยธา ทัพกตบ
 คินธุ์พตบพดาแต้ว ด้พวงพร้อมพานรินทร
 ๑ ตำรันค้แจ้งเหตุชน แดะทยาน เร็วแฉ
 ถึงบอกเด่นามาร ไบ้ช้า
 ค่างคณคตบทวาร เร็วกแซ่ ชรั้องแฉ
 โขตนจำชาวแม่ว่า วุ่นทงวงใน
 ๑ ทศเค็ยรต่างเวทพน อินทริย
 แกว่คัมท้อตุ้ร แซ่ชรั้อง
 ไบ้ทราบเหตุร้ายค้ จังผงก เค็ยรแฉ
 ผมคิตผมเม็ยชอง ชาติคั่นเค็องใจ

๑ มณโฑ ^๑ ร ^๑ ตั้ง ^๑ ต้น	ต้ม ^๑ ประ ^๑ ค ^๑
อุ ^๑ ตุ ^๑ ตุ ^๑ ค ^๑ ค ^๑ ค ^๑ เก ^๑ ษ ^๑	ไซ ^๑ ว ^๑ ค ^๑ ว ^๑
พ ^๑ ต ^๑ ง ^๑ ถ ^๑ า ^๑ ม ^๑ พ ^๑ ระ ^๑ ด ^๑ ำ ^๑ มี ^๑	หนี ^๑ เห ^๑ ตุ ^๑ ไ ^๑ ด ^๑ ฤ ^๑
จ ^๑ ิง ^๑ ถ ^๑ า ^๑ ก ^๑ ค ^๑ ค ^๑ ค ^๑ ม ^๑ ข ^๑ ำ	ผ ^๑ ก ^๑ ไ ^๑ ว ^๑ เ ^๑ ย ^๑ เ ^๑ น ^๑
๑ รา ^๑ พ ^๑ ร ^๑ าย ^๑ พิ ^๑ โร ^๑ ช ^๑ ร ^๑ อน ^๑	ว ^๑ ญ ^๑ ญา
พ ^๑ ด ^๑ ัน ^๑ ช ^๑ ัก ^๑ พ ^๑ ระ ^๑ ช ^๑ ร ^๑ ค ^๑ มา ^๑	ห ^๑ ิน ^๑ ห ^๑ ำ
ไป ^๑ ช ^๑ า ^๑ ค ^๑ ย ^๑ ิง ^๑ โก ^๑ ร ^๑ ช ^๑ า	ค ^๑ า ^๑ ด ^๑ เค ^๑ ็ด ^๑ ค ^๑
ผ ^๑ ัว ^๑ ช ^๑ ัก ^๑ เม ^๑ ย ^๑ ค ^๑ ค ^๑ ช ^๑ ำ	เย ^๑ ย ^๑ ย ^๑ อ ^๑ พ ^๑ ด ^๑ ว ^๑ น
๑ ท ^๑ ำ ^๑ ว ^๑ ย ^๑ ด ^๑ ป ^๑ ร ^๑ าง ^๑ ไป ^๑ ร ^๑ ัง ^๑ ด ^๑ ำ ^๑	ห ^๑ ิน ^๑ ห ^๑ าย ^๑ อ ^๑ ีก ^๑ เ ^๑ ย ^๑
เ ^๑ อ ^๑ น ^๑ ค ^๑ ษ ^๑ ก ^๑ ร ^๑ ห ^๑ มา ^๑ ย ^๑	ร ^๑ อบ ^๑ ร ^๑
เ ^๑ ย ^๑ บ ^๑ อ ^๑ ก ^๑ นิ ^๑ ก ^๑ ร ^๑ ผ ^๑ าย ^๑	ผ ^๑ ัน ^๑ ร ^๑ ีบ ^๑ ไป ^๑ เ ^๑ ย ^๑
เช ^๑ ิญ ^๑ พ ^๑ ระ ^๑ น ^๑ ัก ^๑ สิ ^๑ ท ^๑ ิ ^๑ ษ ^๑ ผู้ ^๑	เว ^๑ ท ^๑ ถ ^๑ ำ ^๑ มา ^๑ เร ^๑ ็ว
๑ โค ^๑ ม ^๑ ท ^๑ ร ^๑ ท ^๑ ร ^๑ า ^๑ ม ^๑ เ ^๑ ร ^๑ ี่ ^๑ จ ^๑ ตั้ง ^๑	ต ^๑ น ^๑ ถ ^๑ า ^๑ น ^๑ มา ^๑ น ^๑ า
ถ ^๑ ิง ^๑ น ^๑ ิ ^๑ เว ^๑ ค ^๑ ัน ^๑ ตั้ง ^๑ ถ ^๑ า ^๑ น	ส ^๑ ถ ^๑ ิ ^๑ ถ ^๑ ย ^๑ ไ ^๑ ้
แ ^๑ ถ ^๑ เ ^๑ เห็น ^๑ พ ^๑ ระ ^๑ ย ^๑ า ^๑ มา ^๑ ร	จ ^๑ ิง ^๑ ไ ^๑ ค ^๑ ถ ^๑ า ^๑ ม ^๑ แ ^๑ ย
เ ^๑ อ ^๑ ย ^๑ เห ^๑ ตุ ^๑ ไ ^๑ ค ^๑ จ ^๑ ิง ^๑ ไ ^๑ ้	เย ^๑ ย ^๑ ย ^๑ อ ^๑ ห ^๑ ัว ^๑ ก ^๑ ัน

๑ ดิบโษฐุบอกเหตุตื่น เดรัจฉาน
 คบค้เร่งขมขมัน พร้าเพื่อ
 เด็กกคตเวทมนต์สุวรรณ มาเค็ก
 กนกบกกกาเจ้อ หมดต้นพงคร
 ๑ ไปหลุดจิงตวงยาม อัดอิด
 ชกมคตหมอมาคต เชือดทง
 จนเหนื่อยหอบอึดอึด ผมไป ซาดแฮ
 ดงนงทาหน้าบง เด็กนามนคพรม
 ๑ ยักย้ายหลายเดหัดัน วิทยา
 ปตาดจิตจรเจอะรอยจา ถูกไ้ว
 ที่นตาดอสุรา ปานหมัก
 เขม้นอ่านรู้ คักไ้ว บอกร่างทศกรรัฐ
 ๑ สูดอกกจักแก๊ กรรมคัว เองเอย
 มนส์บไ้วทหิว อ้อเจ้า
 ให้เมื่อยคบหัวผัว ด้ามเปาะ หุดคنو
 เร่งคบคบกันเข้า ขย้าเออนอขายใคร

๑ ราพร้ายแจ้เจ็ดม	ปานววย ชนม์เฮย
ตั้งหนิงพระกริกาย	ชาดกตง
แข่งจิครว่าเจ้าถ่าย	สวาศัพ แม่เฮย
ตบเกิดอย่างนึ่งทง	ทอคช้ายูโย
๑ มณโฑยีนคัมภ์เค้รำ	แต่นทวี่
ไม่อาจตบด้าม	แต่จ้อง
ท้าวโกรรชดเกษ	คุดำ
นางชดไม่ไตตอง	ตบแตวหลุดพตน
๑ อสุรพงษ์พรหมเมศ์คั้น	ชบพัน
ตบศว่าออกรรฐ	อย่าเค้รำ
แก่ไซรมมอมัน	คิกว่า
กุกักดาหิตานเจ้า	บอกแต่วระเห็จจร
๑ ราพร้ายสุดคคิดคั้น	แต่นดำ หัดเฮย
พถันนกว่าเชษฐา	หนิงไท้
ครองกรุงจักรวาปปรา	กฏเดช
ตั้งมโหทรให้	รับเมือเชิญมา

๑ ทักษิณสูรทราบให้
พร้อมเสด็จจับศรรณ

เดวียมพด
มัยเรว

ทรงรถสู่เวหน
จึ่งเสด็จยุรยาตร์เต้า

ดุเขตร นครแษ
สถิตยที่ของพระโรงคัต

๑ ทศภักตรไธมนันคั่นอ้อม
ค่างขึ้นชมปรีดา
เชิญเสด็จพระกระยา
นางรบำรำร้อง

เชษฐา
พว้าพว้า
เฮมโอย
จับไม้ไม้ไหร

๑ เสวดยเสด็จจึ่งออกเฮอน
ตาอนุชาชาญ

โองการ
ยาตร์เยอง

กุมศรรตรวจทวยหาญ
จึ่งเสด็จจับทจรเบอง

พร้อมเสด็จ
รถแก้วแกมศุวรรณ

๑ อิศวรรถคชมีก้อง
รับเร่งจัตระเตนา
ถึงตนามตั้งโยธา
ตามทีตั้งนามเข้า

เกริกกา ภาคเอย
ร่าเร้า
หยุดอยู่
จึ่งจ้องโจอมผจญ

๒๘๒ โคตงรามเกียรติ์

๑๐๐ จักกฤษณนิทรครึกฐ์ ดงคราม ยักษ์เฮย
จนจวบปัจฉิมยาม รุ่งเช้า
จากอาศน์สู่ดงงาม เครื่องประดับ
แต่ดีจอกเตนาคเฝ้า อเนกหน้าอันเคี้ยว
๑ รยนิยักษ์ให้ออ อึ่งคณิง
ถามพิเภกพตฉิ่ง คอบไต
ทัพจอมจักรวาฬถึง ดนามยทธ
ขอพระยกพยุหไต่ ปราบเดียนศึกมาร
๑ ฟังทตจิ่งตั้งให้ จิตพหุด
ตุครีพรบเควียมพด เพียบพน
ตองกระษัตริย์ตรงชด ทรงเครื่อง เดรัจฉ
ทรงรถถึงให้ครน ยাত্রยงธรรม์
๑ ส่มยาปรากฏอ้าง ทัพพา ตุวเฮย
ยีนรถตางโยธา พรังพร้อม
เห็นข้าศึกยกมา ที่รบ
พตางตั้งพหุดห้อม โอบหุ้มคตุมบอน

๑ ปวงพานเรศร์ห้า	หาญดมัตถ
โหมหทัยกษัประหยัด	ค่อสู
ถึงพิศยักษัพันบค	กระบี่ขบ กระเด็นแฮ
มารพ่ายตายคุดค	รอดบ้างต่างหนี
๑ ทพิณาส์วชนแค้น	เคืองครน
น้ำแหว่นยวส่ายศรพถัน	ไพล่พลัด
จากแต่งดุกอนันต์	อเนกนับ มากนา
ต้องเหตาดพิงค	ตืดมตายหตาย
๑ กฤษณแผลงพรหมมาศต้อง	รลหัก
ถึงทถกศรศกค	รอดค
มารนิมตรกายยักษ	ใหญ่แทรก สุชาแฮ
ข้าโษษรูพดางแถบดิน	บิตบ้องแดงสุริย
๑ เหตาดึงเห็นมคค	ผดเชิง
วงตะเร็ดเบ็ดเบ็ง	บันมี
งมเงอะกระเจอะกระเจิง	เข้าปาก ยักษเสย
อสุรขบกระบ	ขยอกแฉ้วเดยถดิน

๖๘๘ โคลงรามเกียรติ์

- ๑ จักรกฤษณ์เห็นเหตุสิ้น ทุกประการ
ถามพิเภกผู้ชาญ เดชรู้
พิเภกกล่าวสอนองสาร ตามเหตุ
ขอพระไชยกระบี่ผู้ ฤทธิเรืองไปผดาม
- ๑ ทรงศรทราบเล่ห์จิตสิ้น ส่งได้ย
ตั้งบุตรอินไทย กระบี่แกดัว
ศุครีพรบครวไถย จวบยักษใหญ่นา
นิมิตรรบตั้งพรหมแก้ว เช่นข้อค้ออสูร
- ๑ กุมภีณศพนันหารบ โรมรัน
ศุครีพโจมประจัน ไชวคคว่า
แกว่งครฟาคยักษพด้น กรชาค
กระบัตตอยดองฟ้า สู้ไท้ทุกระบิต
- ๑ พระทรงตั้งขตั้งให้ มาคุดดี
ขับริถสูยักษี หน่วงน้ำว
พรหมมาศตันทันที คว้านแหวะ ใต้น้ำ
ดิงทีในพุงท้าว ทดักถันออกมา

๑ สิบแปดมงกุฎก่อน	คัทพ
มารแตกย่นย่อยับ	พ่ายแพ้
พิเภกกล่าวถึงดับ	ตัญชีพ แดนา
ผิอุทกพิพแก่	กระบนนพตันเปน
๑ หวิรักษประจักษถอย	ทุดถาดง
กรก่งขนูแผง	ด้นนหัต้า
นฤนาทกระทั้งแขวง	เมรุมาศ
องค์อมรบันพา	ทรวบแถวเว็ดถึง
๑ พตางดำรัดตั้งให้	เวศณู กรวมเฮย
ไปรยอุมฤตยดินทุ	ประดีทริธา
ชบถึงซึ่งอตุ	รเด็พยวอด วายนอ
กระบี่ต้องตองนา	ทพิพพนคนเปน
๑ จิงจอมเมรุมาศเจ้า	กัมเท เวศเฮย
ต่างเหาะรเห็จเห	ดู้ห้อย
ทรงครุขประจวบเว	ดาเด็ก พดพ้อ
คั่นกลับพดับพตาทอ้ง	เถอนไม้ ไพรพนม

๑ คอขเหตวรีบเร้งม้	คอบตะโพง
ถึงที่เข้พระโรง	รีบเฝ้
ทุดเส้ร้จ้ด้นเค็ยวโคตง	ชยาคคัก
อสุรรีบเด็ค้จ้เข้	ด้ห้องมเหษ้
๑ เด้ความคตมเหตุด้น	ทุดประกกร
อัคราชด้นองดว	ท้านไท้
ชอตงพรชชญ	ด้นชัพ
พระอมประทงนไว	เค็กนชนม คิน
๑ ทค้เค็ยวดีค้บถอย	ทุดเจตย
เออแม่มณโฑเอ็ย	นงได
ท้าเกดคยอช้เตย	ชวญเนตร พิน
ชบศพรากษชไว	ชวญว้รณรงค้
๑ ออกพระโตงด้งไท้	มนตรี
เร้งแตงทพธิ	อช้ช้
อ้มคยวรีบจวดี	มปตก โรงแ่
ครบด้งเค็ร้ของสุคระย้	ม่อนววงเร้ง.

๑ เอกองค์อัครเวศก์ท้าว	ราพนา สุรเอย
ผู้ตั้งวังคองศา	ผ่องแผ้ว
ทรงเครื่องอย่างนางดา	บศนาค กรณา
ประทัมที่มณฑลแก้ว	นั่งเขำบริกรรม
๑ ปางส่องโอรสเจ้า	ดงกา
เกิดแต่นางไอยรา	รับเฝ้า
ออกโอรสรูกราบทูตดา	องค์อัคร กรรณเอย
ไปสู่ไท้ทเวศก์เจ้า	พิภพพนดงกา
๑ อัครกรรณกระษัตริย์เจ้า	กรงครำ
คำรัสตั้งมารอ้า	มาตย์เฝ้า
ให้จัดไพร่ประจำ	เขนกา
กาดจักร์ทวนเต้า	ตรวจพนพตมาร
๑ คิริวันทงทศ	คิริขร
ตั้งเสด็จสร่วมชาภรณ์	เพ็ชรแพรว
ตั้งทวงอัครจร	โดยทวน พตนา
ถึงเกาะดงกาแก้ว	รับเขำบังคมคัต

๑ ท้าวตีบหัตถ์เขื่อน	โองการ
ครัดแก้วราชกุมาร	พี่น้อง
ต้องมนุษย์กับสิงหาญ	เหตุเหตุ
ฆ่ายักษ์กายศัพซื่อน	กตาดกตั้งเกิดอนันตนาม
๑ ต้องราชโอรสได้	ฟังครัด
ห้อมนึ่งประนมหัตถ์	ตอบท้าว
พระองค์อย่าโทมนัส	ในศึก
ซำรบกับแดนด้าว	คิบริอนพตมาร
๑ ทศกัณฐ์ดัดบัลลัย	ทุดตำร
ตรวจว่าแสนตำราญ	ตั้ง
อำมาตย์รับโองการ	โดยด่วน
จัดไพร่พร้อมสรรพ	บอกเข้ากองเกณฑ์
๑ ทศกรรฐ์กับบุตรท้าว	ต้ององค์
สร้างเสร็จจรดรวมเครื่องขง	ยุทธแล้ว
ต้องมารคุมจตุรงค์	ทัพหน้า
ถึงสมรภูมิแล้ว	ให้เร้าเอาไชย

๑๐๑ เอกองค์ทรงครุฑแกดัว เกียรติขจร
 เด็ดจอกปลวงพานร นอบไหว
 เตี้ยงอสุรคัมภีร โห้ถั่น
 ถามพิเภกว่าใครไซ้ ยกรพตมา
 ๑ โหรยักษยามเด็กรู้ เรือทต
 นายทพิราพนาสูร แน่นแท้
 คัมภีร์ของบุตรตระกูล เกิดกับ คเชนทร์เฮย
 เชิญเด็กรู้ไปปราบแม่ จักได้ ไชยอินทร์
 ๑ ชทราบทนต์เด็กรู้แล้ว โองการ
 ตั้งบุตรสุริยชาญ ออย่าช้า
 สุกْرِพรัมบวรหาร มาจัด พดแผ
 เด็กรู้สรรพทพิพหงหน้า ปักบ้องกองหัตถวง
 ๑ ส่ององค์ทรงเครื่องแก้ว จับคิดปล
 ทรงรถอมรินทร์ อร่ามพร้อย
 พระตักษณแยกหม่กระบิณ เปนทพิ นำเฮย
 ได้ฤกษ์เค็ดอนพดคต้อย ดูพันต์มรภูมิ

๑ ทศเคียวทรงคชแกดัว	กตางณรังค์
ตั้งบุศกรเข่ายุทธยง	อย่าซ้ำ
พลบักษกระบี่ตรง	ควรรบ กั้นแย
พระตักษณแสดงลูกมา	ชัพสันทงตอง
๑ ทวีราชโอรสเจ้า	ดงกา
แสดงดำครเก่าตั้งมา	ร้อนคว้าง
องค์พระอนุชา	หัตถ์หน่วง คีตปเฮษ
พลันตณตูกศรต่าง	บุศกรทาวทงตอง
๑ ทศภักตรคว่างจักรต่าง	ชัพกระบิรินทร์
จักรกฤษณแสดงพรหมมาศคีตป	กระบิพน
กุมภันท์เพ่งภักตรนิ	เห็นบุศกร ม้วยแย
โคกชบดอ๊กด่อน	ชบข้างแอบไพร
๑ มณโฑนงนบนิ้ว	บริกำม
กอบกจิพิชี่ดำ	เหรีจแกดัว
มอบอุทกให้อำ	มาตยชื้อ มโหทร
เหาะจากดงกาแกดัว	ม่อนานอมถวาย

๑	ราพร้ายรับม่อน้ำ	ทิพยประ พรมเฮย
	บีค้ำข้งมรณะ	กตัมพิน
	คบหัดถศร์ดีนิคะ	ชาญเขี้ยว จริงนอ
	ตั้งอสูรเพียบพน	อย่าซ้ำประดาคี
๑	บรรดาบีค้ำจร้าย	ฤทธิแรง ฌรงคฤ
	โรมรูกบทุกพันแทง	ทวดหน้า
	กระบิณค้อยุทธแยง	ย่นย่อ จิตรเฮย
	ค่างแยกแตกยบว่า	ดุนทองทไฟไซ
๑	ศุกรพองคตทง	หณมาน
	พิฆาฏอสูรดำชาวน	ป่นบี
	ถึงเดวเหล่าบวิจว	แปดกปตาด ใจนา
	ปวงบีค้ำจตายก็	กตัมกตุมตตุมตง
๑	องค์นารายธิราชเวอง	โรมยักษ์
	พระหัดถจับศร์ศักดี	เลี้ยงซัก
	แดงพตณตูกนหนบัก	อกบีค้ำจ
	อสูรกายแกดักดำ	รูปนพตณตุมตง

๗๐๖ โศตงรามเกียรติ์

๑ ทศกัณฐ์รวิภักตี	ประพรม
บีศำจพิณกลุ่มกตม	รบรำ
จักรกฤษณคิครปรารมภ์	ถามเหตุ พิเภกเฮย
อสูรเปนพรังหน้า	จิกแกกตไฉน
๑ ยักษ์ ไทรยอหดถั่ว	ทุดพด้น
อุทกพิพมณ โทสร	เด็กใช้
รับแก พริชอน	ตั้งวาค รศนา
อีกพระแดงศรีให้	โอบอ้อมต้อมอสูร
๑ พระพังพิเภกแจ้ง	จับศิปล แดงเฮย
เปนช่ายโอบอสูรนทร	แน่นแพน
แต่วรับตั้งตำกระบิต	กับเหล่า ดิงนอ
เร็วเร่งไปคอบคั้น	คึดคั้นกตพิธิ
๑ นิตนตวายุบตรทง	ชมภพาด
รับตั้งองค์ขวดตาร	นอบน้อม
พาพตกิงสมุททหาร	เดินค้วน
ถึงเขตรตรงกาพร้อม	หยุดยั้งแปลงกาย

- ๑ ชมภูพาดนิมิตร์แมน การุณ ราชเอย
 นิตนตเปนกุญ ชเวศักถ้ำ
 วายบตรีคือชน ทศภักตร์
 ดิงไฟร์พรงพร้อมหน้า นิมิตรเพียงพดमार
- ๑ ยกพดเร้งรับเข้า ดงกา
 ค่างชักถามกัจจา แซ่ซ้อง
 กระบี่บอกชาวประชา เดรัจคัก แด้วพ่อ
 ดิงมนุษย์พนอง มอคมวยฤาหตอ
- ๑ ดงจากคอกษเข้า โรงพิธิ
 นงแนบตาบคั้น บอกล้อง
 ว่าอริราชไฟร์ วายวอด หมดแด
 เซิญสถิตยสถานห้อง นังชำไยไฉน
- ๑ ถังปรางพตางพตอจ้อ เจรจา
 คิงแตนดงกา ดงบเดียน
 เพราะเจ้าเศกชารา ชุบชัพ ยักษแซ
 นางคอบว่าผิดเพยน เวทชำดงกาจม

๑	ตูกตมตมเด่นหน้อง	แนบตนิท
	รศร์วชนชฐจิตร	แรกรู้
	นางตมานตมคพิศ	ตวตตริศ รักแยะ
	อรแอบกระบี่ชู้	แนแททศเคียร
๑	ตองทหารชาญยุทธทง	พลตง
	นุดตากกระชากชิง	ชวยรือ
	โรจราชพิธิ์หญิง	ยับย้อย ตงแยะ
	ราชวคิรณคิรขงยอ	เยอตันถอนเต้า
๑	วายุบุตรกต่าวเตศเต้า	โตมตา
	พิจะยกโยธา	เทยวคัน
	จับพิเภกมัตมา	คัคคีสะ เตียบเฮย
	กระบัตจากห้องพน	วิบชนคชสาร
๑	เดินพตจนจวมไกต้	กองทัพ
	แปดงเพศจากมารตรรพ	ต้วนเผ้า
	ทูลแยบพิธิ์ยับ	พระตริต ชมเฮย
	แต้วตั้งตู่ครีพเข้า	ไต้ต้างเหต่าอสูร

๑ ขุนมารเห็นปีศาจม้วย	มรณทัมด
นาทพยทจะรด	ชัคช้อง
ไต้คเชนทรได้ดังด	เดียดวง หน้เฮย
ราเมศ์แดงศรัค้อง	เมาแก้แดงหาย
๑ องคนารายนันตนา	ศรัไชย
พดยักษ้แดงข้างประไตย	ชัพเปตอง
ทศรัภักตรคุดเค็ชใจ	คว่างจักร มาแฮ
วิคณน้าวศรัเยอง	ถนตางจักรอสูร
๑ ราพรัายแรงเรียวดีน	ตัตคทรวง
คับอกวิคททรวง	เพียบแท
ดิงเยาะกต่าวถั่งคอง	ตัมรมัง กุเอย
โอบานนพชแม่	แหตกแต้วดิงตย
๑ จั้งชอนเด็กทัพแต้ว	เจรวจา
เย็นค้ำพระสุรัยา	ดัมแต้ว
นารายน้คอบบอสูร	ตามจิตร ท่านเทชญ
พตางตั้งเค็ดอนพดแคต้ว	คตาศ้เข้าพดัมพดา

๗๑๐ โคตงรามเกียรติ์

๑๐๒ สิบเศียรศูรภาพผู้ ทรงจักร
 เห็นพยุหรามดกษณิ์ ตาศ์แก้ว
 รวบรวมนิกรยักษ์ ยงหตบ เหนือแฮ
 เร็วเร็วกตบคั้นแค้นคั่ว คดาศ์เข้าเขตวชิษฐ์
 ๑ ครันถึงนคเรศ์เข้า คั่นวง
 เห็นจากคารุงรัง รกเรยว
 เอะโรงพิษฐ์พัง เพราะเหตุ ไฉนนอ
 หนักพระไทยพตางเดยว หัดกชนปรางทอง
 ๑ เห็นมณโฑตถิตยหอง พิมาน
 นั่งแอบองคองคราญ ชักไซ้
 ค้วนตะพิษฐ์การ ไยนั้น อนุชนา
 ใครซึ่งมาบอกให้ เด็กต่างจรรยา
 ๑ ต่งครามครานเกอบ มีไชย
 ด้วยบีคัจจุไรทกร กาจแกตั่ว
 เคียวขับกตบสุดชษัย ผุ่งบีคัจ
 เพราะอุทกพิพยแค้นคั่ว คดาศ์เข้าเตี้ยเชิง

๑) แค้นใจไฉนรับทั้ง ทอดกิจ เลี้ยญา
 ฤกว่าอรใคร่สัถยิ์ แทนแก้ว
 หนึ่งนานเหนื่อยเหมื่อยปฤษ ฆวางคั่นก ฌนัณญา
 เพราะบอเคยขาดแคล้ว คตาศผู้ผดงถนอม
 ๑) มณโฑตอบถ้อยพระ ทรงฤทธิ
 ไฉนพระจะพานผิด แก้ว
 พระว่าปัจจามิตร ม้วยมอด หมดแฮ
 ให้เด็กพิชิตว่า แแยงรือโรงเดี่ยว
 ๑) ยังพาข้ามาทชน ปรางมณ ึนนา
 ครัสว่าพิเภกหนึ่ รอดได้
 จะควนยกโยธา ไปเช่น ฆ่าแฮ
 พระเค็ด็อบแควงคำให้ ด็อบต้นดาวสนม
 ๑) ทรงสัดบัสคุดค้อง ใจนึก แถ้วนอ
 เห็นคตอดดับภก ต่วงรู้
 มณโฑถูกถกตัก เลี้ยกิจ ภายนา
 ครางวันบ่นออกอัฐ อกเพียงเพดิงเผา

๑ จักเผยแพร่จนออกได้ ดังฤๅ
 ชาวจักขรวรกาย โดกหัตถ์
 ใครขึ้นไม่อาจคือ อ้ายหนุ มานแฮ
 แปรตงรูปโดยฤทธิจักต่า อาจแกต้งแปดงกุ
 ๑ ครว้ถ้กระซิบอรรคเรศแกว กับกรรณ
 สัมพรทราบแด่นโคกค้ำจย สดบดัม
 ราพนาสุรดำคัญ ขนิษฐวอด วายแฮ
 ช้อนเกษศระกองกัม ภาคทร์ให้พิโรครวญ
 ๑ คลายโคกธตั้งให้ นำสู่คนช้ ขารเฮย
 มาชะโตมณฑมต กตบพน
 ฟูมฟายพระอดุชต ขารถึง แถวแฮ
 ครวญคว่ำกำสรดัดอน โยษฐ้ออน วอนทุด
 ๑ บดินทรสุริยเสยเกียรติทัง เสยกิจ
 ถีบประยศทวทศทศ เพราะข่า
 ขอจงพระทรงฤทธิ พันฟาด
 ด้วยพระขรรค์คมกถ่า เกต้อนเศว้าบทศวี

- ๑ อสูรโตมตบเบอง ปฤษฏางค์ ปดอบเฮย
 เตี้ยไซ่เตี้ยดัคย๋นาง ออย่าดัร้อย
 คัควบ่อมักตาง แคนตงจิตร เจ้านา
 จงรงบับดับตะห้อย ออย่าให้ โหยหวน
- ๑ พดางชวอนชวียงเยอง ยาศตรา
 เซาที่ศรีไคยา หย่อนเค้ร่า
 ยอกรก่ายภักตร์ธา วรณ วิตก
 คำวิห้จระบเว้า ปราบเตี้ยนอรินราม
- ๑ ดั่งครามครานข้าง เปนไฉน
 รบบ่อรัมไชย ดักครัง
 ญาคิมิตรหม่พตไกร มั่วยหมด
 เตี้ยกจิพธัง อนูชชาเตี้ยตักต
- ๑ คนกุก์เขี้ยวชาติ ชายชาญ ไชยเฮย
 ไฉนจะนิงอับประมาณ หม่นไหม้
 จักออกรุกโรมราญ ขิริราช อักนา
 ตุ่มนุษย์พานรให้ ตักตั้งแรงหาญ

๗๑๔ โคตงรามเกียรติ์

๑	คริกการทราบม้อยเค็ดม	ผทมตนิท
	พอม่องพันแตงดิทธี	ต่องฟ้า
	เสด็จสู่พระโรงสถิตย	ทพิยอาศัน
	อำมาคยห่มอบเตนอหน้า	นอบเฝ้าฟังตำร
๑	โองการกำหนดให้	เกณฑ์พหล
	ต้วนคูใจจุมพต	ผ่านเฝ้า
	เจนตำรทราบดรรพมณค	มคักคิ ดั่งแฮ
	ห้าสิบสมุทรเจ้า	ควมตึงต๋อสมร
๑	มโหทรรับถ้อยท่าน	บัญชา ดั่งเฮย
	จัดพยุหเดณา	นับถ้าน
	บั้นทัพดรรพชัยชวา	ทัพนำ หตังแฮ
	ยุกระบัตรกองหวดวงค่าน	คอเดียนเค็กถยของ
๑	กรมข้างผูกข้างเขื่อม	ชัยมณ
	ชนคชินทรเขมขัน	ชีกวาง
	สับประคัมเครื่องดรร	พาดุช
	พตแวดเชิงชิตข้าง	ชบเขยวกุมคทา

๑	กรมม้าผูกม้าร่าน	เริงพยัค
	ขบประจำเจนนัดกด	ย่าน้อย
	หัตถ์ทนายเทิดทอนชด	ฉวดร่อน รำแฮ
	พดหอกหาญห้อมค้อย	คิดข้างเคียงแซง
๑	กรมรถแต่งรถด้อย	เห็ดกเพชร
	เทียมตรงคพารเห็จ	ดวดตา
	ขุนหน้าชนเผด็จ	ศักดิ์ สัตถ์ชัยแฮ
	ทวยชนครชา	ศักดิ์ห้อมด้อมดัดอน
๑	พตจรเจนนัดกถวน	กุ่มด้าค คว้าแฮ
	เซนโตโคมรมาศ	มากง้าว
	ต่างสรวมเกราะกรอมอาตม	องอาจ เอกเขย
	พร่อมพรียงงทาทำว	ชิราชผู้จอมพด
๑	ฝ่ายพงษ์กมตาคันเกด้า	ตงกา
	ตรงสหัสชาธา	วันเว้า
	สอครวัดบีตันทนา	พรเพริศ พรายแฮ
	งามเทียบชาดาเจ้า	จากพามาณรงค์

๑ ทรงวราวุชพร้อม	เพ็รียงหัตถ์
เถลิงไพไชยรัตน	รุ่งฟ้า
แสนด้าอสุรเนื่องชนิด	ขนาบแห่ แหนเฮย
แสนดำตราภรณ์จำ	จับพนแผ่นดินโพยม
๑ เดี๋ยงประโคมแข่งอ้อ	เอือกอิ่ง
เดี๋ยงพุดตัญญาตั้ง	คันทฟ้า
เดี๋ยงให้สันทันถึง	พรหมโลกย์
เดี๋ยงบาทเด็ทอนหัตถ์	เด็ทดาวดินไหว
๑ พดไกรเคินคนทอ้ง	ทางพนม
ดูยเหต้าวรุษรทม	เทียบแบ่ง
ด้ดวลึงห้วงชานชม	ซอนซอก
ผานทะหารธารแห่ง	เหือดคด้วยดินส่ตาย
๑ ถึงชายพนัคัย	หยุดพด
คอบยอมิตรมาผจญ	จักตั้ง
ตั้งให้ให้อิ่งอด	เวงหวาด โลกย์แฮ
เคือนทพิโทท้าว	เรียกเร้าสงคราม

๑๐๓ ปางพระพิภคณารักษ์ เทวา อวตารเขย
 เถลิงอาศน์ราชพิภคณา เพริศแพร้ว
 พรังพร้อมพระยาพา นรหมอบ แหนแฮ
 ต่ง่าดังคาราแม้ว ม่องด้อมจอมจันทร์
 ๑ พระกรรณกำหนดได้ ยินตระหนัก
 เตี้ยงโให้แห่งพตยักษ์ กักก้อง
 ตรัสถามพิภคทัก ทายเหตุ ผตแฮ
 ว่าที่พิภคภักศรพ้อง ฤกษ์อ่างออกณรงค์
 ๑ ทรงทราบจึงตั้งน้อง พาด
 ให้เตรียมทวยโยธี ทักดำ
 ดิบหมู่แคพนม ฤทธิรุด
 เราจะทำโรมร่า ราชเดียนเค็กแดตง
 ๑ สู้ครีพเคารพเบอง บาทา ทำนเฮย
 รับราชกฤตยฎีกา ใต้เกล้า
 มาเทียบพยุหแด่นยา กรทัพ ใหญ่แฮ
 เกณฑ์กระบี่นจับเข้า ชนิดทง โทนคร

๑ ฉานรชาญเขียวแกดัว	กตางค์ก
ชินด์มรภูมิอีก	หันหา
ยตยักษ์ไปเียงนิก	ชนะแน่ ใจนา
ทรวบกิจแต่งกายอคร้าว	ครึกครื้นคนดีนาม
๑ ดิบหมวดดัดรวมหมวดเดื่อ	ต่างดี ก็นินนา
กุมหอกง้าวดาวตรี	ดาบดิง
ขุนทัพเทียบพริย	พดครบ หมวดเฮย
แน่นหน้าพดดับพดายง	ท่าเจ้าจอมปราณ
๑ นฤบาทชวณนุชเข้า	ที่ถ่านาน ชดแฮ
ทรงพิศราตังการ	เกราะแก้ว
มงกุฎรัตนตั้งวาศย	เฉวียงโอบ องค์เอย
จับวิรุณจักรวาทแถว	เด็ดจันทรทรวง
๑ รดองค้อมรเทพไท	ไพชยนต์
ห้ายอดเยี่ยมนภคต	เด่นฟ้า
ตำรวจเทพค้ำกต	กรนัง ประนมนา
เทยมลือมรมังมา	เสวตรแมนเส่มอดังช

๑	ตั้งให้ โบกชวศคต้อย	คถายพต
	พานเรศ์แดงฤทธิรณ	กีกก้อง
	เลี้ยงบาทพ่างภวดต	แดนถ่มม ทถายแ่
	ถึงทศัมรภุมพอง	ทพท้าวทศักรรัฐ
๑	ทวยกษยตทพตง	ค่อนาน
	หวังหักกำดงหาญ	ตั้งให้
	คี่ดาดคังนำกคาน	โดยค้วน
	พตราพปราบตั้งไท	เทียบหน้าประดาคี
๑	พตกระบี่บอยอแยง	แหงยยุทธ์
	โถมประทะออกตุด	หตอกถ้อ
	เหยียบบ่าคร่าเคียรนุด	ชิงดำคร อสูรนา
	แขงค่อแขงขันชอ	เขนเขยวคอยประหาร
๑	กุมภันศ์หุนเอนงเข้	สั้ประยุทธ์
	พตกระบี่ต้วต	รันยง
	พตยักษัยงคายชต	โทรมมาก ดงเฮย
	มารชยาคบออาจตง	ค่อต้านแตกชจาย

๑ นายมารแม่ทัพทั้ง	วานร นายเฮย
ต่างประจัญประจัญกร	แก้วนกด้า
ต่างฤทธิ์ต่างรบรอน	ราญหัก กั้นแฮ
ยักษเพ็ดยังพานรณดา	ซัพม้วยมตายผลาญ
๑ จอมมารพิโรชเคียด	ซบพัน
โจนจากแถวขันธ์กัณฑ์	ไต่ต่าง
พตติงหตบพันตะวน	วางแหวก มานา
โถมถบเวชขันคังาง	ง่าเงอหังกงอน
๑ นริศรราเมศกรวด	โกธธา
ตงจากราชรธา	ประทะ ด้
ต่างรบต่างเรื่องฮา	นภาพค่าง หาญเฮย
ว่องค่อว่องไว	ท่วงรำทรณ
๑ ทศเคียรเสียดทำไท	โถมประทุษฐ์
ถูกพระแต่งตั้งศรชุก	ซวดด้า
ออกฤทธิ์รอาหยุด	ยื่นขยาด อยู่แฮ
ดบช่องพระบข้า	ช่วงชนคันศร

๑ ภูษรณแดงถูกท้าว	ทศกรรฐ
เคี้ยวกับกรชาดพลัน	กตาดพน
ไปสูญสุดซั้ววัน	ร้ายเวท
ดัดคิดสันทิพน	โกธรพุงคือไฟ
๑ หมายถึงพิฆาฏเจ้า	จักรพาพ
จับชนพรหมมาร	มุงน้ำ
บัตองค์พระอวตาร	ภักตร์เพง ชนนา
ส่วนพระแสงศรก้าว	ดักดีดศรอรุ
๑ ศิวไชยไปตองคัต	ถ้ายชน มารเฮย
ชาดเค็ดกระเด็น	หุดากตา
แต้วฉวัดเฉวียน	ว่างวิง ไปแฮ
ตองออกอรุชา	ปฐันธรรพวงค์
๑ ทศภักตร์จับพ่างต้ม	ประไลย ชนม่นา
ร้ายพระเวทเกรียงไกร	เกียงแก
แดงสันทิประถ่านใน	ชณเมือ นหนา
คว้ามจับเซ็ดเคยแพ	ชยาคชาเตยท

๑	เตี้ยคายนายเทพยแก้ว	เกาทัณฑ์
	คู่หัดถักมตาศักร	เศกให้
	แต่จักโรมรัน	รามชนะ ไฉนฤ
	จำจรกตัมกรงได้	คริแก่การณรงค์
๑	คริเสด็จตั้งให้เด็ก	พดไกร
	กตัมกรคั่นครรรได้	คตาค่แคตั่ว
	ทรงตั้งขตั้งทพิไชย	คณกตัม
	แต่ตั้งตั้งพิชิตพาพร้า	พรังพร้อมพานรินทร์
๑	พระทรงดำวิหค้วย	การตั้ง ครามแฮ
	ซึ่งสืบศิริไปปดง	ชพมวย
	พดางถามพิเภกจง	แจ้งเหตุ
	ขสุรงค์ขพิค้วย	เดชกตาคั่นไฉน
๑	พิเภกทุดเหตุแจ้ง	จริงประจักษ์
	ว่าจิตรท้าวทศภักตร์	ถอดไว้
	ฮาศรมแห่งพระนัถ	สิทธิ์ช่อน ส่งวนแฮ
	จักกรวมทุดก่อนได้	แจกแต่รังตั้งหาร

๑ พระอวตารดัดบัลลังก์ ดังกา
 จึ่งประกาศทั่วพระยา ฝ่ายเฝ้า
 ไกรอาจจักอาษา เขาจิคร ได้ฤฯ
 มวญหมคประนคเกด้า ห่อนกต้าอดองด้า
 ๑ ครัดถ้ามตามครจิง หนุมนาน
 รับพระราชโองการ ท่านไซ้
 ขอองคคไชยชาญ ไปช่วย กันแยะ
 เจ็ดทิวาจักให้ เสรีจได้ตั้งประสงค์
 ๑ ยินส่นองเปรมโปรดเกด้า อนุญาต ตามนา
 แด้วประสิทธิพรประด้าคร เพิ่มให้
 หนุมนานออกจากราช สภาณุก เนตยวแยะ
 จิงกตบค่านับโกด บาทไท้กระชิมทุด
 ๑ ข้าบาทจรจากเบอง บทศร์
 ใครจักกรามทุดคค ว่าร้าย
 ขอพระโปรดปรานี้ งตเจ็ด เวนนา
 ทุดเสรีจสองสวฝ้าย เฝ่นชนคคณานค

๗๒๔ โศตงรามเกียรติ์

๑๐๔ ด้องทหารเหาะคว้างมุ่ง ดงกา
ถึงยอดนิลกาตา ใหญ่ยัง
เข้าดีพระดีทรา กอดบาท ดือนแฮ
นักดีทชัณฑ์เห็นคง กระทบ ชูถาม
๑ พายุมครเด่นออกแจ้ง ใจความ
ข้าศึกคือทหารราม พันอง
อาษาหักตั้งคราม ไชยชอบ ดุญแฮ
กตบคิดพาดผัดจ้อง จักตั้งช้วน
๑ ยินข่าวทำวราพเตยง เหล่าทหาร ตีนา
ใครสู้โพธิ์ดมภาร พงไท
ดีทราว่าใช้การ กณนช
เองภักดีจริงไซริ์ จูงเข้าไปเอง
๑ ข้าเกรงพระกรวิไไป ทักถาม พระเอย
กตัญเถืออกจะว่ความ ซ่าซ่า
พระนำช่วยณะความ ชิ่งภัก ดีแฮ
เห็นช้พจะค้อยซ่า ช่วยให้คงชนม์

๑ นักสัตถ์ชยตโคกเศร้า	เห็นส้ม จริงนา
ไม้ทราบแต่หัดมถึง	हतอกให้
ส่งสารทศกวรรฐกรม	ทรงวงสูต คิคแษ
ได้กระมีจักได้	ช่วยร้าวรอนเชญ
๑ ควิแต่ดวับถอยห่ม	คากรอง
มือจับธารกรมอง	จคจ้อง
ออกจากกฏีสอง	ส่งวานค สไบแษ
คาบศเบือนภกครวีรอง	ดำรงค์โย
๑ พานรวาชำนาญ	ส่งกา ขย่นา
พิเภกทตพระรา	เมศให้
ว่าพระมีนราพนา	ส่งญถอยค จิตรแษ
มอบพระมีนไ	เก็บเร้นจริงฤ
๑ ฤษัรบถคยชา	ห้ามปราม
เองอย่าพูดแพรคความ	เอิกขอ
กระมีว่าเกรงราม	วิตอบ ตักแษ
นักสัตถ์คคชอบรือ	รับเข้าคำดา

๑ หยิบไต่คองชีพแต้ว	ถ้อมมา ค้วยแฮ
หนนมานมารยา	ซักไซ้
เหตุใดที่ตงกา	กว้างใหญ่
จักเก็บไว้ไปได้	คิงนกกองน
๑ ฤษัแต่ตงเหตุให้	พานร ดั้นแฮ
แต้วรับปากนจร	คคคิน
มากะทงถึงนคร	ขุนกระบ
นวยนุดขารกรชน	เส็กถอยพาท
๑ ซักคิตวิตกค้วย	คองใจ ราพนา
พระจะพาเข้าไป	ชคินน
นวยกตบัส่กายไฉน	จะถอด ทนฤ
นกดตีทธัสตบอน	อกร้องหาฤ
๑ ฉานรณะให้มอบ	องคต
ถ้อยอยู่นอกนครวงค	ท่าฝ้าย
นักรกรรมเชือก้าหมค	มอบกลอง ชีพแฮ
พาแต่หณมานย้าย	ยาตรเข้าธานี

๑ พดเมืองคนมกของ	กรงमार
ตั้งศักดิ์พระอาจารย์	ใต้ไค้
ว่าองค์ค้อยู่ทวาร	เกด็อกยักษ์ ยุทธแ่
ข้าจะไปตั้งให้	บอกแจ้งตามจริง
๑ ดิทรามอว์เท่า	เดี่ยท ตั้งนา
ขุนกระบิทรยन्छ	รับฝ้าย
มาตั้งตักพาด	นฤมิตร
กต่องชัพทศกัศครคต้าย	เก้าแต่วตั้งตำ
๑ จงตั้งกต่องใหม่ให้	คาบศ
พาเก้าไปบรรรพค	ฝ้ายไค้
อัญชันช้อปรากฏ	ตั้งเกศ
คอยพ้เหาะขนให้	รับรื้อนนำมา
๑ ตั้งเด็ร์จประนค่น้อม	หัดถัประตำร รฎกแ่
ขอพระพายอย่าพาน	พัดแผ้ว
กว่าจะเด็ร์จราชการ	พระกฤษณั ท่านเฮย
แต่วตั้งนักถิทธิคต้าว	คตาศเข้าโรงคัต

๑ ทศกัณฐ์ผืนพมหน้า	พานร
ตฤชยับจับศร	ก่งรัง
ถามว่าพระพาบร	บั๊กษู้ดู ไยฤ
แค้นยิ่ง โยมไม่ยั้ง	จักแย่งยิงมัน
๑ ฤกษ์รื่องห้ามขยา	หุนหัน
ชนนงบตตงกพถน	พคจอ
วานรณผตกน	กับพระ รามขอ
ให้รูปพามาง้อ	อยู่ด้วยพระยามาร
๑ ฟังดวารถองศรีธา	สอบถาม ดิงแฮ
เหตุซึ่งโกรธพระราม	กต่างอ้าง
ข้อใดที่เป็นความ	แค้นนัก นนฤ
จึงจะมาเข้าข้าง	ฝ่ายข้าจงแถดง
๑ หลนุมานทตคอบถอย	ทศกัณฐ
ศึกใหญ่เข้าเข้าหัก	ทุกครั้ง
พระรามว่าแต่จัก	คาดโทษ ทัณฑ์นา
บ่าเห็นจวางวัดตง	แต่เพียงฤม

๑ ทศศักร์เซอหมดด้น	แต่รังทอน ถามเฮย
เมื่อหักถวณเราชวณ	อยู่ได้
ไม่อยู่ฆ่ายักษัถวณ	ตามตวก เมืองแ่
ราเมศรางวัดให้	มากน้อยเปนไฉน
๑ พระรามยังรักขา	จิงหน พระเอย
ครนพภกพาท	ยู่ไท่
กตบเกิดยตกตบคาค	แต่โกธร กรวณา
บ่าเห็นจันชาได	แต่ผ่าชบสร้ง
๑ ความแค้นชาพนท	พรวรณา
จิงบ่นปากหนามา	ฟังไท่
จะขอรับอาษา	ออกคัก
จิมมนุษย์จุงได้	มัตเข้ามาถวย
๑ ดิบเคียรตบเพียง	เผด็จคัก เสร็จเยย
เห็นชนะตมหนัก	คานน
ทั้งหม่มาคยปฤก	ชาได่ ถวณแ่
อ้างว่าตุจริศษ	ชอบเตยงพานร

๑ ยินคำดำหรัถด้วย	หณฺมาน
พ่อจะเดยงเจ้าปาน	ตูกแก้ว
ชอบคุณพระอาจารย์	เฉกชบ ฐิพฺแ
นักสิทธิ์เสร์จกิจแถว	ตะทำวคินส์ถาน
๑ ถึงทวารองคคให้	กตองนิมิตร
คาบคบ่อแถงจิศร	รับเต้า
ถึงพากตองฐิพิตร	จริงเหาะ ไปแ
อัยยอดผาเคว่าเค้า	ที่ช่อมลัญญา
๑ ทศกรรฐุจัตเคว็องตน	อตังการ
ปราสาทแสนตฤงฆาร	มอมให้
เปนน้าเห็นจหณฺมาน	ตำมิภักดี มาแ
แถวสุ่ปรางนังโกถ	กถ้าวแจ่มหิษ
๑ มณโฑทตห้ามอย่า	ควรรคิด เถยงนา
ปรบักษักตัมเปนมิตร	มักร้าย
ทศเคียรว่าเห็นตนิท	ชย้านัก แหนงเดย
เจ้าจุงวัภักตม้าย	ตูกแก้วเกิดครรรภ

๑๕ กระบี่วายุบุตรชน	สถิตยปราง	ประทานเฮย
แต่น้ำดำสูวสร้างค์	เรียบเผ้า	
हतอนहतอกหยอกยุคนาง	มานวด	พัดแฮ
ถนอมแนบแอบอรเกล้า	ควาบเค็ดม	หัดบ้ไหต
๑ อรุณเรืองเรือฟ้า	คนตา	
โจนจากแท่นนิทรา	รอดเร้า	
มาประดับสรพรชคยา	ภรณเพริศ	พรายแฮ
ชนสู่ปราสาทเผ้า	แทตยทาวทศเคียร	
๑ ชนมารมาคือนริบ	พาไป	
ยังพระโรงฝ้ายใน	นึ่งโกต	
ปราโมทย์มนะปราได้	พตางครัด	ถามแฮ
ไฉนเจ้าจิ้งไปไหว	พอนนกดงน	
๑ กระบี่บ้ายเบียงถ้อย	ทุดสาร	
ขอพระโปรดประทาน	โทษซ้ำ	
เพราะคอยพระพายพาน	พองประนต	ก่อนแฮ
จิ่งเคร้าบังคมซ้ำ	เช่นนือย่าชนาง	

๑ ทำวเด็ยรักตัมครีต	ชมกตัญญู
คุณชนกยกไครทัน	เทียบได้
เชิญพ่อตริการบัน	เทาทุกซ์ แพตย์นา
ปรามคักตองมนุษย์ให้	เหือดต้นตงคราม
๑ กระจับวาบคน	บุตรมา ฝุ่ไฉ
หวังจะไคร่ทตถา	ปรามเดียน
สืบเค็ยรสอชฌา	ไคร่ยตั้ง มาตย์เฮย
ให้จัดพยุหอย่าเพียน	ผัดครงพระคณย์
๑ เต็นานอบเกตุำรับ	บรรหาร ท่านนา
มากะเกณฑพัตมาร	มากม้วน
บกพร่องไฟร์จ่ายการ	เก็บชก เติมไฉ
คามแบบอินทรชิตถ้วน	ชนบตงเค็มชบวน
๑ เตร์จัตรรพพุหทำวยี่	สืบกร
หยิบพระแสงธนุศร์	ตั้งให้
พตางประสิทธิ์ประธาทพร	พานเรศ รับไฉ
แต้วเด็กพตตโตถัด	ท่งท้อตมรมฎมี

๑	ตั้งขักรัดคัมภีร์	ดำเนียง
	พดเอือกอของเพียง	แผ่นขัว
	ครัดชักพระโหระลัย	อรุรทัฬ ไตฤ
	พิเภกพิเคราะห์	ด้อมแล้วทูลดอง
๑	กองทัพนวนแทคยเวณ	จอมพลา กรเฮย
	ใช้เผ่าอรุรงกา	กาจแกดัว
	แควงเคตอชโยธา	ทตบาท พระนา
	พระศักรัดคัมภีร์	ทราบดีนตุคต
๑	บัตดดดำรัสให้	พระถักษณ
	ยกพหุดไปหัก	เค็กถา
	เห็นแรงอัยารณพัก	คอยพ ก้อนพ้อ
	พิจกออกโรมร่า	เค็กร้ายภายหลัง
๑	แล้วตั้งสุครีพให้	เกณท์จิด ทัฬเฮย
	กระบี่รับอาณัติ	นอบน้อม
	มารวมนิกรชนัด	ขนาดหมวด กองแฮ
	ขุนทัพนับพลพร้อม	พริงต้วนเหล่าหาญ

๗๓๔ โคลงรามเกียรติ์

- ๑ น้อยกฤษณ์ทรงเครื่องคั่น แต่งองค์ ทำนมา
กมพระแต่งศรทรง เล็ดจัญผ้าย
ชั้นผู้พิไชยดง กฏกนก รทเฮย
ขับพหลคดท่าย ท่งกว้างกลางแปดง
- ๑ หนุมาณเมิดมั่งพ้อง พระตักษณ์ เล็ดจัญผ้าย
กลามดอบเด่นนายกษ ใหญ่น้อย
เมื่ออินทริชิตหัก ทพิ้อย่าง ไตฤ
ค่างนบนอบคอบถ้อย ถักถวนแถดงการ
๑ พดมารมารบครง ไตไต กัด
ค้อนแต่พวกพลไกร ออกหน้า
ค้อนเมื่อหม่พดประไดย ดงมาก แถ้วนอ
ค้อนจะออกโรมร่า รุกวันผจญเอง
๑ ฟังคำซ้ำประกาศครง ญ
จักรับรบเดยวตุ อยาร์อัน
โยธาทศันชช ชมฤทธิ เดชนา
บ้างกริ่งกตคักัดอัน ธาตมคังตาแด

๑	ดูกรมโตตรกเดี่ยว	ไต่พา นรเฮย
	กระโศกโบกมือสว	วิ่งซ้อง
	ตางคัวคั้นเค็มประดา	วิ่งไขว่ ขวางแฮ
	ศุภหุดบ่อให้ต้อง	ควาคค้อนแตกกราว
๑	ตางดึงใจดำโคค	เข้ารบ
	ครู่หนึ่งหันหน้าหุดบ	แต่นฝ้าย
	บ้างจวนเจอะหนึ่งนบ	นอบหมอบ กระแตเฮย
	นายฆ่าแตกแยกย้าย	ยันทงทพหุดวง
๑	คีตวงมาโกตรก	พระลักษณะ
	แกตงหยดยืนบ้องภักคร	เพ่งจ้อง
	คมหัดถซัดกรยัก	เคี้ยวเขาะ หยั้นแฮ
	พระลักษณะพิโรธร้อง	ว่าเฮ้ยหลนมาน
๑	คัวท่านเป็นข้าพระ	อระคาร
	ถวายเป็นสัตย์ปฏิญาณ	ค่อไท้
	โยกดับคบบมารพาด	เพียงขบถ ฉนญา
	ไปชยาดพระเดชไต่	คิงนกกไนน

๑ หนุมานว่าอยู่ด้วย	พระราม
อาบเหื่อทำสงคราม	เกือบม้วย
ไปมีทดแทนความ	ชอบสัก สิ่งนา
ทศกัศพรพอยู่ด้วย	ดีได้สารพัน
๑ ฟังคำพิโรธร้อง	คอบดา นรเฮย
ทำชอบพระเชษฐา	จะให้
ผ่านกรงอยุทธยา	ยังกดับ ประทุษฐาน
ช่วยยักษเพราะมักได้	อดอ้างไม่อาย
๑ หนุมานแกตั้งกต่างพอ	พระลักษณ
นาหว่านฤาใครจัก	เคว่าถ้ำ
คอยคักโคชัก	นุดแอก ทันฤา
นั้ลิทั้นเกิดหน้า	โ้ออ้างกต่างดนาม
๑ เตี้ยตายบ้ายแต้วจัก	เด็กณรงค์
หาไม้จะจับองค์	จุงได้
เร่งระมัดประหยัดจง	หนักพรั่ง นนา
กต่างเสร์จตุรให้	เด็กเข้าตงกา

๑ ถนอญนิเวศน์เฝ้า	ทศคีรี
วากษษศุติยัค	ไคถ้อย
พ่อไปปราบไพร่	แพ้นะ ไฉนฤ
จังกัดบ่ค่อม่ายคต้อย	จุงแจงบิดรงค์
๑ กระทบวาคกรนจัก	ทุดตดอง เองนา
คอบ้างเยอหยิงปอง	อวดอ้าง
จงถามแทตยทงผอง	พวกซัง เห็นแฮ
ทศภักตร์ตรีธชกข้าง	อสูรซ้องทุดเด่นอ
๑ หนมามมฤทชกดา	กตางณรงค์
แหตมเล็กกว่าสูรวงษ์	ยักษตัน
ไม่เย็นก็เห็นคง	จับถักษณ ได้นา
ท้าวตดับเพียงโตดดิน	ตรัดด้วยหนมาม
๑ เดรัจคักจักให้ผ่าน	ตงกา
แต่บดินเหนอยมา	พ่อให้
เมื่อยอินทวิชิตนา	วีรรูป งามแฮ
บ่าเหน็จจะไผ่ได้	รบเรอชไซยเฉลิม

๑๐๖ ๐ ราคักระบียง	ยังเคยง ทองนา
ฝูงอนงคณังเรียง	รับใช้
นวยนุดสะไบเมียง	ภักครตั้ง สนมแฮ
เชิญนาฏกัณยมาให้	เด็คจันมาปราง
๐ กำนันรับตั้งแต้ว	ครรรไต้
ไปกราบทุดอรไทย	ถัดวน
นางตัมบักระคากใจ	จกขค เกรงนา
ทรงเครื่องเด็จเด็จคตอย	คตาศเฝ้าขุนกบิน
๐ ลูกดมโตมตะเกยว	กถยา
ชรอยพร้อมพาศนา	นชพ้อง
อยถึงพดับพตาส่า	มิภักดีโปรด ประทานแฮ
ตัมหนักเชิญนิมน้อง	ตถคยเบองบรรจจสุร
๐ นางสะเทินเมินคอบถอย	วาท
ซ้ำใช้สาวแต่มี	ตูกเต้า
ไปควรรคู้บัตดี	สนมนาฏ คินนา
ขอปลดคเปนเพียงเถ้า	แก่เกอการงาน

๑ น้อยฤๅถ่อมถ้อยรูป นางเถิง อย่นา
 พิใคร่ไซ้หูซเพียง เพื่อนเคต่า
 ว่าพดางย่างเยงเมียง มาโอบ อกค์แฮ
 พาดถิขยบตตงกเตา ดบคองตองเตียม
 ๑ นางดับคิดหัดชวณคอง คมไย นาเฮย
 ดุดัดวณไคไฉน นำแค่น
 เมอผวพงบหนีโดย ชตเนตต์ นองนา
 รักแนคอยหน้อยแมน ทกชัตนตามประดังค์
 ๑ ดุดห้ามความรกรอน ทรวงกระสัน แม่อา
 ตามนิคย่ำบิตผิน ผิตเพยน
 ดิงยักษยอมผิตกน กระหนณะ นองเฮย
 ไม้ต้นทมคเมียน เหมาะแมนมอมาร
 ๑ ซิ่งรักอินทรชิตม้วย ชวา แถ้วแฮ
 จักก่นกันแดงหา ห่อนพิน
 ดองถ่มอสูร์รักพา นรดีก คราวเฮย
 เกตอกจะชวณจิตรพิน น้ำตากุมภันท์

๑ ว่าพตางทางยัวเ้า ยวนดัมร
 รวรวัดกระหวัดกร กอดเกล้า
 เอนแอบแนบสนิทนอน เห็นอแทน ทิพยนา
 ส่องทราบรศรักรเ้า ระวังเค็ดมนิทรา
 ๑ ปางนพระตักษณ้อง ฮวดตาร
 คำหรัสตั้งสรการ กีบหง
 นินตนนทรมนำดาร์ เด่นอจักร กฤษณแฮ
 งามเหตุหนหลังตั้ง แต่คั้นจนปลาย
 ๑ แม้นว่าวายุบตรเ้า รัวบาน
 ขอดนศรัตั้งหาร ช้พมด้าง
 แม้นพระไปรดประการ ไคกดับ แด่ดงนา
 เราจรงทพค่าง อยุ่ถำรำว
 ๑ รับดาร์ส่องกระบี่เ้า รับจร ดตแฮ
 เ้าบาทพระดีกร กราบเกล้า
 แถงเหตุหนุมนอน คนหาก พระนา
 ทุดเสร์จตุคดั้นเค้า กนิฐูให้ตั้งความ

๑ ทรงครุฑหยดคิตรี	แยบคาย	ตั้งแฮ
หวังเกิดอนเงินอนบาย	คึกไว้	
ศรีตั้งบุตรสุริยา	เตรียมตรวจ	ขบวนแฮ
เราจะไปเองได้	ทราบแจ้งจริงใน	
๑ ชุนกระบือบอข้าจัต	พดไกร	เสร็จแฮ
พระอ่าองค์ข้าไภ	มองแผ้ว	
กมศรีเสด็จไคต	คตาคู่	รถแฮ
เร่งคิดพยุหทัพแคดัว	คตาคู่	เข้าพงพี
๑ ครนถิงเทียบรถแก้ว	กบรถ	อนชญา
พระดักษณยอหัตถ์ประนค	บาทไท้	
ถดงเด้าดักษณหมค	ตามเหตุ	หตั้งแฮ
ขอฆ่าหนุมนานไว้	แบบเบของ	สงคราม
๑ ภูวไนยสดัมห้าม	น้องรัก	ท่านแฮ
พ่อย่าเพื่อหวนหัก	หม่นไหม้	
พรังนพเองจัก	ตั้งเกิด	ก่อนนา
แต้วตั้งพดไกรให้	ทบรจรมไฟ	

๗๔๒ โคตงรามเกียรติ์

๑ ฝ่ายตูกพายัพ ^{๒๕}	นิทรา
ประดับสัตว์พองดั่งการ์	กนกแพรว
โถมกันยุมมาตา	ปราบศึก ธรรมแฮ
แต่ต่อสู้ปราสาทแก้ว	ยอมเผ่าทศกรรฐ
๑ กุมภินทยตภิกคร ^{๒๕} ยม	ยงค์ ยิงนา
เรียกนั่งร่วมแท่นมณ	หยอกเข้า
บิทรพิศพ้ององค์ศรี	ตดกว่า ก่อนเฮย
เปนกระไรเข้าเฝ้า	นี้เหนือบุญเรา
๑ แตรับโอรสไว้	ในชา นีนา
ไต่พงผ่นอนคา	หลับได้
วันวานพอไปรา	วิเหนอย นกฤ
จงพิงัดกหน้อยให้	เหือดพนแรงโรย
๑ หนุมานเต้แต่รังคอบ	วาท
ตกริ่งปรับภษ ^{๒๕} หน	นำต้อน
เชิญพระปิ่นภม ^{๒๕}	ควรเสด็จ ค้วยแฮ
จักจับมมนุษย์ตอน	กระบให้แตกฉาน

๑ ทศกัณฐ์คบหัดถักของ	ปรางรัตน์
คิดถูกกับพ่อชิต	ชอบถ้อย
เหวกราพเร่งเร็วจัด	ทัพเทียบ ใ้หน้า
พดไพร่ชายจกน้อย	ชกตอมวงเดิม
๑ จัดเปนน้องทัพแมน	มารบิค เมื่อนแะ
จงประหารชีวิต	อย่าเงิน
ตั้งให้พนเชือกติด	คนทก กองเฮย
พบส่วน่าเหต่น	มิดเข้ามาเมือง
๑ มโหทรรับตั้งแต่ว	รับมา
เร่งตรวจเตรียมโยธา	ครบถ้วน
ส่งทัพส่งรพดำตรา	ดูรชช ทิวแะ
ดำรแต่ระวันแะระด้น	แต่งตงตามกระบอง
๑ ทศเคียรทรงเครื่องพร้อม	พิไชยยุทธ์
หัดถักจับดำตราดูช	ใหญ่น้อย
แต่วครัดเรียกว่ายบุศ	คามได้คัจ มาหน้า
เถถึงรทเร่งพดคต้อย	คตาคเข้าพนมวัน

๗๔๔ โศตงรามเกียรติ์

๑ ครนถึงบรพทโกถ์ ต๋นามรณ รงค์เอย
กระบี่ให้หุคพด พักไว้
ตงรกรับจรดต ดู่ทศ เคียรแย
ทูลว่าข้าขอให้ เสด็จยงอยู่พตาง
๑ ตุกจักร้ายเวทบ้อง ภาษา
ตอบดู่ทพิบัจจา มิตรแต้ว
จับตักษณกับรามมา มัดเหาะ มาแย
พระจิ้งขบัพตแกต้ว กตาดเข้าตตุบอน
๑ ทศกรรฐ์รวดตองเกอบ ถึงพรหม โดทยเฮย
ตบหัดถาดดานชม ชอบแท้
ครนทปวารมภ ราวกับ ปลิดแย
เห็นชัตตัตวแพ พ่ายด้วยเศษตะไนย
๑ จับมุษย์นายทพิทัง ตองคน ใต้แย
ดิงต้อยคองพตอยชน ชอกเร้น
เต้นาอย่าเผตอคน ตามจับ พิเภาณา
ตงจัตวักคิดว่าเหล่น ตันนุณคริงศราวเดยว

๓๐๗	หุณฺมาจรจากเจ้า	ดงกา
๐	ร่ายเวทบังไยนา	กอบก
	กันหม่อสุรพา	กรท่อน เห็นแฮ
	เหาะดีวกดางดมยั้ง	อยู่ถาหตานอินทร์
๐	กระบิณทรวงพ้องบุตร	พระพาย
	หยมกต่องดองดมผาย	ผาดฟ้า
	มาตั้งแกพี่ชาย	ชมชื่น กันแฮ
	ส่องร่อนตงด้หัด้า	รับเฝ้าพระนารายณ์
๐	ทูลถวายขพิศรทาว	ทศกัศร
	แถดงเดศซึ่งตวงนิก	พรตพดง
	ด้วนราพสุตฤทฐจัก	โรมรบ พระนา
	จึ่งเชื่อจำชอบตง	แต่งชาติอณรงค์
๐	ทรงศดับปราโมทยไต้	ดงนิก
	ชมณฑาดตองตารุก	เถศผู้
	อาษาดังคัคคัก	อสุรเสร์จ ด้ตายแฮ
	ความชอบใครไต้	พินของตองนุ้ย

๗๔๖ โคตงรามเกียรติ์

๑ แถ้วผินประกาศพ้อ พระอนุช ท่านนา
เจ้าพิโรชพายุบุตร บอกพ้อง
เขาไปไม่เป็นคัจ ค่างดำว โทษนา
เหมือนพระน้อง จะเขื่อนโอรูไฉน

๑ พระตักษณร์บผิดเขื่อน อายใจ ทุดแธ
ขุนกระบี่ปรีชาใคร เบรียบได้
ซื่อสัตย์สถิตย์ใน ความภัก คีณา
ควรแก่ยศศักดิ์ไท ธิราชเจ้าบ้านาญ

๑ จังกระบี่วายุบุตรไหว้ บาทา ทุดแธ
ข้าใคร่ดวงมารมา จุงโกถ
จักชุกต้องชัวา เข้ายั่ว มินนอ
เขี่ยเยาะทศกรรฐให้ เตอดยอชโยนยนา

๑ อักทงมังกุฏสร้อย ดั่งวาด
จักตั้งคั้นขุนมาน เมื่อน
ปางพระจักตั้งหาร ทรงถัน ศรัแธ
ข้าบาทจักคอยชย ฐัพพร้อมพระแผดง

- ๑ ทูตแฉ้วคตานคต้อยจาก หน้าฉาน
 เหาะรเห็จคคณาคค์ พ็องฟ้า
 สุงสำโยชนประมาณ เหมือนนัต ไว้แฉ
 ทศภักคร์เพ่งพอบ้า โอบุรฐึงตบศรวต
- ๑ ยีตบหัดคตบคอง พร้อมกัน
 กระทบรตเร้งพตชนธิ ชับเร้า
 ค่างชิงฉิ่งพตฉวน กตาทตาด มาแฉ
 หมายมนชนขอเช่า พิฆาฏคตอนคตัง
- ๑ ทศกรรฐูตะโกนกร้อง เรียกพา ยบุครเฮย
 โยจิ่งไม้คตวงมา หัดกเตยว
 ไหนรามตักษณตองรา จงเร้ง โยนแฉ
 พ้อจักหักคตอเคยว บิตนอย่านาน
- ๑ หนุมาณเมตยักษไกต ทพจัก กรเฮย
 เหาะร่อนตงหว่างยักษ เยียดหัด้า
 กระทบบาทคคคคค ขวางรต ราพแฉ
 บ้องภักคร์ยักคคว้อ โอบุรฐึงเต้ากตอกหงาย

๑ ชุกต้องช้พิศให้ เห็นพจน์
 หิวระะพตางเขาระหยัน หยาบเย้ย
 เหวยเหวยราพอาธรรม ช้พจัก มตายแฮ
 หนักต้องของใครเฮ้ย หยิงรุฎาไฉน
 ๑ เข่มมองบ้องหน้าหนึ่ง อยโย
 ไฉนไม่แดงฤทธิไกร แฉงยอ
 มือปากมากทำไม ใครมาก เปต่าพ่อ
 หัวก็โตมันคือ ไร้คนค้อณรงค์
 ๑ เราเปนดังค่างดำ เตยมิ่ง แด้วเฮย
 หตอนราฟไปร้ถึง โฉดข้า
 สิบหน้าอย่าพักคั้ง ทำโกรธ เคืองเตย
 เคียวสิบจักเกดอนหตา บคณบอหัง
 ๑ ย้นกต้องร้องเรียกฮ้า เขาฤา
 เห็นราฟแบมือมา หตอกให้
 ไร่เต็นเต็นให้ด้อ กต้องเชิด ชุแฮ
 ชุตะคอกบอกไป เบียงหน้าประหนึ่งอาย

๑ ทศเคี้ยวเห็นแท่งแท่ง คีตา
 ครอบครุเกรงชัว จักม้วย
 จักแย่งชขาดพา นรคยี้ เดี้ยแฮ
 จำจะปดอบโยนด้วย อ่อนไต่จิงค์
 ๑ คริปถางทางปดอบพ้อ หนุมาน
 พ้อรักเจ้าเปรี๊ปปาน ดุกแก้ว
 ปราสาทสังข์ศฤงฆาร เมี่ยมิ่ง ให้แฮ
 ภาตตอดเมืองแก้ว ว่าเตยงคังตะไผ
 ๑ เจ้าอยู่แก้วดี บาปบุญ
 จงเร่งรฎกคุณ พ้อม้าง
 จักกดับก่อทารุณ ประทุษฐ์ โทษแฮ
 ถึงพ้อตายฝ่ายข้าง กระบี่ค้องนิหนทา
 ๑ ขอทานดวงจิตรให้ บิตุง เทัญพ้อ
 ขย่าผูกเวรกรรมจง ปดตแก้
 หนุมานตอบว่าองค์ อสุรเกล้าว ในนฤ
 ดิงเด็กอมหัดถแท้ ไบ้รู้ทางควม

๗๕๐ โคตงรามเกียรติ์

๑ องค์พระราเมศ์เดยง เราเป็น ทหารเฮย
เพื่อจะปราบยุคเข็ญ ซาดหล้า
เอาสัตย์เมือกักเห็น ผิดแยบ ยุทธนา
คัวใดดตีมีหน้า เพิกพอไ้ไ้อาย
๑ แม้นเองใคร่รอดพ้น มรณา นนเฮย
จงตั้งองค์ดีดา หนุ่มเหน้า
โอนอ่อนหย่อนพศ์ดำ รภาพ ผิดแฮ
พระจะโปรดโทษเจ้า จึ่งน้อมฟังด่อน
๑ ทศ์เคียรดดับเพียง เพ็งเฝ้า ออกเอย
ออกชื่อตั้งนางเขาวุ ยังกดุม
ร้องไปไ้ไ้ว่าเรา รบพ่ง แพ้ฤ
หากนกลีทชเซตาคดม จึ่งไ้ไ้ดวงใจ
๑ เด็ยแรงกปตกเดยง ปูนปั้น ใ้หน้า
เครื่องกระษัตริย์ดาร์พรณ เด็ยจัตน
มึงยังกดับอกคัญ ญค่อ กุแฮ
เบือนบิคคิตปตอกปดิน ปดไ้ป้ปองผตถญ

๑ กุทายภาชนะนำให้	ภานาม ดันนเฮย
ถือดีคียบริศทุริงาม	จิตรหมัน
มึงกตบับนัถิธราม	ตักษณเว้ง คินแฮ
มงกุฎตั้งวาดนิน	ไซให้ทรชน
๑ หลนมานรื่องว่าหน้า	ไม่อาย
ให้เสด็จหวนเดี่ยคาย	กตบับได้
ปลดเปิดองเคืองแต่งกาย	โยนตั้ง อสูรแฮ
รื่องกระซิบสำทับให้	ตั้งแก้วกัตยา
๑ ราพว่าชอนออย่า	เจรจา เตยเฮย
เราเผ่าพงษ์พรหมมา	ชิราชไท้
ไปเขถาขตาดชิวา	ววยวอด ดอกแฮ
เดี่ยเดห์มตะพีได้	โป้งองอนใคร
๑ เองบอกมมนุษย์ทั้ง	ตองรา
สุริเยศห้อยอนเวหา	บ้ายแก้ว
พรั่งจักกฤษณา	การตราบ มรณนอ
พตางตั้งพดคั่นแคตัว	กตบับเข้าตงกา

๗๕๒ โคตงรามเกียรติ์

๑๐๘ มารุกโอรสได้	ยดยักษ ทยเฮย
กตัมกรามทตทริวัช	ถัดวน
ตามถอยททศกักร	ตาดัง เมืองเฮย
พระตั้งเด็กพดม้วน	หมดเมอคั่นถถาน
๑ วงษ์วรามวางนเศว้า	ทรวงแต่น โคกเฮย
ถอยถ่าพตคตาแดน	ถ้วนเว้า
วัยยพันพายเคยแคถน	เคยท่าน ทนญา
ถังบัจฉิมทกชเขา	อาตมถันฮาจถ่ม
๑ อาทททกชเทห์ทาว	เหล็ดถา ถดนา
ศิวทศทับองษา	โคกถร์วัย
ถิบภักกรเผือดพรวรณรา	ศิวชด ถัดย่นอ
ทรวงระทักถักถักถะห้อย	ถะเหยให้ถ่มประดี
๑ แค่นคิถศถคิถท้าว	จักคิก ไฉนนอ
ชัพตกไถ มีออมิตร	หมดถู้
แค่นนักรพระนัถถิถ	รูถ่าคร ถรรพถา
ถัยถ่ให้ ถิงไปเว	เท้าอายถิรณาน

๑ กเองกตัมโลกยตุ	ขรรมดา
รกชไฟไปรักษา	ชไฟได้
รู้ดีกคนดีเวตา	กตัมไป มีนอ
คำวิหิตราบริไทย	เทียบข้างเกยใน
๑ เตียงกรคหวัดหวัดรอง	ปวงนา รินา
เพราะที่คั้นพระองษา	เปิดาเกต้า
กตัมเห็นดีเห็นชา	ควมิด ภาครันอ
ต่างประคัมประคองเข้า	รับให้ธารกร
๑ ทุกพระกรกอดแก้ว	กัตยา ใวนา
ทุกเนครพราวชดคตา	พรวงย้อย
ทุกภักตร์แนบภักตร์นา	วิรัต รทวยเฮย
ทุกโอรสูเออนเด้าอ้อย	อิ่งเออฮาตุร
๑ ต่ององค์อรรคเรศทั้ง	กำหนด
ยินข่าวราวยินพัน	ผ่าฟ้า
สุดทุกขสุดทนทน	พระพร้า จนเดย
กรัดกรัดหวัดหวัดคว้า	วุ่นให้ โหยครวญ

๗๕๔ โศตงรามเกียรติ์

๑ มณโฑองค์ทำวเพิ่ม ทดความ
ตั้งอีกตั้งอัน โขษฐูปราม ทำนยง
พระเชยโปรดเมียดำม วันเกล้า น้อยเทอญ
ทุดไต ออกหนตง แต่ร้องรงมโหย
๑ ทำวทักกำผัดนอง โดยมา นะนา
ความมอดใครหอนดำ มาถเว้น
รักเจ้าสุดรักอากา ครุสด ใจเอย
แต่บ่อ้างออกนอกเด้น แผกเบของระบิตแผน
๑ นองเขยนองแกวพ ออย่าเนา ศัสย์แม่
กำมบ่ประกอบตองเรา เร่งแคต้ว
เด็งภักตริพเสี่ยเขาว์ ออย่ารำ เปต่าเตย
ครัดแต่เท่านนแตว เฟงนองนางตตั้ง
๑ กระทบชมโคกแต่ ตั้งงดนม วอนนา
ร้อยเกษเกิดอกบาทบรม ราชไท้
ทำวปอบรอบองค้ชม โคกทับ ทวีฤฯ
แต่คำค้งรุงไท้ จ้งตงหญไทยคง

๑ แขนงพระไทยเสด็จท่อง	โรงธาร
ตั้งมาตยเกณฑ์พดमार	โกฏิร้อย
จัดเปนพยุหบาทขนาน	ใหญ่เพียบ แฉนหอ
ตั้งเสด็จจกดับทรงสร้อย	โศกชนคนใน
๑ เกวี่ดแต่ครั้ง	เดยวพด พริบฤ
ค้องพิฆาฏหตายหน	จึ่งพร้อม
ทวยหาญตะคนตะคน	เคยออก หาญเฮย
ชอกแต่ชดาตชยาดช้อม	แต่ถาทหน
๑ ทศคีรัตรีแต่ชชัยด้วย	มานะ
แม้มาทจำจะม้วยมตะ	ชีพแพ
อย่าพ่ายอย่างรูปพระ	พงษ์เฝ้า พรหมเดย
ภวิตเสด็จตายองค์แก	รูปท้าวราวอินทร์
๑ สรงสินธุทรงเครื่องพร้อม	เพราอถง การเฮย
ฝนจะออกฤาออก	อาจได้
ซ้ำดดับคัมภีร์ชัยอนงค์	ในยิง ห่วงนา
ชุดประทับกับนางให้	ตั้งน้องคนานาง

๑ ปางโตเจ้าได้ตั้งวง	เตยเกิน พิฤฯ
จงอะโหสิโทษ	อย่าข้อง
ฝ้ายพี่ชอเชิญ	ขนชอด ออมแม่
จงอย่าจกรวมพ้อง	แก่ข้าคนตาย
๑ ทงหลายพึ่งถ้อยท่าน	เพียงขาด ใจนา
อรรคเรศเกษเกล้าอกบาท	ท่านอ่อน
พระเอยอย่าเดี่ยวอาคม	เดี่ยวพี่ พระเดย
อันดีคาพาร้อน	อย่าไว้จกคืน
๑ ฟังนางนึ่งคิดด้วย	ชาติย นางนอ
กระบัตมานะเหตุไทย	ท่านรัง
จะตั้งก็ขายโทษ	ชีพประเดริฐู กว่านา
ถวิดศักดิ์หักจครยง	โคกได้โคตคตา
๑ ปวงคณานาเรศตั้ง	เกรงผิด
พร้อมเหตุไทยกันคิด	ท่านเต้า
ถึงทนต์เกยสถิตย	จอมราพ
ต่างต่างวางวงเข้า	กอดเมองบาทศัตย

๑ มณโฑร้องไห้พระ	จอมใจ เมียเฮย
ไฉนพระเดี่ยเมียไป	เปล่าม้วย
สาวสนมว่าพระไทร	โพธิ์ร่ม เกษพ้อ
ไฉนพระตะขำด้วย	ปราศน้ำกรุณา
๑ อสุราองค์แอบใกล้	มเหสี สรวदनอ
อย่าแม่อายเสนี้	อย่าร้อง
ม้วยพิพเภทที่	จะสู้บ พงษ์แม่
ขุด้าที่ฝากองคั่นอง	จะได้ คำรงตน
๑ เดรัจฉังขนรทไท	ขับพด คตานา
ฝูงราชฏว์แน่นคอยยด	ท่านเต้า
ขาดัยท่านทุกคน	ชดหลัง ภาครณา
ท้าวก็แสนสุดเคี้ยว	โศกเฮออาดัย
๑ ขอกนออกนั้คเวศ์ท้าว	แดหลัง
ถวิตทเวศ์ถึงวัง	เปล่าร้าง
วามว่าหญ่ไทยประทัง	สติไม้ ทรงเคย
คตังพระองค์แข่งค่าง	เนตรน้านองแด

๗๕๘ โคลงรามเกียรติ์

๑ เห็นสวนทวนใครไครไครไคร
ตั้งจุงตะใจครา
ไฉ่ฝ้าฝ้ากรามา
นิกนิกผัดถึงย้าย
๑ พตากรเคยเกริกกร้าว
ตงบตงตตำเนียง
ควาบถึงทียทชเพียง
ตั้งโให้จำโให้ฮ้อ
๑ นฤบาทราเมศ์ทง
เต็คจออกพระพตพา
ตดับตบที่ตสุรา
ตั้งทพตวรพเต็จเต้า
๑ พานรพานเรศ์ฐ
ไปพักเร่งพตนรุต
เต็ยงหาญโให้ฮ้อ
ถึงตั้งยังทพท้าว

ษัตา ชักนา
สุดท้าย
เมือมอด เกิดฤ
คิดทงถวิตร
เกริ่นเต็ยง
เง็บชอ
ทพกต พรายนา
ฮ้อนไรเต็ยงหาญ
อนชา
นเรศ์ฝ้า
มามอด ม้วยฤ
ตอต่างคัษกร
คราวสุด คักฤ
รับฝ้าย
เอิกยั้ง กอนนา
ทุงทองตนามไชย

๓๐๘ ๑ ทศเคี้ยวรถฟไท่ จักร
 หวาดหวนเหตุยทวี่ เทวศเคี้ยว
 แถ้วหวนจิตรคคมี มานะ กษัตริยนา
 ครัดตั้งทวยหาญเข้า ได้ต่างถึงพหล
 ๑ พตมารต่างคว้ามฤทธิ พานร ชย่นา
 จำจิตรเขารณรอน ค้อค้ำ
 ตางตนอาจหาญพอน พันฟาด ถึงแย
 ตางยักษัต์ทกต์ท้าน ย่อทอถอยหัดง
 ๑ ดิงเห็นพตางให้เข้า ตำทับ
 ยักษัต์วังดิงโจนจับ จิกเกตุ
 โรมรูกมกบนั้นดับ ปยทชยา ชย่นา
 อำมาคยัมโหดรเข้า บาดหนชอน
 ๑ บ้างคายบ้างรับเร้น หตบหน ไปแย
 ทรากศพยักชโยช เกตอนค้าว
 ยังเหลือแต่ตำรถ กัมทศ เคี้ยวรนา
 รับชัมรธาท้าว ได้ค้อนรณยติง

๗๒๐ โคตงรามเกียรติ์

๑ พดด้งไปค้อค้ำน	เคชะ ยักษ์นา
แตกย่นจนประทะ	รถไถ้
ทศักรรฐ่มุ่งหมายพระ	รามดักษณ์ แดแฮ
แต่ดงเคชแฉงศร์ให้	พิฆาฏ์ต่างราชอริน
๑ ศร์กตายเป้นดอกไม้	มาตยักรอง
ทศักรัศร์เห็นหตาทหมอง	จิตรเค์ร่า
พระกฤษณหน่วงศร์ปอง	ผลาญทศั กรรฐูนา
เห็นรูปอมรเรศ์เข้า	หยุคยงยนต์ตั้ง
๑ วายบุศรทตบาทเบอง	ฮวดตาร
ทรงพระดำริหการ	ปรามเดียน
ไฉนหลงเด้หักตมาร	ยายักษ์ เด้านา
ทศักรัศร์แปดงเพศ์เพยน	รูปให้พิศวง
๑ กราวอินทรชิตแกตั้ง	จำแดง คนเฮย
พระอนชไปรแวง	เกือบม้วย
ขอพระไปรดเกษแฉง	พรหมมาศ
ด้างเหต้อาธรรมด้วย	เดชให้ว้ายชนม์

๑	หริวงษ์ทรงสดับถ้อย	ทนมาน
	แหดมหดักเชิงเค็กชาญ	พจนพร้อง
	ทรงศรีรับแดงผดางญ	ทศภักตร์
	เฉวียนนณัดตระบัดตอง	อกทาวทศเคี้ยว
๑	คชทนต์ทอกทาว	ทศภักตร์
	หลุดกระเด็นดุจซัก	คว่างทง
	รูปแปลงกดับประจักษ์	เป็นทศ เคี้ยวรนา
	ตกจากพิไชยรถถั่ง	กับพนบปลัพ
๑	พระยายักษ์เจ็บปวดบีม	ชีวา วายแฮ
	เห็นพิเภกอนุชา	ขยู่โกต
	โอรสูหนึ่งออกวาจา	ตรีตประ ภาษเฮย
	ไฉนจึงแกดั่งเชษฐให้	รอดด้วยคัมภกร
๑	โอรสูต้องว่าเจ้าจัก	ครองตง กานา
	ตมที่นักจำนง	พมวย
	โอรสูตามฝากตององค์	อรรคเรศ
	กับหม่นักตมด้วย	อย่าได้เคียดคณันท์

- ๑ โขษฐีสู้ว่าอนุชได้ ครอบกรุง แด้วแฮ
จงช่วยทนต์บำรุง เผ่าพ้อง
โษษฐีห้าว่าจงผดุง ทศพิช ธรรมนา
เจือจิตรคคปกป้อง ไพร่ฟ้าประชาชน
- ๑ โษษฐีหกว่าได้ก่ถ้าว วาจา ฝรุศเฮย
ขออย่าผูกเวรา ปดตต่าง
โษษฐีเจ็ดฝากตงกา นักรศ
ดื่บแต่ไอยกาสร้าง อย่าให้ลำบาก
๑ โษษฐีแปดว่าพิเคตัม เขตานงน
ไม่เชื่ออนุชเสยขนม ชัมม้วย
หวังจิตรคคคเปนผด กตายกตัม โทษนา
เพราะเหตุโมหะด้วย รักร้อนรทรวง
๑ โษษฐีเก้าว่าพิน ตาทวง คตนา
น้องช่วยเมตตอปดง ศัพค้วย
อย่าทิ้งทอดกตางณรงค์ เดี้ยเด้อม ยศนา
โษษฐีสิบจักพถันม้วย หมคตั้นสุรเดียง

๑ ตุกถมคยะคน	ดวงใจ ยักษ์เฮย
ทศภัคครม์ว้ยบวรไถย	ต๋วงแก้ว
ทวยเทพนิกรใน	พิมานมาศ ด้รงนา
ต่าง ๆ บานจิตร์แผ้ว	แซ่ชว็องถวยไซย
๑ พระรามถามพิเภกผู้	ภักดี
ทศภัคครม์แปดงอินทริย	เค็ดอบคต้าย
เฉกเช่นรูปโกษีย์	จักคิด ไฉนนา
งาบักอกกราพร้าย	เหตุนนเปนไฉน
๑ พิเภกทูลว่าเจ้า	จอมตง กาเฮย
รู้ว่าชัพจักปดง	บ่อแคตว
แปดงรูปเพอประดงค	ปรากฏ เกียรตนา
หมดฤทชือศัรเวทแถว	รูปนนจิงกตายน
๑ เดิมเหตุแต่เมื่อครั้ง	ทศกรรฐู
ชิงบุษบกกุเปนวัน	เชษฐูไท
อิศัรคว่างคชทนต์	บักอก ไว้นา
ซ้ำต่าปค่อตายนให้	หลุดพ้นจากทรวง

๑ พระกฤษณดัดบั้งแจ้ หฤไทย แถ้วแฮ
 ตรัสว่าทศภัคครใจ โหดไว้
 เปนเลี้ยงเมียดเมี้ยวไพโร จักรท้าว ภาพนา
 แต่ศพรายกให้ พิเภกผัดกั
 ๑ ตรัสเสด็จทรงรถแก้ว โภษย์
 เด็กทพกดับโยธ ให้ครน
 พิเภกวิบจรดี ดัดศพร ฟ้า
 กอบบาทเชษฐาธาธา โยษฐพร้องว่าพรณ
 ๑ พระพมเดชมั่น เพดงกตบ
 ทดงเขือหญิงอาธรรม โหดไว้
 เดียงองค์ อักไธสวรยศ มิตรญาติ พตนา
 เพราะเหตุมานะให้ โทษแท้พด้นเห็น
 ๑ มโหทรอำมาตย์ทั้ง ตำวันต์ ทูตนา
 เห็นพิเภกกุมภภัณฑ์ โคกเศร่า
 จึงพาพวกพดขันธ์ มาสู่ ศพแฮ
 นบบาทพิเภกเข้า ชบหน้าอาตุร

๑ พิกษณกรณค้อยได้	สตติคตยา โศกเขย
ยถภักตริยภักษตองนาย	ครตีไซ้
ไปเชยนาฏตองต่าย	ตมรวรับ ศพนา
ตองยภักษอภิวาทไหว	กตบเข้าคั่นนคร
๑ จิงทุตอรรคเรศเจ้า	จอมอนงค์
ว่าป็นตงกาปตง	ชัพแตง
ตองนางสัดบัพจนทรวง	โศกสัดต ตัดบนา
เจ้าแก่ประตุคนธแผ้ว	ผองพนักนงค
๑ ตององค้อรรคเรศรอน	ทรวงคตต แดเขย
ทรวงราชตีวินากาญจน	ค้วนเต้า
นางตนมพนักงาน	ตามเตด็จ มานา
ถึงศพมณโฑเข้า	กอดเบองบาทชวา
๑ นางอคคักอดเบอง	บาทเฉวียง
ตองนาฏชบภักตริยเอียง	แฮมไท้
นางตนมครำครวญเตียง	เซงแซ่ ตันนเฮย
ทวยราชภูรมาตยาให้	อติอินกรรแตง

๗๖๒ โศตวรรณเกียรติ

๑๑๐ มณโฑอรรคเรศทั้ง	อัคคี
พิเภกเอกองค์ศรี	อนุชน้อง
ต้นมณาราชพิริย	พตไพร่ เมืองนา
ค่างโคตรก่าสัตว์ร้อง	ว่าให้แดนศัตย์
๑ พิเภกรับสั่งให้	พนกงาน
เชิญพระศัพประดิษฐาน	โกษแก้ว
วางเห็นอวราชรถยาน	รายเครื่อง ดั่งแสง
พดแห่พรังพร้อมแล้ว	เค็ดอนคต้อยคตาชบวน
๑ แตรตั้งขึงแซ่ซ้อง	เดียงครหิม
กตองชนะประโคมครัม	ครนครน
เสนาเนตรนองซิม	ชดคร่า ครอบงาย
ด้นดำด้าวด้นมด้น	กดับเข้าเวียงไชย
๑ ถึงราชนิเวศนัย	หยุดประทับ เกยแฮ
ยานมาศรายเรียงรับ	ศัพท้าว
ตั้งปราสาทรัตนระดับ	ระดาฉัตร ใสวเฮย
โดยรัศมีขัณฑ์จอมจ้าว	พิภพเบองโบราณ

๑ องค่อสูร์พิเภกเซอ	พรหมมาร
ออกพระโรงชั้ววาศย์	มาตยเฝ้า
จึงมีราชบรรหาร	ให้จัด พดเฮย
เราจะพาประยรเต้า	นอบน้อมจกกร
๑ ชนมาตยรบตั้งแถว	จัดสูร์ร เสร้จแฮ
พิเภกพาพงษ์พนช	พรงพยอม
ยรญาตีสู้สวนชวญ	ถึงประทับ พดเฮย
เหต่าพระวงษนบน้อม	หมอบเฝ้าพระดักษณมี
๑ องคท้าวพิเภกนอม	อัญชด
ทตพระอรรคเทพ	ผ่านฟ้า
ชาค้ออนชอสูร์	ทศภักตร์
ชอพิเภกเป็นชา	บาทเจ้าจักรพงษ์
๑ บदनบรมนารถเฝ้า	ภวนา ยกเฮย
กับพระศรีอนุชา	ชิราชเจ้า
มต่างทศภักตร์พิดา	ดัยมอด ชนม์แฮ
เชิญพระบาทเสด็จเฝ้า	นเวศูร์ เรองวังสูร์รท

๑ พระอรรคณาเรศไต้	ต๋ดบับด้าร
ว่าทศักรรฐุมตายดาญ	ชัพแต้ว
สร้างศัถย์เกษมปาน	อมฤตย์ โสรจแฮ
คาตดับกำเตาแผ้ว	พิศม์พันกมตหมอง
๑ ปราไต้ยพิเภกด้วย	เด้าวนี่
ชรอยว่ากรรมเรามี	ก๋อนสร้าง
จำจากพระจักร์	ครอมเทวด
แต้นทุกขสุดท้อาง	ยังร้อนเพลิงเผา
๑ เหลือคึดคับอกอน	คั้นใจ จริงนอ
แม่นมาทศัตรีโต	คัจฉ้า
ยากผู้จะเห็นใน	จริงจิตร เวณา
ไฉนพระจอมโตกยหัต้า	จักสิ้นอางขนาง
๑ พิเภกถ่นองถ้อยกราบ	ทุดอนงค
พระแม่อย่าระแวงพวง	หวาดเค้าร้า
ธรรมดานพคุณคง	เดี้ยงहतอ แต้วแฮ
ถึงจะจ่อมจมน้ำ	ตำเนอฎ่ามี

๑ ทรงฟังพิเภกพร้อง	สับประดังค์
เราจะเผ่าจักรพงษ์	ผ่านเกล้า
จำจักไสรจสรทรง	ตำนานเกษ สกนชัย
ให้หมคมุทิตเค้า	หม่นไหม้หมองศรี
๑ อมรินทร์คำวิหุ	ในวาร จิตรแย
ว่าพระมิ่งเขาวมาตย์	สร้างเค้า
นางคิดใคร่ทรงตำนาน	สรจไสรจ
จักเสด็จบทรเผ้า	ริเบศร์ไท่ทรงธรรม
๑ ศรีเสด็จคำวิหุ	กัตยา ตองเฮย
ชื่ออรุณร่าภา	ภักตร์แผ้ว
จงเชษฐพิพรัตนา	ภรณ์เคืองตำนานแฮ
ถวายพระตักษณมแต้ว	อยู่เค้าตามจรัด
๑ นางฟ้าเชษฐเคืองฝ้าย	ผยองผัน เหาะเฮย
ตงสู่สร้อยสวนขวัญ	หม่นอิม
ทูลถวายเคืองทรงอัน	อมเรศ ถวายแฮ
ยุพราชทรงเคืองพร้อม	เสด็จเข้าไสรจสร

๑ สระต้นานอุทกท้าว	มัทฉาน ถวายแฮ
ทรงสุคนธาธาร	ทิพยแท้
ดาวสวรรค์ประคองพาน	เชิญเขต
ถวายพระภูษาแต่	เครื่องคั้นแต่งองค์
๑ ทรงทิพยภูษิตแค้น	ทองระบาย
ธำกัฏคาตคิคนราย	เตอมพร้อย
ตั้งวาทสอดด้ามสาย	แสงรยิบ
รัตนพัตรรัตนมาศสร้อย	อวามแพรวพรายดี
๑ ตั้งมรกฏแก้ว	เขยวขจ
พาหุรัตนรายมณี	นพเก้า
วดยหัดถบทมราชดี	แดงสด
พรายเพชรพรรณรุ่งเร้า	ดอคนีวธรรมรงค์
๑ กรรฐาภรณ์เลิศถ้วน	ดวงประพาพ
คาบประดับรัตนประสาน	ดัดับแพรว
กฤษณาททิพยอติงการ	กรรณเจียก
ทรงมกุฏวชิเรศแก้ว	พรางรุ่งเรืองแสง

- ๑ เด็กรัจธรรมทรงเครื่องตัวน ทิพยา ภรณ์เสย
 เด็กรัจจากตำหนักนา เระศห้อม
 เถลิงเกยรัตนมหา บุษบก รัยเสย
 แล่นด้าอสูรพดน้อม นอบเกล้ากราบไต่
 ๑ เด็กรัจทรงบุษบกแก้ว เกสร
 แต่งแข่งสุริยขจร ต้องหัตถ์
 ห้ายอดเยี่ยมอำพร พ่างจรด เมฆฤ
 พรายนพมณเจ้า จรัสรุ่งจรัญศรี
 ๑ พิภพนำพยุห้าย้าย ยাত্রา
 เนื่องนิกรโยธา พรั่งพร้อม
 ออกจากเขตรตงกา นครเระศ
 อเนกพหุยักษห้อม แห้เศาตามผล
 ๑ ตำมนักชาขนิฐทำว ทศภักตร์
 ทราบว่าสุริยวงษยักษ ท่วนหน้า
 ไปเฝ้าพระจอมจักร กฤษณราช
 ยังแต่คูเดี่ยวอ้า ออกไต่ทำไฉน

๑ จักไปกต้วผิตพ้อง	พระคน
กฐิตทำเด้ห้กต	ชัวชัว
ก่อเหตุเกิดการรณ	รงค์ยุทธ์ ใหญ่แฮ
แม่จักมิไปถ้ำ	ผิตแท้คงถึง
๑ คำนึงน้กแต้วเต้า	พวักพวง ใจเฮย
จำจะไปตามอนงค์	เหล่านน
ผดักษิษิตส์ภักทวง	เด้ยเกษ
ตงจากปราสาทชน	รับรินเร็วตาม
๑ ถึงขบวนค้วนคิตท้าย	พตชนันท์ ใปนา
ค้อยย่องตามกำหนด	ตตเดยว
เดินพตางหยุคย็นหัน	เดินค้อ ใปแฮ
เว่ยนวกจรคตเคยว	เหล็อบช้ายเหล็ยวชวา
๑ กต้วองค้วรนาฏเจ้า	จอมสุรางค์
เดินหัตถ์ก้านัดนาง	ห่อนโกถ
ตามคิตคตอดตาง	ทิวพนศ์
กัมภักตวันงบไต	พคค้วยนางไต

๑๑๑ ปางบรมนฤเบศรไท้	ราม่า ขวตารแฮ
เถด็จสู่วรณพดับพตา	มาตยเฝ้า
ฝ้ายพิเภกอสูรคตา	นำประเทียบ ถึงแฮ
ให้หุคบุษบกเข้า	นอบน้อมทุดเสนอ
๑ สรวมชัษาบาทผุ	ภักดี
เชิญพระราชเทพ	สู้ไท้
นเรนทรสูริยสัคคปรีด	ปราโมทย์
ปานมณรัตน์ได้	หัตถทาวถิถนอม
๑ ทรงทศันบุษบกทง	ธำวธวัรค์
ต้นมณานุกรกำนัต	มากม้วน
ทวยมาตยพยหิพตชันช	ชนัคแห่ แหนเฮย
ถามพิเภกทุดถวน	ถึถอยทุกประการ
๑ พระทรงคำริหควย	ปรีชา
ครวนจะเฝ้าพระจักรา	แกดไถด
เกด็ออกท้าวธงกา	แห่งหน่าย
ไม่ไปรดปราไสยไซรั	จักช้อดสู

๗๗๔ โศตงรามเกียรติ์

๑ จักเฝ้าเพียงพบน่า พตานไชย
เด็ดจจาก मुखกโคต คตาค์เต้า
อับศรนาฏนำไป ตรงพดับ พดาเอย
นางประนตมอบเฝ้า ท้ามท้องพตานหตวง
๑ พระยดพระพิณิจไท่ ทรงพิจารณ
นางตีจากไปนาน เนินแต้ว
ใครจักประมาณการ คชัว ไฉนนา
จำประภาษก้อแล้ว เฝด็จถอยพานฉิน
๑ ดูก่อนเขาวเรศผู้ นฤมต
แต่พขามชนพต คิตเต้า
ทำคักแทบเสยชนม ด้ยาก
หวังจักประดับเจ้า นาฏนึ่งนางเดี่ยว
๑ ปางสมัยเมื่อเจ้าอยู่ เมืองมาร
เห็นจะคชเกษมด้านค ึ่งไชร์
พระยายกษ ไปรคปราน ยพเวศ
ท้าวประทานไตให้ แต่เจ้าควงสมร

๑ พระอรรคเรศไท่	ลักษณะมี
ทรงสดับดั่งอดนี้	ฟาดค้อง
ก้มกราบพระจักรี	ต้นองพจน์ พระนา
ข้าบาทจำชัดของ	ยากด้วยเปนหญิง
๑ ไม่มีได้อาจอ้าง	เปนพยาน
ขอพระโปรดเก็งกรานต์	กรุ่นกดำ
ชุมเทพกระบินมาร	เดภาะนำ พถานเฮย
ถวายสัตย์เสร็จแล้ว	จักเข้าตฤเพดิง
๑ ส้มเด็จพระนารถเจ้า	จักรกฤษณ์
ทรงต้นศรัทธา	เกิดอกหดำ
อมเรศไคร์ครวญคิด	ทราบเหตุ ต้นเฮย
พาเทพนิกรนางฟ้า	เหาะดินโพนมมา
๑ ถึงสถานมรกฏแก้ว	คิริ
ตอยเดือนดงบัถพี	พ่างพน
ทรงสถิตยแทบเชิงคี	ขเรศเรียบ เรียงเฮย
ยัตย์ยัตชรเดยัคดิน	คาษทงเนินไศต

๑ พระยดเทวราชพร้อม	บันเทิง พระไทยแยะ
ให้สู้ครู่พัจจเชอเพดิง	เด็ร้จแถ้ว
ทรงศรอกันนี้เดกิง	ประตองตั้น ส่ท้านเฮย
เปนประกายพรายแพรว	คิตเชอเพดิง โปตง
๑ องค์เอกอรรคราชแก้ว	กระต๋คร
กัมกราบพระส่วาม	จิครตง
เฮอนโอบสู่ออกจ	ประกาศัตย์ ถววยแยะ
ขอเทพอบศรทง	หมตั้นเปนพยาน
๑ แม้นจิครช่าหน้ายไท	ทรงศักัด
ไปรักใคร่ทศภักตร์	ชาติช่า
ฤช่ายอื่นจากจักร	กฤษณราช กัด
จงพระเพดิงผตัญช่า	มอดสันตัญชนม์
๑ แม่ช้อลัตยค้อเบอง	บาทา
ต้มเด็จพระภรรตา	ชิราชเจ้า
ชยาร้อนฮอยารนรา	คี่หม่น หมองแยะ
เด็ยงลัตยเด็ร้จเด็ค้จเข้า	ยาตรเยองตุงไฟ

๑ อำนาจสุจริตทั้ง	บุญญา นุภาพเฮย
เกิดสุวรรณประทุมมา	รับไว้
ตรงจรตพระบาท	ทุกอย่าง
นางแต่จ็บทจรไค้	หอนพ้องอ็คค
๑ เทเวศ์ทุกทศ์ช่อ	อวยศรี สวัสดิ์คเอย
ผด้นคัมภ์ทศุริยคณตรี	แซ่ช้อง
ไปรยทพิยกสุมาตี	กตาดเกิดอน
กถินกระหตบตะเวงทอ้ง	แห่ถ้งหัด้าตตอดสรวง
๑ ขุนกระบิณไหญ่น้อยพรง	เพรียงภักตรี
แถ่นด้าอำมาตยยกษ	พริบพริ้อม
สรวรเสวีญัตติยองค์อรรค	นาเวศ
ต่างประนตบหม่นอม	นอบเกด้ากราบถัดตอน
๑ เซงตั้งช่อมเรศ์เซอ	เชิญดี คเอย
นางแต่จ้จจากอ็คค	ตาค์เข้า
ตรงหน้าพดบพิดาตรี	มุขมาตย์
กราบพระภักคเาเจ้า	อิกไท้ โภษย์

๑ เอกองค์วราภฏแก้ว	กัตถยา
กราบบาททุกพระศวา	มิดเจ้า
ข้าบาทผิดโทษา	นุโทษใหญ่ ยิงแสร
ขอพระจงโปรดเกล้า	งคนขงอย่าถือ
๑ ข้าตายสมรมแม่แม่	ช้วน พี่เอย
เรียมบ่อถือผิดชวัญ	เนตรน้อง
เหตุเกิดเพราะกรรมบัน	คาตประจวบ
ตุ้คักถบดำครพ้อง	พ่างม้วยหลายครา
๑ ทรงสถับถมเต้จไท้	ธเรศตรี แถดงเอย
คำวิธัถรรเวธิญศรี	อนชน้อง
ขนิษฐันองพระเต้าฉน	นาฏฉน ชมแสร
ธองพระโธมณัศพร้อง	พิศณท้าวบันเทิงถมร
๑ กฤษณทรงประสาทให้	กรงตง กาเอย
ให้พิเภกตำรง	ตุ้มเชอ
เนติมจัตุรภักตร์พงษ์	เปนมื่น อสรแสร
ผดุงราชฏรประกอบเกอ	กิจบ้านการเมือง

๑๒๒	พระยาพิเภกได้	ดัดบับดาว
	กฤษณราชขอโรงการ	โปรตเกล้า
	ทรงยศมิ่งเมืองมาร	หมตมอบ คณา
	แต่กระเซมสร้างเค้รำ	ดัดคิน้อมทุดถ้อง
๑	ขอเดชเรศไท	ทวดวงษ์
	ซึ่งพระราชประสงค์	เค้กขำ
	ดัดบับดัดขัตยพงษ์	พรหมเมศ
	ขอพระคุณท่อมหัด	เดศตาแดนไทร
๑	ข้าบาทอำนาจน้อย	นฤฤทธิ์
	ดัดมเด็จพระจักรกฤษณ	กตบับแก้ว
	เกิดอกพวงกอดูรมฤษ	ดัดยาดีดัย
	จักอกอจากจกแก้ว	กตบับรอรำบาญ
๑	จักขายเรณูรัชเบอง	บทมมถาย
	ขอพระเดชอดตาร	ค่อตง
	ขจักดุดุทวไทยพาด	มรุคหยาบ คายเฮย
	ดัดวยพระเศรชกวงก	เกษขำชาดเชญ

๑	หริวงษ์ทรงดัดบัลลังก์	คำอัฐร ตรีธัญ
	ว่าพิเภกกราบทูล	ถูกต้อง
	ส่มบคัย้อมเปนมุต	มหายุทธ์ เหตุเฮย
	ทรงพยักพระภักตร์พร้อง	เพริศพร้อมพดางสรวด
๑	พิเภกสับช่องแฉ้ว	ทตตา
	จากสุวรรณพดับพตา	ที่เฝ้า
	พาแค้นสุรเดณา	นวกคณเวศน์ เวียงเฮย
	โดยสุภาพกราบท่า	ตู่ทองพระโรงเสถียร
๑	ชนสถิตยเห็นอแทนทอง	มณเฑียร
	หม่อมพระญาติมาคยเคียร	คานหม่อม
	เมามางว่างตาเคียน	คายหมก ไปฤ
	ทอยูก์แก้งอ้อม	หังอ้อมเกล้าทูลพด
๑	เดี่ยคายพระญาติเซย	ชาญสมร
	เดี่ยพยุหแดนยากร	แก้วนแก้ว
	เดี่ยหมคคชอัคร	เวียงเคช
	เดี่ยพระชนม์พระเชษฐแฉ้ว	อนาถท้อใจฤจิต

๑ ตงกาในก่อนโพ้น	ไพบดย์
เมื่อบญาติมาตยาสูร	สู้รบเชอ
พรหมธิราชพายร	จากจักร วาพแธ
มาตั้งตงกาเมือ	มอดต้นตงตำร
๑ เพราะเชษฐาดีดยให้	ไภยถึง
พญาคิมิตรคิดคบั้ง	บ่มบ้ำ
ตายในหว่างคักกริ่ง	รวมร่วม ร้ายเฮย
เข็ดชัวไปกราบหตา	แหดกสันฤสุญ
๑ คิดพดางทางครัดถ้อย	บั้นทร
แต่พระวงษ์ตระกูล	กต้าวเกดยง
เปิดทรพยจับแจกปูน	บำเหน็จ ท้วน
ที่พิการแก่เดยง	ตบเต้าเอาใจ
๑ ปราไดยสุนทรเหต่าทำวิ	พระยา
ตงแต่งตามคณา	นุยศัย้อม
ตะโถมโอบโอพา	ชิตชอบ
ประสาศันต่าสนั่นหว่านต้อม	หต้อเดยงโดยธรรม

๑	ตรีธัมมความไพเราะ	ต่างด
	ไพเราะตามคัมภีร์	ซ่อนเร้น
	มุนีนาถคิตตามปรน	ปรี๊ดปดอบ มานา
	ด้วยสัตตพิพัฒน์เงิน	ว่างใช้การเกณฑ์
๑	หม่อมหันตโทษไว้	ช้วน
	ผ้าผ่อนอาหารปั้น	อิมท้อง
	โทษโทโทษตรีณ	ภาคโทษ ไปแฮ
	ความเตตาระวิจาท้อง	เด็กน้อยประนอมเดี่ยว
๑	ประภาษราชกิจถ้วน	ทุกกรม
	โดยชัตยธมาคม	ตั้งเค้า
	ท่ามกตางมาตโยดม	เดียรดาษ
	พระราชปรารภเร้า	เรื่องม้วยรายเมรุ
๑	เปาวนาสูร์ท่านผู้	เจริญสวัสดิ์
	จงจัดการเมรุรัตน	ยอดห้า
	โดยยศศัพจักรพรรดิ	ผดุงทวิป
	เกณฑ์ทวงจงทุกหน้า	ถัดจนรมท่า

๑ เปาวนาสุรวราพกัม	เกษา
รับตั้งองค์อสูรา	ราชไท้
ออกจากพระโรงมา	ยังที่ พักแยะ
หมายตั้งกรมวงให้	ทราบตั้งตามกระแด่
๑ กรมวงหมายตั้งข้า	ราชการ
ถ้วนทกทพนกงาน	ใหญ่่น้อย
พดเรือนฝ้ายกรมทหาร	หัวหมื่น พันแยะ
หมายกระจัดชคถ้อย	ถ้วนทกกรม
๑ กรมการเกณฑ์ตั้งไม	แฝงเต่า
กรมช่างฉากได้เกตา	กด่อมเกตยง
กรมเมืองทบปราบเหตา	ผูกจัก ต้านแยะ
กรมวิเศษจ่ายเตยง	พื่อนำใจงาน
๑ แม่กองกะที่ตั้ง	ตามชบวน
ตัวอย่างวางกระตวน	สอบช้น
ตำรวจดีหมวดมวน	นายตะ มุขแยะ
มุขฝ้ายควนตกน้น	ใหญ่ช้ายนายการ

๑	ใหญ่ฆาตกรตรวจด้าน	อุดร
	องครักษ์ในฆาตอน	ทศได้
	ประกวดประชันกร	การเร่ง รัตแย
	ควนออกในซ้ายได้	ว่าด้านโดยเกณฑ์
๑	ปรุงปรับจับนั่งร้าน	รองหตุม
	ยกดีเส้าเอกคุม	เครื่องพร้อม
	ชกมุขจตุรารม	รวบยอด ปรางแย
	มุงเส้าจาดัดย้อม	ยกชนนพสุญ
๑	ภายในเมรุใหญ่พัน	ไพศาล
	มีแท่นเมรุทองถาน	แฉ่นฟ้า
	เรียงรายเครื่องตั้งกาญ	จโนภาษ
	ราชวัตรฉัตรแก้วรยา	รยบเพียงไพชยนต์
๑	การเมรุในนอกนั้น	สรรพครบ
	ตามอย่างพระบรมศพ	เส้าพร้อม
	พนักงานจัดขบวนฉจบ	แจกเชื้อ หมวกเยย
	ราชรถเทียบเกยน้ำม	นอบท้าวทูตการ

๑ รุ่งแสงรังษิตแก้ว	กตางโพนม
พิภกทรงเสวตรโสม	พิตรพน
เสด็จไปที่ประโคม	เคียงพระโกษ
ทรงตั้งพระศัพส์อัน	อนารถท้อพระไทยหาย
๑ ดั่งดาวเคียงโคกแก้ว	ปรางศรี
นาเวศรมันต์	อกร้อง
พนักงานยกโกษต์	ตาศัส เกยแป
กองจัดพลแห่จ้อง	จับรวเรียงแถว
๑ ให้เชิญพระโกษเจ้า	กรงมาร
ขันธ์บุษบกกาญจน์	รถแก้ว
ท้าวเสด็จสู่ราชยาน	โบกหัตถ์
กตองชนะบีโณนแจ้ว	โจงครีมเคียงชาน
๑ เดินขบวนพยุหบาทซ้อน	ด้ามด้าย
คันเชือกโบกธงชาย	เชิดช้อย
รถโยงรถจันทนราย	เปนระเบียบ ไปแป
พลแห่งกองหน้าคต้อย	รถเมือตานเมรุ

๗๘๘ โศตงรามเกียรติ์

๑ ท้าวนางหัตถวงแม่เจ้า	จอมสมร
แสนสุดไศ์กาวอน	เทวศให้
กำนันนาฏนิกร	ครวญครำ
ทุกข ยิ่งทุกข ถึงไท้	ท่อมเร้ารันทรวง
๑ มณโฑแสนสุดเศร้า	ไศ์ก็
กับอนงค์คัค	พราพร้อง
ไอ้ ไอ้มิ่งโมพี	เฉลิมเกษ
คุณพระเคยปกบ้อง	บั้นเกล้าตงกา
๑ ซายาโษษฐว่าไอ้	อกเฮย
นับจักเนานานเสวย	เทวศร้าง
นับวนนับจักเตย	ดิมดวง แต้วนา
นับจักแขวนชวญคว้าง	อยู่สัแสนรกำ
๑ เลี้ยงบรรดาร์ดำซ้อง	สนมสนอง
ว่าพระร่วมโพธิ์ทอง	ปกเกล้า
เด็จดีพิภพครอง	ตวรศกัณ ใคณา
ข้าบาทคามเด็จเฝ้า	พระเจ้าข้าเฮย

๑	ต้นนางต่างโคกเค็ร่า	โคกกา
	พระประยูรวงษา	ใหญ่่น้อย
	กตั้งเก็ดอกทอดกยา	ถยายเกษ
	โคกยั้งสุดแสนตะห้อย	ตุจตั้งบ่มถัด
๑	สร้างโคกวิโยคให้	โหยหา
	องค์พิเภกอนุชา	เสด็จเข้า
	ทรงจตุรปเทียบมา	ไถยยก ตั้งเฮย
	ทรงชะมาพระศพเจ้า	พิแต่วโคกคัตย
๑	ปวงพระวงษ์บริจาคตั้ง	วัดถุทาน
	จวมบ้ายฝ่ายพนังงาน	จัดพร้อม
	เชิญพระศพจอมมาร	ตั้งแทน
	พิเภกกับประยูรห้อม	เก็ดอนกตุ้มถวายเพติง
๑	เสด็จการพระศพท้าว	ทศกรรัฐ
	จึ่งพระยาพิเภกฉิน	กตุ้มค้าว
	พาต้นมนาฏก้านัด	คินนิเวศน์
	เสด็จสู่ปราสาทท้าว	ทอดท่อนหญไทย

๑ พถันต์เจ้าเข้าที่	ตรงตำนาน
ไขประทุมธารไปรย	พว้าพว้อย
หอมหวดกลิ่นกุดมัตย์	ชวนอบ
เย็นยงน้ำพาย้อย	ชื่นชุกมต
๑ ทรงสุคนธ์ชุบไต้	กายา
กลิ่นตั้งทราบนาธา	รินเร้า
อาภรณ์พิศรอาภา	พรายเพริศ
ทรงประวิชนพเก้า	สอคนวตนิทเด่นอ
๑ ท้าวเธอเจ้าจยาครเยอง	บมินาน
ชนตั้งรุดสูรการ	ก้องแก้ว
มารมาตยหม่มทวยหาญ	แหนแห่
งามวิธาคัดฉวนแต้ว	เดห์เจ้าจอมมาร
๑ ภูบาลเจ้าจกคักค้อย	จักรงค
หมายพระจักร้องค	เอกไท
ออกจากนครตง	กาวิบ เด็จจนา
บ้ายสับสามโมงไต้	ตุค้าวแดนตถาน

๑	ถึงประทับชายชั้นนอก	พดัมพดา
	เสด็จจากธรรมา	ที่เฝ้า
	ทุดการศพรพนา	สุรเดรัจ แด้วแฮ
	เชิญพระองค์เสด็จเขา	เหยียบแคว้นแดนमार
๑	ฟังสารพิเภกเชอ	เชิญชวน
	โสมนศำสรวต	ตั้งเร้า
	วิบครเว้งจิตชบวน	พยหยาดร
	จักยกพยหเข้า	เหยียบพนเมืองमार
๑	สุครพเว้องฤทธหาว	หาญรบ ตั้งแฮ
	จคกระบิณฑรกระบวนทพ	เทียบถ้ำ
	ถอมันหอกดาบสัดับ	ทวนเทติ แด้วแฮ
	ตีบแปดมงกุฎกของหน้า	สุดท่ายหนุमान
๑	ภูบาตบวรนาฏเจ้า	จอมดี ดาเฮย
	กับพระตักษณเสด็จตั้ง	ตาศเมอ
	โสรจตรงทิพยวาร	รมเยศ ยิงนา
	อรอาบเอมรศเกอ	กตั้นแก้วเกสร

๑	ต้องทรงภูษิตพิน	บวร
	เชิงกระบวณอรรธร	ช่อช้อย
	นางทรงอุทุมพร	เพชรผ่อง ศรีนา
	ทรงตะไบคาดพร้อย	พรางแก้วแกมสุวรรณ
๑	ต่างประคิดประดับสร้อย	สุวรรณ ภารณเอย
	กาบกิงกาณจนจุฬา	เดิศจัตุ
	พราย ๆ พรางวิคณา	ภาเพชร เพริศพ้อ
	ทรงประวิษวุ่นา	ดินทนวพระหัตถ์ระหง
๑	งามรามงามลักษณะนง	ขayang
	งามสุดดีคาอนงก	นั่งน้อย
	ตามเสด็จเด็จจทรง	ราชรถเรืองแสง
	ต้องรغامเกิดช้อย	ช่อชนชวาดย์
๑	เขาวมาถยร่วมรถไท	ทรงธรรม
	ยังมีหาเวชยันต์	ยาตราฟ้า
	รถทรงพระลักษณะสุวรรณ	สุนทรวิคณ เรืองแสง
	เทียมเทพยฉัตรพกด้า	แผ่นผ้าผันผยอง

๑ เครื่องตั้งมยุรฉัตรชน	ชมด้าย
เทียวชชเชิดชชชช	เฟื่องพ่อน
แดนพดล้าพอกหลาย	สดอนสดับ
แครฝรั่งแครงอนซ้อน	ด้าของ กดองคหิม
๑ พิเภกน้ำเต้ค้ำเจ้า	นครตง กาเอย
ชมนิเวศน์เวียงวง	แฉ่นแฉ่น
บ้อมบั้นค้ายครหง	หอรบ สด้างแย
แดนคักแถวถนนแมน	วามพนเภา
๑ ชมด้ามปราสาทแก้ว	สุรการ
ทศเทียบทพิยัดถาน	เทิดฟ้า
จักรมชมนิประธาน	แดงมาศ
เห็นรเห็นเวหาห้า	ยอดแม่เล่มอพรหม
๑ เร่งรถจรดแก้ว	เกยประดับ
พิเภกทตเชิณวั	เต้ค้ำเจ้า
ด้ามเต้จเต้ค้ำประทับ	ยังแทน
ไนนิเวศน์วังเจ้า	ท่านท้าวทศกรรฐ

๗๘๕ โคตงรามเกียรติ์

๑๑๕ ปางมหิษอสูรทำว ทศกัศตรี
๐ ทราบพระกฤษณรุักษ์ ร่มเกล้า
เถลิงแท่นทิพยตระศกัศดิ์ ปราสาท อสูรแฮ
จำจักออกไปเฝ้า หริไถ่นรินทร
๐ ทวิพิตางออกจากห้อง ไหริญ เรื่องแฮ
นำเหล่าอสูรสาวสวรรค์ สัพฤบพร้อม
จรเฝ้าบทยุคัศดิ์ เคี่ยมบาท พระนา
โสภิตดั่งดาวด้อม ศศิแจ้งจรัสฉาย
๐ พิเภกเผยพจน์ให้ นางบำ เรอเอย
ร้องรับดุริยางค์รำ ฟ้ายพ็อน
โหยหวดคร่ำครวญคำ หวานวิเวก ใจนา
เพราะโสทรจิงหวะซ็อน สอดสร้อยประสานเสียง
๐ นางร่ำรำรายร้อง ถวายนหัดถ์
เนตรฉายส่องกระษัตริย์ ครุ่นครัง
จิตรวัทพระจักรวรรณ์ กับอนุช ทำนนา
ตมส์คิผิตเพดงพดง พดาดพด้าเมตอศว์

๑ ผู้ดำราเมศ์ทง	พระถักษณ
ทรงตั้งคัมภีรียงคัยกษ	กต้อมช้ำ
จวบอรุณโสรจตรงภักตร์	ทรงเครื่อง เสร็จแฮ
ออกพระโรงพร้อมหน้า	กระบี่ทงอสูรสุดอน
๑ เผยโอรสูไปรดประภาษให้	ชุมภู วรราชเฮย
ห้ามหุติวารดู	โศคใช้
เด็กกคจิตวันฟู	ชอบฤกษ์ ไคนอ
จะเศกพิเภกให้	ผ่านพนภูวดต
๑ ชุนกระบิบทรวบตั้งแต่ว	ตงเดช พตั้นแฮ
สอบเคราะห์ดองพิเภก	ผ่องแผ้ว
ซบจันทร์ดีเมศ์เอก	ออกฤกษ์ ยิงนา
ตรวจฤกษ์รชนิกรแต่ว	ตบชห้ามหาผด
๑ จิงทุตราเมศ์ไท	ทรงธรรม พระเฮย
เห็นชอบรุ่งสุริยัน	ฤกษ์ได้
เนาเคราะห์ประสมกัน	โนเมศ์ นนแฮ
ควรมอบตงกาให้	พิเภกบ้องครองกรุง

- ๑ พนักงานเก่าแก่ให้ ตรีชา คาเอย
 กับมิ่งมณโฑนา เรศด้อม
 ต่างสร้างต่างทรงฮา ภรณ์เพรศ์ พรายแธ
 เสร็จจากปราสาทน้อม ประนตไท้สมดินชู้
 ๑ จักรรัตนตรีให้พิ เกกวา ชาเอย
 เถลิงอาศน์สุวรรณมหา ฉัตรกน
 ฝ่ายดำอวตริชา คาลกิตย อยุ่นอ
 อรรคเรศมณโฑนา หนึ่งเมองช้ายอสูร
 ๑ ได้ฤกษ์โหรฆาฏของ จุดเทียน ประโคมแธ
 จิ่งเบกบายศร์วิเชียร ช่วงแก้ว
 ปโรหิตตั้งแฉ่นเวียน เจ็ดรอบ คับนา
 โบายโบกฐมาแต่ัว จุดจุ่มจุนเฉลิม
 ๑ ราชครูโอมอ่านอ้าง มนศ์ชดัง
 วินรคน้ำกรวดสังข์ ไล่เกล้า
 ต่างอวยสวัสดิ์จริง สฤษศ์เค็ก อสูรเฮย
 ตามกระษัตริย์พราหมณเภา แก่เออนอวยไชย

๗๗๗ โคตงรามเกียรติ์

๑ ทริวงษ์เวณนิเวศน์ให้ กุมภภัณฑ์ ผ่านแฮ
ไปรดนุสาตน์ทศธรรม์ แทคย์พร้อง
ชอดตองบทยุคัต บัวบาท พระเอย
เปนเสวตรัตนตรบ้อง ปกเกล้าเหต่า อสุร
๑ เสร็จการศุกิจแก้ว จักรี วงษ์แฮ
ชอนพระอรรคมหิษี ส่วตติแผ้ว
เอกอนุชรววมชิว โดยเสด็จ พระนา
คิ่นตู่ปราสาทแก้ว ยอดเก้าสุววรรณแกม
๑ พิเภกผ่านแผ่นด้าว คำรง เวียงแฮ
ด่มเส่นหัดของยุพยง ยวยม
ด้าวต่มชบักด้อมองค์ อสุรอิม ใจนา
เสวยศุชด่มบัตบีม เปรียบด้าวแดนสุวรรณค์
๑ จวบอรุณจอมราพเข้า สรงสนาน องค์เอย
ทรงเครื่องเสด็จสู่สถาน ที่เฝ้า
เชิญเสด็จแห่ตั้งอุทยาน ประพาศมิ่ง ไม่นา
แดนต่นุกนังตั้งสวนเจ้า นิเวศน์ไท้เทวินทร์

- ๑ ทรงด้มรับสั่งให้ บุตรภษา กรเฮย
 ไปจัดพดพยุหยาคร แด่งตง
 สู้คร้พรบอภิวาท มาจัด พยุหเส
 พร้อมแทตยกระบึง รดแก้วประเทยบเกย
- ๑ หิริรักษอรรคเรศทง อนุชา ท่านแฮ
 ตำมกระษัตริย์ด้รงคงคทา เครื่องคั้น
 ด้ด้จเถดิงราชวรคตทา พยุหเคด้อน ไคดแฮ
 ออกจากนคเรศพัน เขตรท้าวด้วนอสูร
- ๑ ตำมกระษัตริษจากรถด้ว ประพาศพรรณพฤษณา
 ชูช้อก่ายเกยวกัน เขดช้อน
 พระตักษณเกบรค้ศคั้นช ถวายพี นางแฮ
 จักรกฤษณด้ดดรกช้อน ด้งให้ตักษมี
- ๑ พิภกเขญุด้ด้จชน คำนก ด้วนแฮ
 องคพระกฤษณรักษ ย่างเยอง
 ตักษมีวมตภักตร์ พระอนช ท่านนา
 โดยด้ด้จบังคมเบอง บาทเฝ้าฟังด้ว

๑ ราเมศ์เผยพจนถ้อย	ต้นทร
ถามพระดักษมีสมุทร	เพราะพร้อง
ข้าแม่จากเวียนจร	มาอยู่ นฤ
ฤว่าคำหนักน่อง	สถิตยพนนถนไเหน
๑ ดีดาประนศไท	ทตรา พรณแฮ
หวนเหตุแห่งควมรกำ	เกาก
รทมทนทกช้ทวศ์ดำ	บากยัง พระเอย
ในพระคำหนักน	อสูรให้สถิตยเด็ถียร
๑ หรีเนาคำหนักแกว	แกมสูรณ
สู้รบตีบเหลี่ยมไศตจนทร	แจ่มฟ้า
ตรัสชวนดักษมีบวร	ชมแทน ทองเอย
ดำอสูรจิงเกียงกตา	เกดอณต้อมวงรวัง
๑ ไวยกาสูรแทตยทง	นิตกาย อสูรเอย
ครนครวนชรวาย	ชพก
อยช่วยทศภักทรชฉาย	ขจิตเค็ก สวาแฮ
วนเมอรภาพมรณต	हतบเมอจกรวภาพ

๑ ถึงฝั่งปากเกาะแก้ว กรุงดง กาเฮย
 บมิพิภพจักรวงศ์ ร้านร้อน
 ดุแดนด้านชายดง โดยเขตร เขาฮา
 ครีตตั้งเสนาค้อน ทพตงค่านมาร
 ๑ รากษชชาวด้านออ อตตุด
 คั่นแตกแมกเมตมุด มุ่นไม้
 ขุนด้านทยานผลุด พตมุด เมืองแฮ
 แถดงพิภพกว่าได้ เค็กเจ้าจักรวพ
 ๑ พิภพสัตว์ร้อน หฤไทย
 รับสู่สัตว์มาโดย แหตั้งเฝ้า
 ทุดกฤษณว่าจอมไกร กรุงจักร วพเฮย
 หักด้านหาญศึกเข้า เขตรได้ โดยทง
 ๑ พระตั้งสูริยบุตรให้ จัตทัพ
 ดิงหน้าหงยภษัรพร ตำตรพร้อม
 สู้ครีพรบเกณฑชบ ชันตรวจ เสร็จแฮ
 รวเรียบเทียบเกยน้อม นอบเกตุ้ากรามทุด

๑	ต้องตรงทรงเครื่องแก้ว	ทรงอา อูรุษเยย
	เถลิงรถเวียงพตศดา	ครนครน
	ทัพจวบจักรกฤษณ์ฟ้า	ที่ราพ โกรชแฮ
	ยักษ์รบถึงไปสิน	โตคกตุ่มตุมบอน
๑	หนุมนาคาดเดอดเข่า	ขบพัด
	กระซอกนกชากวด	แก่งทั้ง
	โถมถับรถแหดกอก์	กรรสูตก รกแฮ
	พดยักษ์พรักกตั้ง	กตาดพนส์มรมรณ
๑	อสูรราชพิโรธดำ	เพลิงกาด
	คูโตคเต็ยวราบาย	บุกปด้า
	ขันธ์รปล่อยประหาร	แตกภาค พันเฮย
	เลี้ยงณะนาคดำครจำ	จวบมต้างดิงประไดย
๑	รามเลี้ยงพรหมมาศตั้ง	สัตยา
	แมตงคอบเป็นพยุพา	พดแผ้ว
	พดถึงรอดเพราะฮา	นุภาพ ศร์แฮ
	เตยถูกพดยักษ์แก้ว	ถ่วงถ้างอัครรัฐ

๑ จอมมารสู้รบดำครกตั้ง	กตางณรงค์
กตัมเกิดต้องทยานยง	ยุทธด้วย
รามลักษณะคตะองค์	อุตุต
ศรราชฟาดยักษ่มวย	ศัพกลงกตางคิน
๑ มารเกิดเป็นสัตว์	สัตว์ศักดิ์
ควงศทาคักกัก	คาคคิน
เข้าคตอรามลักษณะ	รบรบ ฌวงค์เฮย
พระพิฆาฏชาคลับน	ราพรายกายกระเด็น
๑ ตายดีเกิดแปดย้าย	ยุทธนา
ราเมศรแฝดงดำครว	เกิดอนต่าง
ยักษดับกตัมคักดา	ดาตรบ ฝั้นแฮ
สืบแปดมงกุฎยุทธบาง	ราพม้วยเปนนท
๑ ยิ่งตายยิ่งเกิดซ้ำ	ต้องคุณ
ต้นเทให้ถามโหรท	ถัดน
ศิวราชประดำทณ	พรยักษ นนอ
ใครพิฆาฏชาคร้อย	กตบรทอ์เปน

๑ เทพยหิณงเนาที่เฝ้า	พระศุติ
ทนต์ทศพระวาท	ท่านไฉ
พระอวยเดชราพทวี่	ใครปราบ ยากนา
กดับด่าบศพมารให้	ขจัดทงชดปไตย
๑ หริวงษ์ทรงทราบนำว	ศร์แดง
ค้อยักษ์คักดาแดง	คาตม้วย
เปนมกรตกราดแรง	ศพเจ้าศ ทเตเฮย
ศุญชพมารหมคด้วย	เดชพองพรศุติ
๑ อิบศรเทเวศ์ช้อง	ดำธการ พรเฮย
ไปรยทพิยด์รรพต์มาตย	มาศพรอย
พระกฤษณกดับคนด์ถาน	สัดคยท ด่วงแฮ
มาตดีดาคด้อย	รทชนคันด์วรงค์
๑ ครดีตั้งพิเภทให้	หาวัน ฤกษ์เฮย
จะกดับอยทรนาทัน	ทพร้อง
จวมสืบสืบฝัน	ผายสู่ อนุชนา
ผินนคสองพระน้อง	แนเข้าอัคคี

๑ จวนรุ่งพดเคว้าครน	ตามตรง เสร็จเฮย
ทรงเครื่องทพยอตั้งการ	กฏแก้ว
มาสถิตย์บุษบกองค์	อรรคราช ร่วมแฮ
พระดิษณทพนาแคตัว	เค็ดอนพร้อมพตจร
๑ โยชาอุโฆษห้าว	หาญคนอง
เดินวิถีโดยจง	แก้กัสร้าง
ตุ้มพิเภกต้นอง	ถนนไปรด ทตายแฮ
พตยวาทพระแผดงมต่าง	แห่ตถันด้ายตถ
๑ รอนแรมพยหัดน	เค็ดง
ตุตวงเหมคิรินทรง	ตั้งยง
ให้บุตรพระสุริยง	ยถถัน ประทับแฮ
ตุครุพรบเกณททง	อสุรพองพานร
๑ ทำค่ายค้ำหนักพร้อม	พตบพต
เสร็จกิจทูตพระวรา	เมศเจ้า
พระกฤษณ์กับต๋า	พระดิษณ เสด็จเฮย
ชนสถิตย์สถานเข้า	ประทับเบองบวรสุรณ

๑ ผวาตื่นอระเต็น	ตักทวง แดเอย
ชุกคินิมิตรทรวง	ตะคัง
เหตุส่องเกิดเกษปวง	ญาติมิตร ไฉนนอ
พออุไทยเรื่อรุ่ง	รุ่งเรื่อรุ่ง
๑ พถันทรวงตรวงภักครแต่	จรวจรต
ผู้ตถานธารตคันธ์	รคเร้า
ทรวงเครื่องนพรัตนอัน	โอบำ องค์เอย
นางนาคพนักงานเข้า	ผัดผั่วกระพอดม
๑ ราพจรจากห้องรัตน	เรื่อวจิต
เฝ้าพระโอยกาชิต	แท่นแก้ว
นบตาเยี่ยมชนนคร์	ชนกนารถ กรุงแ่
แต่จากส่องพระแคต้ว	คตาค์หน้ามานาน
๑ กาดนาคบั้นพนราพ	พาสุกร
ตดับอสูรวาท	ถ่องถ้อย
ทรวงอนุญาตติ	ตารับ กตบัพ
มั่นว่าเข้าตาสะห้อย	ห้วงตาหิตานชวัญ

๑ ตาหวิงราชกิจค้ำว	มาคาคต มอบเอย
ให้ช่วยพิทักษ์การ	กอบรู
จึงจะอภิเศกหุดาน	เถติงราฟ นาคนอ
ตาไคร์ทรงค้ำถัก	ก่อเกอพรหมจรรย
๑ บัดโดยกตปรับถอย	ทุดชยาย
กำหนดดับควารหมาย	ไม่ช้า
มัตตากตบรีบผาย	ผืนต์ ปรางค์แฮ
ครัดตั้งถันมตันทหน้า	นิมเนอหวดถนอม
๑ ตั้งเด็ร็จอสรเข้า	ตั้งขต
ชำระสระตถกนช	เกษเกต้า
โดยเวทวิเศษมนต์	มารประ ดิทธิศา
ทรงพระตถุคณชเคต้า	เครื่องฟุงจรงใจ
๑ เด็ร็จตั้งทรงตถันบัตถอย	เซ็งงอน
ภูษิตถดตององคอร	เอี่ยมพริง
เกราะนวมตถอกตองกร	ประวิช ตรวมแฮ
คาบทิศทบถรวงตถอิง	อิกตถอยชฎาทรง

๑ ออกจากปราสาทแก้ว สุธรรมาญจน์
 แผลงฤทธิวิทยาตาด เทชห้าว
 ปกวยแยกเยี่ยงทวาร ไหวว้าง เบ็ดแฮ
 วัชรตัตตตะด้าว ด้านแคว้นดงกา
 ๑ ถังเมืองพอมัดสัน แสงโถง
 เดินตบตีธรรมแต่ยงไค เขียวซ้อง
 พดเมืองห่อนเห็นไคต คตาเช่น ก้อนฮา
 ตั้งดงยับพิณพาทย์ของ หดากตาเหต็องนง
 ๑ วิปริตคิดเช่นร้าย เรามัน ไฉนนอ
 อสุรเห็นอัครจรรย จิตรว่า
 จำดอบดอบด้าธรรมพ ดับพระ แม่เอย
 คงประจักษ์ไปช้า คิดแต้วเร้วจร
 ๑ ถังวงเข้าชุ่มชุ่ม พระทวาร
 ยอหัตถ์นมีศการ กิ่งเกล้า
 ร้ายเวทเดชพรหมมาร ต้มค่มุง จิตรแฮ
 ตระบัดก็หายกายเข้า ตู้ห้องมาตรงค

๑ ราพคตตายพระเวทให้	เห็นองค์
ยรยาตรมาทหมายตรง	แท่นแก้ว
ฝ้ายกาดอ็คคือองค์	เนาอาศน์ นางนา
เห็นพระโอรสแต่ด้	ดิ่งว้ามาประคอง
๑ จุกรตรงชนแทน	ทองพราย
ทรงโคกกันแต่งด้ยาย	เกษเกล้า
เอารัดคั่งกาย	กตเกียง จิตรแฮ
ถามพระชนนิศร์เศร่า	โคกค้วยไคไฉน
๑ นางทรงพิดาบร้อ	ร่าพรรณ
มนุษย์ลักษณะรามอัน	อาจากดำ
คุมกระบี่พดษันธ์	คักพิ ฆาฏเฮย
พ่อพิลึงฮาวว้า	ดุ่นม้วยมวญด้หาย
๑ แต่พิเภกคิตรี้าย	ฤษยา
เปนพวกรมุขย์รามา	มอบค้ำว
มณโฑพิพยโสภา	เศกคู้ ครงเฮย
รามพิงยกพยหุด้าว	กตบได้ศร์วาร

- ๑ สดับสารอสุรเคว้า เดียวทรง
 กอดบาทชนันต์ดวง เทวศให้
 พระฉัตรเพชรเด็ดจตุรง สุรโตกย์ แด้วเฮย
 หวังพระเกียรติจักได้ ปกเกล้ากระหม่อมนาน
- ๑ สดับสารบิตุเรศไธ อักพระ ตุงเฮย
 กุมภกรรฐือนพระ ชคม้วย
 ดินญาติชาติดวงษณะ สวรรค์กิด เต็มแฮ
 อปีระยศศักดิ์ด้วย ดงนคไฉน
- ๑ ดูกักชายชาติเขอ ชาญเวท พรหมเฮย
 ควรกิดคุณบิตุเรศร์ ร่วมเคว้า
 แต่งตำครพระทรงเดช ไคอยู่ ขอมา
 จักตอบต่อณรงค์เรา รัมต่างตักษณราม
- ๑ นางสดับโอรสพร้อง พดางปราม ตุงเฮย
 ต้องมนุษย์ดงราม ฤทธห้าว
 ทวทศคิเคเชดขาม ขยาดเดช เขาแฮ
 พ่ออย่าไปต่อท้าว แม่ท้วงจงฟัง

๑	เดี่ยวโศครพโรหิต	แรงกาจ
	เดี่ยวสนั่นปรางค์ปราสาท	สะท้าน
	เปนชายชาติอสูรอาจ	ออกฤทธิ์ ไครฤา
	โศจะชัคคัคค้ำ	แต่ข้าคงผจญ
๑	สติบฏุกหวนคว้าว	หวนจิตร หวนอ
	สุคจักปดอบปรมคิต	ชัคช้อง
	นางทรงหีบศรสิทธิ์	สุรเชษฐ์ ตั้งแฮ
	พรประดำทอาจบ้อง	บดเดียนเค็กโกษย
๑	ราพริบเคารพแต้ว	ตากร
	แต่คงเคชเดินอำพร	ผาดฟ้า
	ข้ามไซดเขตรดำคร	ตึ้ง ดงเอย
	ถึงวิถใหญ่ว่า	วุ่นคั้นยตรอย
๑	เห็นพนศัถนัคแท้	ทิวพฤษ ยับนอ
	เดี่ยวโศครพโรหิตฤก	ครนครน
	โดยอิทธิมหิทธิอัถ	เหิมเคช แต่ดงแฮ
	เดี่ยวสนั่นนพน	พ่างห้ำแหดกตตาย

๓๓๗	พระศฤงคาริศา	ฤทธิรงค์
๑	สถิตยราชพัลลภดาทรง	แท่นแก้ว
	ตำหม้อสุรพงษ์	พานรงค์ เฝ้าแฮ
	สถิตยพัทพินถกแก้ว	หตุกท้าวถามโหร
๑	โหราโหวเวทเชอ	วิศุญาณ ครอบจนอ
	ครี่เนตรยามอษรุกร	กอบด้วย
	กำหนดคิถัฉวาร	วรโชค
	อริจวบซัพม้วย	แม่นแต้วทุดตอง
๑	อินชังศัพทตาอ	อรัญ
	ค็อราพบัตไถยกถบ	กาจกตา
	เอารตศเค็ยรกรรภ	นางอ็ค ค็อย
	กาตนาคขอไหวให้ตา	แหตั้งเบองมาตาด
๑	มารทราบบิตุเรศรั่มวย	มาตาม คอบแฮ
	เชอฤทธิพิยายาม	อาบหว้าน
	ผู้दैยวถ้วนโดยความ	พิโรธ แรงฮา
	ชอบบตรพระพายค้ำ	ค้อมด้างกตางหน

๑ ทรงสดับรับสั่งให้	หฤมาน
กระบี่รับโองการ	นอบน้อม
แต่คงเดชเหาะเหินทยาน	ตุดวง โยชน์เฮย
ดงแทบขอบบึงค้อม	คอดร้าวรวงครวณ
๑ ถูกลมร้ายเวทเปิดอง	แปดงตน
เป็นกระบี่อบคดต	ค้อมเค่า
ดงบึงทอดกายกต	คึดคึดม อยุ่แฮ
หวังจักดวงยักษะเจ้า	แยกรูปตั้งมาร
๑ บัดไต่ยกทัพป้อมร้าย	เร็วจร
ตุมบึงกาษร	สถิตยรวง
ถามถึงพวกพานร	มนุษย์ดกษณ รามเฮย
เดินทัพทางนพอง	พบบ้างฤๅไฉน
๑ มหิงษ์แปดแต่งเดหะเอน	เอาที่
ตูกคึดคึดมทวิ	เทวศรัอัน
ท่านถามท่านจักดี	ดาศักิจ ท่านนา
มิว่าช่วยผดุงข้อน	คุณชนควรถดง

๑ มารหดงบอว์เดี๋ย	รับคำ คึกเฮีย
คาคชมวดเหม็งกำยำ	หยักกรัง
โตคตตแบกตันดำ	แดงเดช ญุดแฮ
เต็มอ่อนหดายคาบยง	หยุดท้อถอนใจ
๑ มหิงษ์ว่าท่านฤทธิแกตัว	กตบแต่ยง นัคนอ
จรเห็นอยมาตงแปดง	ปลัดปลัด
แม่หยุดอ่อนพกแรง	เวียงวัน ทองแฮ
ราพชอมบริบถ์นำ	ตบได้สบายทรวง
๑ หายเห็นอยเข้าแบกอุ้ม	ออกตุต
มหิงษ์หย่อนผ่นผดะผดุด	หัดมพันธ์
ยักษคามทพดิงมนุษย์	ยกยาคร ไฉนพา
ขุนกระบี่เด่หัดน	พ้อด้อตะเตงเฮิง
๑ อสุรสิงหนาทก้อง	ตะโกนถาม
มหิงษ์บอกรายนราม	ฤทธิแกตัว
ฮาคันนาคแบ่งภาคตาม	เป็นพระ ดักษณแฮ
มาปราบอสุรตัว	ราพฐ์เร็วหนี

๑ กุณภินท์พิโรธจ้อง	โถมจับ
ขุนกระบี่ดับตรีภ	เดี่ยวจำ
ยักษ์ โดดเหยียบหลังกตบ	คืบคอบ คบั้งเฮย
มหิงษ์แก่แพทาบดำ	ตัดเปิดองปละหน
๑ กษรหลบดับแล้ว	แปลงคน
เปนเพศศควาเสวตรชน	มองผู้
ภาพโกธราตามผจญ	ควายเจอะ ถึงแย
ยักษ์หุคถามสัตว์	แห่ตั้งเร้นมหิงษ์ไฉน
๑ ดิงถามนามพวกพ้อง	กุณภินท์
บอกชอบดไต่ยกตบ	บุตรไท
ทศเคียรซึ่งโรมัน	รามยก กตบหนอ
คามทัพพมหิงษ์ให้	ช่วยพันหัดมหนี
๑ วานรหัวเราะเย้ย	หยาบหยาม ยักษ์เฮย
ศูยยามาทหมายตาม	ค่อทำว
มาเดี่ยวเที่ยวเซอะถาม	จักบอก จริงนอ
เราแตะทหารหัว	แห่งเบองบาทนราชน

๑ อสุรเวศพิโรชเคี้ยว	ขบฟัน
ส่องเนตรคุจเพลิงกัณฑ์	โตดคว่ำ
ถึงรับกดับกตายฉิน	เปนหนุ มานแฮ
รนรูกคตูกคต้ว	เดให้ตาจักรฉิน
๑ มารแสดงศรัทธาทรห้าว	หาญฤทธิ
ตูกกระจายจรประชิด	ไต้ด้อม
ตูกดมรวบรอบทศ	ทบหัก เยี้ยแฮ
ร้องว่าเหวยมารค้อม	ศัตรไฉ่ ไบ่แฝง
๑ กุมภีณทัณเณงอ	คทาตี
วายุบุตรชกตรี	บัตบ้อง
กระโจมจับอสุรี	เดือกต้น หุดเฮย
รบริบตีปยุทรก้อง	กิกหด้าหดกไศล
๑ บัตบตรมารุตร้อน	ฤไทย
ถวิตพิเภกทูลไซ	ข่าวค้อง
ขุนราพฤทธิเกรียงไกร	การอาบ ห้วนเฮย
จักประหารมารช้อง	ชัตกักัดไฉน

๘๒๐ โศตงรามเกียรติ์

๐ พดางนิมิตรรูปไว้	แทนคน
ให้อยู่รอดต่ออรณ	ราพแกดัว
ตูกดมเหาะมาคต	มรกฏ เขาแฮ
นมพระพิศไภยแก้ว	เด้าวิธามอบาย
๐ พระนักสิทธิ์ดัดบิเอน	อ้ออ้อ
กิจใช้กัจจุฎา	ว่าร้าย
พดางหีบฝืนทวายถอ	ทำเด้น โรอยฮา
กระบี่ดเียงย้าย	แยบรูดาจร
๐ หนุมนาคตูกฝืนพุง	พุ่มกาย
เหาะรับตบึงหมาย	มั่งปตา
เปดียนแปดงวับเคียวหาย	เห็นรบ เดิมแฮ
โจอมจับกตบเกลือกซ้า	ถาดดวยชุด็ทวาย
๐ บัดไถยกตบหัวนเค้รำ	เดี้ยวทรวง
ค้องฝืนชะโตมตวง	พ้อด้อ
ประหนึ่งแหวะควักตวง	ชัพเค็จ เจี้ยวแฮ
ฤทธอาบหัวนยาทอ	ทชนตนหาย

๑ ยักษ์หวนมมานะรือ	รณรบ
ยักษ์ฟาดตึงตามคบ	ค้อยจำ
ยักษ์โจรหวดตึงทบ	ทวนถับ ยักษ์เฮย
ยักษ์ฟาดตึงโตดข้า	เด็ดชนชวัดคอค
๑ ตึงฟัดกตียักษ์ดม	เด็ดหัดก
ตึงเหยียบแย่งคทายักษ์	เยื่อไผ่
ตึงถับถอดตริชก	ฉะฟาด ยักษ์แฮ
ตึงคตเคี้ยวยักษ์ได้	ควนหิวเหาะทยาน
๑ มาถึงตึงแทบท้าย	พดบพดา
พอพระกฤษณอนุชา	ดอกพริ้ม
มวญหม่อสรพา	นรนบ เฝ้าเฮย
กระบี่ถวายเป็นร้อม	นอบเกล้ากราบทูต
๑ พระเห็นเคี้ยวรุกท้าว	ทศภักตร์
ชมกระบี่จรงรักษ์	รุ่มมร้อน
นำเห็นจท่างถึงจัก	มอบมิ่ง เมืองแฮ
ไปเท่าความชอบช้อน	เชิดให้ในนครังค์

๘๒๒ โคตงรามเกียรติ์

๑๑๘ ปางบรมนเรศวรเจ้า จักรกฤษ
ชมชอบบุตรมารุค เดรัจฉัก
ครุฑตั้งสู้รบบุตร เตรียมพวก พหุเศษ
การด่อนเราจักแค้น บิดนอย่านาน
๑ สู้ครุฑรบตั้งคตอย คตาคดา
รุกรับบอรรธา เริงเร้า
เทียบรบเทียบโยธา ทุกหมวด หมุ่เศษ
พดยักษพดตงเข้า ทรวระวงคตอย
๑ จักเดรัจฉักดับนบไท ทดพดน
พระศกัณฐ์มทรณ ภาคครเขอน
ชวณตักษณอศเรศจรวิต จากพดบ พดานา
ทรงรทพจนาทเขอน ตั้งโห้ชวณจร
๑ ต้าแต่นพยุหก์อ้ง โทดา หตเศษ
เดียงโห้เพียงเดียงฮา กาศ์ครน
วายุพคักระพอพา ชุตมุด มนแฮ
ดิงจักชุตแผ่นพน ภพค่วยพดเคิน

๑ ฝูงสัตว์จับบาทเค้า แดกหนี
 ตะมิงกระจงจามรี แรดร้าย
 กษัตริย์กรหมี่ หมุนวัง กระเจิดฮา
 ทุกสัตว์ทุกตั้งย้าย แยกพอง แอบพง
 ๑ อินทชานาเนกร้อง รนเสียง
 ฟังดูโนคเตนะเพียง ขิบไม้
 พระยศวิหคเรียง ราชจับ พฤษณา
 พดางชันชชวนให้ อนุชนองนางชม
 ๑ ดุคินธมาทนต์ถั่ว ครีตพดาง
 แรกพตามอนุชนาง นาฏเยอง
 มาแรมอยู่ยงกตาง ไพเรเถอน นนา
 แด้นโคกบ่ต่างเป็ดอง ปตครือนดำเคัญ
 ๑ จิงองค์อมเรศไช้ เทพหน้า
 เครื่องทพิยอาภรณ์ดำ เร็จพร้อม
 ให้พิพจิงฮา ตามนวย ออกนา
 สุกครีพชมภูน้อม เนองพ้องพตทหาร

๑ เริ่มจึ่งคร้พยุหเต้า ตามดมร
 เผล่จคัษกรรอนญ ราพได้
 ครัดเสร์จรับพตจร จากท นนแฮ
 ถึงด้านซัดชินให้ เร่งเร้าจตุรงค์
 ๑ บัดกระบิพนทพตญุ ชาญดมร
 ทราบว่าพระตั้งชกร เกือบใกล้
 จิงพาหม่พานร ไคดลู่ พระนา
 ถึงประนตประนมไหว้ ชเรศไท่ทงด้าม
 ๑ ลุคร้พ่น้อมเกด้ากราบ ทุดด้าร
 ขอพระจอมจักรพาพ แผ่นหัด้า
 เดี้จประทบัด้าราญ ไนงค์ เรศเฮย
 พอผ่อนพตเดอยตา ก่อนแตจิงผาย
 ๑ พระดลัมมชรุก์เอือน โองการ
 ให้เคต่อนพยุหหาญ รืบแคต้ว
 ๑ คระบัคตยง์สถาน นครซัด ชินฮา
 ๑ หยุคประทบัรทแก้ว พรงพ้อมจตุรงค์

๑ คารายุเพรศรั	เหตุพัตน์
พร้อมหมู่พระกานัถ	แวดค้อม
ไปเฝ้าพระทรงสุบรรณ	ยังฝ้าย นำแฮ
ถึงรถประนคณ้อม	นบนิ้วอภินันท์
๑ มตักคภูวนารถเจ้า	จักรกฤษณ์
งามวิธาคศผาดพิศ	เพริศพร้อม
เทวราชภพคุดิศ	สุดเทียบ ถึงเฮย
เบนนทเจริญใจน้อม	เด่นหิเยายวตเจติม
๑ งามองค์อัครเรศธา	ดาวสุวรรณค์
ผิวกถศรผองเพียงจันทร	แจ่มฟ้า
ควรเป็นปิ่นกานัถ	ดนมนาฏ นามแม่
ดมศักดิ์คเจ้าหธา	โตกขอระบือโคม
๑ องคตถษณคิงเทพแกตั้ง	เสชา
ผ่องผุดคจทองทา	ทาบไว้
ตำราชเตศตถษณา	ควรพิศ วงเฮย
คาเรศปวงองนคได้	พิศแต้วโหดหง

๘๒๖ โคตงรามเกียรติ์

๑ เบื้องปิ่นอศิ์เรศไต้	รามมา
เหต็อบเนตรยตารา	หมอบเฝ้า
จิ่งม่มุระสา	พจนไต้ ถามแฉ
สนมนาฏแดตัวเจ้า	ตัวดีพร้อมฤไฉน
๑ คารากัมเกษน้อม	เคียมคัต
ทุดพระทรงตุ้บรรณ	ผ่านเกล้า
ข้าบาทเหต๋าตัวอรรค	แดนศุช พระเอย
ด้วยเดชพระปกเฝ้า	แผ่คมตาเคียม
๑ ครัดด้วยตาเรศแถ้ว	บรรหาร
ตั้งบคุรพระกาพชาญ	ฤทชแถ้ว
ท่านจงอยรังัดถาน	ดีถิตยชิต ชินฮ่า
ตุ้ครพกดบมาแถ้ว	จิ่งแถ้วคั้นเมือง
๑ นิตพัรบตั้งกัม	เคียมกราน กราบเฮย
บัตตุ้ครพทุดถาร	ท่านไต้
เชิญเต้ดีจตุยาน	ประพาศพฤก ษาแฉ
พระเชษฐาข้าไต้	ตุ้ถิตตั้งร้างแดนเกษม

๑ ยินรศพจนาคณรอง	พาด
บานกระมดปรีดิ์	ไข่น้อย
คตาคตาคยาควโยธิ	วิบเร่ง เจียวเฮย
ตุครีพนำเสด็จคต้อย	เคตอนพนพตไกร
๑ ถับถึงหยุดรทแก้ว	แกมชนิด
เทียบเรียบเกยโกมิน	มาศย้อม
ครัดชวณอวยพิณ	กับพระ อนุชนา
จากรถทจรพร้อม	พระชชมัดวน
๑ คันทรงตั้งกตินพุง	ฟุดวง มาตยเฮย
ภูหตาทกาหตงพวง	พุดช้อน
นางแย้มเหต่านมยวง	พยอมมิ ตุ่นเฮย
ขำมขนาดคันทางพ้อน	ฝ้ายพ้อนใบว่า
๑ ภูษพงษ์ทรงเต็ดก้าน	กาหตง
ยื่นประทานโฉมยง	ยอดสร้อย
ตามกระษัตริย์แสนทรง	สัตว์ศักดิ์สุข ฤไทยเฮย
เชิญนาฏชวณอนุชน้อย	พิกห่างหอคำ

๑	อดอดพดกระบถง	พดमार
	ค่างด้นกนัสนานบ้าน	เบิกหน้า
	เทยวชมรุกขระการ	ชิงเก็บ ผดเฮย
	ดิงแยงเหต่ายกษัควัว	ไขว่ควัวชุตมุน
๑	บางพอกบิถเนศวีเรน	หากัน
	เดยวพ้อไต้พิถวัน	ฉิ่งแต่
	เย่นรอนอ้อนดูเรียน	จวบคำ คดุมเฮย
	นายหมวดตรวจพดแต่ร์	ศัพทของกระแตคี่
๑	รัตตินปิ่นธเรศร์ไท	ชวณดี ดาเฮย
	เถถึงอาศน์กาญจนรุจ	กาแก้ว
	ผรมหัตถ์ดั่งวราตรี	จวบรุ่ง รวงแฮ
	ยีนศัพทประโคมแจ้ว	ธเรศท้าวตนผรม
๑	ชกัชวณอรนุชนอย	ต๋นนานชต
	ทรงเคืองเดร์จได้ภณ	เพริศแพรว
	ตุ้ครีพริบจิตพท	เควยมริบ เต้ดัจเฮย
	ครีราชทรงรถแต่้ว	เร่งให้ เตินชวณ

๓๓๘ ยาศรย้ายพยัพพน พดหาญ
 จากชัฒินเขนชาน โห้เว้า
 ตำมกระษัตรีย์แด่นดำราญ บนมบษ บกเฮย
 ทัพนำรงนำเข้า เขตกรแคว้นแดนดง
 ๑ เตินกระบวนทพัดท้าน ชรณิน
 เตี้ยงต้นนแครดั่งชพน พาทย์ชอง
 ชนัตวรกชชวรินทร อิศ์วราช ครนแย
 อักกระหิมโห้รง เว้งวิวพตจรัด
 ๑ เตี้ยงต้นพริกตา ดุดง รังเฮย
 พระครัดเรองอรอนงค หุชนออง
 เมอตามพระเอกองค ตักุณออก ความนา
 คาบพระร่ามรงคกบย ตูโนคทำวทูตถววย
 ๑ ตคายุดัดดิน ชนมาน
 ทพนมศัพตการ เตร์จแต้ว
 เทยวตามอัครเรศราญ รอนราพ เรียบนา
 เตร์จศักจิงรับแก้ว เกษตร้อยตุ่มเือง

๑ ตรีศัพทาทางเว้งเร้า	รับพดา กรเฮย
ถึงฟากฝั่งโคธา	ประทับร้อน
ตามกระษัตริย์ดรงวา	รินริน ฤไทยแเส
ชมอุบถบานซ้อน	ดัดบัตถวนหลายศรี
๑ ดินรุใต้ในวากเว้ง	หว่างอุบถ
มัจฉะว้ายแหวกวน	แวกเคด้า
ว้ายคำผุดพ่นชด	ชิงเหยื่อ กั้นนา
บ้างแอบกอบบวเจ้า	กิดก้านกนโคต
๑ พระดรงเดร์เจเด็ค์จัน	ทรงประทับ
บุษบกแก้วระยับ	ยาครฟ้า
โสมนศ์ตรีดักับ	ดองกระษัตริย์ เกษมเฮย
พระสุริยดองแดงด้า	พิกร้อนรพด
๑ พิภกสุครุพทง	หณูมาน
นิตนทพดทหาร	แซ่ซ้อง
ตงเด่นกระดินรุด้น่าน	แดงด้นกน ด้นฮ่า
จนบคบายนายร้อง	เรียกชนคอยเตรียม

๑ หยุคร่มมารุทรว	รชเยน
พอบ่ายสามโมงเห็น	เหือดร้อน
ขบวนแห่จัดเปน	พยหะ ยাত্রแฮ
แห่กระบี่สี่สายซ้อน	เดรัจฉาเยองยাত্রา
๑ เดินทัพคับคั่งเข้า	เขตรไพร วันแฮ
แด่สัตว์ตัวนไค้ด	หุดากดำ
ชมสัตว์จุฑาพาใน	อรุณนค อเนกนา
มีฉนะโตคเด่นน้ำ	หุดงตนดำชาร
๑ เย็นชนนรรมไม้	มีพรรณ ต่างเฮย
ระตะดอกออกอนนค	นบร้อย
หอมรินเรียทางจรด	เจริณราช ฤไทยแฮ
บ้างหูกถันกตบชอย	พระชนางชม
๑ คำเนนพดพันพระ	ฤาษี
สรวังค์ภารทวาชช	ไซโกถ
ข้ามฝั่งสะโคงดี	ตาศดอง ทางนา
ถึงพระวดีฐให้	หยุคพนพดาก

๑ คณะนักตีทริศคัง	โตดกระฐี่
ต่างคั้นว่าไพรี	รับเร้น
หอบบวิขารหนี	เนารก
เคยเข็ดกากนาเว้น	แต่เจ้าคุณครุ
๑ ฝ่ายสองนักตีทริศขอม	ด้วคมนตรี เย็นเฮย
ยินแซ่ได้ตรเดียงพต	ต่นพน
พระหยดเจียบคิณงน	ผงกแอบ มองแ่
เห็นพยุหให้ครน	คิคกร้ามใครไคน
๑ ผิดตั้งเกดจับไม้	ขารกร
จากกฎรับบทจร	จคจ้อง
เห็นองค์พระทรงศัร	เกษกระษัตริย์
เรียกศิษย์เดียงอังก้อง	อย่าเข้าไปเชิญ
๑ พระบรมนารกเจ้า	จอมจักรกฤษณ์
ชวอนนชพระชนนี	นั่งน้อย
เดรัจตุตทิธาตักตย์	ประทับ ที่เฮย
น้อมศิระเรียบร้อย	แทบท้าวชฎิตดง

๑ พระครูผู้เถาทก	ถามไท ท่านเฮย
เดิมประพฤตินาไพร	พรตพร้อม
ตามนวลเมื่อปางใด	ได้พวก พหุเฮย
พดทหารห้อมล้อม	มากด้นมารดึง
๑ พระเต่าเรื่องแต่คน	ตามมุด เหตุเฮย
จนฆ่าทศเคี้ยวสุญ	ช้พมวย
เศกพิเภกครองประยูร	ยาตรพยุห้ ดั่งนา
ครบดีดยได้รู้จักด้วย	กตบเข้าอุททยา
๑ เต๋วะนะพระพรอกพร้อง	ต้องดีท ษาแ่
โถมนัคในจิตร	แจ่มหน้า
อสูรบัจจามิตร	มารหม่ หมดฤา
ต้องพระทรงญาณเกล้า	กต้าวถอย ถวายไชย
๑ ฝ่ายกษัตริย์อยู่ดาว	ปถายแดน
พฤกษร์วงดีบดเคแน	เห็นบไว้
ครบตามรับตั้งแดน	โถมนัค นกนา
จำจะถามขมิติดได้	เรื่องรรายด์

๑ ทวีตรีจระเห็จชน บนนพฤษ
 เบ้าหอดอดเรียกพดคัก คักพร้อม
 ต่างถือนุชอีก หาญให้ โหมฮา
 เกณฑ์กระบวนบัวด้อม ดัดเดี่ยวดวงทาง
 ๑ มาถึงที่ท่าข้าม คัดฉนวน
 เห็นร่องรอยรถพด พักข้าง
 คิณะชาติชายชด รอยยา ยักษ์แฮ
 ไม่ได้แหดกคชต่าง ดูดมแตกดูย
 ๑ จะเป็นจอมกระษัตริย์เจ้า ไคคต แคนเฮย
 เตรีจประภาสพาพต ผ่านค้าว
 ยุรยาครพยุหยด ยศยิ่ง ใหญ่หนอ
 ตั้งเกศรอยกายก้าว พ่างพนปลพ
 ๑ กุชนั้นต้นเทห์แท้ มาไกล
 เห็นจะพักอยู่ใน บ้าน
 ยดรอยยิ่งสงได้ย ดาวบาท
 บชกบัวพวกเราดิ ดาศ์เต้าตามถาม

๑ มาถึงนิวกาศเจ้า	จอมอา จารีย์เฮย
พวกกษัตริย์ถึงชิงฮา	ฮักห้าม
พระยดกษัตริย์มา	ทวีตเวียก
พรานนักในจิตรคร้าม	ขอมยงบงคม
๑ พระถามถึงพระมาตุรทั้ง	สุวิวงษ์
องค์อนุชสององค์	ร่วมไร่
พรานทูตว่าวรพงษ์	ผอมซบ สดตแฮ
ผองพิโยคจิตรไซ	คืบค้ำขันทรวง
๑ พระทราบโคกตั้งให้	วายุบุตร
กับกษัตริย์บริวาร	เร่งเฝ้า
ตามพระนาฏต้องอนุช	ในนิเวศน์
ทูตว่าเราขอเข้า	หยุดยั้งเขียนครุ
๑ ต้องนายรับตั้งแล้ว	ทูตดา
ส้มเด็จพระจักรา	รับรับ
มาตามเขตรมรรคา	ข้ามไซต เขาแฮ
พรานกษัตริย์นำค้น	คึดคั่นตงหดวง

